

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

**ՀԱՇՎԱՊԱՅԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ  
ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԵՎ ՏԵՍՏԵՐԻ  
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ**

ԵՐԵՎԱՆ 2009

Ն.Ս.ՕԳԱՆԵԶՈՎԱ, Ա.Հ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ  
ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԵՎ ՏԵՍՏԵՐԻ  
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ԵՐԵՎԱՆ  
Հեղինակային հրատարակություն  
2009

ՀՏԴ 657  
ԳՄԴ 65 052  
Օ - 200

Հրատարակության է երաշխավորել ՀԴՏԶ  
հաշվապահական հաշվառման և  
աուդիտի ամբիոնը

Մասն խմբագիր՝ տ գ դ , պրոֆ Ա Ջ Սարգսյան

Գրախոսներ՝ տ գ դ , պրոֆ Ա Ջ Սարգսյան  
դոցենտ Ա Մ Մարջանյան

Օ - 200

Օգանեզովա Ն Ս , Սարգսյան Ա Հ ,  
Հաշվապահական հաշվառման խնդիրների և տեստերի  
ժողովածու - Եր Դեղինակային հրատարակություն,  
2009, 241 էջ

Խնդրագիրքը կազմված է «Հաշվապահական հաշվառման տեսություն» և «Ֆինանսական հաշվառում» դասընթացների ուսումնական ծրագրերին համապատասխան և ներառում է այդ ծրագրերի հիմնական թեմաների ուսումնասիրության համար անհրաժեշտ խնդիրները և վարժությունները Ինքնաստուգման նպատակով յուրաքանչյուր գլխի վերջում ներկայացված են ստուգողական առաջադրանքներ, հարցեր և տեստեր

Խնդրագիրքը նախատեսված է տնտեսագիտական բուհերի ուսանողների, ասպիրանտների, դասախոսների և ՀՀ կազմակերպությունների հաշվապահների, ֆինանսիստների և հաշվապահական հաշվառման հարցերով հետաքրքրվողների համար

ԳՄԴ 65 052

Ն Ս Օգանեզովա, Ա Հ Սարգսյան,  
2009

ISBN 978-9939-53-429-9

## ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

<b>Բաժին I</b>	<b>Հաշվապահական հաշվառման տեսություն</b> .....	<b>4</b>
Գլուխ 1	Հաշվապահական հաշվառման առարկան և մեթոդը ..	4
Գլուխ 2	Հաշվապահական հաշվեկշիռ, հաշվապահական հաշիվներ և կրկնակի գրանցում .....	17
Գլուխ 3	Փաստաթղթավորում և գույքագրում .... .	50
Գլուխ 4	Տնտեսական գործընթացների հաշվառում . . . . .	55
<b>Բաժին II</b>	<b>Ֆինանսական հաշվառում</b> .....	<b>65</b>
Գլուխ 5	Հիմնական միջոցների հաշվառում.....	65
Գլուխ 6	Ոչ նյութական ակտիվների հաշվառում .....	96
Գլուխ 7	Ներդրումային գույքի հաշվառում .....	109
Գլուխ 8	Ֆինանսական ակտիվների հաշվառում . . . . .	117
Գլուխ 9	Պաշարների հաշվառում .....	130
Գլուխ 10	Դեբիտորական պարտքերի և դրամական միջոցների հաշվառում .....	157
Գլուխ 11	Եկամուտների և ծախսերի հաշվառում. Ֆինանսական արդյունքի բացահայտում .....	172
Գլուխ 12	Սեփական կապիտալի հաշվառում .....	184
Գլուխ 13	Պարտավորությունների հաշվառումը .....	197
Գլուխ 14	Ֆինանսական հաշվետվություններ .....	221
Հավելված 1	Ներկա արժեքի աղյուսակ . . . . .	235
Հավելված 2	Անուիտետների աղյուսակ .....	236
Գրականություն	.....	237

**ԲԱԺԻՆ 1. ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ****ԳՆՈՒՄ 1****ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ ԵՎ ՄԵԹՈՂԸ****ԽՆԴԻՐ 1.1**

Կատարել «Ամահիտ» ՍՊԸ-ի տնտեսական միջոցները ըստ կազմի և տեղաբաշխման խմբավորումը 200Xթ. հունվարի 1-ի դրությամբ՝

Տվյալները Տնտեսական միջոցների կազմը «Ամահիտ» ՍՊԸ-ում 200Xթ հունվարի 1-ի դրությամբ.

<b>N</b>	<b>Տնտեսական միջոցների անվանումը</b>	<b>Գումարը, հազ. դր.</b>
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
1.	Տրված կանխավճարներ թերթերի և ամսագրերի բաժանորդագրության գծով	4 100
2.	Մետաղյա պահարաններ	15 900
3.	Խառատային հաստոց	15 000
4.	Արտադրամասի շենք	230 000
5.	Կանխիկ դրամական միջոցներ դրամարկղում	3 000
6.	Արտոնագիր	20 500
7.	Ռադիո հեռախոսներ	4 000
8.	Վարչական շենք	62 500
9.	Պատրաստի արտադրանք պահեստում	24 000
10.	Պղնձյա լար	12 000
11.	Պահեստամասեր սարքավորումների նորոգման համար	18 000
12.	Պողպատյա փապակեմ	16 300
13.	Վարչական շենք	113 000
14.	Սարքավորումներ	94 700
15.	Համակարգիչներ	65 000
16.	Մարդատար ավտոմեքենա	83 000
17.	Դրամական միջոցներ հաշվարկային հաշվում	88 000
18.	Բեռնատար ավտոմեքենաներ	104 000
19.	Կազմակերպության սեփական հողատարածք	75 000
20.	Անավարտ արտադրություն	11 100
21.	Տարբեր նյութեր պահեստում	19 000
22.	Պահեստի շենք	48 900
23.	Վառելանյութ	2 000
24.	Տնտեսական գույք	21 000
25.	Մետաղյա պարիսպ	16 000

Տնտեսական միջոցների խմբավորումը կատարել ստորև բերված աղյուսակում «Ամահիտ» ՍՊԸ-ի տնտեսական միջոցների խմբավորումը ըստ կազմի և տեղաբաշխման 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝

N	Տնտեսական միջոցների անվանումը	Գումարը, հազ. դրամ
1	2	3
	Ոչ ընթացիկ ակտիվներ Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ I. Հիմնական միջոցներ	
1.1.	Շենքեր	
1 2	Կառուցվածքներ և այլն	
	Ընդամենը	1 166 000

### ԽՆԴԻՐ 1.2

Խմբավորել կարի արտադրամասի տնտեսական միջոցները ըստ կազմի և տեղաբաշխման: Օգտագործել խնդիր 1.1-ում բերված աղյուսակի ձևը.

### Տվյալներ.

N	Տնտեսական միջոցների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Բրոյա կտորեղեն	1 070 000
2.	Ձևման կավիճ	3 000
3.	Ձմեռային տղամարդու վերարկու	750 000
4	Քարածուխ	39 600
5	Համակարգիչ	90 000
6.	Բեռնատար ավտոմեքենաներ	1 351 000
7	Մեքենայի յուղ	12 600
8.	Չիրկիզվող պահարան	21 000
9.	Հիմնական արտադրամասի շենք	840 000
10.	Բամբակյա գործվածք	17 550
11.	Նյութերի պահեստի շենք	150 000
12	Տղամարդու բրոյա հագուստ	360 000
13.	Գրասեղան	22 500
14	Մանկական հագուստ	36 000
15	Ունիվերսալ կարի մեքենաներ	1 310 000
16	Դրամական միջոցներ հաշվարկային հաշվում	975 000
17.	Գրապահարաններ	26 400
18.	Կանխիկ դրամ դրամարկղում	12 000
19	Կաթսայատան շենք	682 312
20.	Մաքրման նյութեր	312 000
21.	Վարչական շենք	2 600 000
22.	Գործուղման համար տրված կանխավճար	13 500
23.	Տղամարդու կոստյումների ձևած դետայներ	150 000
24.	Հատուկ կարի մեքենաներ	1 500 000
25.	Ավտոտնակ	540 000
26.	Տրված կանխավճար տնտեսվարին տնտեսական ծախսերի համար	2 450
1	2	3
27.	Ապրանքներ	55 500

28	Հատուկ սեղաններ ձևման համար	450 000
29.	Մետաքսյա կտոր	900 000
30	Մանկական կոստյումների ձևած դետալներ	4 200
31.	Տղամարդու ձմեռային վերարկուներ	227 040
32	Դռապ տեսակի կտոր	480 000
33	Արագամաշ գործիքներ	275 000
34	Օժանդակ նյութեր	37 500
	<b>ԸՆդամներ</b>	<b>15 316 152</b>

### ԽՆԴԻՐ 1.3

Կատարել «Անահիտ» ՍՊԸ-ի տնտեսական միջոցների խմբավորումը ըստ գոյացման աղբյուրների և նպատակային նշանակման 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

#### Տվյալներ.

N	Տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, հազ. դրամ
1	2	3
1.	Պարտքը մատակարարներին ձեռք բերված նյութերի դիմաց	19 600
2	Կանոնադրական կապիտալ	600 000
3.	Պարտքը բյուջեին, շահութահարկի գծով	24 400
4.	Հաշվետու տարվա չբաշխված շահույթ	82 000
5.	Պարտքը սոցիալական ապահովագրության գծով	14 000
6.	Էմիսիոն եկամուտ	126 000
7.	Ընթացիկ պահուստ	18 000
8.	Պարտքը այլ կրեդիտորներին	22 000
9.	Պահուստային կապիտալ	90 000
10.	Պարտքը աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	10 000
11.	Պարտքը բանկին երկու տարով վերցված վարկի դիմաց	60 000
12.	Սյլ իրավաբանական անձից ստացված փոխառություններ մինչև մեկ տարի ժամկետով	59 000
13.	Պարտքը բանկին մինչև մեկ տարի ժամկետով վերցված վարկի դիմաց	41 000
	<b>ԸՆդամներ</b>	<b>1 166 000</b>

Տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրների խմբավորումը կատարել ստորև բերված աղյուսակի տեսքով:

«Անահիտ» ՍՊԸ-ի տնտեսական միջոցների խմբավորումը ըստ նրանց գոյացման աղբյուրների 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

N	Տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրների և նպատակային օգտագործումը	Գումարը, հազ. դրամ
1	2	3
	Սեփական միջոցների աղբյուրներ	
	1 Սեփական կապիտալ	
1.1	Կանոնադրական կապիտալ	

1	2	3
1.2	Էմիսիոն եկամուտ և այլն	
	<b>Ընդամենը</b>	<b>166 000</b>

#### ԽՆԴԻՐ 1.4

Խմբավորել կարի ֆարրիկայի տնտեսական միջոցները ըստ դրանց գոյացման աղբյուրների: Օգտագործել թիվ 1.3 խնդրում բերված աղյուսակի ձևը  
Տվյալներ. Կարի ֆարրիկայի տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրները 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

N	Տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրները	Գումարը, դր.
1	2	3
1.	Բանկի վարկ (նարման ժամկետը մինչև մեկ տարի)	126 000
2.	Պարտքը «Մետաքս» ՍՊԸ-ին՝ կտորի դիմաց	135 000
3	Կանոնադրական կապիտալ	12 600 000
4.	Էմիսիոն եկամուտ	240 000
5	Պահուստային կապիտալ	180 000
6.	Բանկի վարկ (նարման ժամկետը մեկ տարուց ավել)	210 000
7.	Հաշվետու տարվա շահույթ	930 000
8.	Պարտքը աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	615 000
9.	Պարտքը պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	225 000
10	Պարտքը բյուջեին՝ հարկերի գծով	36 000
11	Պարտքը այլ կրեդիտորներին	19 152
	<b>Ընդամենը</b>	<b>15 316 152</b>

#### ԽՆԴԻՐ 1.5

Հետևյալ տվյալների հիման վրա կատարել տնտեսական միջոցների խմբավորում ըստ կազմի և տեղաբաշխման և ըստ դրանց գոյացման աղբյուրների ու նպատակային նշանակման: Օգտագործել թիվ 1.1 և թիվ 1.3 խնդիրներում բերված աղյուսակների ձևերը:

Տվյալներ. Տնտեսական միջոցների կազմը «Արաբկիր-Կահույթ» ֆարրիկայում 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

N	Տնտեսական միջոցների և դրանց գոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, հազ. դրամ
1	2	3
1.	Հիմնական նյութեր պահեստում	68 000
2.	Կանոնադրական կապիտալ	610 000
3.	Պարտքը աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	15 000
4.	Արտադրական շենքեր	205 000
5.	Խառատային սեղմիչներ	5 000
6.	Կանխիկ դրամական միջոցներ դրամարկղում	3 000
7.	Պարտքը բյուջեի նկատմամբ	25 000
8.	Ռանդա	4 600
9.	Անավարտ արտադրություն	12 000



10.	Գևորգյանի պարտքը առհաշիվ տրված գումարի գծով	400
1	2	3
11.	Տնտեսական գույք	10 700
12.	Պարտքը բանկին կարծաժամկետ վարկի գծով	20 000
13.	Հաշվարկային հաշիվ	104 000
14.	Դուր	6 000
15.	Էմիսիոն եկամուտ	62 000
16.	Մեքենաներ և սարքավորումներ	150 300
17.	Պարտքը սոցապի գծով	20 000
18.	Մեքենայի յուղ	4 200
19.	Հաշվետու տարվա չբաշխված շահույթ	96 000
20.	Լաք	1 800
21.	Պահեստի շենք	65 000
22.	Համակարգիչներ	43 000
23.	Պարտքը բանկին վարկի գծով (մարման ժամկետը 4 տարի)	33 000
24.	Պատրաստի արտադրանք	18 000
25.	Մարդատար ավտոմեքենա	79 000
26.	Թերթերի և ամսագրերի բաժանորդագրության համար տրված կանխավճար	1 000
27.	Ընթացիկ պահուստ	21 000
28.	Բեռնատար ավտոմեքենաներ	160 000
29.	Ֆաքս	5 500
30.	Ներկեր	3 500
31.	Կարի ֆաբրիկայի պարտքը այլ կոեդիտորներին	39 000
32.	Պահուստային կապիտալ	40 000
33.	Վառելանյութ	8 000
34.	Նոր արտնդրատեսակների մշակման ավարտված փուլի ծախսումներ	21 600
35.	Սեխեր	1 400
	Ստուգողական գումար	981 000

### ԽՆԴԻՐ 1.6

Խմբավորել տնտեսական միջոցները ըստ կազմի և տեղաբաշխման և ըստ դրանց գոյացման աղբյուրների 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Օգտագործել թիվ 1.1 և թիվ 1 3 խմբիներում բերված աղյուսակների ձևերը:

Տնտեսական միջոցները «Հաստոցչին» ԲԲԸ-ն 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

N	Տնտեսական միջոցների և դրանց գոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Վարչական շենք	7 759 200
2	Այլուսից պատրաստված ծխնելույզ առանձին հիմքով	495 000
3.	Գործարանի պարիսպ պատրաստված աղյուսից	345 000
4.	Անցաթողման պահատնակ	90 420
5	Չիրկիզվող պահարան	31 500
6.	Խառատային հաստոց	2 360 000

7.	Մեխանիկական արտադրամասի շենք	810 000
8.	Հավաքման արտադրամասի շենք	900 000
	<b>2</b>	<b>3</b>
9	Գոլորշու փոխանցման միջարտադրամասային խողովակաշար	225 000
10.	Կանխիկ դրամ դրամարկում	12 000
11	Համակարգիչներ	486 000
12.	Պարտք մատակարարին ձեռք բերված նյութերի դիմաց	1 396 200
13	Քարածուխ	7 200
14	Կուտակված շահույթ	195 000
15	Գրասենյակային պահարաններ	258 000
16	Պարտք աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	675 000
17	Դրամական միջոցներ հաշվարկային հաշվում	1 845 000
18.	Գրասեղաններ	84 000
19	Բեռնատար ավտոմեքենա	1 300 000
20.	Գրելու թուղթ	1 800
21	Հոսքային գիծ, որի տեղակայումը դեռ չի ավարտվել	540 000
22.	Պարտք բյուջեին հարկերի գծով	165 000
23	Վաճառքի համար պատրաստված Ա-1 տեսակի հաստոցներ պահեստում	960 000
24	Վաճառքի համար Մ4-5 հաստոցներ պահեստում	1 800 000
25	Պարտք պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	250 500
26.	Գնորդներին առաքված արտադրանք	855 000
27.	Հաշվետու անձանց պարտքը	2 550
28	Կանոնադրական կապիտալ	19 500 000
29.	Կարճաժամկետ բանկային վարկեր	227 700
30.	Պարտք տարրեր կազմակերպություններին	112 500
31.	Էմիսիոն եկամուտ	2 229 320
32	Խառատային հաստոց պահեստում	360 000
33.	Պահուստային կապիտալ	180 000
34.	Երկարաժամկետ բանկային վարկեր	241 800
35.	Մեքենայական յուղ	13 500
36.	Նյութերի պահեստի շենք	433 800
37.	Մաքրման նյութեր	900
38.	Ընթացիկ պահուստ	225 000
39	Մամուլ	9 000
40.	Արժան	1 200
41.	Խառտոց	2 400
42	Պոտոտակարանայի	810
43	Մ4 տիպի հաստոցներ մշակման ընթացքում	975 000
44.	Պահեստապետի պարտքը նյութերի պակասորդի գծով	1 040
45.	Լեզիրված պողպատ կտորներով	672 000
46.	Պողպատ թիթեղյա	400 000
47.	Արույր թերթավոր լայնաշերտավոր	360 000
48	Տարրեր մեքենաներ և սարքավորումներ	363 400

49	Արագամաշ գործիքներ	10 800
50	Այլ հիմնական նյութեր	252 600
51.	Այլ օժանդակ նյութեր	48 000
	<b>2</b>	<b>3</b>
52.	Վառելանյութ	9 000
53.	Պատրաստի արտադրանք	66 900
	Ստուգողական գումար	25 398 020

### ԽՆԴԻՐ 1.7

Կատարել «Չերմես» կազմակերպության տնտեսական միջոցների և դրանց գոյացման աղբյուրների խմբավորումը 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Օգտագործել 1.1 և 1.3 խնդիրներում բերված աղյուսակների ձևերը

Տվյալներ. «Չերմես» կազմակերպության տնտեսական միջոցների կազմը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

<b>N</b>	<b>Տնտեսական միջոցների և դրանց գոյացման աղբյուրների անվանումը</b>	<b>Գումարը, հազ. դր.</b>
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
1	Օֆիսի շենք	180 000
2	Էմիսիոն եկամուտ	216 000
3	Զանազան նյութեր պահեստում	63 000
4.	Հաշվետու տարվա չբաշխված շահույթ	84 000
5	Մարդատար ավտոմեքենա	87 000
6.	Պարտքը պարտադիր սոցիալական ապահովագրության հատկացումների գծով	13 000
7	Գնորդներից ստացված կանխավճարներ	17 000
8	Կանոնադրական կապիտալ	700 000
9.	Գյուտի արտոնագիր	22 000
10.	Այլ դեբիտորների պարտքը	8 000
11.	Պարտքը բանկին (մարման ժամկետը 6 ամիս) վարկի գծով	70 000
12	Վառելանյութ	4 000
13.	Այլ կազմակերպության սեփական կապիտալի ձեռք բերված բաժնետոմսեր	16 000
14.	Համակարգիչներ	45 000
15.	Պահուստային կապիտալ	60 000
16	Տրված կանխավճար ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերելու համար	13 500
17.	Պատրաստի արտադրանք պահեստում	42 500
18.	Պարտքը բյուջեին	40 000
19.	Դրամական միջոցներ հաշվարկային հաշվում	93 000
20.	Մշակման գործընթացում գտնվող արտադրանք	6 000
21.	Պահեստամասեր սարքավորումների նորոգման համար	10 000

22.	Պարտքը աշխատանքի վարձատրման գծով	55 000
23	Ձեռք բերված համակարգչային ծրագրեր	32 000
1.	<b>2</b>	<b>3</b>
24	Պարտքը մատակարարներին ձեռք բերված նյութերի դիմաց	45 000
25.	Դրամարկղից տնտեսական կարիքների համար աշխատողին տրված գումար	2 000
26	Տնտեսական գույք	5 400
27.	Հողամաս	111 000
28	Արտադրամասային շենք	305 000
29.	Նախորդ տարիների չբաշխված շահույթ	30 000
30.	Դրամական միջոցներ դրամարկղում	4 600
31.	Պարտքը այլ կրեդիտորներին	70 000
32.	Բեռնատար ավտոմեքենա	120 000
33	Դրամական միջոցներ արտարժույթային հաշվում	25 000
34	Վարչական շենք	59 000
35.	Մեքենաներ և սարքավորումներ	146 000
36.	Ստուգողական գումար	1 400 000

## ՍՏՈՒԳՈՂԱԿԱՆ ԱՈՒՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐ, ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՏԵՍԵՐ

### Ստուգողական առաջադրանքներ

#### Առաջադրանք 1

Կատարել կազմակերպության տնտեսական միջոցների խմբավորումը ըստ կազմի և տեղաբաշխման 200X թ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Տվյալներ. Կարի արտադրական միավորման տնտեսական միջոցները 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ԳԳ	Տնտեսական միջոցների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	Օժանդակ նյութեր	35 000
2	Տարա և տարանյութեր	2 000
3	Հաշվարկային հաշիվ	4 600 000
4	Հիմնական նյութեր	1 500 000
5	Անավարտ արտադրություն	350 000
6	Պատրաստի արտադրանք	1 400 000
7	Արտոնագիր	950 000
8	Դրամարկղ	52 000
9	Ապրանքանիշ	560 000
10	Տրանսպորտային միջոցներ	1 100 000
11	Վառելիք	190 000
12	Տրված ընթացիկ կանխավճարներ	500 000
13	Մեքենաներ և սարքավորումներ	1 920 000

Ընդամենը	13 159 000
----------	------------

### Առաջադրանք 2

Կատարել կազմակերպության տնտեսական միջոցների խմբավորումը ըստ կազմի և տեղաբաշխման 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

Տվյալներ Կազմակերպության տնտեսական միջոցների կազմը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ՀՀ	Տնտեսական միջոցների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցներ	1 050 000
2	Դրամական միջոցներ հաշվարկային հաշվում	1 500 000
3	Վառելիք	87 000
4	Արտադրանք	1 120 000
5	Կանխիկ դրամական միջոցներ դրամարկղում	27 500
6	Սարքավորումներ	300 000
7	Ապրանքներ	260 000
8	Գնորդների պարտքեր	40 000
9	Այլ դեբիտորական պարտքեր	110 000
10	Անավարտ արտադրություն	300 000
11	Գույքի	700 000
12	Ապրանքանիշ	500 000
13	Օժանդակ նյութեր	125 000
14	Տնտեսական զույք	900 000
15	Պահեստի շենք	2 100 000
16	Հիմնական-նյութեր	450 000
17	Խառատայթն հաստոց	1 750 000
18	Վարչական շենք	2 000 000
19	Հաշվետու անձանց պարտք	25 500
20	Գնովի կիսապատրաստուքներ	12 500
	Ընդամենը	13 357 500

### Առաջադրանք 3

Կատարել կազմակերպության տնտեսական միջոցների խմբավորումը ըստ դրանց գոյացման աղբյուրների և նպատակային նշանակման 200X թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Տվյալներ Կարի արտադրական միավորման տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրները 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ՀՀ	Տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1	Պահուստային կապիտալ	720 000
2	Երկարաժամկետ փոխառություններ	1 433 000
3	Հաշվետու տարվա շահույթ	2 200 000

4	Պարտք բյուջեին հարկերի գծով	26 000
5	Կարճաժամկետ բանկային վարկեր	1 000 000
6	Պարտք աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	1 600 000
7	Պարտք մատակարարներին	700 000
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
8	Երկարաժամկետ բանկային վարկեր	260 000
9	Կարճաժամկետ փոխառություններ	1 100 000
10	Պարտք այլ կրեդիտորներին	120 000
11	Պարտք սոցիալական ապահովագրության հատկացումների գծով	500 000
12	Կանոնադրական կապիտալ	3 500 000
	Ընդամենը	13 159 000

#### Առաջադրանք 4

Կատարել կազմակերպության տնտեսական միջոցների խմբավորումը ըստ գոյացման աղբյուրների և նպատակային նշանակման 200X թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

Տվյալներ. Կազմակերպության տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրները 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ՀՀ	Տնտեսական միջոցների գոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	Պարտք տարբեր կրեդիտորներին	57 500
2	Երկարաժամկետ փոխառություններ	2 000 000
3	Զուտ շահույթ	780 000
4	Կարճաժամկետ բանկային վարկեր	1 250 000
5	Պարտք մատակարարներին ստացված նյութերի դիմաց	200 000
6	Պարտք բյուջեին	300 000
7	Ընթացիկ պահուստ	200 000
8	Պահուստային կապիտալ	1200 000
9	Պարտք աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	1 750 000
10	Պարտք սոցիալական ապահովագրության հատկացումների գծով	600 000
11	Կանոնադրական կապիտալ	2 500 000
12	Երկարաժամկետ բանկային վարկեր	2 150 000
13	Էմիսիոն եկամուտ	370 000
	Ընդամենը	13 357 500

#### Ստուգողական հարցեր

1. Հաշվապահական հաշվառման օգտագործման բնագավառը:
2. Որո՞նք են հանդիսանում հաշվապահական հաշվառման օբյեկտներ:
3. Ի՞նչ է տնտեսական գործառնությունը:
4. Ո՞րն է հաշվապահական հաշվառման ուսումնասիրության առարկան.
5. Ինչպե՞ս են դասակարգվում կազմակերպության տնտեսական միջոցները ըստ կազմի և տեղաբաշխման:

Նիւրաբար օրհուրովոք ուսի վճիցտտովչո  
լզչսսս ուվուտ զգ իրսժ ժիցսսս 'մնզցսսիտվր վիտցոցոքոք իո ղ ուլրո 'սօ 'րոք (ժ  
'սոցոյ ուլզլսնոտսոմ ղ ուլզիմտիչոյ մնզցժգքսո ցոհիոժսոց  
զգ տչգքոսկցո ժիցսս 'մնզցսսիտվր վիտչոցժ իո ղ տոյ 'սոզր 'րոսնսլվի (ո  
**'մնզցՎվիտչ ցոհիոքոսն ուսցոտվնցոյ զգ ժիցսսկ Ի**

մնզցցոհիչց մնզի սնսժ (ս  
'մնզցճնսլզ զոհիոզոցոտ  
սզժմտո զգ զոսիոնոցոյնցմ ղ զոսիոնոտսոմ 'րոսիվոտչ իսնժվր վնս 'ըրոսն (ե

Նիւրաբար օրհուրովոք ուսի վճիցտտովչո  
լզչսսս ուվուտ զգ իրսժ ժիցսսս 'մնզցսսիտվր վիտցոցոքոք իո ղ ուլրո 'սօ 'րոք (ժ  
'սոցոյ ուլզլսնոտսոմ ղ ուլզիմտիչոյ մնզցժգքսո ցոհիոժսոց  
զգ տչգքոսկցո ժիցսս 'մնզցսսիտվր վիտչոցժ իո ղ տոյ 'սոզր 'րոսնսլվի (ո  
**'մնզցՎվիտչ ցվոմժցոտտովչո ուսցոտվնցոյ զգ ժիցսսկ Ը**

մնզցցոհիչց մնզի սնսժ (ս  
րոստիչոյ ցոհիոյոտիոտիչոյ(ե  
'րոստիչոյ ցոհիոսնոտիոյվի (ժ  
'րոստիչոյ իվտոսժոո (ո

**'մնզցոմժցմժժսն ցվժցոցոտ ցոմժսոզրոսժժսն ցոհիոզոցոտ ցոմժսոսնզիոքոհի  
րոսնոտսոմ ղ զոսնսիոմժրժ չ ցիոզոզտ մ\_ս ցոցոստիչոյ ցոհիոզոցոտ Զ**  
մնզցցոհիչց-մնզի սնսժ (ս  
րոստիչոյ ցոհիոյոտիոտիչոյ (ե  
'րոստիչոյ ցոհիոսնոտիոյվի (ժ  
'րոստիչոյ իվտոսժոո (ո

**'րոստմվի զգ ցնզցիոզոզտ մ\_ս  
ցոցոստիչոյ ցոհիոզոցոտ իսիոտտիոց ուլզմոի մըրոմժսոզոցոտ ցոլոոտտոհի  
-ոցոյ ցվժզցժցոյոտ վոհիվտիոտն ուլոհիվզց մնզցրոսմժսոսնզիոքոհի Կ**

**մ զ տ ո ճ Տ**

մսվոմժսոցժ մսցոյնցմ վնչիզիչոյ ցոհիոյոտիոտիչոյ իոՏ 81  
.մըրոմժսոսնզոքոսկցո ցոցոմժսոտոնո վնմտ մսնցոմժմսոս վնսժզր  
ցոցոստիչոյ ցոհիոյոտիոտիչոյ ժզր ցոցոստիչոյ ցոհիոյոտիոտիչոյ իզսսիոցրվժ 21  
մնզժմտո վնսժզր ցոցոստիչոյ ցոհիոյոտիոտիչոյ ուսցոտվնցոյ զգ ժիցսսկ'91  
մըրոմժսոսնցոհիսժ վնսժզր ցոցոստիչոյ ցոհիոյոտիոտիչոյ ուսցոտոհ չ ցը 'սնչ'4'51  
'նվժժտոտո ցոհիոսնոտվնզմի մնզժտոտո ցոհիոսնոտվնզն զոսիոզժմտո զգ ի\_սնչ'4'1  
'մըրոմժսոսնզժմտո օոնզ ղժվր վնզցմսոմնո ոստոսլսի ղ ցոհիոպիզո չ ցմ\_Ս 31  
սզցիոցվսն իզնզժ. հվնոմժցմ չս ոզիոսն զոսիոնոտիոտոն զգ ցնզցիվտիո մ\_Ս'21

սզց  
-հոցվսն իզնզժ .մըրոմժսոսնցոցոցոցոտ վնզցիվտիո հվնոմժցմ զոսցոտոհ չ զոսնչ'4'1 11  
մնզցրոսցո

ցվոմրսվժ 'մժըրոմժ ցվոհիոցվնզ 'մսվոցոստոմ 'րոսիոտն զգ ցվժզցիվտիո մ\_Ս 01  
(իվոտո) ցվժզցմսոմնո ցոցոմժսոսն վնզցնժվր ցոհիոզոցոտ ցոմժսոսնզիոքոհի

-նոհի սոտոտիոյ (իվտիո) մնզցնժվր ցոհիոզոցոտ ցոմժսոսնզիոքոհի զգ ոսնչ'4 6

մնզցրոմժսոսնցոցոցոցո րոսիոնոտիոտոն զգ ոզոնչ'4 8

ղժվր վոտոտիոտի ցոհիոմնոցոցոցո ղ վոտոտիոտի ցոհիոպիզո ցոմժսոսնզժմտո չը\_4 2  
մն

-զցմսոմնո ցոցոմժսոսն վնզցնժվր ցոհիոզոցոտ րոսիոցոքոմ զգ վնզժրժ վոհիոնչ'4 9

.Սնկաբուծիչը մեզի սևսն (և

'Սնկաբուծ (ե

'Սնկաբուծից ընկառնաբուծ (ճ

'Սնկաբուծից ընկառնաբուծ (ճ

**՝Րուբոնի վնասվածքից ընկառնաբուծի ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից**

**-ուսնից և ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից**

:Սնկաբուծից ընկառնաբուծից (և

'Սնկաբուծից ընկառնաբուծից (և

ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

'Սնկաբուծից ընկառնաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

և ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

**՝Րուբոնից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից**

Սնկաբուծից մեզի սևսն (և

'Սնկաբուծից (և

-ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

մեզից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

-ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

-ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

**՝Րուբոնից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից**

'Սնկաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

**՝Սնկաբուծից (և**

**-ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից**

:Սնկաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

**՝Սնկաբուծից (և**

**-ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից**

.Սնկաբուծից մեզի սևսն (և

'Սնկաբուծից (և

մեզից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

'Սնկաբուծից (և

ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և

**՝Սնկաբուծից (և**

.Սնկաբուծից մեզի սևսն (և

'Սնկաբուծից (և

մեզից ընկառնաբուծից ընկառնաբուծից (և



**11. Որո՞նք են ներառվում կազմակերպության՝ ըստ կազմի և տեղաբաշխման դասակարգված, տնտեսական միջոցների կազմում.**

- ա) դրամական միջոցներ,
- բ) վաճառքի գծով դեբիտորական պարտք,
- գ) պաշարներ,
- դ) բոլոր վերը նշվածները:

**12. Արտարժույթային հաշվում պահվող արտարժույթը ընթացիկ ակտիվների ո՞ր խմբին է վերաբերվում.**

- ա) դրամական միջոցների,
- բ) դեբիտորական պարտքերի,
- գ) պաշարների,
- դ) ոչ նյութական ակտիվների.

**13. Տնտեսական հաշվառման ո՞ր տեսակն է ուսումնասիրում, դիտարկում տնտեսության, մշակույթի, կրթության, գիտության, առողջապահության ոլորտները.**

- ա) օպերատիվ հաշվառում,
- բ) վիճակագրական հաշվառում,
- գ) հաշվապահական հաշվառում,
- դ) բոլոր վերը նշվածները:

**14. Ո՞ր հողվածի մեջ է մտնում գնորդների պարտքը վաճառված արտադրանքի դիմաց.**

- ա) դրամական միջոցների,
- բ) դեբիտորական պարտքերի,
- գ) պաշարների,
- դ) ոչ նյութական ակտիվների

**15. Ո՞ր հողվածի մեջ են մտնում հումքը, նյութերը, տարան, վառելիքը և այլն, որոնք օգտագործվում են արտադրության պրոցեսում և իրենց արժեքը անմիջապես փոխանցում են նոր ստեղծվող արտադրանքին.**

- ա) դրամական միջոցների,
- բ) դեբիտորական պարտքերի,
- գ) պաշարների,
- դ) ոչ նյութական ակտիվների:

**16. Ո՞ր հողվածն է ստեղծվում կազմակերպության շահույթի հաշվին և նախատեսված է վնասի ծածկման համար.**

- ա) շահույթ,
- բ) կանոնադրական կապիտալ,
- գ) էմիսիոն եկամուտ,
- դ) պահուստային կապիտալ:

**17. Որո՞նք են ներառվում սեփական աղբյուրների կազմում.**

- ա) շահույթ,
- բ) կանոնադրական կապիտալ,
- գ) էմիսիոն եկամուտ,
- դ) պահուստային կապիտալ,
- ե) բոլոր վերը նշվածները:

**18. Որո՞նք են ներառվում փոխառու աղբյուրների կազմում.**

- ա) կրեդիտորական պարտք,
- բ) բանկի վարկ,
- գ) ստացված փոխառություն,
- դ) բոլոր վերը նշվածները:

**19. Որո՞նք են ներառվում սեփական աղբյուրների կազմում.**

- ա) կրեդիտորական պարտք բյուջեին,
- բ) բանկի կարճաժամկետ վարկ,
- գ) կանոնադրական կապիտալ,
- դ) բոլոր վերը նշվածները.

**20. Որո՞նք են ներառվում փոխառու աղբյուրների կազմում.**

- ա) բանկի երկարաժամկետ վարկ,
- բ) ենիսին եկամուտ,
- գ) շահույթ,
- դ) վաճառքի գծով դեբիտորական պարտք:

## ԳԼՈՒԽ 2.

### ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ, ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇԻՎՆԵՐ ԵՎ ԿՐԿՆԱԿԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄ

#### ԽՆԴԻՐ 2.1

1.5 խնդրի ելակետային տվյալների հիման վրա կազմել «Արաբկիր-կահույք» ֆարրիկայի հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

#### ԽՆԴԻՐ 2.2

1.7 խնդրի տվյալների հիման վրա կազմել «Զերմես» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

#### ԽՆԴԻՐ 2.3

Ներքոհիշյալ տվյալների հիման վրա կազմել «Այանս» ՍՊԸ-ի հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

N	Տնտեսական միջոցների և դրանց գոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, հազ. դր.
1	2	3
1.	Հիմնական միջոցներ	600 000
2.	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ	21 000
3.	Հիմնադիրների պարտք կանոնադրական կապիտալում ներդրումների գծով	32 000
4.	Պարտք մատակարարների ձեռք բերված նյութերի դիմաց	79 000
5.	Պատրաստի արտադրանք	158 000
6.	Պարտք աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	90 000
7.	Տրված կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռք բերելու համար	5 000
8.	Ընթացիկ պահուստ	44 000
9.	Կանխիկ դրամական միջոցներ դրամարկղում	6 000
10.	Պարտք սոցիալական ապահովագրության գծով	38 000
11.	Դրամական միջոցներ հաշվարկային հաշվում	149 000
12.	Բանկի երկարաժամկետ վարկ	222 000
13.	Կանոնադրական կապիտալ	300 000
14.	Անավարտ արտադրություն	52 000

15	Ֆինանսական նյութեր	108 000
16.	Էմիսիոն եկամուտ	70 000
17	Բանկի կարճաժամկետ վարկ	130 000
18	Հաշվետու անձանց պարտք	1 000
19.	Վաճառքի գծով դեբիտորական պարտք	9 000
20	Պարտք բյուջեին	25 000
21.	Ոչ նյութական ակտիվներ	80 000
22	Այլ կրեդիտորական պարտքեր	175 000
23.	Պահուստային կապիտալ	28 000
24	Դրամական միջոցներ արտարժուքային հաշվում	22 000
	Հաշվեկշռի հանրագումար	1 190 000

#### ԽՆԴԻՐ 2.4

Կազմել կարի ֆարիկայի հաշվապահական հաշվեկշիռն 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Օգտագործել 1.2 և 1.4. խնդիրների ելակետային տվյալները:

#### ԽՆԴԻՐ 2.5.

Կազմել հաստոցաշինական գործարանի հաշվապահական հաշվեկշիռն 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Օգտագործել 1.6 խնդրի ելակետային տվյալները:

#### ԽՆԴԻՐ 2.6

Կազմել կոշիկի ֆարիկայի հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ստորև բերված տվյալների հիման վրա.

Տվյալներ. ֆարիկայի տնտեսական միջոցների կազմը և դրանց գոյացման աղբյուրները.

N	Տնտեսական միջոցների և դրանց գոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Կանոնադրական կապիտալ	4,500 000
2.	Դրամարկղ	1 000
3.	Գնորդների պարտք	117 000
4.	Այլ դեբիտորների պարտք	103 000
5.	Օժանդակ նյութեր	302 000
6	Վառելիք	125 000
7	Պարտք սոցիալական ապահովագրության գծով	58 500
8	Պարտք աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	1 034 000
9.	Անավարտ արտադրություն	202 000
10.	Ֆինանսական միջոցներ	5 000 000
11.	Ֆինանսական նյութեր	1 300 000
12	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ	120 000
13.	Հաշվարկային հաշիվ	40 000
14.	Պարտք մատակարարներին ձեռք բերված նյութերի դիմաց	132 000
15	Կարճաժամկետ բանկային վարկեր	100 000
16	Արտադրանք	110 500
17	Երկարաժամկետ բանկային վարկեր	700 000

18.	Ապրանքներ	150 000
19	Սեփական արտադրության կիսապատրաստուրներ	82 000
20	Արագամաշ առարկաներ	13 000
21.	Պարտք բյուջեին հարկերի գծով	116 000
22.	Էմիսիոն եկամուտ	80 000
23.	Պահուստային կապիտալ	615 000
24.	Ընթացիկ պահուստ	40 000
25.	Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ	20 000
26.	Դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ	30 000
	<b>Հաշվեկշռի հանրագումարը</b>	<b>9 145 500</b>

4515

### ԽՆԴԻՐ 2.7

Կազմել «Լույս» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի և 200Xթ. հունիսի 30-ի դրությամբ.

Տվյալներ. «Լույս» կազմակերպության տնտեսական միջոցների կազմը և դրանց գոյացման աղբյուրները (հազ.դրամ)

N	Տնտեսական միջոցները և դրանց գոյացման աղբյուրները	Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Հունիսի 30-ի դրությամբ
1.	Հիմնական նյութեր	213 000	240 000
2	Օժանդակ նյութեր	62 000	41 000
3	Պարտք մատակարարներին ձեռք բերված նյութերի դիմաց	79 300	60 280
4.	Հիմնական միջոցներ	1 640 000	1 880 000
5.	Պարտք աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	40 000	42 000
6	Անավարտ արտադրություն	72 000	68 000
7	Պարտք պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	26 500	25 000
8.	Հաշվարկային հաշիվ	450 000	500 000
9.	Վառելիք	32 000	28 000
10	Արտադրանք	62 000	65 000
11.	Նախորդ տարիների վնաս	85 000	-
12.	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ	-	6 200
13.	Դեբիտորական պարտք վաճառքի գծով	8 200	340
14	Բանկի կարճաժամկետ վարկ	50 000	22 000
15.	Դրամարկղ	300	420
16.	Կանոնադրական կապիտալ	2 014 720	2 290 150
17.	Ապրանքներ	30 000	40 000
18.	Էմիսիոն եկամուտ	80 000	85 000
19.	Հաշվետու ամձանց պարտք	150	210
20.	Հիմնական միջոցների մաշվածություն	152 000	160 000
21.	Ոչ նյութական ակտիվներ	16 000	16 200

22.	Ոչ նյութական ակտիվների անորոշիզացիա	130	540
23	Միջանկյալ շահաբաժիններ	-	4 200
24.	Տնտեսական գույք	4 500	4 300
25.	Տնտեսական գույքի մաշվածություն	500	400
26.	Բանկի երկարաժամկետ վարկ	250 000	230 000
27.	Ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ (բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող)	12 000	26 000
28.	Տրամադրված երկարաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք գումարներ	6 000	8 000
	<b>Հաշվեկշիռի հանրագումար</b>	<b>2 455 520</b>	<b>2 756 530</b>

### ԽՆԴԻՐ 2.8

Պահանջվում է. օգտագործելով հաշվեկշռային հավասարությունը, յուրաքանչյուր գործառնությունից հետո կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռ՝

Տնտեսական գործառնություններն են.

1. Կազմակերպությունը սկսում է իր ձեռնարկատիրական գործունեությունը, ներդնելով հաշվարկային հաշվում 1 000 000 դրամ

2. Կազմակերպությունը գնել է ավտոմեքենա, վճարելով հաշվարկային հաշվից 400 000 դրամ:

3. Կազմակերպությունը գնել է ապրանքներ, վճարելով հաշվարկային հաշվից 200 000 դրամ:

4. Կազմակերպությունը վաճառել է ապրանքներ (տես գործ 3), պահանջելով գնորդներից 300 000 դրամ

5. Կազմակերպությունը գնել է ապառիկ ապրանքներ, որոնց դիմաց պարտավորվել է վճարել 400 000 դրամ:

6. Կազմակերպությունը վաճառել է ապառիկ գնված ապրանքների կեսը (տես գործ. 5) 250 000 դրամով:

7. Կազմակերպությունը հաշվարկային հաշվից վճարել է մատակարարի պարտքը՝ 200 000 դրամ:

8. Կազմակերպությունը ստացել է գնորդից ապառիկ վաճառված ապրանքների դիմաց 100 000 դրամ:

9. Կազմակերպությունը վճարել է վարձակալական վճար 40 000 դրամ.

10. Կազմակերպությունը հաշվարկային հաշվում ստացել է բանկային վարկ 600 000 դրամ (երկու տարի մարման ժամկետով):

### ԽՆԴԻՐ 2.9

Պահանջվում է, օգտագործելով հաշվեկշռային հավասարությունը, յուրաքանչյուր գործառնությունից հետո կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռ՝

1. Առևտրային կազմակերպությունը սկսել է իր գործունեությունը, ներդնելով հաշվարկային հաշվում

2 000 000 դրամ:

2. Կազմակերպությունը վճարելով հաշվարկային հաշվից, ձեռք է բերել.

ա) ավտոմեքենա՝ 1 000 000 դրամի,

բ) գույք՝ 800 000 դրամի:

3. Կազմակերպությունը մատակարարից ապառիկ գնել է ապրանքներ՝ 500 000 դրամի.
4. Կազմակերպությունը կանխիկ գումարով վաճառել է ապրանքների կեսը՝ 350 000 դրամով:
5. Կազմակերպությունը մատակարարից ապառիկ գնել է ապրանքներ 1 000 000 դրամի:
6. Կազմակերպությունը վճարել է հաշվարկային հաշվից մատակարարի պարտքը՝ 500 000 դրամ:
7. Կազմակերպությունը ապառիկ վաճառել է ապրանքների մի մասը 900 000 դրամ արժողությամբ, գնորդից պահանջելով 1 200 000 դրամ:
8. Հաշվարկային հաշիվ է մուտքագրվել գնորդներից ապառիկ վաճառված ապրանքների դիմաց՝ 500 000 դրամ:

### ԽՆԴԻՐ 2.10

1. Կազմել «Մերկուրի» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Տվյալներ. «Մերկուրի» կազմակերպության տնտեսական միջոցների կազմը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

N	Տնտեսական միջոցների և դրանց զոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, հազ. դր.
1	2	3
1.	Կանոնադրական կապիտալ	400 000
2	Հաշվարկային հաշիվ	135 000
3	Հիմնական միջոցներ	565 000
4.	Բանկի կարծաժամկետ վարկ	205 000
5.	Դրամպրկղ	2 000
6.	Չբաշխված շահույթ	95 000
7.	Նյութեր	168 000
8	Պարտք մատակարարներին ձեռք բերված նյութերի դիմաց	100 000
9.	Անավարտ արտադրություն	30 000
10	Էմիսիոն եկամուտ	114 000
11.	Պարտք աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	85 000
12.	Պատրաստի արտադրանք	99 000
	Հաշվեկշռի հանրագումար	999 000

11. Տրված տվյալների հիման վրա արտացոլել հաշվապահական հաշվեկշռում փոփոխությունները, որոշել փոփոխությունների տեսակները և կազմել «Մերկուրի» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. մարտի 31-ի դրությամբ.

Տվյալներ. 200Xթ. առաջին եռամսյակում կատարված տնտեսական գործառնությունները.

N	Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, հազ. դր.
1	2	3
1.	Հաշվարկային հաշվից ստացվել է մուտքագրվել է դրամարկղ կանխիկ դրամ աշխատավարձ վճարելու	85 000

	նպատակով	
2.	Պահեստից արտադրություն բաց են թողնվել նյութեր	15 000
3.	Դրամարկդից վճարվել է պահեստապետին առհաշիվ գումար տնտեսական ծախսերի համար	500
4.	Դրամարկդից վճարվել է աշխատողներին աշխատավարձ	85 000
5.	Մատակարարից ապառիկ ստացվել են նյութեր	30 000
6.	Հաշվարկայից հաշվից մարվել է գնումների գծով կրեդիտորական պարտքը	40 000
7.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ հիմնական արտադրության աշխատողներին	43 000
8.	Աշխատավարձից պահվել է եկամտահարկ	4 700
9.	Շահույթից կատարվել են հատկացումներ պահուստային կապիտալին	15 000
10.	Հիմնական արտադրությունից թողարկվել և պահեստ է մուտքագրվել պատրաստի արտադրանք	35 000

Խնդրի լուծումը ներկայացնել ստորև բերված աղյուսակներում

**Փոփոխությունների տեսակները հաշվապահական հաշվեկշռում**

Գործառնության համարը	Տնտեսական գործառնության բովանդակությունը	Գումար, հազ. դրամ	Փոփոխությունները հաշվապահական հաշվեկշռում			
			ակտիվ		պասիվ	
			ավելացում	նվազեցում	ավելացում	նվազեցում
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

Փոփոխությունները հաշվեկշռում տնտեսական գործառնությունների հետևանքով.

Ցուցանիշներ	Հաշվեկշիռ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Փոփոխությունները (+,-)	Հաշվեկշիռ մարտի 31-ի դրությամբ
Ակտիվ			
Ընդամենը Պասիվ			
Բոլոր բաժիններով			
Ընդամենը			

**ԽՆԴԻՐ 2.11**

1. Բերված տվյալների հիման վրա հաշվապահական հաշվեկշռում արտացոլել գործառնությունների հետևանքով առաջացած փոփոխությունները: Որոշել փոփոխությունների տեսակները և կազմել «Արևիկ» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. մարտի 31-ի դրությամբ, օգտագործելով 2.10 խնդրում բերված աղյուսակները:

Տվյալները «Արևիկ» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը նախորդ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել են

<b>ԱՎՏԻՎ</b>	<b>ԳՈՒՄԱՐԸ հազ.դրամ</b>
<b>1</b>	<b>2</b>
<b>I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Հիմնական միջոցներ	500 000
<b>ԸՆդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>500 000</b>
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>	
<b>1</b>	<b>2</b>
Նյութեր	130 000
Անավարտ արտադրություն	20 000
Արտադրանք	80 000
Դրամական միջոցներ <sup>(1)</sup> և դրանց համարժեքներ	170 000
<b>ԸՆդամենը ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>400 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	<b>900 000</b>
<b>ՊԱՍԻՎ</b>	
<b>III. Սեփական կապիտալ</b>	
Կանոնադրական կապիտալ	200 000
Կուտակված շահույթ	50 000
<b>ԸՆդամենը սեփական կապիտալ</b>	<b>250 000</b>
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Բանկի երկարաժամկետ վարկ	350 000
<b>ԸՆդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>350 000</b>
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կարճաժամկետ բանկային վարկեր	150 000
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	80 000
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	70 000
<b>ԸՆդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>300 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	<b>900 000</b>

Դրամական միջոցներ հողվածի վերձանում՝

դրամարկո՝ 7000 դրամ, հաշվարկային հաշիվ՝ 163 000 դրամ:

II. 200Xթ. առաջին եռամսյակում կատարված տնտեսական գործառնությունները.



N	Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, հազ.դրամ
1	2	3
1.	Հիմնական արտադրության աշխատողներին հաշվարկվել է աշխատավարձ	30 000
2.	Աշխատավարձից պահվել է եկամտահարկ	3 900
3.	Հաշվարկային հաշվից ստացվել և մուտքագրվել է դրամարկղ կանխիկ դրամ աշխատավարձի վճարման համար	70 000
4.	Վճարվել է աշխատողներին աշխատավարձ	70 000
5.	Պահեստից հիմնական արտադրություն են բաց թողնվել նյութեր	60 000
6.	Դրամարկղից վճարվել է հաշվետու անձանց՝ տնտեսական ծախսերի համար	4 000
7.	Հիմնական արտադրությունից թողարկվել և պահեստ է մուտքագրվել պատրաստի արտադրանք	90 000
8.	Հաշվարկային հաշվից մարվել է գնումների գծով կրեդիտորական պարտքը	80 000

### ԽՆԴԻՐ 2.12

Կազմել «Օլիմպ» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Տվյալներ. Կազմակերպության տնտեսական միջոցների և դրանց գոյացման աղբյուրների առկայությունը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ ըստ տարբերակների.

N	Տնտեսական միջոցների և դրանց գոյացման աղբյուրների անվանումը	Տարբերակներ (հազ.դրամ)		
		I	II	III
1	2	3	4	5
1.	Հիմնական միջոցներ	300 000	276 000	504 000
2.	Պահուստային կապիտալ	-	33 000	56 000
3.	Հաշվարկային հաշիվ	140 000	154 000	181 000
4.	Այլ դեբիտորական պարտքեր	40 000	-	5 000
5.	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ	92 000	120 000	144 000
6.	Դրամարկղ	2 000	3 500	4 000
7.	Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով	30 000	60 000	-
8.	Կանոնադրական կապիտալ	200 000	305 000	350 000
9.	Արտադրանք	32 000	67 000	26 000
10.	Պահեստամասեր	-	5 500	3 800
12.	Բանկի կարճաժամկետ վարկ	45 000	-	50 000
13.	Կրեդիտորական պարտք աշխատավարձի վճարման գծով	96 000	65 000	60 000
14.	Դեբիտորական պարտք առհաշիվ տրված գումարների գծով	-	2 000	-
15.	Նյութեր	64 000	38 000	76 200

16.	Ընթացիկ պահուստ	44 000	-	56 000
17.	Ոչ նյութական ակտիվներ	54 000	73 000	19 000
18.	Գնովի կիսապատրաստուքներ	14 000	21 000	31 000
19.	Նախորդ տարիների չբաշխված շահույթ	23 000	30 000	-
20.	Արտարժությալին հաշիվ	-	50 000	24 000
21.	Այլ կրեդիտորական պարտքեր	7 000	14 000	36 000
22.	Անավարտ արտադրություն	38 000	10 000	20 000
23.	Կրեդիտորական պարտք բյուջեին	25 000	6 000	18 000
24.	Բանկի երկարաժամկետ վարկ	160 000	100 000	130 000
25.	Համակարգչային ծրագիր	22 000	33 000	-
26.	Կարճաժամկետ դեբիտորական պարտք բյուջեին	16 000	-	6 000
	Հաշվեկշռի հանրագումար	722 000	733 000	900 000

### ԽՆԴԻՐ 2.13

Պահանջվում է «Շանս» կազմակերպության տրված տվյալների հիման վրա

- բացել հաշվապահական հաշիվներ, դրանցում գրանցել սկզբնական մնացորդները,
- արտացոլել հաշվապահական հաշիվներում եռամսյակի ընթացքում կատարված տնտեսական գործառնությունները կրկնակի գրանցման եղանակով,
- հաշվապահական հաշիվներում որոշել եռամսյակի շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,
- կազմել սինթետիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագիրը,
- հաշվապահական հաշիվների տվյալների հիման վրա կազմել կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու տարվա մարտի 31-ի դրությամբ:

Տվյալներ. I. «Շանս» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ԱԿՏԻՎ	Գումարը, հազ.դրամ
<b>I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Հիմնական միջոցներ	386 000
Ոչ նյութական ակտիվներ	30 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>416 000</b>
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Նյութեր	62 000
Անավարտ արտադրություն	2 000
Արտադրանք	24 000
Դեբիտորական պարտք վաճառքի գծով	6 000
Դրամական միջոցներ	100 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>194 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	<b>610 000</b>
<b>ՊԱՍԻՎ</b>	<b>Գումարը, հազ.դրամ</b>

<b>III. Սեփական կապիտալ</b>	
Կանոնադրական կապիտալ	300 000
Կուտակված շահույթ	47 000
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>	<b>347 000</b>
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Բանկի երկարաժամկետ վարկ	200 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>200 000</b>
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով	28 000
Կրեդիտորական պարտք աշխատավարձի վճարման գծով	35 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>63 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Ե Ի Ռ</b>	<b>610 000</b>

Դրամական միջոցներ հողվածի վերծանումը՝ դրամարկղ՝ 10 000 դրամ,  
հաշվարկային հաշիվ՝ 90 000 դրամ.

II. Հաշվետու տարվա I եռամսյակում «Շանս» կազմակերպությունում կատարված տնտեսական գործառնությունները.

<b>N</b>	<b>Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը</b>	<b>Գումարը, հազ.դրամ</b>
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
1	Նյութերը պահեստից բաց են թողնվել արտադրություն	22 000
2.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ հիմնական արտադրության բանվորներին	36 000
3	Հաշվարկային հաշվից ստացվել և մուտքագրվել են դրամարկղ կանխիկ դրամական միջոցներ աշխատավարձ վճարելու նպատակով	35 000
4	Դրամարկղից վճարվել է աշխատողներին աշխատավարձ	31 000
5.	Ավանդագրվել է չվճարված աշխատավարձը	4 000
6.	Հաշվարկային հաշիվ է վերադարձվել ժամանակին չվճարված աշխատավարձը	4 000
7.	Հաշվարկային հաշիվ է մուտքագրվել բանկի կարճաժամկետ վարկի գումարը	130 000
8.	Մատակարարներից ապառիկ ստացվել են նյութեր	46 000
9.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է մատակարարներին պարտքի մարման դիմաց	74 000
10.	Հիմնական արտադրությունից թողարկվել է պատրաստի արտադրանք	58 000

#### **ԽՆԴԻՐ 2.14**

Պահանջվում է «Կամելիա» կազմակերպության տրված տվյալների հիման վրա

- բացել հաշվապահական հաշիվներ, դրանցում գրանցել սկզբնական մնացորդները,
- արտացոլել հաշվապահական հաշիվներում եռամսյակի ընթացքում կատարված տնտեսական գործառնությունները կրկնակի գրանցման եղանակով.

- հաշվապահական հաշիվներում որոշել եռամսյակի շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,
- կազմել սինթետիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագիրը,
- հաշվապահական հաշիվների տվյալների հիման վրա կազմել կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու տարվա հունիսի 30-ի դրությամբ.

**Տվյալներ. I.** «Կամելիա» կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. մարտի 31-ի դրությամբ.

<b>ԱԿՏԻՎ</b>	<b>Գումարը, հազ.դրամ</b>
<b>1</b>	<b>2</b>
<b>I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Հիմնական միջոցներ	424 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>424 000</b>
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Նյութեր	53 000
Անավարտ արտադրություն	6 000
Արտադրանք	4 000
<b>1</b>	<b>2</b>
Դեբիտորական պարտք վաճառքի գծով	13 000
Դրամական միջոցներ	180 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>256 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	<b>680 000</b>
<b>ՊԱՍԻՎ</b>	<b>Գումարը, հազ.դրամ</b>
<b>III. Սեփական կապիտալ</b>	
Կանոնադրական կապիտալ	200 000
Կուտակված շահույթ	96 000
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>	<b>296 000</b>
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Բանկի երկարաժամկետ վարկ	320 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>320 000</b>
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով	64 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>64 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	<b>680 000</b>

Դրամական միջոցներ հոդվածի վերծանումը՝ դրամարկը 5000 դրամ, հաշվարկային հաշիվ 175 000 դրամ:

**II.** Հաշվետու տարվա II եռամսյակում կազմակերպությունում տեղի ունեցած տնտեսական գործառնությունները.

- Ընդհանուր առմամբ վերականգնողական գործունեություններին և արհեստագործական արտադրության գործունեությանը ներգրավված են 7 միլիոն 175 հազար 433 մարդ:
- Ընդհանուր առմամբ զբաղված են 7 միլիոն 175 հազար 433 մարդ:
- Ընդհանուր առմամբ զբաղված են 7 միլիոն 175 հազար 433 մարդ:
- Ընդհանուր առմամբ զբաղված են 7 միլիոն 175 հազար 433 մարդ:
- Ընդհանուր առմամբ զբաղված են 7 միլիոն 175 հազար 433 մարդ:
- Ընդհանուր առմամբ զբաղված են 7 միլիոն 175 հազար 433 մարդ:

**ՏԱԿԱՆԱԾ**

Գործարարը	1	2	3
N	Տնտեսության մասին ընդհանուր տեղեկություններ		
1	Գործարարի անունը		13 000
2	Մասնաճյուղի կամ գրասենյակի հասցեն		16 000
3	Մասնաճյուղի կամ գրասենյակի հասցեն		35 000
4	Գործարարի գործունեության բնույթը		40 000
5	Գործարարի կապիտալի արժեքը		49 000
6	Գործարարի կապիտալի արժեքը		22 000
7	Գործարարի կապիտալի արժեքը		22 000
8	Գործարարի կապիտալի արժեքը		22 000
9	Գործարարի կապիտալի արժեքը		1 500
1		2	3
10	Ստեղծված աշխատատեղերի քանակը		1 000
11	Ստեղծված աշխատատեղերի քանակը		2
12	Ստեղծված աշխատատեղերի քանակը		115 000
13	Ստեղծված աշխատատեղերի քանակը		101 000
14	Ստեղծված աշխատատեղերի քանակը		
15	Ստեղծված աշխատատեղերի քանակը		

Տվյալներ. I. «Կամելիա» կահույքի ֆաբրիկայի հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ԱԿՏԻՎ	Գումարը, հազ. դր.
1	2
<b>I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Հիմնական միջոցներ	560 000
Ոչ նյութական ակտիվներ	51 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>611 000</b>
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Նյութեր	102 300
Անավարտ արտադրություն	19 400
Արտադրանք	21 200
Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	64 900
<del>Այլ դեբիտորական պարտքեր</del>	<del>9 400</del>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	131 200
<b>Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>339 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ո</b>	<b>950 000</b>
1	2
ՊԱՍԻՎ	Գումարը, հազ. դր.
<b>III. Սեփական կապիտալ</b>	
Կանոնադրական կապիտալ	160 000
Էմիսիոն եկամուտ	90 000
Կուտակված շահույթ	80 000
Պահուստապին կապիտալ	20 000
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>	<b>350 000</b>
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Երկարաժամկետ բանկային վարկեր	350 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>350 000</b>
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	83 800
Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	24 000
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	104 600
Ընթացիկ պահուստներ	37 600
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>250 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ո</b>	<b>950 000</b>

Դրամական միջոցներ հողվածի վերծանումը՝ դրամարկը 4200 դրամ,  
հաշվարկային հաշիվ 127 000 դրամ:

II. Հաշվետու տարվա I եռամսյակում կահույքի ֆաբրիկայում տեղի ունեցած տնտեսական գործառնությունները.

6	Երևան	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	1 300
5	Երևան	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	1 500
4.	Երևան	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	16 000
3	Երևան	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	2 500
2.	Երևան	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	4 000
1.	Երևան	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	39 000
1	2	3	4
N	Ընդամենը	Ընդամենը	Գումարը

Մյուս հարկերի վերաբերյալ հարկերի վճարումը կատարվում է հարկերի վճարման օրվան հետևյալ օրը:

**ԿԱՆՈՒՄ 2.16**

12.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	53 100
11	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	24 000
10.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	18 600
1	2	3
9.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	14 000
8	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	3 100
7	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	36 000
6.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	20 800
5.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	10 000
4.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	10 000
3.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	94 600
2.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	104 600
1.	Մարտի 1-ին 2019 թ. հունիսի 31-ը հասնող ընթացքում	12 500
1	2	3
N	Մյուս հարկերի վերաբերյալ հարկերի վճարումը կատարվում է հարկերի վճարման օրվան հետևյալ օրը:	Գումարը

		գումարների գծով	
7	Դրամարկղ	Ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով	200
8.	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի վճարման գծով	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտք բյուջեին եկամլուահարկի գծով	9 600
9.	Հիմնական արտադրություն	Նյութեր	2 000
10.	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	Հաշվանցման (փոխհատուցման) ենթակա անուղղակի հարկեր...	3 400

### ԽՆԴԻՐ 2.17

Հաշվապահական հաշիվների թղթակցությունից ելնելով որոշել տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը.

N	Թղթակցող հաշիվների անվանումը		Գումարը, հազ.դր.
	դեբետ	կրեդիտ	
1	2	3	4
1.	Հիմնական արտադրություն	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի վճարման գծով	56 000
2.	Ապրանքներ	Կրեդիտորական պարտքեր զնումների գծով	4 000
3.	Հիմնական միջոցներ	Կրեդիտորական պարտքեր զնումների գծով	800
4.	Կրեդիտորական պարտքեր զնումների գծով	Հաշվարկային հաշիվ	4 800
5.	Հիմնական արտադրություն	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	19 936
6.	Իրացված արտադրանքի ինքնարժեք	Պատրաստի արտադրանք	39 000
7.	Պատրաստի արտադրանք	Հիմնական արտադրություն	16 000
8	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի վճարման գծով	Դրամարկղ	36 000
9.	Դրամարկղ	Դեբիտորական պարտքեր վճառքների գծով	2 600
10.	Հիմնական արտադրություն	Արագամաշ առարկաներ	300

### ԽՆԴԻՐ 2.18

Հաշվապահական հաշիվների թղթակցությունից ելնելով որոշել տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը:



N	Թղթակցող հաշիվների անվանումը		Գումարը, հազ. դր.
	դեբետ	կրեդիտ	
1	2	3	4
1.	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր քյուջեին	Չաշվարկային հաշիվ	24 000
2	Չաշվարկային հաշիվ	Արտադրանքի իրացումից հասույթ	96 000
3	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	Չաշվարկային հաշիվ	20 000
4.	Նյութեր	Կանոնադրական կապիտալ	49 000
5.	Հիմնական արտադրություն	Հիմնական միջոցների մաշվածություն	1 900
6.	Չաշվարկային հաշիվ	Դրամարկղ	1 000
1	2	3	4
7.	Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ	Նյութեր	4 000
8.	Խոտան և դրա շտկման ծախսումներ	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի վճարման գծով	2 300
9	Օժանդակ արտադրություն	Վառելիք	2 900
10.	Արտադրանքի իրացումից հասույթ	Ֆինանսական արդյունք	80 000

### ԽՆԴԻՐ 2.19

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա.

- բացել սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվները և գրանցել սկզբնական մնացորդները,
- ձևակերպել և այդ հաշիվներում գրանցել տնտեսական գործառնությունները,
- սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվներում որոշել շրջանառությունները եռամսյակի համար և վերջնական մնացորդները:
- կազմել սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագրերը,
- կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռ հաշվետու եռամսյակի վերջի դրությամբ:

Տվյալներ. I. Հաստոցաշինական գործարանի հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ԱՎՏԻՎ	Գումարը, հազ.դրամ
<b>I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Հիմնական միջոցներ	340 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>340 000</b>
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Նյութեր	109 800
Անավարտ արտադրություն	2 000
Դրամական միջոցներ	148 200

Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ	260 000
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	600 000
<b>ՊԱՍԻՎ</b>	<b>Գումարը, հազ.դրամ</b>
<b>III. Սեփական կապիտալ</b>	
Կանոնադրական կապիտալ	412 000
Կուտակված շահույթ	98 000
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>	<b>510 000</b>
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով	90 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>90 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	600 000

«Նյութեր» սինթետիկ հաշվի մնացորդի վերծանումը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Նյութերի անվանումը	Գինը, հազ.դրամ	Քանակը	Գումարը, հազ.դր
Պողպատյա ժապավեն	5 000	4	20 000
Զուլված թուջ, տ.	4 000	6	24 000
Այլ նյութեր, տ.	2 000	32.9	65 800
<b>Ընդամենը</b>	<b>X</b>	<b>X</b>	<b>109 800</b>

«Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» սինթետիկ հաշվի մնացորդի վերծանումը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Մատակարարի անվանումը	Գումարը, հազ.դրամ
1. «Սիբիրմեդ» ՓԲԸ	30 000
2. «Մետալուրգ» ԲԲԸ	60 000
<b>Ընդամենը</b>	<b>90 000</b>

II. Հաշվետու եռամսյակում կատարված տնտեսական գործառնությունները.

N	Տնտեսական գործառնությունների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Պահեստ են մուտքագրվել նյութեր. ա) 4 տ. պողպատյա ժապավեն, ստացված «Սիբիրմեդ» կազմակերպությունից բ) 3 տ. ծուլված թուջ, ստացված «Մետալուրգ» կազմակերպությունից Ընդամենը	20 000 12 000 32 000
2.	Պահեստից նյութերը բաց են թողնվել արտադրություն. ա) 2,5 տ. ծուլված թուջ բ) 4,5տ. պողպատյա ժապավեն գ) 1,9 տ. այլ նյութեր Ընդամենը	10 000 22 500 3 800 36 300

3	Փոխանցվել է հաշվարկային հաշվից մատակարարների պարտքի մարման դիմաց. ա) «Սիբիրմեդ» ՓԲԸ-ին բ) «Մետալուրգ» ԲԲԸ-ին	40 000 60 000
	Ընդամենը	100 000
4.	Պահեստ են մուտքագրվել նյութեր. ա) 2տ. պողպատյա ժապավեն «Սիբիրմեդ» ՓԲԸ -ից բ) 4 տ. ձուլված թուջ «Մետալուրգ» ԲԲԸ-ից	10 000 16 000
	Ընդամենը	26 000
	5	Պահեստից նյութերը բաց են թողնվել արտադրություն. ա) 1,5 տ. պողպատյա ժապավեն բ) 4 տ. այլ նյութեր
	Ընդամենը	15 500
6	Հաշվարկվել է աշխատավարձ հիմնական արտադրության բանվորներին	300 000
7	Կատարվել են հատկացումներ սոցապին հիմնական	
1	2	3
	արտադրության բանվորների համար	8 000
8	Պահեստ է մուտքագրվել հիմնական արտադրությունում թողարկված պատրաստի արտադրանքը	75 000

### ԽՆԴԻՐ 2.20

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա

- բացել սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվները և գրանցել սկզբնական մնացորդները.
- ծնակերպել և այդ հաշիվներում գրանցել տնտեսական գործառնությունները.
- սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվներում որոշել շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները.
- կազմել սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագրերը.
- կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ.

Տվյալներ I. «Անահիտ» կարի ֆաբրիկայի հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ԱԿՏԻՎ	Գումարը, հազ. դրամ
<b>I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Հիմնական միջոցներ	360 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	360 000
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Նյութեր	42 000
Անավարտ արտադրություն	4 000
Արտադրանք	29 800
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	154 200
<b>Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ</b>	230 000
<b>Հ Ա Շ Կ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	590 000

ՊԱՍԻՎ	Գումարը, հազ. դրամ
<b>III. Սեփական կապիտալ</b>	
Կանոնադրական կապիտալ	237 000
Կուտակված շահույթ	64 000
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>	<b>301 000</b>
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Երկարաժամկետ բանկային վարկեր	250 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>250 000</b>
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	39 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>39 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	<b>590 000</b>

Դրամական միջոցներ հողվածի վերծանումը՝ դրամարկը 3200 դրամ,  
հաշվարկային հաշիվ 151 000 դրամ:

II. «Նյութեր» սինթետիկ հաշվի մնացորդի վերծանումը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

Նյութերի անվանումը	Չափի միավորը	Գինը, դրամ	Քանակը	Գումարը, դրամ
1	2	3	4	5
Դրապ	մետր	3000	25	75 000
Մետաքս	մետր	1500	40	60 000
Կիսաբրդյա	մետր	1750	60	105 000
Տրիկոտաժ	մետր	800	50	40 000
Բրդյա	մետր	1400	100	140 000
Ընդամենը	մետր	X	X	420 000

III. «Արտադրանք» սինթետիկ հաշվի մնացորդի վերծանումը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Արտադրանքի անվանումը	Չափի միավորը	Գինը, դրամ	Քանակը	Գումարը, դրամ
1	2	3	4	5
Վերարկու (կանացի)	հատ	40 000	3	120 000
Կոստյում (կանացի)	հատ	20 000	5	100 000
Շրջագգեստ	հատ	13 000	6	78 000
Ընդամենը		X	X	298 000

IV. «Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով» սինթետիկ հաշվի մնացորդի վերծանումը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

<b>Մատակարարի անվանումը</b>	<b>Գումարը, դրամ</b>
«Մետաքս» ՓԲԸ	260 000
«Մուշ» ՍՊԸ	130 000
<b>Ընդամենը</b>	<b>390 000</b>

V.«Անահիտ» կարի ֆաբրիկայի հաշվետու տարվա I եռամսյակում տեղի ունեցած տնտեսական գործառնությունները.

<b>N</b>	<b>Տնտեսական գործառնությունների անվանումը</b>	<b>Գումարը, դրամ</b>
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
1	Ստացվել և պահեստ են մուտքագրվել նյութեր	
	ա) դրապ «Մուշ» ՍՊԸ-ից՝ 100մ	300 000
	բ) մետաքս «Մետաքս» ՓԲԸ-ից՝ 100մ	150 000
	<b>Ընդամենը</b>	<b>450 000</b>
2	Պահեստից նյութերը բաց են թողնվել արտադրություն.	
	ա) բրդյա գործվածք, 40մ	56 000
	բ) կիսաբրդյա գործվածք, 10մ	17 500
	գ) տրիկոտաժ, 20մ	16 000
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
	դ) մետաքս, 10մ	15 000
	<b>Ընդամենը</b>	<b>104 500</b>
3.	Հաշվարկվել է հիմնական արտադրության աշխատողներին աշխատավարձ	450 000
4.	Կատարվել են հատկացումներ պարտադիր սոցիալական ապահովագրությանը	108 000
5.	Պահեստից նյութերը բաց են թողնվել արտադրություն	
	ա) դրապ, 10մ	30 000
	բ) կիսաբրդյա գործվածք, 20մ	35 000
	<b>Ընդամենը</b>	<b>65 000</b>
6.	Թողարկվել է պատրաստի արտադրանք	
	ա) կանացի վերարկու, 4 հատ	160 000
	բ) կանացի կոստյում, 10 հատ	200 000
	գ) շրջագզեստ, 20 հատ	260 000
	<b>Ընդամենը</b>	<b>620 000</b>
7	Փոխանցվել է հաշվարկային հաշվից մատակարարի պարտքի մարման դիմաց.	
	ա) «Մետաքս» ՓԲԸ-ին	260 000
	բ) «Մուշ» ՍՊԸ-ին	430 000
	<b>Ընդամենը</b>	<b>690 000</b>
8	Հաշվարկային հաշվից ստացվել և մուտքագրվել է դրամարկղ կանխիկ դրամ աշխատավարձ վճարելու նպատակով	450 000
9.	Վճարվել է աշխատողներին աշխատավարձ	450 000

10	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է բանկի կարծածամկետ վարկի գումարը	600 000
11.	Անավարտ արտադրության մնացորդը տեղափոխվել է հաշվեկշռային հաշիվ	?

### ԽՆԴԻՐ 2.21

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա.

- բացել սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվները և գրանցել սկզբնական մնացորդները,
- ձևակերպել և այդ հաշիվներում գրանցել տնտեսական գործառնությունները,
- սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվներում որոշել շրջանառությունները և վերցնական մնացորդները:
- կազմել սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագրերը:

Տվյալներ Սինթետիկ հաշիվների մնացորդները.

Հաշվի ծածկագիրը	Հաշվի անվանումը	Գումարը, դրամ
2113	Նյութեր, ենթահաշիվ «Վառելիք»	8 900 000
521	Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	7 500 000

«Նյութեր» սինթետիկ հաշվի «Վառելիք» ենթահաշվի մնացորդի վերծանումը.

Վառելիքի անվանում	Չափի միավոր	Գինը, դրամ	Քանակը	Գումարը, դրամ
1	2	3	4	5
Բենզին	լիտր	380	4 000	1 520 000
Դիզելային վառելիք	լիտր	410	18 000	7 380 000
Ընդամենը				8 900 000

«Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով» սինթետիկ հաշվի մնացորդի վերծանումը

Մատակարարի անվանումը	Գումարը, դրամ
«Հայգյուղմատ» ՍՊԸ	2 800 000
Տոհմաբուծական ֆերմա	1 600 000
«Լյուքս» ՍՊԸ	3 100 000
Ընդամենը	7 500 000

Հաշվետու ժամանակաշրջանում կատարվել են հետևյալ տնտեսական գործառնությունները.

N	Տնտեսական գործառնությունների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Տոհմաբուծական ֆերմայից ստացվել և մուտքագրվել է կենդանիների մատղաշ, որի դիմաց վճարումը դեռևս չի կատարվել	1 400 000

260 450	մզցնածվ գոհոցըվ
	<b>Վ. Մ. Ի. Կվեցիպտիս Կվեցիպտիս</b>
<b>Գրականություն</b>	<b>ԿԿՏԻՈ</b>

Տվյալները և հարցազեկերը համապատասխանում են 200Xթ թվականի 31-ի ժամկետում:

- Կազմակերպության ղեկավարի կողմից
- Կազմակերպության ղեկավարի կողմից
- Կազմակերպության ղեկավարի կողմից
- Կազմակերպության ղեկավարի կողմից
- Կազմակերպության ղեկավարի կողմից
- Կազմակերպության ղեկավարի կողմից
- Կազմակերպության ղեկավարի կողմից

**2.2.2 ԿԿԿԿԿԿ**

530 000	8. «Կ. Մ. Ի. Կվեցիպտիս» ՍՊԸ-ի գործառնականությունները և ծախսերը
600 000	Գործառնականությունները
410 000	(Բ) Կազմակերպության գործառնականությունները 1 000 կտր
3	2
190 000	7 (Կ) Կազմակերպության գործառնականությունները 500 կտր
1 000 000	6 Կազմակերպության գործառնականությունները «Կ. Մ. Ի. Կվեցիպտիս» ՍՊԸ-ի կողմից
9 500 000	5. Կազմակերպության գործառնականությունները
4 100 000	(Բ) «Կ. Մ. Ի. Կվեցիպտիս» ՍՊԸ-ի կողմից
2 600 000	(Բ) Կազմակերպության գործառնականությունները
2 800 000	(Կ) «Կ. Մ. Ի. Կվեցիպտիս» ՍՊԸ-ի կողմից
	Կազմակերպության գործառնականությունները
300 000	4. Կազմակերպության գործառնականությունները «Կ. Մ. Ի. Կվեցիպտիս» ՍՊԸ-ի կողմից
3 030 000	Կազմակերպության գործառնականությունները
2 460 000	3 (Բ) Կազմակերպության գործառնականությունները 6 000 կտր
570 000	(Կ) Կազմակերպության գործառնականությունները 1 500 կտր
3 630 000	«Կ. Մ. Ի. Կվեցիպտիս» ՍՊԸ-ի կողմից գործառնականությունները և Կազմակերպության գործառնականությունները
760 000	2 (Կ) Կազմակերպության գործառնականությունները 2 000 կտր
2 870 000	(Բ) Կազմակերպության գործառնականությունները 7 000 կտր
	Կազմակերպության գործառնականությունները

<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	260 450
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Նյութեր	15 100
Այլ դեբիտորական պարտքեր	50
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	24 400
<b>Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ</b>	<b>39 550</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	<b>300 000</b>
<b>ՊԱՍԻՎ</b>	<b>Գումարը, հազ. դրամ</b>
<b>III. Սեփական կապիտալ</b>	
Կանոնադրական կապիտալ	275 000
Կուտակված շահույթ	
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>	<b>275 000</b>
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Երկարաժամկետ բանկային վարկեր	
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կարճաժամկետ բանկային վարկեր	10 000
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	15 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>25 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	<b>300 000</b>

Դրամական միջոցներ հողվածի վերծանումը՝ դրամարկղ՝ 400 հազ. դրամ, հաշվարկային հաշիվ՝ 24 000 հազ. դրամ՝

II. «Նյութեր» սինթետիկ հաշվի անալիտիկ հաշիվների մնացորդների վերծանումը.

Նյութերի անվանումը	Գինը, հազ.դրամ	Քանակը	Գումարը, հազ. դրամ
Չուզուճ, տոննա (I և V տարր.)	100	40	4 000
Պղնձյա թիթեղ, տ (I և V տարր.)	500	20	10 000
Քարածուխ, տ (II տարր.)	12	80	960
Փայտանյութ, խոր. մ (II տարր.)	10	14	140
Ընդամենը	X	X	15 100

III. «Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով» սինթետիկ հաշվի անալիտիկ հաշիվների մնացորդների վերծանումը (երրորդ տարբերակ)

Մատակարարի անվանումը	Գումարը, հազ.դրամ
«Հանածո» ՍՊԸ	12 400
«Էներգոս» ԲԲԸ	2 600
Ընդամենը	15 000

III. «Ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով» հաշվի (չորրորդ տարբերակ).



N	Տնօրնակազմի անդամները					Ընդամենը
	I	II	III	IV	V	
1.	Արտադրության բաժնի կազմակերպիչի և արտադրության բաժնի սեփականատերերի և արտադրության բաժնի սեփականատերերի անդամները	2000	(20տ)	2500	(5տ)	4500
		3000	(30տ)	4000	(8տ)	7000
2.	Արտադրության բաժնի սեփականատերերի և արտադրության բաժնի սեփականատերերի անդամները		11 000	8 000	10 400	7 000
3.	Արտադրության բաժնի սեփականատերերի և արտադրության բաժնի սեփականատերերի անդամները	8 000	15 000	10 000	14 000	16 000
4.	Արտադրության բաժնի սեփականատերերի և արտադրության բաժնի սեփականատերերի անդամները			12 400	2 600	
5.	Արտադրության բաժնի սեփականատերերի և արտադրության բաժնի սեփականատերերի անդամները	4 000		15 000	7 300	9 100
		50	40	40	50	50

IV. Տնօրնակազմի անդամները 200Xթ. հունվարի ամսին.

Գլխավոր անդամի Ա.Ա.Գ.	Գումարը, հազ. դրամ	
	դեբտ	կրեդիտ
Գլխավոր Ա.Ա.Գ.	5	
Գլխավոր Ա.Ա.Գ.-արտադրության բաժնի սեփականատեր	45	
Ընդամենը	50	

Պոստիցիոնային օրգանիզացիայի կողմից ներդրվող գումարները համաձայն «ՀՀ Կապիտալի և Կապիտալի Մարտկառուցման Գերատեսչության կողմից ներդրվող գումարների մասին» օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ կետի պահանջներին:

					11. ՀՀ Կապիտալի և Կապիտալի Մարտկառուցման Գերատեսչության կողմից ներդրվող
	5				
	00	600	600		10. Մուտք է դնել «ՀԱՄ-Քաղաք» ԲԸ-ից 50% ներդրում
	50	40	40	50	11. ՀՀ Կապիտալի և Կապիտալի Մարտկառուցման Գերատեսչության կողմից ներդրվող
	7	6	4	3	1. 2
					9. Օպերատիվ տնտեսական
	5				8. ԱՊՀ-ի արտադրողական կազմակերպությունները
	600		310		Հնդկաստան
			(70) 70		բ) փախուստներ
			(20) 240		ա) քաղաքի արտադրողական կազմակերպությունները
	11 000	6 000		8 000	Հնդկաստան
	(12) 6000 (50) 5 000			(10) 5 000 (30) 3 000	6. ա) ռուսական «ՄԻՆԻՍ-Կ» ընկերությունը
					բ) արձանագրություն

**ՍՏՈՒԳՈՂԱԿԱՆ ԱՈՍՁԱԴՐԱՆՔՆԵՐ, ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՏԵՍՏԵՐ**

**Ստուգողական առաջադրանքներ**

**Առաջադրանք 1**

Ներքոհիշյալ տվյալների հիման վրա կազմել կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200X թ -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

ՀՀ	Տնտեսական միջոցները և դրանց գոյացման աղբյուրների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	Ոչ նյութական ակտիվներ	700 000
2	Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ	2 000 000
3	Պահեստամասեր	150 000
4	Կանոնադրական կապիտալ	5 000 000
5	Հիմնական միջոցներ	1 000 000
6	Դերիտորական պարտքեր նյութական վնասի փոխհատուցման գծով	20 000
7	Պարտք քյուլջեին հարկերի գծով	170 000
8	Հիմնական նյութեր	780 000
9	Բանկի վարկեր, մարման ժամկետը վեց ամիս	400 000
10	Պարտք աշխատողներին աշխատավարձի վճարման գծով	1 500 000
11	Գնորդների պարտքը արտադրանքի վաճառքի գծով	560 000
12	Նախորդ տարիների շահույթ	120 000
13	Պահուստային կապիտալ	510 000
14	Պատրաստի արտադրանք	320 000
15	Դրամական միջոցներ հաշվարկային հաշվում	2 300 000
16	Ստացված կանխավճարներ	150 000
17	Կանխիկ դրամական միջոցներ դրամարկղում	20 000
	<b>Հաշվեկշռի համրագումարը</b>	<b>7 850 000</b>

**Առաջադրանք 2**

Կազմել Կարի գորտադրական միավորման հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, օգտագործելով զլուխ 1-ի, առաջադրանք 1-ի և առաջադրանք 3-ի ելակետային տվյալները՝

**Առաջադրանք 3**

Կազմել կազմակերպության հաշվեկշռի ընդհանուր հաշիվը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, օգտագործելով զլուխ 1-ի, առաջադրանք 2-ի և առաջադրանք 4-ի ելակետային տվյալները.

**Առաջադրանք 4**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա, որոշել թե տվյալ տնտեսական գործառնությունները հաշվեկշռում ինչպիսի՞ փոփոխություններ են առաջացնում՝

Տվյալներ. Կազմակերպության տնտեսական գործառնությունները 200Xթ. հունվար ամսում.



**Տվյալներ I.** Կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

Ակտիվ	Գումարը, հազ. դրամ	Պասիվ	Գումարը, հազ.դրամ
Հիմնական միջոցներ	35 000	Կանոնադրական կապիտալ	40 000
Նյութեր	10 000	Շահույթ	3 000
Արտադրանք	900	Կարճաժամկետ բանկային վարկեր	2 000
Դրամարկղ	100	Կրեդիտորական պարտք աշխատավարձի գծով	500
Հաշվարկային հաշիվ	4000	Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	4 500
Հաշվեկշիռ	50 000	Հաշվեկշիռ	50 000

**II. Տնտեսական գործառնությունները I. եռամսյակում.**

ԳԳ	Բովանդակությունը	Գումարը, հազ. դրամ
1	Դրամարկղից վճարվել է պահեստապետ Գ Հակոբյանին առհաշիվ գումար	100
2	Շահույթի հաշվին ավելացել է կանոնադրական կապիտալը	1500
3	Մատակարարից ստացվել և մուտքագրվել են պահեստ նյութեր, որոնց դիմաց վճարումը դեռ չի կատարվել	15 000
4	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել և մարվել է բանկի կարճաժամկետ վարկի գումարը	1.000
	Ընդամենը	17 600

**Առաջադրանք 7**

Պահանջվում է կազմակերպության տրված տվյալների հիման վրա.

- բացել հաշվապահական հաշիվներ, դրանցում գրանցել սկզբնական մնացորդները,
- արտացոլել հաշվապահական հաշիվներում եռամսյակի ընթացքում կատարված տնտեսական գործառնությունները կրկնակի գրանցման եղանակով,
- հաշվապահական հաշիվներում որոշել եռամսյակի շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,
- կազմել սինթետիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագիրը,
- հաշվապահական հաշիվների տվյալների հիման վրա կազմել կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու տարվա մարտի 31-ի դրությամբ.

**Տվյալներ I.** Կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. մարտի 31-ի դրությամբ.





- :մմվբտիզնզտ ցոմթսաաոցոմձՆ վնզցիվնչոյ հվտվոցոյ ի սոցոյ վնչոց 27. շ
- .մմվբտիզնզտ ցոմթսաաոցոմձՆ վնզցիվնչոյ հվտզթցվո վցոս ծոթիոնստի չոց 92
- :ձցո ցոցոտիչոյ ցոհոյտոտիչոյ վցոս սնս վովոչոց ղ միվնչոյտիթցո չոց 52
- :ոձվց վնզցիվնչոյ հվտվոցոյ ո հվտզթցվո տի ոտի զսոնոյսսի վնչոց 62
- :մցոստիչոյ
- (ցոհոյտոսնզի) հվտվոցոյ ո հվտզթցվո ովոտ ի ցոմթսաաոցոմձՆ վնչոց 92
- :տվնզսի վցոժ վո ո տզթն վցոժ վո ցցոցոս ծոցոսն , սզցոցոտ
- սզիոյոջ իզթսնտոտո ձցո ցոցոտիչոյ ցոհոյտոտիչոյ վնզոմի վնչոց 22
- :սոցոյ ոսնց
- տոի սզոցոտսնզիոյոջ ցոհոյտոտիչոյ իզոտոտի տնզթոսնզցո ի սնլոմձ չոց 12
- :մցոստիչոյոջ ցոհոյտոտիչոյ ի չոց 20
- մցոմթսոնհոմնս վնզցիվնչոյ ոսնցոմոտիսնզ ճվնզսվ ի չոց 61
- :մցոսթ
- սիոցոցոց ցոհոյտոտիչոյ վիոցոցոսնզ ցոցոցոցոսն վիոցոցիսի ոսցոցոցի ի ցոցոցոց 81
- :մցոսթ
- սիոցոցոց ցոհոյտոտիչոյ վիոցոցոց ցոցոցոցոցոսն վիոցոցիսի ոսցոցոցի ի ցոցոցոց 71
- :մցոմթսոնզ վիոցոցոց ցոցոցոցոցոսն վիոցոցիսի ոսցոցոցի ի ցոցոցոց 16
- մնսնցոց ցոհոյտոտիչոյ վնզցիվնչոյ ցվոտիվոտի ոսիչոսն ի ոցոցոց 15
- մնսնցոց ցոհոյտոտիչոյ վնզցիվնչոյ ցվոտիվոտի ոսիչոսն ի ոցոցոց 14
- ոսիչոսն ցոս ի ոցոցոց ղ մցոմթսաաոցոմձՆ վնչոյ ցոհոյտոտիչոյ ի չոց 13
- սզցիոցվոն իզթնզ . սզցիվնչոյ ցվոտիվոտի ոսիչոսի ցոց ծոցոսն 12
- :սզցիոցվոն իզթնզ :սզցիվնչոյ ցվոտիվոտի ոսիչոսի ցոց ծոցոսն 11
- :վնչոցոցոց ոսնզիցոտն ոսիվոտի ոտի ոսիվոտի
- վնչիզիչոյ տոմ ,սզցիվնչոյ ցոհոյտոտիչոյ ոսիցոցոցոսն ցոց վնզթոց չոց 10
- միվնչոյ ցոհոյտոտիչոյ վցոս ծոթիոնստի վնչոց 6
- միվնչոյ ցոհոյտոտիչոյ ծոթիոնստից ի սոցոյ վնչոց 8
- :ոսնցցոցոս վնզոս ի ցոմթսոնսսիսի վովոչոց
- ոսնչիզիչոյ ցոհոյտոտիչոյ վնչոց 6
- ոսն ղ սզցիոցվոն վնզցոցոցոցոցոցոց ոսնչիզիչոյ ցոհոյտոտիչոյ իզթնզ 7
- :մնզցիոցոցոց վնզցոցոցոցոցոցոց ոսնչոցոց
- վնզոս ոսնչիզիչոյ իսժոցոցոց վնզցոցոցոցոցոցոց ցոհոյտոցոցոց իզթոցիոց 9
- :մցոմթսոնչոց
- ոտիոց վնզնսի իվոտ ո իվոտ վնչիզիչոյ ծոթիսիոցոցոցոցոց ո ի ոցոց 5
- մնզնսի իվոտ ո իվոտ վնչիզիչոյ ցոհոյտոտիչոյ ոսնսոցոցոց ցոց չոց 4
- :մծոթիոնստի վնչիզիչոյ ցոհոյտոտիչոյ ո ի վնչոց 3
- ոսնչիզիչոյ ցոհոյտոտիչոյ ոսիոցոցոցոց ի չոց 2
- :սվնչիզիչոյ ոսիոցոցոց ի չոց 1

**սզթոց ցոհոյտոտիչոյ**

20 000	սզթոց	ցոմթսոնստի ցոհոյտոցի	6
50 000	իսթն վիսոյտոցոցի ծոցոցոց ցոհոյտոտիչոյ իզթնզ	իսթն ցոցոցոցի վնչոցոց -ոցոց ծոցոց ցոհոյտոտիչոյ իզթնզ	5



վզբանք ըզ լզիռոլոր ձզր ըրմեանստսմ ըրհոյրցվպ (ս  
'ճորվս վժտսմոռ ցվսմսմհոտտոր չ լզիմոցի ճվնհիմրոմն (ե  
'իմոի տզիըրթոմոիվզ վիցոմ չ լզիճոտո ըրսիշոպ ցվմհիմոիշոպ (ժ  
'իմպոտըրոիզ չ լզիպոռ ճվճոիոտտոլշո (ո

**իսրսճոլզիո ցրսմեսլսփսփ ցվմիվոռոիվսիո ըրսցճճ**  
**-սսո ըրսսշիզիշոպ չ ըվ\_ս ճվճզրցրսմեսոցսմսե ըրհոռզտցոտ ցոիշլզ** Ղ  
ճոիոտտոլշո ցվճզրցսիցոմ ըրմեսմստսմ ըրհոյրցվպ չ լզիմոիշոպ (ս  
'վզբանք լզիճզժ ըզ ժսզր իսմըրսե հվոլցոի ճվսմսմիոտտոր (ե  
'մժտսմոռ վսմոմիոտտոր չ լզիմը ցվիշոպ վիսոի տզիըրթոցսմի ցվմիցոմ (ժ  
'սըրսե իվշոպսո չ լզիմոցի ճվնհիմրոմն (ո

**ըրսմեսլսփսփ ցվմիվոռո ըրսց**  
**-ճոճոսսո ըրսսշիզիշոպ չ ըվ\_ս ճվճզրցրսմեսոցսմսե ըրհոռզտցոտ ցոիշլզ** Գ  
:իսոի տզիըրթոցսմի ցվմիցոմ չ լզիճոտո ըրսիշոպ ցվմհիմոիշոպ (ս  
'ճոիոտտոլշո ցվճզրցստոլշո չ լզիմոցի ճվնհիմրոմն (ե  
'ցոմն հվոլցոի նհիմըոմն չ լզիմեոժեսր ղ լզիճոտո ճվիշոպ ցվմհիմոիշոպ (ժ  
'մոտվոռի ցվմտոռսպոռ չ լզճոլզիո ցվիշոպ վճրսպշ (ո

**ըրսմեսլսփսփ ցվմիվսիո ըրսց**  
**-ճոճոսսո ըրսսշիզիշոպ չ ըվ\_ս ճվճզրցրսմեսոցսմսե ըրհոռզտցոտ ցոիշլզ** Զ  
:մճզրցոիշը մնզի սնսժ (զ  
'իսրսճզեոից ցվմիվոռոռոիվսիո (ս  
'իսրսճոլզիո ցվմիվոռոռոիվսիո (ե  
'ցվմիվոռո (ժ  
'ցվմիվսիո (ո

**ըրսցճճոսսո ըզ վզրցրսմեսլսփսփ**  
**վեմոի չը\_վ ըրսսշիզիշոպ իսճըրղտզպ վճզրցրսմեսոցսմսե ըրհոռզտցոտ** Շ  
:մճզրցոիշը մնզի սնսժ (ս  
'ըրսմեսմիոտսմոռ հվճոճըմ (ե  
'ըրսմեսմիոտսմոռ հվճոճըմ չս (ժ  
'ոտվոռի ըրհոմփզո (ո

**ըրսընսի իվոռո վսշիզիշոպ ըրսիսմճզ ըզ ըճզրվթոմ վ\_ս** Ը  
'ոտվոռի ըրհոմփզո (ե  
'ճզրիվսիո հվճոճըմ (ժ  
'ճզրիվսիո հվճոճըմ չս (ո

**ըրսընսի իվսիո վսշիզիշոպ ըրսսմճզ ըզՉ մըրվթոմ վ\_ս** Չ  
:մըրմճ

-րսոմպոտսմ ըրհոյրցոմն ըրստզիցրթ վիոշսն մնզրմսմմո ըրըճոմնս ճըրմը  
ղ ըրըլշոմմոնզտ 'վճեոի տոմ մնզըճսճը ըրհոռզտցոտ ըրմեսմճզիըրեոի (ե  
'մըրսմեսմիոցոմ ըրհոյրցոմ (ո

-ոռը ղ մնզրմսմմո ըրըճոմնս վճզրցսճը ըրհոռզտցոտ ըրմեսմճզիըրեոի (ժ  
'ըրըլշոմմոնզտ ղ վճեոի տոմ մնզըճսճը ըրհոռզտցոտ ըրմեսմճզիըրեոի (ո  
**մսվշիզիշոպ ըրհոպոռոռոիշոպ ըրսնըճոտսմ չ չը\_պ** 1

**մ զ տ ո ճ Տ**

.Մոռի վճզրըսնցոմն հվտզճըվո ղ ըրհոմեոիոցորըրթ ղ ց\_վովոիչը\_պ 'ՅՅ  
.ըրսիստոռի չ ո\_զոիչըվ  
մըրսեոտո ճոմոռոլսփ վնեոիզնզտ ըրմեսոտըրոճմճ հվտվոռո ղ հվտզճըվո 'ՅՅ  
մսվե  
-ոիզնզտ ըրմեսոտըրոճմճ վճզրիվշոպ հվտվոռո վըրս ժոռիճոսսի 'վովոիչը\_պ 'ՅՅ

**8. Նշված տնտեսական գործառնություններից ո՞րն է հաշվեկշռում առաջացնում ակտիվապասիվային փոփոխություն նվազեցումով.**

- ա) օժանդակ արտադրության մեջ ծախսվել են նյութեր,
- բ) կատարվել են հիմնադիրներից ներդրում կանոնադրական կապիտալում հիմնական միջոցների տեսքով,
- գ) հիմնական արտադրությունից ստացվել և մուտքագրվել է պահեստ պատրաստի արտադրանք,
- դ) հաշվարկային հաշվից փոխանցվել և մարվել է բյուջեի պարտքը:

**9. Որո՞նք են կոչվում ակտիվային հաշիվներ.**

- ա) որոնք գտնվում են հաշվեկշռի ակտիվ կողմում,
- բ) որոնք գտնվում են հաշվեկշռի պասիվ կողմում,
- գ) բոլոր վերը նշվածները:

**10. Որո՞նք են կոչվում պասիվային հաշիվներ.**

- ա) որոնք գտնվում են հաշվեկշռի ակտիվ կողմում,
- բ) որոնք գտնվում են հաշվեկշռի պասիվ կողմում,
- գ) բոլոր վերը նշվածները:

**11. Ինչու՞մ է կայանում կրկնակի գրանցման էությունը.**

- ա) երբ միևնույն գումարը գրանցվում է մի հաշվի դեբետում,
- բ) երբ միևնույն գումարը գրանցվում է մի հաշվի կրեդիտում,
- գ) երբ միևնույն գումարը գրանցվում է մի հաշվի դեբետում և մյուս հաշվի կրեդիտում:

**12. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում գործառնությունը. Հիմնական արտադրության կարիքների համար ծախսվել են նյութեր.**

- ա) Դտ 821, Կտ 211
- բ) Դտ 811, Կտ 211
- գ) Դտ 713, Կտ 213
- դ) Դտ 211, Կտ 811

**13. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում գործառնությունը. Մատակարարից ստացվել և մուտքագրվել են պահեստ արագամաշ առարկաներ: Գումարը պետք է վճարվի 30 օրվա ընթացքում.**

- ա) Դտ 213, Կտ 541
- բ) Դտ 211, Կտ 521
- գ) Դտ 213, Կտ 521
- դ) Դտ 521, Կտ 213

**14. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում գործառնությունը. Հաշվարկվել է շխատավարծ վարչական աշխատողներին.**

- ա) Դտ 811, Կտ 5271
- բ) Դտ 713, Կտ 524
- գ) Դտ 5271, Կտ 713
- դ) Դտ 713, Կտ 5271

**15. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում գործառնությունը. Դրամարկդից վճարվել է վարչական աշխատողներին աշխատավարծ.**

- ա) Դտ 251, Կտ 5271
- բ) Դտ 713, Կտ 251
- գ) Դտ 527, Կտ 251
- դ) Դտ 228, Կտ 251

**16. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում գործառնությունը. Հաշվարկային հաշվում ստացվել է բանկի կարճաժամկետ վարկի գումարը.**

- ա) Դտ 511, Կտ 252



250 000	իմացանքի վճարումի ճյուղում ստանալու արտադրանքի արժեքի 10-ից ավելի անգամ ավելացումը	7.
170 000	ճյուղում ստանալու արտադրանքի արժեքի 5-ից ավելի անգամ ավելացումը	6
300 000	մուտավորողի ցուցանիշի 10-ից ավելի անգամ ավելացումը	5.
120 000	ցուցանիշի 10-ից ավելի անգամ ավելացումը	4.
30 000	ճյուղում ստանալու արտադրանքի արժեքի 2-ից ավելի անգամ ավելացումը	3
80 000	ճյուղում ստանալու արտադրանքի արժեքի 1-ից ավելի անգամ ավելացումը	2
100 000	մուտավորողի ցուցանիշի 10-ից ավելի անգամ ավելացումը	1
<b>ընդամենը</b>	<b>մրցանակաբաժանի կողմից սահմանված ընդհանուր գումարը</b>	<b>N</b>

**ՄԱՐԿԱԿԱՆՈՒՄ**

Մրցանակաբաժանի կողմից սահմանված ընդհանուր գումարը մրցանակաբաժանի կողմից սահմանված ընդհանուր գումարի 10-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 250 000 և ավելի:

**ՆԱԿԱՐԱԿ**

2) Գումարը ընդհանուր գումարի 10-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 250 000 և ավելի:  
 3) Գումարը ընդհանուր գումարի 5-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 170 000 և ավելի:  
 4) Գումարը ընդհանուր գումարի 2-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 30 000 և ավելի:  
 5) Գումարը ընդհանուր գումարի 1-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 80 000 և ավելի:  
 6) Գումարը ընդհանուր գումարի 10-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 100 000 և ավելի:  
 7) Գումարը ընդհանուր գումարի 5-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 120 000 և ավելի:  
 8) Գումարը ընդհանուր գումարի 2-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 300 000 և ավելի:  
 9) Գումարը ընդհանուր գումարի 1-ից ավելի անգամ ավելացումը կազմում է 250 000 և ավելի:

8.	Պահեստից բաց են թողնվել շինարարական նյութեր կազմակերպության վարչական շենքի նորոգման համար	270 000
9.	Ստուգման ժամանակ պարզվել է, որ նյութերի փոխարեն մատակարարից ստացվել են ապրանքներ (գործ. 1)	?
10.	Ստուգման ժամանակ պարզվել է, որ հիմնական արտադրություն բաց թողնված նյութերի արժեքը կազմել է 8 000 դրամ (գործ. 2)	?
11.	Պարզվել է, որ հիմնական արտադրություն տրված հումքը կազմել է 130 000 դրամ (գործ. 3)	?
12.	Օժանդակ արտադրության աշխատողներին հաշվարկված աշխատավարձի գծով գրանցման ժամանակ կատարվել է սխալ: Հաշվարկված աշխատավարձի գումարը պետք է լինի 210 000 դրամ (գործ. 4)	?
13.	Պարզվել է, որ հաշվետու տարվա շահույթի հաշվին ավելացել է պահուստային կապիտալը (գործ. 5)	?
14.	Գույքագրման ժամանակ պարզվել է, որ պատրաստի արտադրանքը մուտքագրվել է հիմնական արտադրությունից (գործ. 6)	?
15.	Պարզվել է, որ տարվա վերջում ստացված արտադրանքի փաստացի ինքնարժեքը կազմել է 280 000 դրամ (գործ.7)	?
16.	Պարզվել է, որ շինարարական նյութերը դուրս են գրվել շենքի կառուցման համար (գործ.8):	?

#### ԽՆԴԻՐ 3.4

Պահանջվում է տրված տվյալների հիման վրա կատարել հայտնաբերված սխալի ուղղում լրացուցիչ ձևակերպումների մեթոդով.

Տվյալներ: Կատարվել է հետևյալ տնտեսական գործառնությունը.

Պահեստից բաց են թողնվել հիմնական արտադրություն նյութեր 186 340 դրամ գումարի: Հաշվապահական հաշիվներում հաշվապահը կատարել է հետևյալ գրանցումը.

Դոտ	Նյութեր	Կտ
Սկ.մն.	18360	1)168340

Դոտ	Հիմնական արտադրություն	Կտ
1)	168340	

#### ԽՆԴԻՐ 3.5

Պահանջվում է տրված տվյալների հիման վրա կատարել հայտնաբերված սխալի ուղղում լրացուցիչ ձևակերպումների մեթոդով.

Տվյալներ. Կատարվել է հետևյալ տնտեսական գործառնությունը.

Կազմակերպություն է մուտքագրվել ապրանքներ 920 000 դրամի: Հաշվապահական հաշիվներում կատարվել է հետևյալ գրանցումները:

Դտ	Նյութեր	Կտ
1)	920 000	

Դտ	ԿՊ գնումների գծով	Կտ
		1) 920 000

### ԽՆԴԻՐ 3.6

Պահանջվում է կազմել համեմատական տեղեկագիր և որոշել գույքագրման արդյունքները.

Տվյալներ. Ապրանքանյութական արժեքների թիվ 2 գույքագրման ցուցակներից բաղվածք

h/h	Ապրանքանյութական արժեքների անվանումը	Չափի միավորը	Գինը, դրամ	Փաստացի առկա	
				Քանակը	Գումարը, դրամ
1	Մեխ	կգ	250	18	4500
2.	Մուֆտա	հատ	850	25	21250
3.	Բոլտ	հատ	170	150	25500
4.	Մեկուսիչ	հատ	540	130	70200
5	Ապահովիչ	հատ	108	42	4536
6.	Պղնձյա թիթեղ	կգ	2000	15	30000

Գույքագրման ամսաթվի դրությամբ ապրանքանյութական արժեքների առկայության մասին տեղեկանք.

h/h	Ապրանքանյութական արժեքների անվանումը	Չափի միավորը	Գինը, դրամ	Փաստացի առկա	
				քանակը	գումարը, դրամ
1.	Մեխ	կգ	250	16	4000
2.	Մուֆտա	հատ	850	26	22100
3	Բոլտ	հատ	170	146	24820
4	Մեկուսիչ	հատ	540	132	71280
5.	Ապահովիչ	հատ	108	38	4104
6.	Պղնձյա թիթեղ	կգ	2000	15	30000

Ելնելով համեմատական տեղեկագրից ձևակերպել հայտնաբերված ավելցուկը և պակասորդը: Հայտնաբերված պակասորդը առաջացել է պահեստապետի անփութության պատճառով:

### ԽՆԴԻՐ 3.7

Պահանջվում է ստորև բերված իրավիճակների դեպքում որոշել, գույքագրման ինչպիսի տեսակ է կիրառվում

Տվյալներ. Կազմակերպությունը կատարել է գույքագրում՝

1) Տարեկան հաշվետվությունների կազմման համար,



Մնացնանաճողը վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ  
ստացիչու պարտա յորոտիչու վնասը մտնող յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝

- մնացնանաճողը վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝
- մնացնանաճողը յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝
- յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝
- յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝
- յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝

1.4 ՍԿԵՐԿ

### ՅՈՒՍՍՈՒՉՈՒՆ ՎԳՐՏՈՒՆԵՐԵՍԻՆ ԴՈՒՆՈՒՆՈՒՆ

#### ՎԿԱՆԵ

ճանաչ

ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝ **9**

ճանաչ

ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝ **9**

ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝

• ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝ **4**  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝

• ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝ **3**  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝

• ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝ **2**  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝

• ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝ **1**

#### ԱՅՏՈՒՆ

ճանաչողի վնասողի վնասը ցվեցիկ տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝  
 'տիրոջ յորոտմտիտուր յ՝ արդարու յ՝





N	Հաշվի ծածկ ազիրը	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	111	Հիմնական միջոցներ	150 000
2	211	Նյութեր, այդ թվում.	65 000
		Ա. Նյութ	40 000
		Բ Նյութ	25 000
3.	214	Անավարտ արտադրություն	5 000
4.	261	Ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված հարկերի գծով	20 000
5.	252	Հաշվարկային հաշիվ	100 000
6.	311	Կանոնադրական կապիտալ	160 000
7.	521	Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով	180 000

Հաշվետու ամսվա ընթացքում կատարված մատակարարման գործընթացի տնտեսական գործառնությունները.

N	Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Մատակարարից ապառիկ ստացվել և մուտքագրվել են պահեստ նյութեր՝ ձեռքբերման գներով	
	Ա. Նյութ	26 000
	Բ. Նյութ	14 000
	Ընդամենը	40 000
	ԱԱՀ	?
	Ընդամենը վճարման ենթակա	?
2.	Ստացվել է տրանսպորտային կազմակերպության	
1	2	3
	հաշիվը նյութերը տեղափոխելու համար՝ սակագներով	5 000
	ԱԱՀ	?
	Ընդամենը վճարման ենթակա	6 000
3.	Հաշվարկային հաշվից վճարվել է պարտքը.	
	ա) մատակարարին	78 000
	բ) տրանսպորտային կազմակերպությանը	6 000
	Ընդամենը	84 000
4.	Հաշվամզման ենթակա է դարձել ԱԱՀ-ի գծով հետաձգված հարկը	?
5.	Մատակարարից ապառիկ ստացվել և մուտքագրվել են պահեստ նյութեր՝ ձեռքբերման գներով	
	Բ. Նյութ	5 000
	Գ. Նյութ	8 000
	Ընդամենը	13 000
	ԱԱՀ	?
	Ընդամենը վճարման ենթակա	?
6.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ նյութերը բեռնաթափող քանվորներին	100 000

7	Այդ նույն բանվորների համար կատարվել է պարտադիր սոցիալական ապահովությանը հատկացումներ	19 000
---	--	--------

#### ԽՆԴԻՐ 4.3

Պահանջվում է կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման մեջ արտացոլել արտադրական գործընթացը: Ստորև բերված տվյալների հիման վրա

- կազմել ժամանակագրական գրանցման մատյան,
- բացել սինթետիկ հաշիվները և նրանցում արտացոլել տնտեսական գործառնությունները,
- որոշել հաշիվներում հաշվետու ամսվա շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,
- որոշել ձեռք բերված նյութական արժեքների փաստացի ինքնարժեքը,
- որոշել պատրաստի արտադրանքի փաստացի ինքնարժեքը,
- կազմել կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200X թ փետրվարի 1-ի դրությամբ:

Տվյալներ. Կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

ԱԿՏԻՎ		Գումարը,դր.
1		2
<b>I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>		
Հիմնական միջոցներ		230 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>		<b>230 000</b>
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>		
Նյութեր		24 000
Անավարտ արտադրություն		6 000
Դրամական միջոցներ (այդ թվում՝ դրամարկղ-3 000 դրամ,		140 000
1		2
հաշվարկային հաշիվ-137 000 դրամ)		
<b>Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ</b>		<b>170 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>		<b>400 000</b>
<b>ՊԱՍԻՎ</b>		<b>Գումար,դր.</b>
<b>III. Սեփական կապիտալ</b>		
Կանոնադրական կապիտալ		200 000
Կուտակված շահույթ		70 000
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>		<b>270 000</b>
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>		
Բանկի երկարաժամկետ վարկ		-
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>		<b>-</b>
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>		
Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով		30 000
Կրեդիտորական պարտք աշխատավարձի վճարման գծով		100 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>		<b>130 000</b>
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>		<b>400 000</b>

Հունվար ամսվա ընթացքում կազմակերպությունում կատարված տնտեսական գործառնությունները.

<b>N</b>	<b>Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը</b>	<b>Գումարը, դր.</b>
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
1	Անավարտ արտադրության սկզբնական մնացորդը տեղափոխվել է հիմնական արտադրության հաշվին	6 000
2.	Արտադրանքի թողարկման համար պահեստից բաց է թողնվել արտադրություն նյութեր	20 000
3.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ.	
	ա) հիմնական արտադրության բանվորներին	300 000
	բ) արտադրամասի կառավարման և սպասարկող անձնակազմին	120 000
	գ) վարչական անձնակազմին	160 000
	Ընդամենը	580 000
4	Կատարվել են հատկացումներ պարտադիր սոցիալական ապահովագրության համար`	
	ա) հիմնական արտադրության բանվորներին	65 000
	բ) արտադրամասի կառավարման և սպասարկող անձնակազմին	18 000
	գ) վարչական անձնակազմին	32 000
	Ընդամենը	115 000
5	Հաշվարկվել է մշակվածություն	
	ա) արտադրական նշանակություն ունեցող հիմնական միջոցների համար	3 000
	բ) վարչական նշանակություն ունեցող հիմնական միջոցների համար	4 000
	Ընդամենը	7 000
6.	Դուրս են գրվել անուղղակի արտադրական	
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
	ծախսումները	?
7.	Դուրս են գրվել վարչական ծախսերը ֆինասական արդյունք հաշվին	?
8.	Թողարկվել և պահեստ է մուտքագրվել պատրաստի արտադրանք փաստացի ինքնարժեքով (ամսվա վերջին անավարտ արտադրություն չկա)	?

#### **ԽՆԴԻՐ 4.4**

Պահանջվում է. կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման մեջ արտացույց արտադրական գործընթացը: Ստորև բերված տվյալների հիման վրա

- կազմել ժամանակագրական զրանցման մատյան,
- բացել սինթետիկ հաշիվները և նրանցում արտացույց տնտեսական գործառնությունները,
- որոշել հաշիվներում հաշվետու ամսվա շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,
- որոշել ձեռք բերված նյութական արժեքների փաստացի ինքնարժեքը,

58 000	մուրազ վնասները և անհրաժեշտ մեքենաների և սարքերի արժեքը	2.
260 000	համաձայն 2000 թ. հունիսի 2-րդ հրամանի	1.
3	2	1
Գումարներ	Տեսնել հարկային օրենսդրության հոդված 10.1.1	N

Մեքենաների և սարքերի արժեքը 2000 թ. հունիսի 2-րդ հրամանի համաձայն

600 000	<b>Ս Վ Շ Կ Գ Ի Չ Ո Ւ Է</b>
	<b>Սեզոնային հիմնարկի կազմում մեքենաներ</b>
160 000	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը
20 000	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը
2	1
	<b>Վ սեզոնային հիմնարկի կազմում չունեցող</b>
	<b>Սեզոնային հիմնարկի կազմում չունեցող</b>
	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը
	<b>Սեզոնային հիմնարկի կազմում չունեցող</b>
420 000	<b>Կապիտալի արժեքի մեծացում</b>
70 000	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը
350 000	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը
	<b>III. Անհատիկ հարկից ազատ</b>
Գումարներ	<b>Ի Վ Ո Ւ Է</b>
600 000	<b>Ս Վ Շ Կ Գ Ի Չ Ո Ւ Է</b>
280 000	<b>Սեզոնային հիմնարկի կազմում մեքենաներ</b>
184 000	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը (2000 թ. հունիսի 2-րդ հրամանի համաձայն)
6 000	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը
60 000	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը
	<b>II. Անհատիկ հարկից ազատ</b>
320 000	<b>Սեզոնային հիմնարկի կազմում չունեցող</b>
320 000	հարկից ազատված ավտոմեքենաների արժեքը
	<b>I. Անհատիկ հարկից ազատ</b>
2	1
Գումարներ	<b>Ի Վ Ո Ւ Է</b>

- Սեզոնային հիմնարկի կազմում մեքենաների արժեքը 2000 թ. հունիսի 2-րդ հրամանի համաձայն
- 2000 թ. հունիսի 2-րդ հրամանի համաձայն
  - 2000 թ. հունիսի 2-րդ հրամանի համաձայն
  - 2000 թ. հունիսի 2-րդ հրամանի համաձայն

III. Այլ ծախսեր	
Գումարներ	Նկարագր
000 000	Այլ ծախսեր
340 000	Սպորտի համալսարանի մրցույթներ
140 000	Սպորտի համալսարանի մրցույթներ (ընդամենը 000 000 - 138 1-ի վերաբերյալ և 000 000 - 2-ի վերաբերյալ, որոնք ներառվում են մրցույթի ծախսերի ընդհանուր գումարումը)
140 000	Սպորտի համալսարանի մրցույթներ
60 000	Սպորտի համալսարանի մրցույթներ
160 000	II. Կրթության համալսարանի մրցույթներ
160 000	Սպորտի համալսարանի մրցույթներ
	I. Կրթության համալսարանի մրցույթներ
Գումարներ	Նկարագր

Կրթության համալսարանի մրցույթները ներառում են հետևյալ մրցույթները՝

- Կրթության համալսարանի մրցույթները, որոնք ներառվում են մրցույթի ծախսերի ընդհանուր գումարումը
- Կրթության համալսարանի մրցույթները, որոնք ներառվում են մրցույթի ծախսերի ընդհանուր գումարումը
- Կրթության համալսարանի մրցույթները, որոնք ներառվում են մրցույթի ծախսերի ընդհանուր գումարումը
- Կրթության համալսարանի մրցույթները, որոնք ներառվում են մրցույթի ծախսերի ընդհանուր գումարումը
- Կրթության համալսարանի մրցույթները, որոնք ներառվում են մրցույթի ծախսերի ընդհանուր գումարումը
- Կրթության համալսարանի մրցույթները, որոնք ներառվում են մրցույթի ծախսերի ընդհանուր գումարումը

Կրթության համալսարանի մրցույթները ներառում են հետևյալ մրցույթները՝

Գումարներ	Նկարագր	Գումարներ
34 000	Կրթության համալսարանի մրցույթներ	3
3 000	Կրթության համալսարանի մրցույթներ	4
2 700	Կրթության համալսարանի մրցույթներ	5
6 000	Կրթության համալսարանի մրցույթներ	6
4 000	Կրթության համալսարանի մրցույթներ	7
2	Կրթության համալսարանի մրցույթներ	8

Կանոնադրական կապիտալ	300 000
Կուտակված շահույթ	30 000
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>	<b>330 000</b>
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Բանկի երկարաժամկետ վարկ	
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով	60 000
Կրեդիտորական պարտք աշխատավարձի վճարման գծով	110 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	<b>170 000</b>
<b>Յ Ա Շ Վ Ե Կ Ի Ռ</b>	<b>500 000</b>

200Xթ փետրվար ամսում կազմակերպության կատարված տնտեսական գործառնությունները

<b>N</b>	<b>Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը</b>	<b>Գումարը, դրամ</b>
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
1	Հիմնական արտադրությունից թողարկվել և մուտքագրվել է պահեստ պատրաստի արտադրանք փաստացի ինքնարժեքով (50 հատ)	100 000
2	Իրացվող արտադրանքի փաթեթավորման համար պահեստից բաց են թողնվել նյութեր	2 000
3	Պահեստից առաքվել է պատրաստի արտադրանք փաստացի ինքնարժեքով (45 հատ)։ Գումարը որոշել էլ նելով թիվ 1 գործառնությունից.	?
4.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ իրացված արտադրանքը բեռնող բանվորների	14 000
5.	Այդ նույն աշխատադների համար կատարվել է հատկացումներ պարտադիր սոցիալական ապահովագրությանը	?
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
6	Հաշվարկային հաշիվ է մուտքագրվել գնորդներից, արտադրանքի իրացումից ստացված հասույթը	110 000
7.	Դուրս է գրվել վաճառված պատրաստի արտադրանքը փաստացի ինքնարժեքով (45 հատ)	?
8.	Դուրս են գրվել իրացման ծախսերը	?
9.	Որոշել և ձևակերպել փետրվար ամսվա իրացված արտադրանքի ֆինանսական հետևանքը	?

#### **ԽՆՊԻՐ 4.6**

Պահանջվում է. կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման մեջ արտացոլել իրացման գործընթացը. Ստորև բերված տվյալների հիման վրա.

- կազմել ժամանակագրական գրանցման մատյան,
- բացել սինթետիկ հաշիվները և նրանցում արտացոլել տնտեսական գործառնությունները,
- որոշել հաշիվներում հաշվետու ամսվա շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները.

- որոշել և ձևակերպել արտադրանքի իրացումից ֆինանսական հետևանքները,
- կազմել կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200X թ. ապրիլի 1-ի դրությամբ.

Տվյալներ. Կազմակերպության հաշվապահական հաշվեկշիռը 200X թ. մարտի 1-ի դրությամբ.

ԱԿՏԻՎ	Գումարը, դրամ
1	2
<b>I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Հիմնական միջոցներ	150 000
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</b>	150 000
<b>II. Ընթացիկ ակտիվներ</b>	
Նյութեր	20 000
Անավարտ արտադրություն	65 000
Դրամական միջոցներ (այդ թվում՝ դրամարկղ-2 000 դրամ, հաշվարկային հաշիվ-93 000 դրամ)	95 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ</b>	180 000
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	330 000
<b>ՊԱՍԻՎ</b>	<b>Գումարը, դրամ</b>
<b>III. Սեփական կապիտալ</b>	
Կանոնադրական կապիտալ	204 000
Կուտակված շահույթ	6 000
<b>Ընդամենը սեփական կապիտալ</b>	210 000
<b>IV. Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Բանկի երկարաժամկետ վարկ	
<b>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
<b>1</b>	<b>2</b>
<b>V. Ընթացիկ պարտավորություններ</b>	
Կրեդիտորական պարտք գնումների գծով	15 000
Կրեդիտորական պարտք աշխատավարձի վճարման գծով	105 000
<b>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</b>	120 000
<b>Հ Ա Շ Վ Ե Կ Շ Ի Ռ</b>	330 000

200Xթ. մարտ ամսում կազմակերպության կատարված տնտեսական գործառնությունները.

N	Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Հիմնական արտադրությունից թողարկվել և մուտքագրվել է պահեստ պատրաստի արտադրանք փաստացի ինքնարժեքով (8 հատ)	62 000
2	Իրագվող արտադրանքի փաթեթավորման համար պահես-	1 000



2	վճարողուցից ընդհանուր ծախսերի մեծությամբ փոփոխվող և չհամարվող արժեքները	11.
2	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները	10.
2	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները և ընտրությունների արժեքները	9.
2	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները և ընտրությունների արժեքները	8.
64 000	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները և ընտրությունների արժեքները	7.
2 900	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները և ընտրությունների արժեքները	6.
5 000	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները և ընտրությունների արժեքները	5.
6 000	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները և ընտրությունների արժեքները	4.
2	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները և ընտրությունների արժեքները	3.
	ժողովրդական ընտրությունների արժեքները և ընտրությունների արժեքները	

## ԲԱԺԻՆ II. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

### ԳԼՈՒԽ 5

#### ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

##### ԽՆԴԻՐ 5.1

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կատարել հիմնական միջոցների խմբավորում ըստ դրանց տեսակների

Գ/հ	Հիմնական միջոցների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Գրասենյակային պահարաններ	125 000
2.	Վարչական շենք	3 500 000
3.	Էներգետիկ սարքավորում	500 000
4.	Ջեռուցման կաթսա	680 000
5.	Ջրասարքավորումներ	820 000
6.	Դազգահներ	160 000
7.	Հսկիչ սարքավորում	200 000
8.	Համակարգիչներ	440 000
9.	Էլեկտրահաղորդման գծեր	150 000
10.	Խառատային հաստոցներ	1 800 000
11.	Ավտոկառեր	825 000
12.	Ջրամատակարարման ցանց	550 000
13.	Մամլման հաստոցներ	1 200 000
14.	Նյութերի պահեստի շենք	2 000 000
15.	Ֆրեզերային հաստոցներ	1 500 000
16.	Բեռնատար ավտոմեքենաներ	1 200 000
17.	Հավաքման արտադրամասի շենք	3 200 000
18.	Մեխանիկական արտադրամասի շենք	3 600 000
19.	Մարդատար ավտոմեքենա	1 000 000
20.	Գրասեղաններ	50 000
21.	Գործիքներ	150 000
22.	Պարիսպ մետաղյա	1 000 000
23.	Սառնարաններ	450 000
24.	Տնտեսական գույք	300 000
25.	Էլեկտրական շաղափիչ	45 000
26.	Հեռուստացույց	180 000
27.	Բանվորական սեղաններ	150 000
28.	Գրադարանային ֆոնդ	280 000
29.	Գազերի խողովակաշար	850 000
	Ընդամենը	26 905 000



Տվյալներ. «Հորիզոն» ԲԲԸ-ի գլխավոր տնօրենի 200Xթ. մայիսի 20-ի թիվ 45 հրամանով ստեղծվել է լուծարային հանձնաժողով, որի կազմում ընդգրկվել են գլխավոր ինժեներ Պ.Ոսկանյանը, ինժեներ Դ.Հարությունյանը, գլխավոր հաշվապահ Վ.Կարապետյանը:

200Xթ. սեպտեմբերի 20-ին հանձնաժողովի կողմից կատարվել է պատրաստի արտադրանքի պահեստի շենքի լուծարում: Հանձնաժողովը գնել է շենքը և համարելով այն վթարային վիճակում, եզրակացրել է, որ շենքը անհրաժեշտ է լուծարել. Շենքը կառուցվել է 1955թ. սեպտեմբերին և շահագործման է հանձնվել 1956թ. հունվարի 3-ից: Շենքի գույքային համարը 1855 է, օգտակար ծառայությունը 40 տարի, վերագնահատված արժեքը 2 800 000 դրամ է: Դուրս գրման պահին շենքի արժեքը ամբողջությամբ ամորտիզացվել է:

Լուծարման ժամանակ կատարվել են հետևյալ ծախսերը

ա) աշխատավարձի բաշխման թիվ 121 տեղեկագրի համաձայն հաշվարկվել է աշխատատեղում լուծարող բանվորներին 50 000 դրամ,

բ) նույն տեղեկագրի համաձայն կատարվել են մասհանումներ սոցիալական ապահովագրության համար 10 000 դրամ:

### ԽՆԴԻՐ 5.5

Պահանջվում է կազմել հիմնական միջոցների մուտքագրման ձևակերպումները և դրանք գրանցել սինթետիկ հաշիվներում.

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1	Հիմնական միջոցների շահագործման հանձնման-ընդունման թիվ 13 ակտի համաձայն կազմակերպության շինարարության բաժնից ընդունվել և շահագործման է հանձնվել ձևման արևադարձային շենքը	35 000 000
2	Հիմնական միջոցների ընդունման թիվ 20 ակտի համաձայն անհատույց ստացվել են հղկող հաստոցներ, որոնք գնահատվել են փոխանցող կողմի փաստաթղթերի տվյալներով: Հաստոցները հանձնվել են պահեստ	1 600 000
3	Հիմնական միջոցների շահագործման հանձնման-ընդունման թիվ 28 ակտի համաձայն անհատույց ստացված հաստոցները պահեստից շահագործման են հանձնվել մեխանիկական արտադրամաս	1 600 000
4	Հաստոցաշինական գործարանից ըստ թիվ 40 հաշիվ-ապրանքագրի ձեռք են բերվել ունիվերսալ հաստոցներ, որոնք թիվ 29 ակտի համաձայն շահագործման են հանձնվել հավաքման արտադրամաս՝ ա) սարքավորման արժեքը բ) ԱԱՀ	820 000 164 000
	Տրանսպորտային կազմակերպության կողմից կատարվել են փոխադրման, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ, որոնց համար վճարվել է հաշվարկային հաշվից ընդամենը  այդ թվում ԱԱՀ	44 000  <del>4-000</del> ?

5.	Մեքենաշինական գործարանից թիվ 52 հաշիվ-	
1	2	3
	ապրանքագրով ստացվել և թիվ 21 ընդունման ակտով պահեստ են մուտքագրվել տեղակայում պահանջող սարքավորումներ	
	ա) ձեռք բերման արժեքը	1 500 000
	բ) ԱԱՀ	300 000
6	Հիմնական միջոցների ընդունման թիվ 22 ակտի համաձայն հիմնադիրներից ստացվել են տեղակայում պահանջող սարքավորումներ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	850 000
7.	Հիմնական միջոցների շահագործման հանձնման-ընդունման թիվ 30 ակտի համաձայն հիմնադիրներից ստացվել և շահագործման են հանձնվել տեղակայում չպահանջող սարքավորումներ	350 000
8	Կազմակերպությունը ձեռք է բերել «ՎԱՁ» մակնիշի մարդատար ավտոմեքենա ծառայողական նպատակներով օգտագործելու համար, որը շահագործման է հանձնվել թիվ 31 ակտով՝ Ավտոմեքենայի արժեքը ըստ մատակարարի հաշվի	1 000 000
	ԱԱՀ	200 000
	Ընդամենը	1 200 000

#### • **ԽՆԴԻՐ 5.6**

Որոշել շահագործման հանձնված սարքավորումների սկզբնական արժեքը և կազմել դրանց ձեռք բերման և շահագործման հանձման ձևակերպումները.

**Տվյալները.** «Հորիզոն» ԲԲԸ-ն ձեռք է բերել տեղակայման ենթակա սարքավորումներ, մատակարարին վճարելով հաշվարկային հաշվից 360 000 դրամ, այդ թվում ԱԱՀ 60 000 դրամ. Տրանսպորտային կազմակերպության ծառայությունները սարքավորումների տեղափոխման գծով կազմել են 24 000 դրամ, ներառյալ ԱԱՀ 4 000 դրամ. Սարքավորման տեղակայման համար կատարվել են հետևյալ ծախսումները

- ա) հաշվարկվել է աշխատավարձ տեղակայում իրականացնող բանվորներին 30 000 դրամ,
- բ) կատարվել են մասհանումներ պարտադիր սոցիալական ապահովագրության համար 5 000 դրամ,
- գ) կատարվել են ծառայություններ օժանդակ արտադրամասի կողմից 25 000 դրամ.

#### • **ԽՆԴԻՐ 5.7**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել կառուցվող օբյեկտի սկզբնական արժեքը և կազմել կառուցման ծախսումների և կառուցված օբյեկտի շահագործման հանձման գործառնությունների ձևակերպումները.

**Տվյալները.** «Շանթ» ՓԲԸ-ն իրականացնում է արտադրական մասնաշենքի շինարարություն, որի համար հաշվետու տարում կատարվել են հետևյալ ծախսումները

- ծախսվել են նյութեր 10 000 000 դրամ,
- հաշվարկվել է աշխատավարձ շինարարությամբ զբաղված բանվորներին

000 001 000 000	ԷՈՈ միջբնակարանային պլանային հատվածի դրամագումարային հատկանշանքներ ի հետևանքով	8.
2	(ԷՈՈ) հատկանշանքներ ի հետևանքով	7.
2	միջբնակարանային հատկանշանքներ ի հետևանքով	6.
000 000	հատկանշանքներ ի հետևանքով	5.
000 000	միջբնակարանային հատկանշանքներ ի հետևանքով	4.
000 000	միջբնակարանային հատկանշանքներ ի հետևանքով	3.
000 000	միջբնակարանային հատկանշանքներ ի հետևանքով	2.
000 000	միջբնակարանային հատկանշանքներ ի հետևանքով	1.
3	2	1
դրամ միջբնակարանային	միջբնակարանային հատկանշանքներ	4/2

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով  
000 000 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

դրամ միջբնակարանային

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

**85 ՆԱԿԿ**

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

միջբնակարանային հատկանշանքներ  
ի հետևանքով

1	2	3
9.	Տրանսպորտային կազմակերպության կողմից իրականացվել են տեղակայում պահանջող սարքավորումների փոխադրման ծառայությունները	120 000
10.	Հաշվետու ամսի կողմից վճարվել է տեղակայում պահանջող սարքավորումները մինչև կազմակերպության պահեստ տեղափոխելու համար	40 000
11.	Սարքավորումների տեղակայման հանձնման- ընդունման փվ 2 ակտով սարքավորումները հանձնվել են նորոգման-մեխանիկական արտադրամասին՝ տեղակայման աշխատանքները իրականացնելու համար՝ Արտադրամասի կողմից կատարվել են հետևյալ ծախսումները՝	
	ա) ծախսվել են նյութեր	10 000
	բ) հաշվարկվել է աշխատավարձ տեղակայմամբ զբաղված բանվորներին	20 000
	գ) կատարվել են սոցիալական ապահովագրության մասհանումներ տեղակայման աշխատանքներում զբաղված բանվորների համար	5 000
	դ) հաշվարկվել է հիմնական միջոցների մաշվածությունը	2 000
	Ընդամենը	37 000
12.	Տեղակայված սարքավորումները հանձնվել են շահագործման՝ հիմնական միջոցների շահագործման հանձնման-ընդունման փվ 6 ակտով (սկզբնական արժեքը որոշել)	?

### ԽՆԴԻՐ 5.9

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա հաշվարկել հիմնական միջոցների մաշվածությունը էրեք եղանակով

- գծային,
- նվազող մնացորդի,
- տարիների ընդհանուր գումարի հաշվարկման՝

Որոշել հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը յուրաքանչյուր տարվա վերջում:

Տվյալներ. Կազմակերպությունը 200X թ. ապրիլի 1-ին ձեռք է բերել սարքավորումներ, որոնց արժեքը 3 600 000 դրամ է: Սարքավորումների օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 5 տարի: Մնացորդային արժեքը հավասար է 0. Արագացման գործակիցը 2 է:

### ԽՆԴԻՐ 5.10

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա հաշվարկել հիմնական միջոցների մաշվածությունը հետևյալ եղանակներով

- գծային,
- նվազող մնացորդի,
- տարիների ընդհանուր գումարի հաշվարկման:

Որոշել հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը յուրաքանչյուր տարվա վերջում:

**Տվյալներ.** Կազմակերպությունը ձեռք է բերել սարքեր 500 000 դրամ արժեքով՝ դրանց օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 5 տարի, իսկ մնացորդային արժեքը գնահատվել է 20 000 դրամ. Արագացման գործակիցը 2 է:

**ԽՆԴԻՐ 5.11**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա հաշվարկել հիմնական միջոցների մաշվածությունը արտադրված արտադրանքի միավորների քանակի համամասնությամբ. Որոշել հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը յուրաքանչյուր տարվա վերջում:

**Տվյալներ.** Կազմակերպությունը ձեռք է բերել հաստոց, որի սկզբնական արժեքը գնահատվել է 1 800 000 դրամ, մնացորդային արժեքը 150 000 դրամ Հաստոցի օգտագործումից սպասվող արտադրանքի ծավալը 165 000 միավոր է: Արտադրանքի փաստացի թողարկումը ըստ տարիների կազմել է. I տարի՝

30 000 միավոր, II տարի՝ 35 000 միավոր, III տարի՝ 35 000 միավոր, IV տարի՝ 33 000 միավոր, V տարի՝ 32000 միավոր:

**ԽՆԴԻՐ 5.12**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կատարել հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվարկը հունվար ամսվա համար գծային եղանակով՝ Հաշվարկը կատարել հետևյալ ձևի աղյուսակում.

Հ/հ	Հիմնական միջոցների խմբերը և տեսակները	Սկզբնական արժեքը	Մաշվածության գումարը	Տարեկան մաշվածություն	Մաշվածության ամսական գումարը	Դեբետա գրվող հաշիվը

**Տվյալներ.** Հիմնական միջոցների առկայությունը ըստ ստորաբաժանումների և տեսակների հետևյալն է

Հ/հ	Օբյեկտի անվանումը	Սկզբնական արժեքը	Մնացորդային արժեքը	Օգտակար ծառայությունը
1	2	3	4	5
<b>I. Հիմնական արտադրանստեր</b>				
1.	Շենքեր քարե	10 000 000	-	20
2	Շենքեր երկաթբետոնյա հիմնակմախքով	8 000 000	-	20
3	Ավտոմատացված հոսքային գիծ	5 000 000	200 000	3
4	Խառատային հաստոցներ	2 000 000	100 000	5
5	Մետաղահատ հաստոցներ	1 500 000	80 000	5
6.	Մեխանիկական հաստոցներ	1 250 000	50 000	5
7.	Իներնագնաց սայլակ	820 000	-	5
8.	Բեռնման մեքենաներ	1 000 000	50 000	5



9.	Գործիքներ	500 000	-	5
1	2	3	4	5
	Ընդամենը	30 070 000	X	X
<b>II. Օժանդակ արտադրամասեր</b>				
10.	Շենքեր քարե	4 000 000	-	20
11.	Արտադրական գույք	1 000 000	-	5
12.	Բեռնատար ավտոմեքենա	2 000 000	100 000	5
13.	Գործիքներ	300 000	-	5
	Ընդամենը	7 300 000	X	X
<b>III. Վարչություն</b>				
14.	Շենքեր	8 000 000	-	20
15.	Տնտեսական գույք	680 000	-	5
16.	Համակարգիչներ	850 000	-	1
17.	Սառնարաններ	900 000	-	5
18.	Պատճենահանման սարք	450 000	-	5
	Ընդամենը	10 880 000		
	Ընդամենը ըստ կազմակերպության	48 250 000	X	X

### ԽՆԳԻՐ 5.13

Ստորև բերված է հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվառման գործառնությունները արտացոլել հաշիվներում.

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Հաշվառվել է հիմնական միջոցների մաշվածությունը.	
	ա) հիմնական արտադրամասերի շենքերի, սարքավորումների և այլ հիմնական միջոցների	150 000
	բ) օժանդակ արտադրամասերի շենքերի, սարքավորումների և գույքի	60 000
	գ) վարչական նշանակության հիմնական միջոցների	80 000
	դ) նոր արտադրական մասնաշենքի շինարարության համար օգտագործվող շինարարական մեքենաների	50 000
	Ընդամենը	340 000
2.	Սարքավորումները ժամանակավորապես հանվել են շահագործումից վերակառուցման նպատակով	
	ա) սկզբնական արժեքը	500 000
	բ) կուտակված մաշվածությունը	200 000
3.	Դուրս է գրվել լուծարված հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածությունը	480 000
4.	Հաշվարկվել է իրացման գործընթացի կազմակերպման հետ կապված հիմնական միջոցների մաշվածությունը	30 000
5.	Հաշվարկվել է գործառնական վարձակալության տրված շենքի մաշվածությունը	10 000
6.	Ձևակերպվել է հիմնական միջոցների վերագնահատման	

	հետևանքով մաշվածության աճի վերագրումը	
1	2	3
	ա) սեփական կապիտալին	12 000
	բ) եկամուտների	4 000
	Ընդամենը	16 000
7.	Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածությունը միացվել է սեփական հիմնական միջոցների մաշվածությանը	200 000
8	Ժամանակավորապես շահագործումից հանված սարքավորումները կրկին շահագործման են հանձնվել: Ձևակերպվել է՝	
	ա) սկզբնական արժեքի տեղափոխումը	500 000
	բ) կուտակված մաշվածության տեղափոխումը	200 000

#### ԽՆԴԻՐ 5.14

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է

- բացել սինթետիկ հաշիվները, գրանցել սկզբնական մնացորդները,
- ձևակերպել հիմնական միջոցների նորոգման, վերակառուցման գործառնությունները և դրանց գումարները գրանցել հաշիվներում,
- կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

Տվյալներ սինթետիկ հաշիվների մնացորդները 200Xթ մարտի 31-ի դրությամբ կազմել են.

Հաշ. ծածկ.	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	2 500 000
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	580 000
118	Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ (1183 «Չե-տագա կապիտալացվող ծախսումներ»)	300 000
211	Նյութեր	520 000
251	Դրամարկը	50 000
252	Հաշվարկային հաշիվ	850 000
311	Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ	2 600 000
521	Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	140 000
524	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	100 000
525	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	150 000
527	Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	650 000

Գ/Է	Մուտքային հոսքերի և մուտքային հոսքերի մեկնումները	Գումար, հազար ՀՀ դրամ
1	2	3
1	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	120 000
2.	Հիմնական միջոցների և նպաստների գնումներ	80 000
3.	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	16 000
4	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	14 000
5	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	120 000
6.	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	120 000
7	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	?
8	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	50 000 150 000 200 000
9.	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	130 000
10.	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	25 500
11	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	?
12	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	?
13	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	?
14.	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	?
	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	
	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	
	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	
	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	
	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	
	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	
	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	
	Պատվարների և կառուցվածքային աշխատանքների կատարումը	

### **ԽՆԴԻՐ 5.15**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կազմել հիմնական միջոցների անհատույց փոխանցման ձևակերպումները և որոշել դուրս գրման ֆինանսական արդյունքը.

Տվյալներ. «Անահիտ» ԲԲԸ-ն անհատույց տրամադրել է 2 տպագրիչ սարք «Գալիք» ՄՊԸ-ին: Տպագրիչ սարքերի սկզբնական արժեքը 300 000 դրամ է, կուտակված մաշվածությունը 225 000 դրամ: «Անահիտ» ԲԲԸ-ն ապատեղակայման համար կատարել է հետևյալ ծախսումները

ա) հաշվարկվել է աշխատավարձ ապատեղակայմամբ զբաղված բանվորներին 10 000 դրամ,

բ) կատարվել են հատկացումներ պարտադիր սոցիալական ապահովագրության համար 2 000 դրամ,

գ) ստացվել է տրանսպորտային կազմակերպության հաշիվը սարքերի տեղափոխման համար 10 000 դրամ, ԱԱՀ՝ 2 000 դրամ:

Ձևակերպվում է բյուջե վճարման ենթակա ԱԱՀ-ն անհատույց փոխանցված տպագրիչ սարքերի գծով

### **ԽՆԴԻՐ 5.16**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կազմել հիմնական միջոցների վաճառքի ձևակերպումները. որոշել և ձևակերպել հիմնական միջոցների վաճառքից ստացված ֆինանսական արդյունքը:

Տվյալներ. «Արևիկ» կարի ֆարիկան ապատեղակայել է կարի մեքենաներ և վաճառել դրանք կարի արհեստանոցին. վաճառքի պահի դրությամբ մեքենաների վերագնահատված արժեքը կազմել է 650 000 դրամ, կուտակված մաշվածությունը 320 000 դրամ: Մեքենաները վաճառվել են 540 000 դրամով, այդ թվում ԱԱՀ 90 000 դրամ. Մեքենաների ապատեղակայման և տեղափոխման համար կատարվել են հետևյալ ծախսումները

ա) հաշվարկվել է աշխատավարձ բանվորներին 30 000 դրամ,

բ) կատարվել են հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության համար 6 500 դրամ,

գ) տրանսպորտային արտադրամասի կողմից կատարվել են կարի մեքենաների տեղափոխման ծառայությունները 20 000 դրամ:

Գնորդի կողմից վճարումը կատարվելու է 2 ամսվա ընթացքում:

### **ԽՆԴԻՐ 5.17**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կազմել հիմնական միջոցների լուծարման հետ կապված գործառնությունների ձևակերպումները և որոշել լուծարման ֆինանսական արդյունքը.

Տվյալներ. Լուծարող հանձնաժողովը կատարել է ֆրեզերային հաստոցի գնում և որոշում է կայացրել հաստոցի լուծարման վերաբերյալ, որը ձևակերպվել է հիմնական միջոցների դուրսգրման ակտով: Հաստոցի սկզբնական արժեքը 900 000 դրամ է, կուտակված մաշվածությունը 750 000 դրամ: Հաստոցի ապատեղակայման համար հաշվարկվել է աշխատավարձ բանվորներին 8 000 դրամ, կատարվել են հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության համար 5 000 դրամ: Լուծարքից ստացվել են պահեստամասեր 10 000 դրամ արժեքով և սև մետաղի ջարդոն 4 000 դրամ արժեքով:

### ԽՆԴԻՐ 5.18

Կազմել հիմնական միջոցների դուրսգրման գործառնությունների ձևակերպումները և կատարել գրանցումներ հաշիվներում

Յ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Հիմնական միջոցների դուրսգրման թիվ 24 ակտի համաձայն լուծարվել է հաստոց սկզբնական արժեքը կուտակված մաշվածությունը հաշվեկշռային արժեքը (որոշել)	750 000 720 000 ?
2.	Թիվ 128 վճարման հանձնարարագրի համաձայն հաշվարկային հաշվից վճարվել է կապալառուին լուծարվող հաստոցի ապատեղակայման համար ապատեղակայման ծառայության արժեքը ԱԱՀ	8 000 1 600
	Ընդամենը	9 600
3.	Թիվ 153 մուտքի օրդերի համաձայն պահեստ են մուտքագրվել հաստոցի լուծարքից ստացված նյութերը	10 000
4	Հիմնական միջոցների դուրսգրման թիվ 25 ակտի և առք ու վաճառքի պայմանագրի համաձայն վաճառվել է հաստոց սկզբնական արժեքը կուտակված մաշվածությունը հաշվեկշռային արժեքը	- 360 000 120 000 ?
5	Հաշվարկվել է աշխատավարձ բանվորներին վաճառված հաստոցի ապատեղակայման համար	28 000
6.	Կատարվել են հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության համար ապատեղակայմանը զբաղված բանվորներին հաշվարկված աշխատավարձի նկատմամբ	6 200
7.	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է՝ հաստոցի վաճառքից եկամուտը՝ բացթողման արժեքով ԱԱՀ	280 000 ?
	Ընդամենը վաճառքի արժեքը	?
8.	Փակել եկամուտները հաշվառող հաշիվները	?
9.	Փակել ծախսերը հաշվառող հաշիվները	?
10.	Որոշել և ձևակերպել հիմնական միջոցների վաճառքի և լուծարքի ֆինանսական արդյունքը	?

### ԽՆԴԻՐ 5.19

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա դասակարգել հիմնական միջոցների վարձակալությունը և ձևակերպել վարձակալության ընդունումը վարձակալի մոտ:

Տվյալներ. «Կաթի կոմբինատ» ՍՊԸ-ն վարձակալության է ընդունել խտացրած կաթի մշակման սարքավորում 5 տարի ժամկետով, պայմանով, որ վարձակալության վերջում ակտիվի սեփականության իրավունքը անցնելու է նրան: Սարքավորման իրա-

-ստ նսխմեզիշու պ յոբոմոյ վնզոյրսմնսսիտստտն իզրեուի :մըսնցոմոյսի վնջուսի  
-տակ յոմնսցոմոյսիզո յ մըսնսցոմոյշուր մըսնսցոմոյսի վնզոյրսմնսսի  
ցոմոյոյվնզ սոց վնզոյրսմն իզնսցոմոյոյ տնի յոբոյ վնզոյրսմն զոմնսց մըսնսց

**ԸՇՏ ԵԿՆԴԿ**

:իսմ

-ոցիոյրսմն յոմն 000 52Ը յոկզմոտ իսոցիցոթ վնզո 8 3 իզիմոյի մնվնզոյրսմն  
ցոմնսցոմոյսի :իսսիոյ վնզոմն 000 0Զ վնզոյրսմնսցոմոյ յոց իզիմոյի նվնզոյր  
-ցոմն սոցոյ յոցոմնսցոմոյ յոմնսցոմոյսի :իսոցոյս յոմն 000 000 2

իսնզոյրսմն իզիոյրսմն 3 յոցոմնսցոմոյ մնվնզոյրսմն

-ոցոմոյ :սոցոյ վնզոյրսմն յոկոմնստտո իզոնստտո 3 յոցոյրսմն մնս մնս  
իզիոյրսմն 3 յոմնսցոմոյսի նվ-ՆԱՈ «րստմոյս» յ-ՉԺԺ «ոնզոյր» մնզոյր

ցոյրվնզ վնզոյրսմնսցոմոյի յնզոյր վոյոյր յվոնսսիստ յ յոբոմոյ յոմնսսիտստտո  
իզրեուի :մնզոյրստնզոյր վնզոյրսմնսցոմոյս զոմնսց ոյս յոմնսցոմոյսի յոկ  
-ոյոյոյվնզ վնզոյրսմնսցոմոյ իզրեուի տնի յոցոյ վնզոյրսմն զոմնսց մըսնսց

**ԸՇՏ ԵԿՆԴԿ**

:ցոմն 000 000 51 իզ

-ոցի վոնոյրստտոյոյ յոմնսցոմոյ տնիստ 5 3 յոիմոյոյոյոյ նվնզոյրսմնսց  
ցոմնսցոմոյսի :ցոմն 000 000 4 3 իզրեուի մնսնսցոմոյշուր զոմնսց ոյսի յոկ  
-զոյրսմն յոկոյմնսցոմոյ յոմն 000 000 21 3 զոմնսցոյոյ յոցոյրսմն յոսնզիզիշու  
-մոյ :ցոմն 000 000 01 3 իզիոյոյոյ մնզոյրսմն յոկոյմն վնզոյրսմնսցոմոյ  
վնզո 5 ոյոյրստտոյ մոտոյոյոյ յվ-ՆԱՈ «տոյոյոյ» իզոյրսմնսց 3 յոմնսցոմոյսի  
ցոմնսցոյոյվնզ յ-ՆԱՈ «ոնզոյր» յոյոյոյ վնզ յոմնսցոմոյսի յոմնսցոմոյսի  
ցոմնսցոյոյվնզ 3 իզիմոյի յնզոյր վ-ՆԱՈ «տոյոյոյ» յ վ-ՉԺԺ «ոնզոյր» մնզոյր

:սոց վնզոյրսմնսց յ վնզ

-ոցոմոյ մնզոյրստնզոյրսմնսց յոցոյրսմնսց յ յոբոմոյ մնզոյրսմնսց յոկոյոյոյ  
-վնզ վնզոյրսմնսց իզնսցոմոյոյ տնի յոբոյ վնզոյրսմն զոմնսց մըսնսց

**ԸՇՏ ԵԿՆԴԿ**

:ցոմն 000 000 51 յոցոմոյ 3 մոյոյ յոմնսցոմոյսի մնզոյրսմնսց

-մոյ յոնստտոյոյ յոյոյ վնզոյր :ցոմն 000 005 1 յոկզմոտ սոցոյ վնզոյր յոկ  
:ցոմն 000 000 1 յոկզմոտ 3 իզիոյոյոյ մնզոյրսմնսց սոցոյ վնզոյրսմնսց :մնսսիտ  
-ոյոյոյսիզո յոյոյոյոյոյ 3 մոյոյ մոտոյոյոյ յ :մնզոյր յ յոմնսցոմոյսի յոմնսցոմոյսի  
:ցոմն 000 000 02 3 իզիոյոյոյ մնզոյրսմն յոկոյմն վնզոյր յոկ 3 յոմն 000 000 52 մնզոյր  
-մո յոմնսցոմոյսի վնզոյրսմնսց :մնզոյրսմնսց նսիցոյոյ տնի տն յ մոտոյոյոյ իզիոյ  
-ոյ մնզոյրսմնսցոմոյսի յոյոյոյոյ վնզոյրսմնսց 51 մնզոյրստնզոյրսմնսց մնզոյր

:մնզոյրստնզոյրսմնսց յոկոյոյոյոյ յոյոյոյ յոյոյ մնզոյրսմնսց իզրեուի յ մնզոյրսմնսց  
-ոցոմոյսի վնզոյր յ վնզոյրսմնսց իզնսցոմոյոյ տնի յոբոյ վնզոյրսմն զոմնսց մըսնսց

**ԸՇՏ ԵԿՆԴԿ**

:վ-8 3 մոտոյոյ մնզոյրստտոյոյ նսխմոյ

-ոյ մնզոյրսմնսցոմոյսի :իսնզոյրսմնսց յվնզոյրսմնսց յոյոյ մնզոյրսմնսց յ վնզ  
-ոյոյոյոյոյ յոյոյոյոյ 3 մոյոյ մնզոյրսմնսց յոկոյմնսցոմոյսի յոկոյմնսց :վնզոյրսմնսց  
-ոյ մոյոյոյ 3 :ցոմն 000 000 4 մնզոյրսմնսց վնզոյրսմնսց յոմնսցոմոյսի մնզոյրսմնսց



	միջև վարձավճարների բաշխման ժամանակացույցը)	
	<b>Վարձակալի մոտ</b>	
6.	Լիզինգային կազմակերպությունից ֆինանսական վարձակալությամբ ստացվել են սարքավորումներ իրական	?
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
	արժեքով	
7.	Չևակերպվել են ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված սարքավորումների գծով չկրած տոկոսային ծախսերը	?
8	Հաշվարկային հաշվից վճարվել է միջնորդավճար ֆինանսական վարձակալության պայմանագրի կնքման համար	50 000
9.	Հաշվարկվել է վարձակալված սարքավորումների մաշվածությունը հաշվետու տարվա համար (մաշվածությունը հաշվարկվում է վարձակալության ժամկետում գծային եղանակով)	?
10	Չևակերպվել է ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք համախառն գումարի կարճաժամկետ մասի տեղափոխումը	?
11.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է վարձատուին հաշվետու տարվա վարձավճարը	?
12	Հաշվետու տարվա ծախսերին է հաշվեզրվել չկրած տոկոսային ծախսերի բաժինը (գումարը որոշել ըստ ժամանակացույցի)	?

**ԽՆԴԻՐ 5.25**

Կազմել հիմնական միջոցների գործառնական վարձակալության ընդունման և հանձնման գործառնությունների ձևակերպումները, օգտագործելով ստորև բերված տվյալները

Տվյալներ. «Հորիզոն» ԲԲԸ-ն պահածոների գործարանին 200Xթ. մարտի 1-ից վարձակալության է հանձնել բեռնատար ավտոմեքենա 1 տարի ժամկետով, որը օգտագործվելու է արտադրանքի առաքման համար: Տարեկան վարձավճարը ըստ պայմանագրի կազմել է 800 000 դրամ, առանց ԱԱՀ: Մեքենայի սկզբնական արժեքը 2 500 000 դրամ է, կուտակված մաշվածությունը՝ 1 000 000 դրամ, օգտակար ծառայությունը՝ 5 տարի: Մաշվածությունը պետք է հաշվարկվի գծային մեթոդով ըստ պայմանագրի նորոգման ծախսերը կատարվելու են վարձակալի հաշվին: Մեքենան չահագործվելու է վարձակալի տրանսպորտային տնտեսությունում: Հաշվետու տարում տեղի են ունեցել հետևյալ տնտեսական գործառնությունները.

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
	<b>Վարձատուի մոտ</b>	
1.	Պահածոների գործարանին գործառնական վարձակալության է հանձնվել բեռնատար մեքենա՝ ա) սկզբնական արժեքը	2 500 000



	բ) կուտակված մաշվածությունը	1 000 000
2.	Ֆաշվարկվել է վարձակալման հանձնված ավտոմեքենայի մաշվածությունը հաշվետու տարվա համար (զումարը որոշել)	?
3	Ձևակերպվել է հաշվետու տարվա վարձավճարը	?
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
	ԱԱՀ	?
	Ընդամենը	?
4.	Վարձակալից ստացված վարձավճարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշվում (տես՝ գործառնություն 3)	?
5	Վարձակալից հետ է ստացվել գործառնական վարձակալության հանձնված բեռնատար ավտոմեքենան ա) սկզբնական արժեքը	?
	բ) կուտակված մաշվածությունը	?
	<b>Վարձակալի մոտ</b>	
6.	Գործառնական վարձակալության պայմանագրով «Չորի-զոն» ԲԲԸ-ից վարձակալությանը ստացվել է բեռնատար ավտոմեքենա սկզբնական արժեքով	?
7	Ֆաշվեգրվել է հաշվետու տարվա վճարման ենթակա վարձավճարը	?
	ԱԱՀ	?
	Ընդամենը	
8.	Ֆաշվարկային հաշվից փոխանցվել է վարձատուին հաշվետու տարվա վարձավճարը բեռնատար ավտոմեքենայի համար	?
9	Դուրս է գրվել հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ	?
10	Ստացվել է նորոգման արհեստանոցի հաշիվը բեռնատար մեքենայի նորոգման համար	120 000
11	Ֆաշվարկային հաշվից փոխանցվել է նորոգման արհեստանոցին	120 000
12.	Վարձակալված բեռնատար մեքենան վերադարձվել է վարձատուին սկզբնական արժեքով	?

#### ԽՆԴԻՐ 5.26

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա հիմնական միջոցների գույքագրման արդյունքները արտացոլել հաշվապահական հաշվառման մեջ.

**Տվյալներ.** Հիմնական միջոցների գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է մեկ համակարգչի և մեկ սառնարանի պակասորդ: Համակարգչի կորստի համար մեղավոր է ճանաչվել ինժեներ Կ. Սիմոնյանը: Դատարանի որոշմամբ նրանից գանձվում է պակասորդի շուկայական արժեքը: Սառնարանի պակասորդի համար մեղավորը հայտնաբերված չէ: Հանձնաժողովի որոշմամբ սառնարանի պակասորդը դուրս է գրվում կազմակերպության հաշվին.

Համակարգչի սկզբնական արժեքը 560 000 դրամ է, կուտակված մաշվածությունը 280 000 դրամ, շուկայական արժեքը 350 000 դրամ. Մեղավոր անձի կողմից կանխիկ վճարվել է 300 000 դրամ, մնացած գումարը պահվել է նրա աշխատավարձից.



գնահատման պահի դրությամբ կուտակված մաշվածությունը վերածնակերպվում է վերականգնման արժեքի գործակցով Մաշվածությունը հաշվարկվում է նվազող մնացորդի մեթոդով, արագացման գործակիցը հավասար է 2-ի.

I վերագնահատումը կատարվել է 2002թ. նոյեմբերին. Փորձագետների կողմից սարքավորման շուկայական արժեքը գնահատվել է 352 000 դրամ:

II վերագնահատումը կատարվել է 2005թ. դեկտեմբերին: Սարքավորման շուկայական արժեքը գնահատվել է 140 000 դրամ:

III վերագնահատումը կատարվել է 2008թ. հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ Սարքավորման շուկայական արժեքը գնահատվել է 90 000 դրամ:

### **ԽՆԴԻՐ 5.30**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել և ձևակերպել հիմնական միջոցների վերագնահատումից առաջացած փոփոխությունները

Տվյալներ. Կազմակերպությունը կառուցել է արտադրական շենք, որը շահագործման է հանձնվել 1999թ. դեկտեմբերի 20-ին: Շենքի սկզբնական արժեքը 20 000 000 դրամ է, օգտակար ծառայությունը գնահատվել է 20 տարի, մնացորդային արժեքը 500 000 դրամ, մաշվածության հաշվարկման եղանակը գծային, վերագնահատման պարբերականությունը 5 տարի: Վերագնահատման ժամանակ կուտակված մաշվածությունը հանվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքից և գուտ գումարը վերածնակերպվում է վերագնահատված գումարի հիման վրա:

I վերագնահատումը կատարվել է 2005թ. հոկտեմբերին: Շենքի իրական արժեքը գնահատվել է 16 500 000 դրամ:

II վերագնահատումը կատարվել է 2010թ. դեկտեմբերի սկզբին. Շենքի իրական արժեքը գնահատվել է 9 000 000 դրամ:

III վերագնահատումը կատարվել է 2015թ. դեկտեմբերի վերջին: Շենքի իրական արժեքը գնահատվել է 6 000 000 դրամ:

### **ԽՆԴԻՐ 5.31**

Պահանջվում է որոշել հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը և փոխհատուցվող գումարը և արժեզրկումից կորուստը

Տվյալներ. «Հորիզոն» ԲԲԸ-ն 2007թ. հունվարին գնել է խառատային հաստոց 420 000 դրամով, որի տեղափոխման համար ծախսվել է 35 000 դրամ, իսկ տեղակայման համար 25 000 դրամ: Հաստոցի տեղակայումը ավարտվել է 2007թ. մայիսին: Այդ ընթացքում աշխատանքային վիճակի բերելու հետ կապված ծախսվել է ևս 14 000 դրամ 2007թ. վերջում շուկայական պայմանների նշանակալի փոփոխությունների հետևանքով կազմակերպությունը որոշում է հաստոցների փոխհատուցվող գումարը Փորձագետների գնահատմամբ հաստոցի վաճառքի գինը կազմել է 415 000 դրամ: Վաճառքի իրականացնելու համար կպահանջվի

15 000 դրամի ծախս: Ակտիվի օգտագործման արժեքը գնահատվել է 380 000 դրամ:

Կազմակերպությունը մտադիր է օգտագործել հաստոցը 5 տարի, այնուհետև այն վաճառել 14 000 դրամով: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով:

### **ԽՆԴԻՐ 5.32**

Պահանջվում է որոշել ակտիվի փոխհատուցվող գումարը և արժեզրկումից կորուստը հետևյալ տվյալների հիման վրա:

Տվյալներ. Կազմակերպությունը 2007թ. հունվարին ձեռք է բերել և շահագործման հանձնել մետաղահատ հաստոց, որի սկզբնական արժեքը կազմել է 2 550 000 դրամ: Հաստոցի օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 5 տարի, մնացորդային արժեքը 50 000 դրամ: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով:

2007թ վերջում շուկայական իրավիճակի փոփոխությունը վկայում է այն մասին, որ ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել: Ըստ մասնագետների հաշվարկների հաստոցի վաճառքի գուտ գինը գնահատվել է 1 890 000 դրամ, իսկ շարունակական օգտագործումից դրամական միջոցների ներհուսքերը և արտահուսքերը հետևյալն են.

Տարիներ	Ներհուսքեր	Արտահուսքեր
2008	1 760 000	980 000
2009	1 350 000	730 000
2010	1 050 000	620 000
2011	820 000	510 000
Ընդամենը	4 980 000	2 840 000

Ջեղչման դրույքը որոշվել է 5%:

Ակտիվի օգտագործման արժեքը որոշել ստորև բերված աղյուսակում

	Տարիներ	Չուտ ներհուսքեր	Ներկա արժեքի գործակիցը	Ներկա արժեքը
1.	2008			
2.	2009			
3.	2010			
4.	2011			
	Ընդամենը	X	X	

### ԽՆԴԻՐ 5.33

Տնտեսական գործառնությունների գրանցման օրագրում գրանցել հաշվետու տարում տեղի ունեցած հիմնական միջոցների շարժի գործառնությունները և կազմել դրանց ձևակերպումները:

Գ/հ	Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Մատակարարից ստացվել է պահեստ են հանձնվել տեղակայում չպահանջող սարքավորումներ, որոնց համար մատակարարին դեռևս վճարում չի իրականացվել ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՀ	250 000 50 000
	Ընդամենը	300 000
2.	Հաշվարկային հաշվից վճարվել են ձեռք բերված սարքավորումների տեղափոխման ծախսումները	20 000
3.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է կապալառուին կանխավճար շենքի շինարարության համար	200 000
4.	Ստացվել է կապալառուի հաշիվը կառուցված շենքի համար ա) կառուցման արժեքը բ) ԱԱՀ	1 200 000 240 000

	Ընդամենը	1 440 000
5	Չաշվանցվել է շենքի շինարարության համար կապալառուին վճարված կանխավճարը	?
6.	Չաշվարկային հաշվից փոխանցվել է կապալառուին շենքի շինարարության համար (զումարը որոշել)	?
1	2	3
7.	Չաշվետու անձի կողմից ձեռք են բերվել գործիքներ, որոնք շահագործման են հանձնվել հիմնական արտադրամասում ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՅ	50 000 10 000
	Ընդամենը	60 000
8	Մատակարարից ստացվել են սարքավորումներ, որոնք շահագործման են հանձնվել հիմնական արտադրամասում ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՅ	300 000 60 000
	Ընդամենը	360 000
9	Մատակարարից ստացվել են տեղակայում պահանջող սարքավորումները՝ ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՅ	450 000 90 000
	Ընդամենը	540 000
10.	Սարքավորման տեղակայման համար կատարվել են հետևյալ ծախսումները ա) ծախսվել են նյութեր բ) բանվորների հաշվարկվել է աշխատավարձ գ) կատարվել են հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության համար	20 000 30 000 8 000
	Ընդամենը	58 000
11	Սարքավորումների տեղակայման աշխատանքները ավարտելուց հետո տեղակայման ծախսումները տեղափոխվել են հաշվեկշռային հաշիվ	?
12.	Տեղակայված սարքավորումները հանձնվել են շահագործման սկզբնական արժեքով	?
13.	Տնտեսվարական եղանակով իրականացվել է շենքի շինարարությունը: Շենքի կառուցման համար կատարվել են հետևյալ ծախսումները՝ ա) ծախսվել են նյութեր բ) օգտագործվել են արագամաշ գործիքներ գ) հաշվարկվել է աշխատավարձ շինարարության բանվորներին դ) կատարվել են հատկացումներ նրանց սոցիալական ապահովագրության համար ե) ծախսվել է էլեկտրաէներգիա (զնովի) զ) հաշվարկվել է շինարարական մեքենաների մաշվածությունը է) օժանդակ արտադրամասերի ծառայությունները	600 000 200 000 500 000 140 000 400 000 300 000 200 000



	գ) արժեզրկումից կորուստները	10 000
	Ընդամենը սկզբնական արժեքը	380 000
24.	Հաստոցի լուծարքի համար կատարվել են հետևյալ ծախսումները ա) հաշվարկվել է աշխատավարձ բանվորներին բ) կատարվել են հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության համար	10 000 2 800
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
	Ընդամենը	12 800
25.	Հաստոցի լուծարքից ստացվել են նյութեր, որոնք հանձնվել են պահեստ	4 000
26.	Ֆինանսական վարձակալությամբ ընդունվել է շենք որպես արտադրանքի պահեստ օգտագործելու նպատակով, իրական արժեքով. վարձակալման պայմանագիրը կնքվել է 3 տարի ժամկետով, վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը՝ 6%	500 000
27.	Հաշվարկվել և ձևակերպվել է շենքի ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք ֆինանսական վճարը (զումարը որոշել նախորդ գործառնությունում բերված տվյալների հիման վրա)	?
28	Շենքի ֆինանսական վարձակալության գծով հաշվետու տարվա վարձավճարը տեղափոխվել է ընթացիկ պարտավորությունների կազմ	?
29	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է վարձատուին հաշվետու տարվա վարձավճարը շենքի ֆինանսական վարձակալության գծով	?
30	Շենքի ֆինանսական վարձակալության գծով հաշվետու տարվա ֆինանսական վճարը վերագրվել է ծախսերին (զումարը որոշել)	?
31	Հաշվարկվել է ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված շենքի մաշվածությունը հաշվետու տարվա համար (զծային եղանակով)	?
32.	Հաշվարկվել է ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված այլ հիմնական միջոցների մաշվածությունը ա) վարչական նշանակության օբյեկտների բ) հիմնական արտադրամասի օբյեկտների	40 000 20 000
	Ընդամենը	60 000
33	Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված բեռնատար ավտոմեքենան միացվել է սեփական հիմնական միջոցների (ա) սկզբնական արժեքը բ) կուտակված մաշվածությունը	250 000 200 000
34.	Գործառնական վարձակալությամբ ընդունվել է միկրո-ավտոբուս	1 100 000
35.	Արտացուցվել է վարձավճարը գործառնական վարձակալությամբ ընդունված միկրոավտոբուսի համար, որը օգտագործվում է վարչական նպատակներով	120 000
36.	Դրամարկղից վճարվել է վարձավճարը գործառնական վար-	120 000





	Ընդամենը աճը	150 000
51	Փակել եկամուտները հաշվառող հաշիվները	?
52	Փակել ծախսերը հաշվառող հաշիվները	?
53	Որոշել և ձևակերպել կազմակերպության գործունեության ֆինանսական արդյունքը	?

### ԽՆԴԻՐ 5.34

Պահանջվում է

ա) բացել սինթետիկ հաշիվները, դրանցում գրանցել ստորև բերված սկզբնական մնացորդները,

բ) գործառնությունների գրանցման օրագրում գրանցել հաշվետու ժամանակաշրջանում կատարված տնտեսական գործառնությունները հիմնական միջոցների շարժի վերաբերյալ և կազմել դրանց ձևակերպումները,

գ) հաշիվներում գրանցել գործառնությունների գումարները, որոշել շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,

դ) կազմել սինթետիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագիրը,

ե) կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ.

Տվյալներ. I. Սինթետիկ հաշիվների մնացորդները 200X մարտի 31-ի դրությամբ կազմել են

Հաշվ. ծածկ.	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	2 056 200
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	530 556
118	Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ	1 296 900
211	Նյութեր	112 680
252	Հաշվարկային հաշիվ	496 500
261	Ընթացիկ ակտիվներ հետաձգված հարկերի գծով	34 536
311	Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ	2 520 000
312	Չվճարված կապիտալ	492 000
321	Ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից պրծեցի աճ	660 000
342	Նախորդ տարիների չբաշխված շահույթ (չծածկված վնաս)	300 000
521	Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	478 260

### II. 200X թ. II եռամսյակում կատարված տնտեսական գործառնությունները

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Հիմնական միջոցների ընդունման թիվ 18 ակտի համաձայն	





խաճարստ ըստն 000 001 ևզբանցուցվէ իզիջրցույց զց տողպտու ի իզիճուտս ճվճմտօրս և զմջգճ : ըստն 000 04 ևզբճվճսն շորտեմտս զց իզիճսնտետտ : ըստն 000 05 ևզբ - ըստնտիտույ Խոճստ զց իզիճտտի ' ըստն 000 05 և զվճզնսիյոցմ ըտիտտտուճշմ և իզիճմիճշույ ստորույ տսլնցոճ մմջգճ : ըստն 000 002 Զ մըտսխտտիճշոր զտիճտտտսի հով ' ՚ ըստն 000 005 Զ մճգարստ զտիտոյճնիո վնս ' մճգճ վտոզպտու և իզիճտօրս և

**Ը ճըտմնտճտը Ը**

մնզըտտտնզիտը զտիճտի տզպ վճաջտի իզը - Բտի ՚ ի մճըտտնտ զտիտոյոյվճ վճաջտի զորսնիտճմտո իզնսն և զտիճըտպտու,

խսմտրտն ըստն 000 26 զվտտպտուի զտիտպիզը և իզիճտնզի մջտ վճ - գարստ ճվըտտտույոյոյոյնզի զտըտճնճշտիտըտըտը տըրճսնտետտ զորսնիտճմտը

Էրը Խոճստնզը

' ըստն 000 42 և իզիճտի ճվիճույ զվտիճտիճույ զվնս ' ճվընսի զտխտտնզիտընտի զվտտտտտոյոյտն և իզիճտտի մըտտվտտնզ : մնզըտտոյվճ զտըտվտտնզտ զորսնի - տճմտո մտի տսլզիյոյտն վնսնց զյճը իզմնզի և տի սվ մըտսխտտնզիտընտի . ըստն 000 025 մըտսխտտիճշոր զտիճտտտսի ' ՚ ըստն 000 056 մճգարստ զտիտույոյոյոյնտ - զի զորսնիտճմտը : Էրը Խոճստնզը ' ՚ ըստն 000 918 մըվն վճաջտի զտըրճորույ վնտը - տըրտտ զտիճըի տզպ վնսնց . մնզըտտտնզիտճմտը և իզտջտի մըտսխտտնզիտընտի

**Գ ճըտմնտճտը Գ**

ըստն 000 09 մճգարստ զվտտնսնտը իով ' վնտս ց և իզիյոյր - ւտո մըտսխտտտը ստիտտտո զորսնիտճմտը : ճըտտխտտն վճնզի տիճտտ նտ մճըր - մտ զվտտնշիզիճույ իզնսն ՚ իտիտըտնզ զվտոյն , մտորույ տիճտտ զվճտտ զտըրճսն - տպտճ մտտրտն զտխտտնզիտընտ տն իզիճտիճույ ' մնզըտտսխտտնզտմնտ զտըրճըրցույ զտըրճսնտպտճ ՚ զտըրտիտնզտ ' զտըրճճճճճճ զտըրսնիտճմտո իզտնզիտըճ

խստիմ? վըտնս

000 61 , մտորույ վտտնտ մնզըտտնտիտույ զց իզիճտտի ' վըտնս 000 001 , ըտիտտուճ - ճտ և իզիճտիճույ ' վըտնս 000 05 ևզբտնց զց իզիճույ մտորույ զտըրտիտնզտ : ովտ և և իզիտ ՚ իտիտըտնզ զտիտտիճույոյոյնտ և իզիճտտի մըտտտիտնզտ զորսնիտճմտը ըստն 000 04 իզմտնի և իզիճտտտտտի մըտսխտտնզիտընտի մտորույ վնս ' մճըտտուճ - ճտ զտըրճսնտնզտ զտըրսնիտճմտո նտ և իզիճտտի ճվընսի զտխտտնզիտընտի զվ - տտտտտոյոյոյնտ . ըստն 000 096 ճվիճույ զվտիճտիճույ իտնզմտնի ' զտսնիտճմտո նսճ - զույ-տտ զտտտիտնզտ իզնզմ և ճճճ զվճնիո վտվտը ' ճ X002 մըտսխտտնզիտընտի

**Ծ ճըտմնտճտը Ծ**

ճըտտխտտն վճնզի տիճտտ տսխտցոճ - տտտ մճգարստ զվտտնշիզիճույ իզնսն ՚ իտնսճըր վնզըտտիտը վճըտտտտ վնզըվճ - տտ տոն մըտսխտտնզիտընտ վտոյճճըտտիտո մտտոյոյնզմ իզտնզիտը ՚ իզիճտիճույ և

ըի : Բույ Է9 , ըտտտտ նս-9 " Բույ 08 , ըտտտտ նս-9 " Բույ 28 , ըտտտտ նս-4 " Բույ 58 , ըտտտտ նս-3 " Բույ 06 , ըտտտտ նս-2 " Բույ 001 , ըտ - տտ զվ-1 և իզնզ վնզըվճտտ տոն մճնտի վնտտոյոյ . ըի : Բույ 005 , մճնտի զտիտտ - տոյն ճվընսի զտխտտնզիտընտի ' ըստն 000 021 և իզիտույոյոյնտ մճգարստ զվտ - տնտըր , ' ՚ ըստն 000 008 և մճգարստ զտիտոյնիո վտոյճճըտտիտո մտտոյոյնզը

**Կ ճըտմնտճտը Կ**

մըտտ - տտն վճնզի տիճտտ տսխտցոճտտտ մճգարստ զվտտնշիզիճույ իզնսն ՚ իտնսճըր զոր - իճտիճույ վտորտն տստույոյնզմ վնզըվճտտ , մըտսխտտնզիտընտ զտըրսնիտճմտո նտ իզի - մզիտըր ՚ վնզըվճտտ տոն իզիճտիճույ : ըստն 000 05 , մճգարստ զվտտնսնտըր ' վնտս ց մըտսխտտտը ստիտտտո ' ՚ ըստն 000 009 մճգարստ զտիտոյնիո զտըրսնիտճմտը

**Զ ճըտմնտճտը Զ**



23. Բացատրել մաշվածության հաշվարկը տարիների գումարի հաշվարկման մեթոդով:
24. Հարկային օրենսդրությամբ մաշվածության հաշվարկման ո՞ր մեթոդն է ընդունված, և ինչպիսի՞նք մվազագույն ամորտիզացիոն ժամկետներ են սահմանված:
25. Ինչպե՞ս է կատարվում մաշվածության հաշվառումը:
26. Ո՞ր դեպքերում և ի՞նչ ժամկետներում է կատարվում հիմնական միջոցների գույքագրումը:
27. Ինչպիսի՞նք է հիմնական միջոցների գույքագրման անցկացման կարգը:
28. Ինչպե՞ս են ձևակերպվում հիմնական միջոցների գույքագրման արդյունքները:
29. Ի՞նչ պարբերականությամբ է կատարվում հիմնական միջոցների վերազնահատումը:
30. Ինչպե՞ս է վերանայվում հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածությունը վերազնահատման ժամանակ:
31. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում հիմնական միջոցների վերազնահատումից արժեքի աճը:
32. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում հիմնական միջոցների վերազնահատումից արժեքի նվազումը:
33. Ինչպե՞ս են դուրս գրում սեփական կապիտալին վերագրված հիմնական միջոցների վերազնահատումից արժեքի աճը:
34. Ինչպե՞ս են որոշում հիմնական միջոցների փոխհատուցվող գումարը:
35. Ինչպիսի՞ հայտանիշներով է բնութագրվում հիմնական միջոցների արժեզրկումը:
36. Ինչպե՞ս է որոշվում արժեզրկումից կորուստը և ինչպե՞ս է այն ձևակերպվում:
37. Ո՞ր դեպքում է հակադարձվում արժեզրկումից կորուստը և ինչպե՞ս է ձևակերպվում հակադարձումը:
38. Ինչպե՞ս է որոշվում հիմնական միջոցների վաճառքի ֆինանսական արդյունքը:
39. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում հիմնական միջոցների լուծարքը:
40. Ինչո՞վ էլ տարբերվում հիմնական միջոցների ֆինանսական վարձակալությունը գործառնականից:
41. Ո՞ր իրավիճակներում և դեպքերում է հիմնական միջոցների վարձակալությունը դասակարգվում որպես ֆինանսական:
42. Ինչպե՞ս են հաշվառվում վարձակալական վճարները վարձատուի կողմից ֆինանսական և գործառնական վարձակալությունների դեպքում:
43. Ինչպե՞ս են հաշվառվում վարձակալական վճարները վարձակալի կողմից ֆինանսական և գործառնական վարձակալությունների դեպքում:

## Տ ե ս տ ե ր

Ստորև բերված տնտեսական գործառնությունների ձևակերպումների տարբերակներից ընտրել ճիշտ պատասխանը.

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Պատասխան		
		Տարբերակ	Դտ	Կտ
1	2	3	4	5
1.	Մատակարարից ձեռք են բերվել և շահագործման հանձնվել տեղակայում չպահանջող սարքավորումներ	Ա	113	521
		Բ	111	521
		Գ	111	821
2.	Հաշվարկային հաշվից վճարվել է տեղակայում	Ա	252	521

	չպահանջող սարքավորման տեղափոխման համար	Բ Գ	521 111	252 252
3	Շահագործման է հանձնվել սեփական ուժերով կառուցված շենքը	Ա Բ Գ	111 113	821 821
1	2	3	4	5
		Գ	111	521
4	Անհատույց ստացվել են հիմնական միջոցներ, որոնք մուտքագրվել են գործիքային պահեստ	Ա Բ Գ	111 113 113	421 421 521
5.	Ձևակերպվում է ձեռք բերված սարքավորումների արժեքում ներառված ԱԱԳ՝ Սարքավորման արժեքը վճարված է հաշվարկային հաշվից	Ա Բ Գ	261 151 226	252 252 252
6	Մատակարարից ապահով ձեռք են բերվել տեղակայում պահանջող սարքավորումներ	Ա Բ Գ	118 113 111	521 252 521
7.	Հաշվարկվել է գործառնական վարձակալության հանձնված հիմնական միջոցների մաշվածությունը	Ա Բ Գ	731 714 714	112 112 114
8	Ակտով ընդունվել են կապալառուի կողմից կատարված հիմնական արտադրամասի սարքավորումների նորոգման աշխատանքները	Ա Բ Գ	811 811 813	521 252 521
9.	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է չհաշվառված պահարան	Ա Բ Գ	111 714 813	614 111 113
10	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է գործիքների պակասորդ հաշվեկշռային արժեքով	Ա Բ Գ	111 714 112	614 111 111
11.	Շահագործման են հանձնվել պահեստում գտնվող սարքավորումները	Ա Բ Գ	113 111 111	111 521 113
12.	Ակտով ընդունվել է շահագործման է հանձնվել կապալառուի կողմից կառուցված արտադրական շենքը	Ա Բ Գ	111 113 521	521 521 252
13.	Վարձատուի կողմից ձևակերպվել է հաշվետու ժամանակաշրջանում ստացման ենթակա վարձավճարը գործառնական վարձակալության գծով	Ա Բ Գ	221 252 222	614 614 614
14.	Վարձակալի կողմից ձևակերպվել է հաշվետու ժամանակաշրջանում վճարման ենթակա վարձավճարը արտադրական շենքի գործառնական վարձակալության գծով	Ա Բ Գ	811 813 811	252 531 531
15.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ բանվորներին հաստոցների լուծարքի համար	Ա Բ Գ	714 527 721	527 721 527
16.	Դրամարկից վճարվել է վաճառված հիմնական միջոցների տեղափոխման համար	Ա Բ Գ	714 721 721	251 251 252

17.	Հաշվեգրվել է հաստոցի վաճառքից ստացվող եկամուտը	Ա Բ Գ	251 221 221	621 614 621
18.	Բաժնետերերից ստացվել և շահագործման են	Ա	113	312
1	2	3	4	5
	հանձնվել հիմնական միջոցներ՝ նախապես տեղաբաշխված բաժնետոմսերի դիմաց	Բ Գ	111 111	312 311
19	Չևակերպվել է ծառայողական նպատակով ձեռք բերված և վճարված մարդատար ավտոմեքենային վերաբերող ԱԱՀ: Մեքենայի արժեքը վճարվել է հաշվարկային հաշվից	Ա Բ Գ	111 226 261	252 251 252
20.	Տեղակայված սարքավորումները շահագործման են հանձնվել	Ա Բ Գ	118 118 111	821 822 118
21.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ բանվորներին սարքավորումների տեղակայման համար	Ա Բ Գ	812 821 822	527 527 527
22	Հաշվարկային հաշվից վճարվել են միջնորդավորմանը տեղակայման ենթակա սարքավորումների ձեռք բերման համար	Ա Բ Գ	113 118 822	252 252 251
23	Հաշվարկվել է վարչական նշանակության հիմնական միջոցների մաշվածությունը	Ա Բ Գ	713 712 713	114 112 112
24.	Տեղափոխվել է ժամանակավորապես շահագործումից հանված հիմնական միջոցների մաշվածությունը	Ա Բ Գ	114 112 112	112 114 111
25	Հաշվարկվել է հիմնական արտադրամասերի շենքերի մաշվածությունը	Ա Բ Գ	813 111 811	112 112 112
26.	Հաշվարկվել է ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված վարչական շենքի մաշվածությունը	Ա Բ Գ	112 713 713	114 121 112
27	Վարձակալի մոտ ձևակերպվել են չկրած տոկոսային ծախսերը ֆինանսական վարձակալության գծով	Ա Բ Գ	414 413 119	413 414 414
28	Վարձատուի մոտ ձևակերպվել է չվաստակած ֆինանսական եկամտի հաշվեգրումը հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտներին	Ա Բ Գ	146 146 147	657 147 627
29	Հիմնական միջոցների լուծարքից ստացվել են նյութեր	Ա Բ Գ	213 211 714	714 614 211
30.	Վարձատուի մոտ դուրս է գրվել վարձակալության հանձնված հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը	Ա Բ Գ	146 147 146	147 111 111
31.	Չևակերպվել է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացման ենթակա չվաստակած ֆինանսական եկամուտը	Ա Բ Գ	147 146 147	146 147 252



32.	Դուրս է գրվել վաճառված հիմնական միջոցների կուտակված մաշվածությունը	Ա Բ Գ	112 111 112	111 112 714
33.	Դուրս են գրվել վաճառված հիմնական միջոցների արժեզրկումից կուտակված	Ա Բ	721 124	124 111
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	կորուստները	Գ	112	124
34	Հիմնական միջոցների վերազնահատումից արժեքի աճը վերագրվել է սեփական կապիտալին	Ա Բ Գ	111 321 321	321 111 112
35	Հիմնական միջոցների վերազնահատումից արժեքի աճը վերագրվել է ժամանակաշրջանի եկամուտներին	Ա Բ Գ	624 111 724	111 624 111
36.	Հիմնական միջոցների վերազնահատումից արժեքի նվազումը վերագրվել է հաշվետու ժամանակաշրջանի ծախսերին	Ա Բ Գ	724 111 621	111 721 111
37	Չևակերպվել է հիմնական միջոցների արժեզրկումից կորուստը	Ա Բ Գ	124 124 724	724 111 124

## ԳԼՈՒԽ 6

### ՈՉ ԵՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

#### ԽՆԴԻՐ 6.1

Որոշել այլ կազմակերպությունից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքը

**Տվյալներ.** «Իմպուլս» ՓԲԸ-ն ձեռք է բերել ծրագրավորող կազմակերպությունից համակարգչային հաշվապահական ծրագիր. Ծրագրի ձեռք բերման համար հաշվարկային հաշվից վճարվել է 2 250 000 դրամ, ներառյալ ԱԱԳ: Բանկային ծառայության համար վճարվել է 52 000 դրամ: Առք ու վաճառքի պայմանագրի վավերացման համար հաշվետու անձի կողմից վճարվել է 15 000 դրամ

#### ԽՆԴԻՐ 6.2

Որոշել կազմակերպությունում ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվների սկզբնական արժեքը.

**Տվյալներ.** «Իմպուլս» ԲԲԸ-ում կատարվել են նոր սարքի փորձնական նմուշի ստեղծման և փորձարկման աշխատանքներ 200Xթ ընթացքում այդ նպատակով կատարվել են հետևյալ ծախսումները

- ծախսվել են նյութեր 220 000 դրամ,
- հաշվարկվել է աշխատավարձ 250 000 դրամ,
- կատարվել են հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության համար 32 000 դրամ,
- սպառվել է էլեկտրաէներգիա 20 000 դրամ:

Հաշվետու տարվան նախորդող տարում կազմակերպությունը այդ սարքի փորձնական մուշի պատրաստման համար ծախսել է 140 000 դրամ:

### **ԽՆԴԻՐ 6.3**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել ոչ նյութական ակտիվների շահագործման հանձնումը, դուրսգրումը և հաշվարկել ամորտիզացիան շահագործման ամբողջ ժամանակաշրջանի համար:

Տվյալներ «Իմպուլս» ՓԲԸ սարքաշինական գործարանը 200Xթ. դեկտեմբերի 25-ին առջ ու վաճառքի պայմանագրով ձեռք է բերել քանկարժեք մետաղների հալման տեխնոլոգիա, հաշվարկային հաշվից վճարելով 1 440 000 դրամ, ներառյալ ԱԱՀ Օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 10 տարի: Ամորտիզացիան հաշվարկվում է գծային եղանակով: 4 տարի անց անվտանգության տեխնիկայի նկատմամբ պահանջների փոփոխության պատճառով կայացվել է որոշում տեխնոլոգիայի դուրս գրման վերաբերյալ:

### **ԽՆԴԻՐ 6.4**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել հողի օգտագործման իրավունքի ձեռք բերումը և որոշել ու ձևակերպել հաշվետու տարվա ամորտիզացիան:

Տվյալներ «Իմպուլս» ՓԲԸ-ի հիմնադիր փաստաթղթերի համաձայն բաժնետերերի փոխադարձ համաձայնությամբ բաժնետերերից մեկը կանոնադրական կապիտալում իր բաժնեմասի դիմաց տրամադրել է իրեն սեփականությունը հանդիսացող հողամասի օգտագործման իրավունքը: Կազմակերպությունը ստացիոն օգտագործել հողամասը ջերմոցային տնտեսություն կազմակերպելու համար: Հողամասի օգտագործման իրավունքը գնահատվել է բաժնետերերի կողմից համաձայնեցված արժեքով 1 200 000 դրամ: Հողամասի օգտագործման իրավունքը ուժի մեջ է մտել 200Xթ մայիսի 30-ից: Ակտիվի օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 20 տարի: Ամորտիզացիան հաշվարկվում է գծային եղանակով:

### **ԽՆԴԻՐ 6.5**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքը և հաշվարկել դրա ամորտիզացիան ըստ տարիների:

Տվյալներ Կազմակերպությունը ձեռք է բերել գյուտի օգտագործման իրավունքը, որի համար հաշվարկային հաշվից վճարել է 1 500 000 դրամ: Բացի այդ, գյուտի օգտագործման իրավունքի ձևակերպման համար հաշվետու ամսի կողմից վճարվել է 12 000 դրամ: Բանկային ծառայությունների համար փոխանցվել է 30 000 դրամ:

Ակտիվի ամորտիզացիան հաշվարկել հետևյալ եղանակներով

- գծային,
- նվազող մնացորդի,
- տարիների գումարի հաշվարկման:

Ակտիվի օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 10 տարի, արագացման գործակիցը՝ 2:



	բ) կուտակված ամորտիզացիան զ) հաշվեկշռային արժեքը	400 000 ?
12.	Կազմակերպությունը ձեռք է բերել համակարգչային ծրագիր սեփական արտադրանքով փոխանակելու միջոցով ա) արժեքը բ) ԱԱՀ Ընդամենը	500 000 ? ?
13.	Կազմակերպությունը ձեռք է բերել արագամաշ գործիքներ, որոնց դիմաց տրամադրել է արտադրանքի պատրաստման բանաձևի իրավունքը ա) համաձայնեցված արժեքը առանց ԱԱՀ-ի բ) ԱԱՀ Ընդամենը վաճառքի արժեքը	90 000 ? ?
14.	Դուրս է գրվել փոխանակման կարգով տրամադրված արտադրանքի պատրաստման բանաձևի իրավունքը ա) սկզբնական արժեքը բ) կուտակված ամորտիզացիան գ) հաշվեկշռային արժեքը	150 000 90 000 ?
15.	Հաշվարկվել է ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիան, որոնք օգտագործվում են՝ ա) արտադրական նպատակներով բ) վարչական նպատակներով Ընդամենը	15 000 12 000 27 000
16.	Վաճառվել է արտոնագիր՝ ա) սկզբնական արժեքը բ) կուտակված ամորտիզացիան գ) վաճառքի գինը	900 000 100 000 850 000
1	2	3
17.	դ) վաճառքի գնի մեջ ներառված ԱԱՀ Հաշվանցվել է ձեռք բերված ակտիվների արժեքում ներառված ԱԱՀ	? ?
18.	Փակել ծախսերի հաշվառման հաշիվները և դրանց շրջանառությունները դուրս գրել «Ֆինանսական արդյունք» հաշվին	?
19.	Փակել եկամուտների հաշվառման հաշիվները և դրանց շրջանառությունները փոխանցել «Ֆինանսական արդյունք» հաշվին	?
20.	Որոշել և ձևակերպել հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթը կամ վնասը	?

### ԽՆԴԻՐ 6.7

Կազմել ոչ նյութական ակտիվների ներստեղծման ստորև բերված գործառնությունների ձևակերպումները և կատարել գրանցումներ հաշիվներում

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3

յո՞ղմեմբվտմսրո ոմն Ղեղիմիշոյ դ մվիխսե Գոմճոտս Եվր  
 -սսզմ ժսզգ վսսիոմը ցոհոմվտոհիմոցսզգ Ղեշսսս մննզցրսթսնցսոցսոմն ցոցսզմ ժսզգ  
 վսսիոմը ցոհոմվտոհիմոցսզգ Ղեիմեղիոյ՞ ոմի ցոցսզ վննզլոմիոս Գոիմնզմ դսսոը

**89 ՎԵՆՈՎ**

	վստ Գ չ Ղեղիցոցսոն մըսթսնսոցսո մոհոտեօ վիվտիլլ .իսիոցոնզ ցվոթե չ րոսիիմիշոյ ցոլմեմբվտմսրո :մճնզի ոիմտտ ստզիշոյ դշցվը Եվրո ցոցցցցոյ ցոցոթսնեոյոշ ցոլմեմբվտմսրո վննզ -րոտոլոթ ցոցիոշը վիոոզոտմնտտմ մսց չ Ղեղիմիշոլ	5
	իվտիո ցոհիոթսնց չս ոզոսս ցզ Ղեղիշոցոց մննզցրսոլոթ ցոցիոշը վիոոզոտմնտտմ մսլ	4
	մննզցրսոլոթ ցոլմեմբվտմսրո Ղեղիմն ցզ ոմսլ	3
22 500	ոլմննզլոթմսղզ չ Ղեղիտոո (մ	
16 500	ննզցրսոլոթ ցոհիոցոմն հվվըցի ցզ Ղեղիմտտի (չ	
55 000	իսիոտոոն ցոցոնոմիսզ ցոհիոցոմսի վճըոմնտտմ սզցցրսոլոթ ցոցոնսթսն ցզ Ղեղիտտի (ե	
	<b>2</b>	<b>1</b>
48 000	իսթե ցոլմեմբոի -սսոտտ ցոհիոլոլմն սզցցրսոնցիտոյ ցզ Ղեղիտտի(զ ցվննզստ	
320 000	-ոլշն վոլվտտմսմոլ զսիոտոլշն չ Ղեղիմիշոյ (ս մըսթսնսոցսոն վննզնսճը ցոհ	
12 000	-տըցվ սսիթսնեոտեօ ցոլմեմբվտմսրո չ Ղեղիմիշոյ (ե	
25 000	ննզճվթսն շոցոեոտտ ցզ Ղեղիթսնեոտեօ (մ	
100 000	ննզթսնց ցզ Ղեղիոլոթ (ո մննզցրսոլոթ Ղոլրոզս ցզ Ղեղիտտի ցվննզըցո ոլըսլ -լվմոտ մոցոյ ցոցիմոթսսի դ ցոցոտոմ -տոո վշոց ցոհիոցոմսի վիոոզոտմնտտմ նլը . Ղեթսն -տվ չ սվտտը մըսիմոնսթ վնն ,միզը չ Ղեղտոմ Եվննզիոո -ցոտմնտտմ վըոժ վը Գոիթեոլոլոց մըսթսնսոցսոն	2
50 000	Եվննզըցոցոցոլոլ վոտտվտ -ոլ ցոհիոտսնեոզստվե ցոլմեմբվտմսրո չ Ղեղիտտի (ե	
60 000	(հվվըցի) սզցցրսոլոթ ցոհիոցոմն ցզ Ղեղիտտի (զ	
40 000	իսթե ցոլմեմբ -իսսսոտտ ցոհիոլոլմն սզցցրսոնցիտոյ ցզ Ղեղիտտի(ն ցվը	
260 000	-եոհիոցըցո վոլվտտմսրոլ զսիոտտոլշն չ Ղեղիմիշոյ (ե	
25 200	ննզճվթսն շոցոեոտտ ցզ Ղեղիթսնեոտեօ (մ	
145 500	ննզթսնց ցզ Ղեղիոլոթ (ո մննզցրսոլոթ Ղոլրոզս ցզ Ղեղիցոցիոլոլ ցվննզըցո ոտոմ -տիըսլ մոցոյ ցոցոնսթսնսոլ ցոհիոտսնեոզս ցզ Ղեղիտտի իսթվոհիցի ցոցիոշը վիոոզոտմնտտմ մսլ	1

6.	միջարևմտյան և արևելյան եվրոպական շուկաներում	2
5.	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
4.	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
3.	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
2.	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
1.	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
4 000 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
3	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
4 160 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2

միլիոն

«Կոմի» ՎԵՎ-ի մասնաճյուղի և ՎԵՎ-ի մասնաճյուղի 200X թվականի հաշվառման արդյունքները

4 160 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
660 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
1 000 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
2 500 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
4 160 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
280 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
160 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
220 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2
3 500 000	արևելյան և արևմտյան եվրոպական շուկաներում	2

«Կոմի» ՎԵՎ-ի մասնաճյուղի և ՎԵՎ-ի մասնաճյուղի 200X թվականի հաշվառման արդյունքները

**ԽՆԴԻՐ 6.9**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է

- բացել սինթետիկ հաշիվները, դրանցում գրանցել սկզբնական մնացորդները,
- հաշվետու եռամսյակում կատարված գործառնությունները գրանցել գրանցամատյանում, կազմել հաշվապահական ձևակերպումները, անհրաժեշտության դեպքում որոշել գործառնությունների գումարները և գրանցել հաշիվներում,
- սինթետիկ հաշիվներում որոշել շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,
- կազմել սինթետիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագիրը,
- կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու եռամսյակի վերջի դրությամբ՝

Տվյալներ. I. Սինթետիկ հաշիվների մնացորդները առ 31 մարտի 200Xթ.

Հաշվ. ծածկ.	Սինթետիկ հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
111	«Շահագործման մեջ գտնվող մշակվող հիմնական միջոցներ»	2 200 000
112	«Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մշակվածությունը»	600 000
131	«Ոչ նյութական ակտիվներ»	500 000
132	«Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա»	130 000
211	«Նյութեր»	800 000
214	«Աննավարտ արտադրություն»	90 000
215	«Արտադրանք»	200 000
228	«Ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով»	100 000
251	«Դրամարկդ»	140 000
252	«Հաշվարկային հաշիվ»	1 500 000
1	2	3
311	«Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ»	3 000 000
342	«Նախորդ տարիների չբաշխված շահույթ (չծածկված վնաս)»	900 000
521	«Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով»	240 000
524	«Կարծաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին»	160 000
525	«Կարծաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով»	120 000
527	«Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարծաժամկետ հատուցումների գծով»	380 000

II. Տնտեսական գործառնությունները II եռամսյակում

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Անավարտ արտադրության մնացորդը տեղափոխվում է հիմնական արտադրության հաշվին	90 000
2.	Հաշվարկային հաշվից վճարվել է լիցենզիայի ծեռք բերման	100 000

	համար	
3.	Դրամարկղից վճարվել է համակարգչային ծրագրերի ձեռք բերման համար	50 000
4	Կազմակերպությունը ձեռք է բերել մեկ այլ կազմակերպություն, որի ակտիվները մուտքագրվել են իրական արժեքով	
	ա) հիմնական միջոցները	400 000
	բ) նյութերը	100 000
	գ) արտադրանքը	50 000
	Ընդամենը	550 000
5.	Հաշվառման են ընդունվել ձեռք բերված կազմակերպության պարտավորությունները	
	ա) կրեդիտորական պարտքերը գնումների գծով	80 000
	բ) կրեդիտորական պարտքերը բյուջեին	20 000
	Ընդամենը	100 000
6.	Արտացոլվում է այլ կազմակերպության ձեռք բերման դիմաց վճարվելիք գումարը	500 000
7.	Հաշվարկային հաշվից վճարվել է ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռք բերման դիմաց	500 000
8.	Որոշվել և ձևակերպվել է ձեռք բերումից առաջացած գույքիլը	?
9	Հաշվարկվել է գույքիլի ամորտիզացիան հաշվետու եռամսյակի համար (օգտակար ծառայությունը 20 տարի է)	?
10	Հիմնադիրը տրամադրել է կազմակերպությանը իր հոգաձուլի օգտագործման իրավունքը որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	250 000
11.	Առհաշիվ անձի կողմից վճարվել է ձեռքբերված արտոնագրի արժեքը	50 000
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
12.	Հաշվարկային հաշվից ստացվել է դրամարկղում	380 000
13.	Դրամարկղից վճարվել է աշխատավարձ անձնակազմին	380 000
14.	Հաշվարկվել է ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիան	
	ա) արտադրամասում օգտագործվող	20 000
	բ) վարչական նշանակության	10 000
	Ընդամենը	30 000
15.	Հիմնական արտադրամասում կատարվել են հետևյալ ծախսումները	
	ա) ծախսվել են նյութեր	500 000
	բ) հաշվարկվել է աշխատավարձ	420 000
	գ) կատարվել են սոցալ հատկացումներ	120 000
	Ընդամենը	1 040 000
16.	Վաճառվել է ոչ նյութական ակտիվը	
	ա) հաշվեկշռային արժեքը	150 000
	բ) կուտակված ամորտիզացիան	50 000
	Ընդամենը արժեքը	200 000
17.	Դրամարկղում ստացվել է եկամուտը ոչ նյութական ակտիվի իրացումից	



	ա) արժեքը բացթողման գներով	250 000
	բ) ԱԱԳ	50 000
	Ընդամենը	300 000
18.	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատման հետևանքով տեղի է ունեցել արժեքի աճ, որը վերագրվել է	
	ա) սեփական կապիտալին	10 000
	բ) եկամտին	2 000
	Ընդամենը	12 000
19	Ձևակերպվել է վերագնահատման հետևանքով ոչ նյութական ակտիվների կուտակված անորոտիզացիայի աճը, որը վերագրվել է	
	ա) սեփական կապիտալին	2 500
	բ) եկամտին	500
	Ընդամենը	3 000
20.	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից առաջացած արժեքի աճի գումարը վերագրվել է չբաշխված շահույթին	1 000
21	Նոր տեխնոլոգիայի մշակման համար կատարվել են ծախսումներ	
	ա) ծախսվել են նյութեր	140 000
	բ) հաշվարկվել է աշխատավարձ	120 000
	գ) կատարվել են սոցապ հատկացումներ	30 000
	դ) կատարվել են դրամական ծախսումներ կանխիկ դրամով	65 000
	ե) ծախսվել է էլեկտրաէներգիա (գնովի)	60 000
	Ընդամենը	415 000
22	Մշակման ծախսումները ճանաչվել են որպես ակտիվ	400 000
23	Մշակման չկապիտալացվող ծախսումները դուրս են գրվել որպես ծախս	?
24	Փակել անուղղակի արտադրական ծախսումների	
1	2	3
	հաշվառման հաշիվը	?
25	Պահեստ է մուտքագրվել հիմնական արտադրությունից ստացված պատրաստի արտադրանքը (ինքնարժեքը որոշել)	?
26.	Անավարտ արտադրության մնացորդը հիմնական արտադրության հաշվից տեղափոխվել է հաշվեկշռային հաշիվ	100 000
27	Փակել ծախսերի հաշվառման հաշիվները և դրանց շրջանառությունները դուրս գրել «Ֆինանսական արդյունք» հաշվին	?
28	Փակել եկամուտների հաշվառման հաշիվները և դրանց շրջանառությունները դուրս գրել «Ֆինանսական արդյունք» հաշվին	?
29	Որոշել և ձևակերպել հաշվետու եռամսյակի ֆինանսական արդյունքը (շահույթը կամ վնասը)	?
	Ընդամենը շրջանառությունը	?

- սուբսիդիաների փոխհատվածները
- օրենքով սահմանված այլ հարկերից ազատումը
- օրենքով սահմանված այլ հարկերից ազատումը

Իսկազդից հետո և արդյունքում սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք: Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք: Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք:

Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք: Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք:

Ընդհանուր	2006թ.	2007թ.	2008թ.
1. Արտադրողական հարկերից ազատում	2	3	4
2. Արտադրողական հարկերից ազատում	600 000	700 000	500 000
3. Արտադրողական հարկերից ազատում	100 000	110 000	75 000
4. Արտադրողական հարկերից ազատում	50 000	75 000	100 000
Ընդամենը	1 200 000	1 400 000	1 250 000

Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք: Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք: Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք:

**2 ճյուղում**

Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք: Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք: Իսկազդից հետո սահմանված մեծությամբ սուբսիդիաների փոխհատվածները կհամարվեն ընդհանուր հարկային բեռի մեղման գործիք:

**1 ճյուղում**

**Սուբսիդիաների փոխհատվածները**

1	2	3	4	5	6
4/Է	Նյութաբանական և քիմիական հետազոտություններ		Տարի	Միջին	Ընդամենը
1	2	3	4	5	6

Նյութաբանական և քիմիական հետազոտություններ

**Վ Գ Տ Ո Վ Տ**

- 24. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 23. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 22. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 21. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 20. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 19. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 18. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 17. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 16. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 15. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 14. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 13. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 12. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 11. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 10. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 9. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 8. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 7. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 6. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 5. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 4. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 3. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 2. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ
- 1. Կոմպոզիցիոն և քիմիական հետազոտություններ

**ԱՎՃԱՄԱ ԳՐԱԿԱՆԱԲԱՆԱԿ**

		Գ	131	252
2	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի աճը վերագրվել է սեփական կապիտալին	Ա	131	321
		Բ	321	131
		Գ	131	132
3.	Անհատույց ստացվել են ոչ նյութական ակտիվներ	Ա	421	131
		Բ	131	614
		Գ	131	421
4.	Մուտքագրվել է կազմակերպությունում ներստեղծված ոչ նյութական ակտիվը	Ա	131	824
		Բ	131	252
		Գ	824	131
5.	Չաշվարկային հաշվից վճարվել է լիցենզիայի ձեռք բերման համար	Ա	133	251
		Բ	131	252
		Գ	131	251
6.	Կազմակերպության մասնակցից ստացվել է ոչ նյութական ակտիվ որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	Ա	131	311
		Բ	311	131
		Գ	131	421
7.	Կապիտալացվել են ոչ նյութական ակտիվների վրա կատարված հետագա ծախսումները	Ա	131	824
		Բ	131	825
		Գ	131	133
8	Նոր տեխնոլոգիայի մշակման համար ծախսվել են նյութեր	Ա	824	211
		Բ	825	211
		Գ	131	211
9.	Նոր տեխնոլոգիայի մշակման համար հաշվարկվել է աշխատավարձ լաբորատորիայի աշխատողներին	Ա	812	527
		Բ	824	527
		Գ	527	825
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
10.	Դուրս ելք գրվել հաշվետու ժամանակաշրջանում կատարված հետազոտության ծախսումները	Ա	721	825
		Բ	714	824
		Գ	813	824
11.	Անավարտ ոչ նյութական ակտիվների մշակման ծախսումները տեղափոխվել են հաշվեկշռային հաշիվ	Ա	131	133
		Բ	131	824
		Գ	133	824
12.	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի աճը վերագրվել է եկամտին	Ա	131	321
		Բ	131	624
		Գ	624	131
13.	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատման հետևանքով կուտակված ամորտիզացիայի աճը վերագրվել է սեփական կապիտալին	Ա	321	132
		Բ	132	321
		Գ	131	132
14.	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատման հետևանքով կուտակված ամորտիզացիայի աճը վերագրվել է եկամտին	Ա	132	624
		Բ	132	614
		Գ	624	132
15.	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի նվազումը վերագրվել է ծախսերին	Ա	721	131
		Բ	724	131
		Գ	131	714
16.	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի նվազումը վերագրվել է սեփական կապիտալին	Ա	321	131
		Բ	131	321
		Գ	724	131
17	Ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատման հե-	Ա	132	724

	տևանքով ամորտիզացիայի նվազումը վերագրվել է ծախսերին	Բ Գ	724 132	132 714
18.	Արտացոլվել է եկամուտը ոչ նյութական ակտիվի վաճառքից	Ա Բ Գ	252 221 251	614 621 624
19.	Դուրս է գրվել վաճառված ոչ նյութական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը	Ա Բ Գ	721 714 711	131 131 131
20.	Դուրս է գրվել վաճառված ոչ նյութական ակտիվների կուտակված ամորտիզացիան	Ա Բ Գ	131 132 721	132 131 132
21.	Դուրս է գրվել վաճառված ոչ նյութական ակտիվների կուտակված արժեզրկումը	Ա Բ Գ	136 131 136	131 136 624
22.	Ձևակերպվել են ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկումից առաջացած կորուստները	Ա Բ Գ	724 136 714	136 724 136
23.	Ձևակերպվել է ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկման հակադարձումը	Ա Բ Գ	136 136 624	724 624 136
24.	Կազմակերպության ակտիվներին են միացվել ձեռք բերված ձեռնարկատիրական միավորի հիմնական միջոցները	Ա Բ Գ	156 111 111	111 156 111
25.	Կազմակերպության պարտավորություններին են միացվել ձեռք բերված ձեռնարկատիրական	Ա Բ	156 156	411 521
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	միավորի առևտրական կրեդիտորական պարտքերը	Գ	524	156
26.	Արտացոլվել է այլ ֆիրմայի ձեռք բերման դիմաց վճարվելիք գումարը	Ա Բ Գ	531 531 156	252 156 531
27.	Ձևակերպվել է ձեռնարկատիրական գործունեության ձեռքբերումից առաջացած գույվիլը	Ա Բ Գ	134 156 134	156 134 252
28.	Չաշվարկվել է գույվիլի ամորտիզացիան	Ա Բ Գ	713 714 713	135 135 134

:ըրան 000 026 և չ լզիտարացեց մժգրան ցոհիանվ  
վժցը՛ զոհիանվոոոոն ժրան ցվորուսանննց ոզոնս ցվժնիո ոհիանու նանննց :ըրան  
000 096 և չ լզրեոհի մժգրան ցոհիանվ վժցը՛ զոհիանվոոոոն ժրան ցվորուսանննց  
ոզոնս ցվժնիո ոհիանու նանննց :ըրան 000 058 և չ լզիտարացեց ճվընսի վնցցոտզեոոո  
-ոոո մժգրան ցոհիանվ վժցը՛ ժրոմբսան վկոոո ցորուտարացեոնննց :իսնզեսը վժգրան  
ցոհիանվ վիստի՛նոչ չ ժոզոո ցրո ցրոմբսարցոհոժոնոժ ցվոհի՛նոչ ցոհիանոնն ոոնն սս  
վցոժ 'ըստարացեոնննց չ լզիտարոհի իսիտարոհոց սնզեանվոոոոննննննննննննննննն  
-սաննննց ոզոնս մժցը՛ չ ցվնզոոկո՛ չ լզիանննննննննննննննննննննննննննննն  
վժգրան ճվրուտարացեոնննց ցվժննց :ըրան 000 002 և ' մըրսբսարցոհի՛նոց ցոհիտարսի  
հո՛վ 'ըրան 000 054 Չ չ լզրեոհի ժրոմբսան վննիո ' թX002 մժգրան ցոհիտարացեոնննց  
վժցը՛ չ :իսիտարոհոց սնոտ ցրոմբսարցոհոժոնոհի ցոհոցսոզոնն լզկոոո չ լզնսն մժցը՛  
նսիտարի՛նոչ ցրոցեոհի վնցցնննննն ցոհոցցո՛վ սվ մըրսբսարսնննննննննննննննննննննն

:մնզց

-ըրսբսարսնննննն վժգրան ցոհիանվ ովցվժննցի ր վժրան ցվորուսանննց մըրսեանվոոոոոն  
-ոննց վնցցննննն ցոհոցցո՛վ լզոննցիոոոոց ոոհի ցոցո՛վ վնցցնննննն ոոհիանն ղսսոո

**ՇՆ ՍԿԵՂԿ**

:իսնզեսը վժգրան ցոհոցցոննիո վի  
-սոհի՛նոչ չ ժոզոո ր իսիտարոհոց սնոտ ցրոմբսարցոհոժոնոհի ցոհոցսոզոնննն և սնզիկոոո  
մժցը՛ ժրոզնսն վննվննն վնցցըցվոց :ըրոզոննննննննն չ լզիոցըցո մժցը՛ ժրոմբսան  
վ- չ վնզժըզոոոոց ր ցրժննցի ոհիոցո ոստոննն ցը լզիտարոհոց մնզըժըրստոոկչ  
.ըրան 000 021 ցրսբսարցոհի՛նոց վնցըրսանննննննն ցոհիաննննոցվ՛ (ն  
'ըրան 000 051 սնզըրսոոկո՛ Վոսվննցը՛նննննննն զոհիճնոտո ճվճըրոցոնննննննն լզ  
'ըրան

000 002 սոցոչ ցրոմբսաննննննն ցոհիոնննննն սվնննննննն սնզըրսոոկոոո (ն  
'ըրան 000 004 և զոնոոոոոոկչո (ն  
'ըրան 000 091 սնզըժվոնն Չոցոնննո (ժ  
'ըրան 000 048 սնզբսար (ո  
'մնզըրսոոկո՛ ոոհիոո

-նզ ցը լզիտարոհի սոցոչ վնն 'ցը լզիոցըրսնն մնզըժըրստոոկչո վննո նսննոչ  
:ըրան 000 052 ցրսբսարցոհի՛նոց վնցըրսաննննննն ցոհոնննննոցվ՛ (ն  
'ըրան

000 081 սոցոչ ցրոմբսաննննննն ցոհիոնննննն սվնննննննն սնզըրսոոկոոո (ն  
'ըրան 000 026 և զոնոոոոոոկչո (ժ  
'ըրան 000 095 և սնզբսար (ո  
'մնզըրսոոկո՛ ոոհիոզոչ ցը

լզիտարոհի սոցոչ ցոցըրսոոհի ցրսնոտ նն :մնզըժըրստոոկչո ցրոմբսանննոցվ՛ վժցը՛  
վցոնոննոհոննոցոչ չ լզոհի ճվոկոչոչ ' թX002 մըրսբսարսնննննննննննննննննննննն

:մժգրան ցոհոցցոննիո վժրան լզնսն 'մնզըրսոոկոոոց ցոցըցըցոչ ցոցըցոննոչ ր  
ցոցըրսոոհի վժրան ցվորուսանննց լզրեոհի ոոհի ցոցո՛վ վնցցնննննն ոոհիանն ղսսոո

**ԻՆ ՍԿԵՂԿ**

**ՌԱՍՏՈՒՉՈՒՆ ԿՅԵՒՍԵ ԳԿՅՈՒՄԱՍՆԱԳՂ**



Գ/Է	Գործառնությունները	Գումարը
1	2	3
1.	Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը	14 000 000
2.	Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը	?
3	Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը	22 000 000
4	Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը	10 000 000
5.	Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը (նախնական փուլի զարգացումը, որի նպատակն է կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը)	1 125 000 ? 3 125 000 12 500 000
6.	Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը	25 000
7.	Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը	1 200 000
8.	Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը	40 000 240 000 160 000

Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը

Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը

**ԳՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ**

Կառավարման համակարգի և ծախսերի կառավարման համակարգի զարգացումը



	դ) հաշվարկային հաշվից վճարվել են կողմնակի կազմակերպությունների ծառայությունները	60 000
	Ընդամենը	500 000
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
9.	Ձևակերպվել է ներդրումային գույքի վրա կատարված վերակառուցման ծախսումների կապիտալացումը	?
10.	Վաճառվել է ներդրումային գույքի կազմում հաշվառված հողամասը հաշվեկշռային արժեքով	14 500 000
11	Ձևակերպվել է հողամասի վաճառքի համար բրոքերին վճարման ենթակա միջնորդավճարը	1 000 000
12.	Ձևակերպվել է հողամասի վաճառքից ստացվող ա) եկամուտը՝ բացթողման գներով	18 000 000
	բ) ԱԱՀ	?
	Ընդամենը	?
13	Փակել եկամուտների հաշվառման հաշիվները	?
14	Փակել ծախսերի հաշվառման հաշիվները	?
15.	Որոշել և ձևակերպել հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական արդյունքը	?

#### ԽՆԴԻՐ 7.7

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա

- բացել հաշիվները, գրանցել սկզբնական մնացորդները,
- կազմել տնտեսական գործառնությունների ձևակերպումները և դրանց գումարները գրանցել հաշիվներում,
- հաշիվներում որոշել շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,
- կազմել սինթետիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագիրը,
- կազմել խաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

Տվյալներ. I. Սինթետիկ հաշիվների մնացորդը 200Xթ մարտի 31-ի դրությամբ կազմել են

Հաշվ. ծածկ.	Սինթետիկ հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	12 068 000
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	1 840 000
122	Ներդրումային գույք	6 550 000
123	Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումային գույքի մաշվածություն	1 520 000
211	Նյութեր	480 000
251	Դրամարկղ	150 000
252	Հաշվարկային հաշիվ	2 820 000
311	Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ	13 500 000
343	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ (վնաս)	1 200 000

Գ/Կ	Գործառնությունները	2	3
1	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	2 000 000	2 000 000
2	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	2 000 000	2 000 000
3	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	260 000 620 000 80 000 45 000 38 000	1 043 000
4	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	3 500 000	3 500 000
5	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	200 000	550 000
6	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	3 500 000	3 500 000
7	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	2 800 000	2 800 000
8	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	2 500 000	2 500 000
9	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	2 000 000	2 000 000
10	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	2 000 000	2 000 000

11. 200Xթ. 11 հունիսի 11-ի համալսարանի կառուցման համար

521	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	1 420 000
524	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	850 000
525	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	520 000
527	Կառուցվող համալսարանի կառուցման համար	1 218 000



#### Առաջադրանք 4

Կազմակերպությունում կիրառվում է ներդրումային գույքի հետագա չափման իրական արժեքի մոդելը 2007թ դեկտեմբերի վերջի դրությամբ ներդրումային գույքի հաշվեկշռային արժեքը 20 000 000 դրամ է, իսկ շուկայական գինը՝

22 500 000 դրամ: 2008թ. սկզբում գույքը վաճառվել է 25 000 000 դրամով: Վաճառքից գումարը ստացվելու է 30 օրվա ընթացքում: Ձևակերպել ներդրումային գույքի իրական արժեքով վերաչափման և վաճառքի հետ կապված գործառնությունները Որոշել և ձևակերպել վաճառքի ֆինանսական հետևանքը:

#### Առաջադրանք 5

Ներդրումային գույքի կազմում հաշվառված շենքի սկզբնական արժեքը

2 000 000 դրամ է, մնացորդային արժեքը՝ 200 000 դրամ, օգտակար ծառայությունը՝ 20 տարի: Մաշվածությունը հաշվարկվում է նվազող մնացորդի մեթոդով, արագացման գործակիցը 2 է: 3-րդ տարվա վերջում շենքը վերադասակարգվել է որպես հիմնական միջոց: Ձևակերպել վերադասակարգման գործառնությունները և որոշել վերադասակարգված շենքի հաշվեկշռային արժեքը

### Ստուգողական հարցեր

1. Ո՞ր գույքն է համարվում ներդրումային:
2. Ո՞ր ակտիվների կազմում է հաշվառվելու կազմակերպության կողմից ձեռք բերված հողը, որի հետագա օգտագործման նպատակը դեռևս որոշված չէ:
3. Ո՞ր ակտիվների կազմում է հաշվառվելու վերակառուցման կարիք ունեցող շինությունը, որը վերակառուցումից հետո պետք է օգտագործվի վարձակալական եկամուտ վաստակելու նպատակով:
4. Որո՞նք են ներդրումային գույքի ճանաչման չափանիշները:
5. Ինչպե՞ս է որոշվում ներդրումային գույքի սկզբնական արժեքը:
6. Ինչպե՞ս են հաշվառվում արդեն ճանաչված ներդրումային գույքին վերաբերող հետագա ծախսումները:
7. Որո՞նք են ներդրումային գույքի հետագա չափման մոդելները:
8. Որո՞նք են ներդրումային գույքի իրական արժեքի մոդելով չափման սկզբունքները:
9. Ինչպե՞ս է հաշվառվում ներդրումային գույքը հետագա չափման սկզբնական արժեքի մոդելի դեպքում:
10. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում հիմնական միջոցների որպես ներդրումային գույք վերադասակարգումը:
11. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում ներդրումային գույքի վերադասակարգումը որպես հիմնական միջոցներ:
12. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում ներդրումային գույքի օտարումը:
13. Ինչպե՞ս է հաշվարկվում և ձևակերպվում ներդրումային գույքի մաշվածությունը:

### Տ ե ս տ ե ր

Ընտրել ստորև ներկայացված գործառնությունների պատասխանների ճիշտ տարբերակները.

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Պատասխան		
		Տարբերակ	Դոտ	Կոտ

1	2	3	4	5
1	Մասնակիցներից ստացվել է ներդրումային գույք որպես ներդրում կանոնադրական կապիտալում	Ա Բ Գ	122 111 122	311 311 111
2.	Կազմակերպությունը մատակարարից ծեռք է	Ա	111	521
1	2	3	4	5
	բերել շինություն, որը մտադիր է պահել արժեքի աճից եկամուտ ստանալու նպատակով	Բ Գ	122 521	521 122
3	Մուտքագրվել է կազմակերպության կողմից կառուցված շենքը, որը նախատեսվել է պահել վարձակալական եկամուտ ստանալու նպատակով	Ա Բ Գ	122 111 113	821 821 821
4	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների կազմում հաշվառվող շինությունը վերադասակարգվել է որպես ներդրումային գույք	Ա Բ Գ	111 122 122	122 113 111
5	Շահագործման մեջ չգտնվող հիմնական միջոցների կազմում հաշվառվող շինությունը վերադասակարգվել է որպես ներդրումային գույք	Ա Բ Գ	122 122 113	113 111 122
6	Ներդրումային գույքը վերադասակարգվել է որպես շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոց	Ա Բ Գ	122 111 113	111 122 122
7.	Ձևակերպվել է ներդրումային գույքի կազմում հաշվառված հողամասի վերադասակարգումը, որը կազմակերպությունը որոշել է օգտագործել սովորական գործունեության նպատակով	Ա Բ Գ	111 122 115	115 115 122
8.	Ձևակերպվել է ներդրումային գույքի իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը	Ա Բ Գ	624 122 724	122 624 122
9.	Ձևակերպվել է ներդրումային գույքի իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազումը	Ա Բ Գ	724 122 122	122 624 724
10	Հաշվարկվել է գործառնական վարձակալության հանձնված ներդրումային գույքի մաշվածությունը	Ա Բ Գ	721 724 714	123 123 123
11	Հաշվարկվել է արժեքի աճից եկամուտ ստանալու նպատակով պահվող ներդրումային գույքի մաշվածությունը	Ա Բ Գ	729 123 714	123 714 123
12.	Ձևակերպվել է ներդրումային գույքի արժեզրկումը	Ա Բ Գ	724 714 124	124 124 724
13	Ձևակերպվել է ներդրումային գույքի արժեզրկման հակադարձումը	Ա Բ Գ	624 124 724	124 624 124
14.	Դուրս է գրվել վաճառված ներդրումային գույքի հաշվեկշռային արժեքը	Ա Բ Գ	714 122 721	122 621 122
15	Դուրս է գրվել վաճառված ներդրումային գույքի կուտակված մաշվածությունը	Ա Բ	123 122	122 123

		Գ	122	112
16.	Դուրս են գրվել վաճառված ներդրումային գույքի արժեզրկումից կուտակված կորուստները	Ա	123	124
		Բ	124	122
		Գ	724	124
17.	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է եկամուտը ներդրումային գույքի վաճառքից	Ա	621	252
		Բ	721	252
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
		Գ	252	621
18.	Ճանաչվել է ներդրումային գույքի վաճառքից եկամուտը	Ա	252	621
		Բ	221	621
		Գ	621	252

## ԳԼՈՒԽ 8

### ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

#### ԽՆԴԻՐ 8.1

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել կարճաժամկետ փոխառության տրամադրումը և մարումը.

Տվյալներ. Պայմանագրի համաձայն «Հորիզոն» ԲԲԸ-ն իր ժամանակավորապես ազատ դրամական միջոցները տրամադրել է «Քվանտ» ՍՊԸ-ին որպես փոխառություն՝ 1 000 000 դրամ գումարով: Փոխառությունը տրամադրվել է 200Xթ. փետրվարի 1-ից՝ 10 ամիս ժամկետով, տարեկան 24% տոկոսադրույթով: Փոխառության հիմնական գումարի և տոկոսների մարումը կատարվել է միանվագ վճարման կարգով, փոխառության ժամկետի վերջում: Վճարված գումարները մուտքագրվել են «Հորիզոն» ԲԲԸ-ի հաշվարկային հաշվում:

#### ԽՆԴԻՐ 8.2

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել արժեթղթերի ձեռք բերման, իրացման, եկամուտների հաշվեգրման գործառնությունները:

Տվյալներ. 200Xթ. հունվարին «Հորիզոն» ԲԲԸ-ն ֆոնդային բորսայում ձեռք է բերել «Շանթ» ԲԲԸ-ի 2 000 հատ բաժնետոմս, յուրաքանչյուր բաժնետոմսի համար վճարելով 1 200 դրամ: Յուրաքանչյուր բաժնետոմսի անվանական արժեքը 1 000 դրամ է: Ձեռք բերված բաժնետոմսերի համար հաշվետու անձը վճարել է 100 000 դրամ, մնացած գումարը փոխանցվել է հաշվարկային հաշվից: Բաժնետոմսերը ձեռք են բերվել մոտ ապագայում վաճառելու նպատակով: Հաշվետու անձի կողմից վճարվել է կոմիսիոն վարձատրությունը բրոքերին 20 000 դրամ: Հաջորդ տարվա մարտին հայտարարվել և ստացվել են 200Xթ. շահաբաժինները 100 000 դրամ Ապրիլ ամսվա վերջում բաժնետոմսերը վաճառվել են յուրաքանչյուրը 1 250 դրամով: Վաճառքից հասույթը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշվում:

#### ԽՆԴԻՐ 8.3

Պահանջվում է ձևակերպել ներդրումների ձեռք բերումը, շահույթի բաժնեմասի արտացոլումը, շահաբաժնի հայտարարումը և ստացումը բաժնեմասնակցության մեթոդով ներդրումների հաշվառման դեպքում.

խսեմի երկրորդ դ իստգտվաւոց մեհաեմիոցուրոք ցուրեմեղիւոյ վաղուից ցուիոտ  
-ցուղվից դ ցուրեմուր վեմցուրեմեմեց Լեզեմի ուի ցուրեմ վեմցուրեմիս ցուիեմց դեմուր

**Լ՛Ց ԵՎԵՂԻ**

:մեմեղի վաղուից ցուրեմուր դիցուր մեմցուրեմեմեց Լեմուր յ մեմուր մեմեմեմց  
իսեմեմեմուիստ %0Լ ցուիեմուտ իստեղուր ցուրեմուր վեմուտ ց իսեմեմու ցումն 000  
008 մեմցուրեմուիստ վ-ԵԵԵ «եմու» Լեմեց յ մեմց ց-ԵԵԵ «ցեմեմե» մեցուրեմիս

:մեմցուրեմեմուից ցուրեմուր վեմցուրեմուր դ վեմցուրեմ  
-եմց իցուրեմեղիւոյ վեմցուրեմուից իցուրեմեց մեմց վեմցուրեմեմեց Լեզեմի :ցուրեմեմեց  
ցուրեմուր երկրորդ դ վաղուիստ մեհաեմիոցուրոք ցուրեմեղիւոյ վաղուից ցուիոտ  
-ցուղվից դ ցուրեմուր վեմցուրեմեմեց Լեզեմի ուի ցուրեմ վեմցուրեմիս ցուիեմց դեմուր

**Գ՛Ց ԵՎԵՂԻ**

ցումն 000 0Զ յ Լեզեմի մցու ցուիստիւոյ ցուիստիւոյ ցուիստիւոյ եմուրեմուր ցուրեմուր  
իսեմեմու ցուիստիւոյ .ցումն 000 0ԵԼ յ Լեզեմի մուրեմուից եմեմուցուր :ցումն 000 ց  
մուրեմու վեմուցուրի վեմցուրեմուր մուրեմուրեմուր յ Լեզեմուից եմուիւոյ  
ցուիստիւոյ :ցումն 000 0Լ . մեմցուրեմուի ցուիստիւոյ եմուրեմուր յ ցումն 000  
0ԶԼ ցուիստ վեմուցուրի մեմեմու ցուիստիւոյ ցուիստիւոյ վեմուցուր Լեզեմուր  
-ուիստիւոյ վեմուցուր մուրեմու վեմուցուրի յ Լեմեմու մեմուրեմուիցուրեմուի մեցուրեմիս

ցուրեմուրեմուից վեմեմուիցուրեմուր Լեզեմու մեմուրեմուից վեմուր ցուիստիւոյ  
դ մեմցուրեմուրեմուր ցուրեմուր վեմցուրեմուր ցուիստիւոյ ցուիստիւոյ վեմուցուր Լեզեմու  
-ուի ցուիստիւոյ Լեզեմուից յ Լեզեմուր ցուիստիւոյ ուի ցուրեմ վեմցուրեմիս ցուիեմց դեմուր

**Ծ՛Ց ԵՎԵՂԻ**

ցուրեմուրեմուից վեմցուրեմեմեց յ Լեզեմուի ցուիստիւոյ Լեզեմու մեմուր ցուիստիւոյ  
ցուրեմուր վ-ԵԵԵ «եմու» Լեզեմուի ցուիստիւոյ ուի յ Լեզեմու ց-ԵԵԵ «ցուիստ»

:ցումն 005 ԼԳ մուրեմու վեմուցուրի վեմցուրեմուր  
մեմցուրեմուրեմուր ցու Լեզեմուից եմուիւոյ ցուիստիւոյ :ցումն 000 005 Զ յ Լեզեմու  
-ուի ցուիստիւոյ եմուր վեմ . մեմուրեմուիցուրեմուի ուի Լեզեմու յ Լեզեմուից մուր  
վեմցուրեմուր վ-ԵԵԵ «եմու» ցուիստիւոյ ուիստիւոյ Լեզեմուր :ցուիստիւոյ ցուիստիւոյ վ-ԵԵԵ  
«ցուիստ» ցու Լեզեմուր մեմցուրեմուր :մեմուրեմուից վեմցուրեմուր յ Լեզեմու  
մ-%ԳԼ վեմ իստիւոյ վուրեմ 000 000 Լ Լեզեմու յ Լեզեմու ցուիստիւոյ Լեզեմու  
ցուիստիւոյ :ցումն 000 000 Ե Լեզեմու ցուիստիւոյ իստիւոյ մ-%0Գ վեմցուրեմուր  
վ-ԵԵԵ «եմու» Լեմեց յ մեմց ցուիստիւոյ . ԵX00Զ ց-ԵԵԵ «ցուիստ» մեցուրեմիս

:մեմցուրեմուրեմուր ցուրեմուիցուրեմուից դ  
ցուրեմուր վեմցուրեմեմեց իցուրեմեղիւոյ վեմցուրեմուր :ցուրեմեց մեմց վեմցուրեմեմեց  
Լեզեմուից իստեմց ցուրեմուիցուրեմուր Լեզեմուից յ Լեզեմուր

**Ծ՛Ց ԵՎԵՂԻ**

:ցուիստիւոյ ցուիստիւոյ յ Լեզեմու  
-ուր մեմցուրեմուր ցուրեմուիցուրեմուի «Ե» :իստիւոյ վ-%ԳԼ վեմցուրեմուր յ Լեզեմու  
-ուր ցուիստիւոյ վեմ իստիւոյ ցուիստիւոյ Լեզեմու ցուիստիւոյ Լեզեմուր Լեզեմուից  
-ուր «Ե» .ցումն 000 000 ց Լեզեմու ցուիստիւոյ իստիւոյ մ-%ԳԼ վեմցուրեմու  
-ուր ցուրեմուիցուրեմուի «Ե» Լեմեց յ մեմց մեմուրեմուիցուրեմուի «Ե» մեցուրեմիս

10.	Ը	Գլխավոր տնօրենի տնօրենի պաշտոնակատարողի և օգնականի պարգևատրումը	100 000
9.	Ը	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
8.	Ը	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
7.	Ը	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
6.	6.	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
5.	5.	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
4.	4.	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
3.	3.	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
2.	2.	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
1.	1.	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000
1.	1.	Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում	1 000 000 000

Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում

**8.8 ԱՆՆԻՎ**

Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում

Մարտի 1-ին օրվա վաճառքի արդյունքների համառոտագրում



**ԽՆԴԻՐ 8.9**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա

- կազմել ֆինանսական ակտիվների շարժի գործառնությունների ձևակերպումները,
- բացել սինթետիկ հաշիվները, դրանցում գրանցել սկզբնական մնացորդները, գործառնությունների գումարները,
- սինթետիկ հաշիվներում որոշել շրջանառությունները և վերջնական մնացորդները,
- լրացնել ֆինանսական ներդրումների անալիտիկ հաշվառման հաշիվները,
- կազմել սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագրերը,
- կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ

Տվյալները 1. «Գամմա» ԲԲԸ-ի սինթետիկ հաշիվների մնացորդները 2007թ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Հաշվ. ծածկ.	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	3 980 000
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	720 000
131	Ոչ նյութական ակտիվներ	340 000
132	Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	68 000
142	Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում	494 000
144	Մինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր	391 846
147	Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով	139 346
235	Տրամադրված կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր	207 075
238	Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով	7 075
251	Դրամարկղ	500 000
252	Հաշվարկային հաշիվ	2 800 000
311	Կանոնադրական (բաժնետիրական) կապիտալ	5 000 000
342	Նախորդ տարիների չբաշխված շահույթը (չծածկված վնաս)	1 000 000
343	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ (վնաս)	350 000
511	Կարճաժամկետ բանկային վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ	200 000
524	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր քյուլոն	120 000

525	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	150 000
527	Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	958 500

II. Անալիտիկ հաշիվների մնացորդները 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (դրամ).

1) 142 «Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումներ կապակցված կազմակերպությունների կանոնադրական կապիտալում» հաշվի գծով

ա) «Դորիզոն» ԲԲԸ բաժնետոմսեր 100 հատ, յուրաքանչյուրի անվանական արժեքը՝ 2 500 դրամ, ձեռք բերման արժեքը 2 300 դրամ. Ընդամենը ձեռք բերման արժեքը՝ 230 000 դրամ,

բ) «Կայծ» ԲԲԸ բաժնետոմսեր 120 հատ, յուրաքանչյուրի անվանական արժեքը՝ 2 000 դրամ, ձեռք բերման արժեքը 2 200 դրամ. Ընդամենը ձեռք բերման արժեքը՝ 264 000 դրամ:

2) 144 «Սինչև մարման ժամկետը պահվող երկարաժամկետ ներդրումների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշվի գծով

ա) «Լույս» ԲԲԸ պարտատոմսեր 50 հատ, յուրաքանչյուրի անվանական արժեքը՝ 1 000 դրամ, ձեռք բերման արժեքը 1 050 դրամ: Ձեռք բերման ընդհանուր արժեքը՝ 52 500 դրամ, մարման ժամկետը՝ 2 տարի, վճարումները պետք է կատարվեն 2-րդ տարվա վերջում, տարեկան 20% եկամտի հաշվարկով Պարտատոմսերը ձեռք են բերվել 2007թ. դեկտեմբերին: Չվաստակած ֆինանսական եկամուտը 22 046 դրամ է,

բ) պետական պարտատոմսեր 100 հատ, յուրաքանչյուրի անվանական արժեքը՝ 2 000 դրամ. Պարտատոմսերը ձեռք են բերվել անվանական արժեքով: Ընդհանուր արժեքը 200 000 դրամ է: Պարտատոմսերի մարման ժամկետը 5 տարի է, մարումը կատարվում է անուիտետով, տարեկան 18% եկամտի հաշվարկով: Պարտատոմսերը ձեռք են բերվել 2007թ. դեկտեմբերին: Չվաստակած ֆինանսական եկամուտը 119 800 դրամ է.

3) 235 «Տրամադրված կարճաժամկետ փոխառությունների գծով ստացվելիք համախառն մուտքեր» հաշվի գծով

ա) 2007թ. դեկտեմբերի 25-ին «Օրիոն» ԲԲԸ-ին տրամադրվել է կարճաժամկետ փոխառություն 6 ամիս ժամկետով, 200 000 դրամ գումարով, տարեկան 12% եկամտի հաշվարկով: Մարումը կատարվում է անուիտետով: Չվաստակած ֆինանսական եկամուտը 7 075 դրամ է,

4) 147 «Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական ակտիվների գծով» հաշվի գծով

ա) «Լույս» ԲԲԸ պարտատոմսերի գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդը 19 546 դրամ է, այդ բվում

- տոկոսային եկամուտը՝ 22 046 դրամ,
- անվանական արժեքի և ձեռք բերման արժեքի բացասական տարբերությունը՝ 2 500 դրամ,

բ) պետական պարտատոմսերի գծով չվաստակած ֆինանսական եկամտի մնացորդը՝ 119 800 դրամ:

III. Տնտեսական գործառնությունները 2008թ 1 եռամսյակում

Չ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Տեղափոխվել է նախորդ տարվա զուտ շահույթը	?
2	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է գումար ինվեստիցիոն ընկերությանը «Սպորտ» ԲԲԸ-ի բաժնետոմսերի 50% ձեռք բերելու համար	1 000 000
3	Ինվեստիցիոն ընկերության միջնորդությամբ ձեռք են բերվել «Սպորտ» ԲԲԸ-ի 500 բաժնետոմսեր, յուրաքանչյուրը 3000 դրամ անվանական արժեքով	?
	ա) հաշվանցվել է նախապես վճարված կանխավճարը	?
	բ) փոխանցվել է հաշվարկային հաշվից	?
	Ընդամենը	?
4.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է կոմիսիոն վարձատրություն «Սպորտ» ԲԲԸ-ի բաժնետոմսերը ձեռք բերելու համար, գործարքի գումարի 1% -ի չափով	?
1	2	3
5.	Հաշվեզրվել է հաշվետու եռամսյակի տոկոսային եկամուտը «Օրին» ԲԲԸ-ին տրամադրված կարծաժամկետ փոխառության համար	?
6.	Հաշվարկային հաշվում ստացվել են «Օրին» ԲԲԸ-ից տրամադրված կարծաժամկետ փոխառության դիմաց հաշվետու եռամսյակի մարման գումարները	?
7	«Լույս» ԲԲԸ-ի պարտատոմսերի գծով հաշվետու եռամսյակին վերաբեթող չվաստակած ֆինանսական եկամուտը վերագրվել է ժամանակաշրջանի եկամուտներին (գումարը որոշելու համար կազմել ներդրումների և տոկոսային եկամուտների միջև վճարումների բաշխման ժամանակացույցը)	?
8.	Պետական պարտատոմսերի գծով հաշվետու տարվա վճարումները տեղափոխվել են ընթացիկ ակտիվների կազմ	?
9.	Պետական պարտատոմսերի գծով հաշվետու եռամսյակին վերաբերող ֆինանսական եկամուտը վերագրվել է ժամանակաշրջանի եկամուտներին	?
10.	Հայտարարվել են կապակցված կազմակերպությունների բաժնետոմսերի գծով ստացման ենթակա շահաբաժինները՝	
	ա) «Հորիզոն» ԲԲԸ-ից	30 000
	բ) «Կայծ» ԲԲԸ-ից	55 000
	Ընդամենը	85 000
11	Հաշվարկային հաշվում ստացվել են շահաբաժիններ կապակցված կազմակերպություններից	85 000
12	Վաճառվել է «Հորիզոն» ԲԲԸ-ի 30 հատ բաժնետոմս սկզբնական արժեքով	?
13.	Հաշվեզրվել է եկամուտը բաժնետոմսերի վաճառքից (գործ. 12)	75 000
14	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է բաժնետոմսերի վաճառ-	75 000

	քից	
15	Հաշվետու ժամանակաշրջանի ծախսերը տեղափոխվել են «ֆինանսական արդյունք» հաշվին	?
16	Հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտները տեղափոխվել են «ֆինանսական արդյունք» հաշվին	?
17	Որոշել և ձևակերպել հաշվետու եռամսյակի շահույթը կամ վնասը	?
	Ընդամենը հաշվետու եռամսյակում	?

### ԽՆԴԻՐ 8.10

Կազմել ֆինանսական ակտիվների շարժի գործառնությունների ձևակերպումները.

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Կազմակերպությունը ձեռք է բերել կապակցված կողմի բաժնետոմսեր, որոնց դիմաց վճարումները կատարվել են	
1	2	3
	հաշվարկային հաշվից՝ Ներդրումները պետք է հաշվառվեն բաժնեմասնակցության մեթոդով	1 000 000
2.	Դրամարկղից վճարվել է միջնորդավճարը այդ բաժնետոմսերի ձեռք բերման համար	12 000
3	Ձեռք են բերվել կապակցված կողմի բաժնետոմսեր, որոնց դիմաց վճարումը կատարվել է կազմակերպության արտադրանքով՝ Ներդրումները պետք է հաշվառվեն բաժնեմասնակցության մեթոդով	600 000
4.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է կանխավճար կապակցված կազմակերպության բաժնետոմսեր ձեռք բերելու համար	800 000
5.	Փոխանցված կանխավճարի դիմաց ձեռք են բերվել կապակցված կողմի բաժնետոմսեր, որոնք պետք է հաշվառվեն սկզբնական արժեքով` ա) հաշվանցվել է կանխավճարը բ) վճարվել է դրամարկղից Ընդամենը սկզբնական արժեքով	? ? 1 000 000
6.	Հիմնադիրների կողմից կատարվել են ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում՝ կապակցված կազմակերպության բաժնետոմսերով, որոնք պետք է հաշվառվեն բաժնեմասնակցության մեթոդով	800 000
7.	Արտարժութային հաշվից վճարվել է կապակցված կազմակերպության բաժնետոմսերի դիմաց, որոնք կազմակերպությունը մտադիր է վաճառել մոտ ապագայում	500 000
8.	Արտացուցվել է կապակցված կողմերի շահույթի բաժնեմասը բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով	500 000
9	Հայտարարվել են շահաբաժինները բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով	200 000

10.	Հավարկային հաշվում ստացվել են բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով հայտարարված շահաբաժինները	?
11	Հայտարարվել են շահաբաժիններ սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների գծով	100 000
12.	Հավարկային հաշվում ստացվել են շահաբաժիններ սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների գծով	?
13.	Դրամարկղից այլ կազմակերպությանը տրամադրվել է փոխառություն 3 ամիս ժամկետով	500 000
14	Արտացույցվել է չվաստակած ֆինանսական եկամուտը տրամադրված կարճաժամկետ փոխառության գծով	62 000
15	Ստացվել է դրամարկղում կարճաժամկետ փոխառության մարման դիմաց	170 000
16.	Հաշվեգրվել է տրամադրված կարճաժամկետ փոխառության գծով հաշվետու ժամանակաշրջանին վերաբերող ֆինանսական եկամուտը	20 000
17.	Հավարկային հաշվից վճարվել է կարճաժամկետ արժեթղթերի ձեռք բերման համար, որոնք	
1	2	3
	կազմակերպությունը մտադիր է պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը	300 000
18	Արտացույցվում է չվաստակած ֆինանսական եկամուտը մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների գծով	80 000
19	Հավարկային հաշվից տրամադրվել է երկարաժամկետ փոխառություն այլ կազմակերպությանը	500 000
20	Արտացույցվում է չվաստակած ֆինանսական եկամուտը երկարաժամկետ փոխառության գծով	100 000
21.	Երկարաժամկետ փոխառության կարճաժամկետ մասը տեղափոխվել է ընթացիկ ակտիվների կազմ	120 000
22	Հավարկային հաշվում ստացվել է երկարաժամկետ փոխառության մարման դիմաց	120 000
23.	Երկարաժամկետ փոխառություններին վերաբերող չվաստակած ֆինանսական եկամուտը հաշվեգրվել է ընթացիկ ժամանակաշրջանի եկամուտներին	20 000
24	Ձեռք են բերվել վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ, որոնց արժեքը դեռ չի վճարվել	400 000
25.	Հաշվեգրվել են տոկոսային եկամուտները վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի գծով	20 000
26	Ձևակերպվում է վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվների ընթացիկ մասի տեղափոխումը	50 000
27	Դրամարկղում ստացվել են վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի գծով տոկոսների մարման գումարները	50 000
28	Հավարկային հաշվից վճարվել է առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների ձեռք բերման համար	350 000
29.	Առևտրական նպատակով պահվող ածանցյալ գործիքները իրագործվել են կապակցված կողմի բաժնետոմսերի ձեռք	350 000

-սը դը րսխմըջի դ րսխմըջիշոյ մնըցոսիսԵ :իսմիսմոսոսիստ %51 րոհըմստ ,իստ  
-ըիըոք ոկրո ը ,իսմոլոսե րոմն 000 000 1 ,մրոմբստմըիոըեմի «Ե» րոմբստոմկսի  
տըիըոքոըցմոի 1 լըմնըոմտ ճվիշոյ ըվոիմիշոյ մրոմբստմըիոըեմի «Ե»

**Գ Ճրոմնոմոշոյ**

մնըցոստմըիոըջ րոիոյոմիոիշոյ

վնըցրոմբստմըջն րոիոմի տըյ վնըցրոմննըց դ մնրոմիոըոըոք րոըոլշոմ  
վնըցրոմըի ղըմը վոըոիը րոիոտոոի? դ վնըցրոմննըց րոիոըոըոյվճ լըըեմի

դրոմնըի ոիմտո

մրոմբստմըջն մըըոստմի վոըոկսոը ոը րոսիմտոմի մնըցրոմննըցի իսըջ վնըցրոստ  
-տոմն, իսմիսմոսոսիստ %20 րոհըմստ ,իստըիըոք րոըոմնը վմտ ը ,իսմըթոմ  
րոիոըոիըո րոմն 000 008 մըըոստոմտո լընը 1 թըջ մրոմբստմըիոըեմի

**Զ Ճրոմնոմոշոյ**

մըրոմնո րոիոըոըոյվճ վնըցրոմի վնըցրոստոմտո

լըշոմկ :մնըցրոմննըց րոիոյոմիոիշոյ վնըցրոմբստմըջն րոիոմի տըյ  
վնըցրոմի դ րոըվոշոմնըի իսմըթոմ րոիոմկ վնըցիվոիո րոիոըոըոյվճ լըըեմի

իսըոմն 000 052 1 ԳԳ

լըիստըջի մնըցրոստոմտո ըվոկոսը կոլ ղոմ, ղոմն 000 088 1 ըվնըի վոմը ոիմտո  
նսնըոյ , ղոմն 000 055 1 1 լըըեմի մըթոմ րոիոմկ վնըցրոստոմտո նոմ թրոմբստմ  
վնըջի ղոմն 000 000 1 ԳԳ 1 ճվիշոյ ըվոիմիշոյ իսնըմի, ղընըոստո  
-տոմ նսիշոյոըեմ րոստոմն ըվոմնըսը լընը 1 թըջ մրոմբստմըիոըեմի 200X002

**Ը Ճրոմնոմոշոյ**

մնըցրոմն

-նըի-տըջ րոիոյոմիոիշոյ վնըցրոմբստմըջն րոիոմտոի լըըեմի 1 րոսիճըոյ  
-տոմ, ճվիշոյ ըվոիմիշոյ 1 լըիմըջի մնըցրոմ թրոմըջ ճրոկն վնըցրոստմըջն րոի  
-նըջ թըջԸ , ղոմն 000 052 մրոմբստմըիշոմ րոիիոտոի կոլ 1, ղոմն 000 004 1 ԿԳ

մըթոմ րոիոընըի ոըսոմ, մըցընընը րոիոը

-նըյ ոը լըիմնըթոմտ ճրոկն վնըցրոստմըջն րոիոմի րոիոընըոիոմկ մրոմբստմըիոմն  
-ոմ մրոմբստմըիոըեմի «Ե» րոսըցրոս 1 րոմբստմընըմ վոիոըոմը մրոմբստմըիոմ  
-եմի «Ե» տըյ ըվոկոսը թըջ մըջն վնըցրոստմըջն րոիոմի 500 000 ղոմն 1  
մնըցրոստմըջն մրոմբստմըիոմնըեմի «Ե» լընը 1 թըջ մրոմբստմըիոմնըեմի «Ե»

**Ը Ճրոմնոմոշոյ**

**վնըցրոմնոմոշոյ րոիոնընոսոյ**

**ՅԳՏՈԳՏ ԻԳ ԵԳՅՈՒԷ, ԵԳԹՂՈՅՆՇՈՒՒ ՂՈԻՆՍԵՒՍՈ**

000 000	վնըցրոմննըց ղվնըցըն 1 րոսիոմիշոյ իսմըթոմ րոիոընըի ոը լըիմնըթոմտոմնը լընըցրոմննըց կվնըցըն 1 րոսիոմիշոյ իստըթոմ մրոմբստմըիոընըեմի	32.
20 000	ըվնըցրոմն րոիոմ -նըջնը վնըցընը մնըցընը մնըցընը մնըցընը մնըցընը րոիիոտոի ճրոկն վնըցընը մնըցընը մնըցընը մնըցընը	31.
100 000	ըվոկոսը րոիոմիշոյ 1 լըիմնըթոմ մնը վնըցընը մնըցընը մնըցընը մնըցընը մնըցընը	30.
	րոմբստմըն լընըցրոմն 1 ղվոկոսը մրոմբստմըիոմնըեմի թըսոմ, ուոսոմ ոընըցընը	

րաքանչյուր ամսվա վերջում. Երրորդ ամսվա վերջում փոխառությունը մարվել է, գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ:

Պահանջվում է կատարել հաշվարկները և կազմել հաշվապահական ձևակերպումները:

### **Առաջադրանք 5**

Կազմակերպությունը վաճառել է ասոցիացված ընկերության բաժնետոմսերը, որոնք ձեռք էր բերել 1 տարի առաջ և պահում էր վաճառքի նպատակով՝ վաճառված բաժնետոմսերի սկզբնական արժեքը ձեռք բերման պահին կազմել է 1 000 000 դրամ, տարվա համար հաշվեգրված շահաբաժինները կազմել են 150 000 դրամ՝ Բաժնետոմսերը վաճառվել են 1 500 000 դրամով: Բաժնետոմսերի դիմաց վճարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ: Չաշվետու անձի կողմից վճարվել են միջնորդավճարներ բաժնետոմսերի վաճառքի համար՝ 50 000 դրամ:

Պահանջվում է կազմել ֆինանսական ակտիվների վաճառքի հետ կապված գործառնությունների ձևակերպումները:

### **Ստուգողական հարցեր**

1. Ո՞ր ակտիվներն են համարվում ֆինանսական
2. Ի՞նչ կատեգորիաների են դասակարգվում ֆինանսական ակտիվները:
3. Ի՞նչպե՞ս է որոշվում ֆինանսական ակտիվների սկզբնական արժեքը:
4. Ե՞րբ է ճանաչվում ֆինանսական ակտիվը:
5. Ե՞րբ է ապաճանաչվում ֆինանսական ակտիվը:
6. Ո՞ր ֆինանսական ակտիվներն են չափվում իրական արժեքով.
7. Ի՞նչպե՞ս է բացահայտվում կապակցված կողմը:
8. Որո՞նք են կապակցված կազմակերպություններում ներդրումների հաշվառման բաժնեմասնակցության մեթոդի առանձնահատկությունները
9. Որո՞նք են սկզբնական արժեքով ներդրումների հաշվառման առանձնահատկությունները՝
10. Ի՞նչպե՞ս են ձևակերպվում ներդրման օբյեկտի շահույթի կամ վնասի բաժնեմասը և հայտարարված շահաբաժինները՝ բաժնեմասնակցության մեթոդով ներդրումների հաշվառման դեպքում:
11. Ի՞նչպե՞ս են ձևակերպվում ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքով վերաչափումից առաջացած աճը կամ նվազումը:
12. Ո՞րն է ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքը.
13. Ի՞նչպե՞ս են որոշվում չվաստակած ֆինանսական եկամուտը ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ներդրումների դեպքում՝ անուիտետով վճարման պայմաններում:
14. Ի՞նչպե՞ս է որոշվում չվաստակած ֆինանսական եկամուտը ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ներդրումների գծով մարման ժամկետի վերջում միանվագ վճարումների պայմաններում.
15. Ի՞նչպե՞ս է որոշվում ֆինանսական ակտիվի վաճառքի ֆինանսական արդյունքը

## Տ ե ս տ ե ր

Ատորև բերված տնտեսական գործառնությունների ձևակերպումների տարբերակներից ընտրել ճիշտ պատասխանը.

Յ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Պատասխան		
		Տարբերակ	Պտ	Կտ
1	2	3	4	5
1.	Չեղբ են բերվել այլ կազմակերպության բաժնետոմսերը, որոնք կազմում են ներդրման օբյեկտ հանդիսացող կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի 50%-ը	Ա Բ Գ	141 142 141	521 521 252
2.	Չեղբ են բերվել ասոցիացված ընկերության բաժնետոմսերը մոտ ապագայում վաճառելու մտադրությամբ	Ա Բ Գ	141 142 142	521 521 252
3.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է բրոքերին կանխավճար «X» կազմակերպության բաժնետոմսերը ձեռք բերելու համար	Ա Բ Գ	252 141 152	152 252 252
4.	Կազմակերպությունը ձեռք է բերել ազատ շրջանառվող երկարաժամկետ պարտատոմսեր մոտ ապագայում վաճառելու մտադրությամբ	Ա Բ Գ	142 143 143	252 521 252
1	2	3	4	5
5.	Կազմակերպությունը կատարել է ներդրում համատեղ վերահսկվող միավորի կանոնադրական կապիտալում, տրամադրելով հիմնական միջոցներ: Ներդրումները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով	Ա Բ Գ	141 142 142	111 111 621
6.	Դուրս է գրվել վաճառված վաճառքի համար մատչելի ընթացիկ ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը	Ա Բ Գ	721 722 722	232 143 232
7.	Չևակերպվել է ընթացիկ ֆինանսական ակտիվի վաճառքից եկամուտը	Ա Բ Գ	251 221 221	621 622 621
8.	Հաշվարկային հաշվից տրամադրվել է կարճաժամկետ փոխառություն այլ կազմակերպությանը	Ա Բ Գ	236 145 235	251 252 252
9.	Չևակերպվել է ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումը	Ա Բ Գ	241 726 241	726 241 626
10.	Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումները ձեռք են բերվել արտադրանքի հետ փոխանակմամբ	Ա Բ Գ	142 141 141	611 611 215
11.	Հաշվեզրվել են տոկոսային եկամուտները վաճառքի համար մատչելի երկարաժամկետ պարտքային արժեթղթերի գծով	Ա Բ Գ	143 143 627	147 627 143
12.	Դրամարկղից վճարվել է բրոքերին կոմիսիոն վարձատրությունը 5 տարի մարման ժամկետով	Ա Բ	144 145	251 251



	պարտատոմսեր ձեռք բերելու համար	Գ	233	251
13	Չաշվետու անձի կողմից վճարվել է միջնորդավճար կապակցված կողմի բաժնետոմսերի ձեռք բերման համար, որոնք կազմակերպությունը մտադիր չէ իրացնել մոտ ապագայում	Ա	142	228
		Բ	141	228
		Գ	141	251
14	Ձևակերպվել է վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվների ընթացիկ մասի տեղափոխումը	Ա	143	232
		Բ	232	143
		Գ	231	143
15.	Ձևակերպվել է ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման հակադարձումը	Ա	241	626
		Բ	726	241
		Գ	626	241
16.	Չայտարարվել են շահարաժիհներ բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով	Ա	229	141
		Բ	141	222
		Գ	222	142
17.	Արտացույցվել է չվաստակած ֆինանսական եկամուտը տրամադրված կարճաժամկետ փոխառության գծով	Ա	235	238
		Բ	235	516
		Գ	516	235
18.	Չաշվարկային հաշվում ստացվել են վաճառքի համար մատչելի երկարաժամկետ պարտքային արժեթղթերի գծով հաշվեզրված տոկոսները	Ա	143	252
		Բ	252	143
		Գ	252	232
19.	Փոխանցված կանխավճարի դիմաց ձեռք են	Ա	142	152
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	բերվել կապակցված կողմի բաժնետոմսեր՝ մոտ ապագայում վաճառելու մտադրությամբ	Բ	141	152
		Բ	152	252
20	Ձեռք են բերվել առևտրական նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ, որոնց դիմաց վճարվել է հաշվարկային հաշվից	Ա	232	252
		Բ	231	252
		Գ	233	252
21	Դրամարկղում ստացվել է կարճաժամկետ փոխառության մարման գումարը	Ա	251	235
		Բ	235	251
		Գ	251	236
22	Առևտրական նպատակներով պահվող ածանցյալ գործիքները իրագործվել են կապակցված կողմի բաժնետոմսերի ձեռք բերման համար, որոնք կազմակերպությունը մտադիր չէ իրացնել մոտ ապագայում	Ա	142	231
		Բ	231	252
		Գ	141	231
23.	Երկարաժամկետ փոխառություններին վերաբերող չվաստակած ֆինանսական եկամուտը վերագրվել է ընթացիկ ժամանակաշրջանի եկամուտներին	Ա	627	147
		Բ	147	627
		Գ	727	147
24	Արտացույցվել է կապակցված կողմի շահույթի բաժնեմասը բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով	Ա	141	629
		Բ	629	141
		Գ	729	141
25.	Արտացույցվել է կապակցված կողմի վնասի բաժնեմասը բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով	Ա	729	141
		Բ	141	629
		Գ	141	729
26.	Չաշվարկային հաշվից վճարվել է 6 ամիս մարման ժամկետ ունեցող պարտատոմսերի ձեռք բերման համար, որոնք կազմակերպությունը ձեռք	Ա	233	252
		Բ	232	252
		Գ	252	232

	է քերել պահելու մտադրությամբ			
27	Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը վերագրվել է սեփական կապիտալին	Ա Բ Գ	322 143 322	143 322 232
28.	Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը վերագրվել է եկամուտներիին	Ա Բ Գ	143 726 626	626 143 143
29.	Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազումը վերագրվել է սեփական կապիտալին	Ա Բ Գ	322 143 322	143 322 232
30	Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազումը վերագրվել է ծախսերին	Ա Բ Գ	143 726 726	726 143 144
31	Ձևակերպվել է առևտրական նպատակով պահվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի աճը	Ա Բ Գ	232 231 626	626 626 231
32.	Ձևակերպվել է առևտրական նպատակով	Ա	726	231
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	պահվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքով վերաչափումից արժեքի նվազումը	Բ Գ	231 231	726 626
33.	Ձևակերպվել են սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ներդրումների գծով հայտարարված շահաբաժինները	Ա Բ Գ	222 221 627	627 627 222
34.	Հաշվարկային հաշվից տրամադրվել է այլ կազմակերպությանը փոխառություն 2 տարի ժամկետով	Ա Բ Գ	235 236 145	252 252 252
35.	Հաշվարկային հաշվում ստացվել են շահաբաժինները սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների գծով	Ա Բ Գ	252 252 252	222 627 221
36.	Արտացույցվել է չվաստակած ֆինանսական եկամուտը տրամադրված երկարաժամկետ փոխառությունների գծով	Ա Բ Գ	145 147 147	147 145 627
37.	Հիմնադիրների կողմից կատարվել են ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում կապակցված կողմերի բաժնետոմսերով: Կապակցված կազմակերպությունը տվյալ պահին գործում է խիստ սահմանափակումների պայմաններում	Ա Բ Գ	141 142 331	311 311 141
38.	Երկարաժամկետ տրամադրված փոխառությունների կարճաժամկետ մասը տեղափոխվել է ընթացիկ ակտիվների կազմ	Ա Բ Գ	145 145 236	235 236 145
39.	Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ոչ ընթացիկ ներդրումները վերադասակարգվել են սկզբնական արժեքով հաշվառվող ոչ ընթացիկ	Ա Բ Գ	142 141 142	141 143 143

	ներդրումների			
40	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է տրամադրված երկարաժամկետ փոխառության մարման գումարը (մարումը կատարվել է պայմանագրով սահմանված ժամկետում)	Ա	251	145
		Բ	252	145
		Գ	252	236
41	Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքով վերաչափումից չիրացված շահույթը վերագրվել է հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական արդյունքներին	Ա	726	322
		Բ	322	626
		Գ	626	322
42	Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքով վերաչափումից չիրացված վնասը վերագրվել է հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական արդյունքներին	Ա	726	322
		Բ	726	321
		Գ	322	626
43	Դուրս է գրվել վաճառված՝ սկզբնական արժեքով հաշվառվող բաժնետոմսերի հաշվեկշռային արժեքը	Ա	721	142
		Բ	142	621
		Գ	142	721
44	Դուրս են գրվել արժեզրկումից կորուստները վաճառված՝ սկզբնական արժեքով հաշվառվող ներդրումների գծով	Ա	149	141
		Բ	142	149
		Գ	149	142

## ԳԼՈՒԽ 9

### ՊԱՇԱՐՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄ

#### ԽՆԴԻՐ 9.1

Նյութերի ստացման վերաբերյալ ստորև բերված տվյալների հիման վրա կազմել մատակարարի հաշիվ-ապրանքագիրը և գնորդի մուտքի օրոգերը.

**Տվյալներ.** Երևանի էլեկտրաշարժիչների գործարանը Ալավերդու պլանման լիբրե-նային կոմբինատից հունվարի 20-ին դուրսգրված թիվ 510 հաշիվ-ապրանքագրով ստացել է հետևյալ նյութերը

- պղինձ 20տ, 1տ գինը 80 000 դրամ, ընդհանուր արժեքը 1 600 000 դրամ, ԱՄՀ 20%: Երկաթգծի տարիֆը 20 000 դրամ, ԱՄՀ 20%
- մոլիբդեն 6տ, 1տ գինը 50 000 դրամ, ընդհանուր արժեքը 300 000 դրամ, ԱՄՀ 20% Երկաթգծի տարիֆը 6 000 դրամ, ԱՄՀ 20%:

Ստացված նյութերը հունքի պահեստ են մուտքագրվել թիվ 16 մուտքի օրոգերով Պղնձի անվանացանկային համարը 201001, մոլիբդենինը 201004.

#### ԽՆԴԻՐ 9.2

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կազմել նյութերի բաց թողնման լիմիտային քարտերը:

**Տվյալներ.** Մեխանիկական արտադրամասը թիվ 1 պահեստից ստանում է գործիքային պողպատ 3 մմ հաստությամբ՝ S-14 արտադրանքի պատրաստման համար Նյութի անվանացանկային համարը 101122, չափի միավորը տոննա, մեկ տոննայի գինը 15 000 դրամ, 200Xթ. հունվար ամսվա համար բացթողման լիմիտը սահմանվել է 20 տ. Կազմվել է թիվ 28 լիմիտային քարտը: Նյութի բացթողմունը թույլատրել է մատակարարման բաժնի պետ Ա Սիմոնյանը, քարտը կազմել է տնտեսագետ Ս Սահակ-

յանը, նյութերը ստացել է բրիգադար Ա. Բաբայանը: Հունվար ամսում նյութերի բացթողումը կազմել է

Ամսաթիվը	Քանակը
08.01	3
10.01	2
14.01	4
18.01	3
22.01	4
31.01	4

### ԽՆԴԻՐ 9.3

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կազմել նյութերի բաց թողման լիմիտային քարտերը

#### Տվյալներ

Քաղվածք 200X ք. հունվար ամսվա լիմիտային քարտերից.

Լիմիտային քարտի համարը	Նյութի անվանացանկային համարը	Բաց թողման ամսաթիվը	Չափի միավորը	Բաց թողնված նյութի քանակը	Ստացող արտադրամասը	Արտադրատեսակը	Նյութի բացթողման լիմիտը	Նյութի գինը
1	2	3	4	5	6	7	8	9
29	101114	04.01	տ	2	1	S--14	15	20 000
		15.01	տ	4				
		22.01	տ	5				
		30.01	տ	4				
30	201414	04.01	կգ	300	1	S--16	1100	460
		16.01	կգ	200				
		21.01	կգ	450				
		31.01	կգ	150				
31	202114	05.01	կգ	600	2	S--14	2200	500
		10.01	կգ	450				
		18.01	կգ	300				
		22.01	կգ	250				
		27.01	կգ	300				
		31.01	կգ	300				

### ԽՆԴԻՐ 9.4

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կազմել նյութերի բացթողման պահանջագիր:

Տվյալներ. 200Xք հունվարի 12-ին թիվ 8 պահանջագրով N3 պահեստից բաց են թողվել մաքրող նյութեր N1 արտադրամասին: Նյութի անվանացանկային համարը՝ 311142, բաց է թողնվել 800 կգ, 1կգ-ի գինը 1200 դրամ է: Նյութերը նախատեսված են



Շտաբայական ընթացքում «Ա» տեսակի նյութի քանակը 1 270 կգ, մատի 31-ի գումարները համաձայն 420 կգ:

Անոթի քանակը, կգ	Միավորի քանակը, դոս	Ընդամենը դոս
1	3	4
2	3	10
3	3	10
4	3	10
5	3	10
6	3	10
7	3	10
8	3	10
9	3	10
10	3	10
11	3	10
12	3	10
13	3	10
14	3	10
15	3	10
16	3	10
17	3	10
18	3	10
19	3	10
20	3	10
21	3	10
22	3	10
23	3	10
24	3	10
25	3	10
26	3	10
27	3	10
28	3	10
29	3	10
30	3	10
31	3	10
32	3	10
33	3	10
34	3	10
35	3	10
36	3	10
37	3	10
38	3	10
39	3	10
40	3	10
41	3	10
42	3	10
43	3	10
44	3	10
45	3	10
46	3	10
47	3	10
48	3	10
49	3	10
50	3	10
51	3	10
52	3	10
53	3	10
54	3	10
55	3	10
56	3	10
57	3	10
58	3	10
59	3	10
60	3	10
61	3	10
62	3	10
63	3	10
64	3	10
65	3	10
66	3	10
67	3	10
68	3	10
69	3	10
70	3	10
71	3	10
72	3	10
73	3	10
74	3	10
75	3	10
76	3	10
77	3	10
78	3	10
79	3	10
80	3	10
81	3	10
82	3	10
83	3	10
84	3	10
85	3	10
86	3	10
87	3	10
88	3	10
89	3	10
90	3	10
91	3	10
92	3	10
93	3	10
94	3	10
95	3	10
96	3	10
97	3	10
98	3	10
99	3	10
100	3	10
101	3	10
102	3	10
103	3	10
104	3	10
105	3	10
106	3	10
107	3	10
108	3	10
109	3	10
110	3	10
111	3	10
112	3	10
113	3	10
114	3	10
115	3	10
116	3	10
117	3	10
118	3	10
119	3	10
120	3	10
121	3	10
122	3	10
123	3	10
124	3	10
125	3	10
126	3	10
127	3	10
128	3	10
129	3	10
130	3	10
131	3	10
132	3	10
133	3	10
134	3	10
135	3	10
136	3	10
137	3	10
138	3	10
139	3	10
140	3	10
141	3	10
142	3	10
143	3	10
144	3	10
145	3	10
146	3	10
147	3	10
148	3	10
149	3	10
150	3	10
151	3	10
152	3	10
153	3	10
154	3	10
155	3	10
156	3	10
157	3	10
158	3	10
159	3	10
160	3	10
161	3	10
162	3	10
163	3	10
164	3	10
165	3	10
166	3	10
167	3	10
168	3	10
169	3	10
170	3	10
171	3	10
172	3	10
173	3	10
174	3	10
175	3	10
176	3	10
177	3	10
178	3	10
179	3	10
180	3	10
181	3	10
182	3	10
183	3	10
184	3	10
185	3	10
186	3	10
187	3	10
188	3	10
189	3	10
190	3	10
191	3	10
192	3	10
193	3	10
194	3	10
195	3	10
196	3	10
197	3	10
198	3	10
199	3	10
200	3	10
201	3	10
202	3	10
203	3	10
204	3	10
205	3	10
206	3	10
207	3	10
208	3	10
209	3	10
210	3	10
211	3	10
212	3	10
213	3	10
214	3	10
215	3	10
216	3	10
217	3	10
218	3	10
219	3	10
220	3	10
221	3	10
222	3	10
223	3	10
224	3	10
225	3	10
226	3	10
227	3	10
228	3	10
229	3	10
230	3	10
231	3	10
232	3	10
233	3	10
234	3	10
235	3	10
236	3	10
237	3	10
238	3	10
239	3	10
240	3	10
241	3	10
242	3	10
243	3	10
244	3	10
245	3	10
246	3	10
247	3	10
248	3	10
249	3	10
250	3	10
251	3	10
252	3	10
253	3	10
254	3	10
255	3	10
256	3	10
257	3	10
258	3	10
259	3	10
260	3	10
261	3	10
262	3	10
263	3	10
264	3	10
265	3	10
266	3	10
267	3	10
268	3	10
269	3	10
270	3	10
271	3	10
272	3	10
273	3	10
274	3	10
275	3	10
276	3	10
277	3	10
278	3	10
279	3	10
280	3	10
281	3	10
282	3	10
283	3	10
284	3	10
285	3	10
286	3	10
287	3	10
288	3	10
289	3	10
290	3	10
291	3	10
292	3	10
293	3	10
294	3	10
295	3	10
296	3	10
297	3	10
298	3	10
299	3	10
300	3	10
301	3	10
302	3	10
303	3	10
304	3	10
305	3	10
306	3	10
307	3	10
308	3	10
309	3	10
310	3	10
311	3	10
312	3	10
313	3	10
314	3	10
315	3	10
316	3	10
317	3	10
318	3	10
319	3	10
320	3	10
321	3	10
322	3	10
323	3	10
324	3	10
325	3	10
326	3	10
327	3	10
328	3	10
329	3	10
330	3	10
331	3	10
332	3	10
333	3	10
334	3	10
335	3	10
336	3	10
337	3	10
338	3	10
339	3	10
340	3	10
341	3	10
342	3	10
343	3	10
344	3	10
345	3	10
346	3	10
347	3	10
348	3	10
349	3	10
350	3	10
351	3	10
352	3	10
353	3	10
354	3	10
355	3	10
356	3	10
357	3	10
358	3	10
359	3	10
360	3	10
361	3	10
362	3	10
363	3	10
364	3	10
365	3	10
366	3	10
367	3	10
368	3	10
369	3	10
370	3	10
371	3	10
372	3	10
373	3	10
374	3	10
375	3	10
376	3	10
377	3	10
378	3	10
379	3	10
380	3	10
381	3	10
382	3	10
383	3	10
384	3	10
385	3	10
386	3	10
387	3	10
388	3	10
389	3	10
390	3	10
391	3	10
392	3	10
393	3	10
394	3	10
395	3	1

### ԽՆԴԻՐ 9.9

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա գնահատել «Ա» նյութի մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և որոշել ծախսված նյութի ինքնարժեքը ԱՄԱԵ, ՎՄԱԵ և միջին կշռված արժեքի մեթոդներով:

Տվյալներ «Ա» նյութի մնացորդը 200Xթ. II եռամսյակի սկզբի դրությամբ և նյութի մուտքը II եռամսյակի ընթացքում կազմել են

Ամսաթիվը	Նյութի քանակը, հատ	Միավորի արժեքը, դրամ	Ընդհանուր արժեքը, դրամ
1	2	3	4
Մնացորդը առ 31.03.200Xթ.	25	1200	
Մուտքը 3 04	45	1200	
15.04	20	1100	
29 04	67	1200	
6.05	40	1150	
18.05	33	1250	
1	2	3	4
23 05	30	1230	
30 05	40	1250	
5 06	48	1300	
20.06	52	1250	
30.06	50	1311	
Ընդամենը մուտքը	425	X	
Ընդամենը մուտքը մնացորդի հետ	450	X	

Նյութի ծախսը հաշվետու ժամանակաշրջանում կազմել է 420 հատ, իսկ եռամսյակի վերջի դրությամբ պահեստում մնացել է 30 հատ.

### ԽՆԴԻՐ 9.10

Որոշել արագամաշ գործիքների մնացորդը եռամսյակի վերջում և շահագործման հանձնված գործիքների ինքնարժեքը տարբեր մեթոդներով.

Տվյալներ, 200Xթ. I եռամսյակի սկզբում արագամաշ գործիքների մնացորդը և եռամսյակի ընթացքում արագամաշ գործիքների մուտքագրումը կազմել են

Ամսաթիվը	Արագամաշ գործիքների քանակը, հատ	Միավորի արժեքը, դրամ	Ընդհանուր արժեքը, դրամ
1	2	3	4
Մնացորդը առ 1 01 200Xթ.	20	2520	
Մուտքը I եռամսյակում 8.01	40	2500	
12.01	60	2600	
25 01	20	2620	

10.02	25	2620	
24.02	30	2650	
7.03	25	2620	
15.03	30	2590	
30.03	50	2540	
Ընդամենը մուտքը		X	
Ընդամենը մուտքը մնացորդի հետ			

Քաշվետու ժամանակաշրջանում շահագործման է հանձնվել 210 հատ գործիք

#### ԽՆԴԻՐ 9.11

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել նյութերի մնացորդի և ծախսված նյութերի ինքնարժեքը միջին կշռված արժեքի մեթոդով և կազմել նյութերի ծախսի բաշխման տեղեկագիրը:

Տվյալներ. Նյութերի մնացորդը 200Xթ. I եռամսյակի սկզբի դրությամբ և նյութերի մուտքը I եռամսյակի ընթացքում կազմել են.

ա) պողպատ թերթավոր

Ամսաթիվը	Նյութի քանակը, տ	Միավորի արժեքը, դրամ	Ընդհանուր արժեքը, դրամ
1	2	3	4
Մնացորդը առ 1.01.200Xթ.	10	12 000	120 000
Մուտքը I եռամսյակում 5.01	14	12 500	175 000
15.01	12	12 000	144 000
22.01	10	13 000	130 000
2.02	14	11 800	165 200
18.02	10	12 100	121 000
25.02	10	12 400	124 000
6.03	8	12 600	100 800
25.03	12	12 500	150 000
Ընդամենը մուտքը	90	X	1 110 000
Ընդամենը մուտքը մնացորդի հետ	100	X	1 230 000

բ) պղինձ

Ամսաթիվը	Նյութի քանակը, տ	Միավորի արժեքը, դրամ	Ընդհանուր արժեքը, դրամ
1	2	3	4
Մնացորդը առ 1.01.200Xթ.	4	15 000	60 000
Մուտքը I եռամսյակում 10.01	10	15 000	150 000
25.01	6	15 200	91 200
12.02	14	15 500	217 000



26.02	10	14 780	147 800
5.03	12	14 800	177 600
25.03	9	14 600	131 400
Ընդամենը մուտքը	61	X	915 000
Ընդամենը մուտքը մնացորդի հետ	65	X	975 000

զ) մեքենայական յուղ

Ամսաթիվը	Նյութի քանակը, կգ	Միավորի արժեքը, դրամ	Ընդհանուր արժեքը, դրամ
1	2	3	4
Մնացորդը առ 1.01.200Xթ	50	400	20 000
Մուտքը I եռամսյակում 15 01	30	450	13 500
30 01	80	420	33 600
28 02	50	420	21 000
10 03	40	400	16 000
31 03	50	408	20 400
Ընդամենը մուտքը	250	X	104 500
Ընդամենը մուտքը մնացորդի հետ	300	X	124 500

դ) քարածուխ

Ամսաթիվը	Նյութի քանակը, տ	Միավորի արժեքը, դրամ	Ընդհանուր արժեքը, դրամ
1	2	3	4
Մնացորդը առ 1.01.200Xթ.	6	4 000	24 000
Մուտքը I եռամսյակում 30 01	20	4 800	96 000
10.02	30	4 500	135 000
25.02	50	3 800	190 000
20.03	40	4 205	168 200
Ընդամենը մուտքը	140	X	589 200
Ընդամենը մուտքը մնացորդի հետ	146	X	613 200

Քաղվածք 200Xթ. I եռամսյակյուն նյութերի ծախսի ձևակերպման լիմիտային քարտերից

Փաստաթղթի		Ստացող արտադրամասը	Ելուքի անվանումը	Շափի միավորը	Քանակը	Միավորի միջին կշռված արժեքը, դրամ	Գումարը, դրամ	Ծախսի ուղղությունը
համարը	անմաթիվը							
1	2	3	4	5	6	7	8	9
26	31 01	Մեխանիկական արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	14			S-12 արտադրատեսակ
27	31.01	Մեխանիկական արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	12			S-14 արտադրատեսակ
26	31.01	Մեխանիկական արտադրամաս	Պղինձ	տ	10			S-12 արտադրատեսակ
27	31.01	Մեխանիկական արտադրամաս	Պղինձ	տ	7			S-14 արտադրատեսակ
28	31.01	Կաթսայատուն	Քարածուխ	տ	45			Գոլորշու արտադրություն
29	28.02	Մեխանիկական արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	12			S-12 արտադրատեսակ
30	28.02	Մեխանիկական արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	10			S-14 արտադրատեսակ
29	28.02	Մեխանիկական արտադրամաս	Պղինձ	տ	12			S-12 արտադրատեսակ
30	28.02	Մեխանիկական արտադրամաս	Պղինձ	տ	6			S-14 արտադրատեսակ
31	28.02	Կաթսայատուն	Քարածուխ	տ	42			Գոլորշու արտադրություն
32	31.03	Մեխանիկական արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	15			S-12 արտադրատեսակ
33	31.03	Մեխանիկական արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	12			S-14 արտադրատեսակ

32	31.03	Մեխանիկական արտադրամաս	Պղինձ	տ	10			S-12 արտադրատեսակ
33	31.03	Մեխանիկական արտա-	Պղինձ	տ	7			S-14 արտադրատեսակ
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		դրամաս						
34	31.03	Կաթսայատուն	Քարածուխ	տ	38			Գոլորշու արտադրություն

Քաղվածք 200Xթ. I եռամսյակյուն նյութերի ծախսի ձևակերպման պահանջագրերից

Փաստաթղթի		Ստացող արտադրամասը	Նյութի անվանումը	Չափի միավորը	Քանակը	Միավորի միջին կշռված արժեքը, դրամ	Գումարը, դրամ	Ծախսի ուղղությունը
համարը	միջոցառվում							
1	2	3	4	5	6	7	8	9
16	5 01	Նորոգման արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	1			Դիմնական արտադրամասի շենքի նորոգում
17	20 01	Մեխանիկական արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	2			S-12 արտադրատեսակի խտտանի ուղղում
18	22 01	Մեխանիկական արտադրամաս	Պղինձ	տ	2			S-14 արտադրատեսակի խտտանի ուղղում
19	28 01	Վարչություն	Պողպատ թերթավոր	տ	1,5			Վարչական շենքերի տանիքի նորոգում
20	30 01	Մեխանիկական արտադրամաս	Մեքենայական յուղ	կգ	80			Սարքավորման սպասարկում
21	14.02	Մեխանիկական արտադրամաս	Պողպատ թերթավոր	տ	2,5			Շենքի նորոգում
22	28 02	Մեխանիկական արտադրամաս	Մեքենայական յուղ	կգ	60			Սարքավորման սպասարկում
23	10 03	Մեխանիկական արտադրամաս	Պղինձ	տ	1			Ներքին խտտանի ուղղում S-12 արտադրատեսակի գծով
24	31 03	Մեխանիկական արտադրամաս	Մեքենայական յուղ	կգ	80			Սարքավորման սպասարկում
1	2	3	4	5	6	7	8	9

25	31 03	Նորոգման արտադրամաս	Մեքենայական յուղ	կգ	40		Սարքավորման սպասարկում
26	31 03	Կաթսայատուն	Քարածուխ	տ	3		Գերնորմատիվային բացթողում գոլորշու թողարկման համար

Նյութերի ծախսի բաշխման տեղեկագիրը կազմել ստորև բերված ձևով

Արտադրամասը	Պեքետ		Հաշիվների կրեդիտից			
	հաշիվը	արտադրատեսակի, ծախսի հոդվածի կոդը	2111	2112	2113	---
Մեխանիկական և այլն	8111	S--12				

### ԽՆԴԻՐ 9.12

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել նյութերի գույքագրման արդյունքները, կազմել համեմատական տեղեկագիրը և ձևակերպել գույքագրմանը բացահայտված տարբերությունները.

Տվյալներ. Քաղվածք վառելիքի մնացորդների տեղեկագրից 200Xթ. նոյեմբերի 1-ի դրությամբ.

Նյութերի անվանացանկային համարը	Նյութերի անվանումը, տեսակը	Չափի միավորը	Միավորի փաստացի ինքնարժեքը, դրամ	Քանակը
1	2	3	4	5
310 001	Բենզին պրեմիում	լիտր	320	400
310 002	Բենզին ռեզուլյար	լիտր	280	350
310 003	Բենզին նորմալ	լիտր	260	320
320 001	Դիզելային վառելիք	լիտր	220	300
320 002	Նավթ տեխնիկական	լիտր	240	260

Քաղվածք վառելիքի գույքագրման ցուցակից, կազմված 200Xթ. նոյեմբերի 1-ի դրությամբ.

Նյութերի անվանացանկային համարը	Նյութերի անվանումը, տեսակը	Չափի միավորը	Միավորի փաստացի ինքնարժեքը, դր	Քանակը
1	2	3	4	5
310 001	Բենզին պրեմիում	լիտր	320	385,6

1	2	3	4	5
310 002	Բենզին ռեզուլյար	լիտր	280	300
310 003	Բենզին նորմալ	լիտր	260	370
320 001	Դիզելային վառելիք	լիտր	220	280
320 002	Նավթ տեխնի կական	լիտր	240	270

Վառելիքի բնական կորուստը հաշվարկելու համար պետք է հաշվի առնել, որ դրա ծախսի շրջանառությունը տարվա սկզբից մինչև նոյեմբերի 1-ը և բնական կորուստի նորմաները կազմել են

Նյութերի անվանացանկային համարը	Նյութերի անվանումը, տեսակը	Չափի միավորը	Միավորի փաստացի ինքնարժեքը, դրամ	Շրջանառությունը (քանակ)	Բնական կորուստի նորման (%)
1	2	3	4	5	6
310 001	Բենզին պրեմիում	լիտր	320	12 000	0,12
310 002	Բենզին ռեզուլյար	լիտր	280	9 800	0,12
320 001	Դիզելային վառելիք	լիտր	220	14 750	0,11

Վառելիքի վաճառքի մանրածախ գները.

Նյութերի անվանումը	Միավորի գինը (դրամ)
Բենզին պրեմիում	360
Բենզին ռեզուլյար	340
Բենզին նորմալ	320
Դիզելային վառելիք	240
Նավթ տեխնիկական	260

Համեմատական տեղեկագիրը կազմել ստորև բերված ուսումնական ձևով

Անվանացանկային համարը	Նյութերի անվանումը	Չափի միավորը	Միավորի գինը	Մնացորդը քանակով		Գույքագրման արդյունքը				Բնական կորուստը		Մեղավոր անձի հաշվին			
				ըստ հաշվառման տվյալների	փաստացի	ավել ցույց		պակաս սորոլ		բաժան	սուղ	բաժան	սուղ	գումար	
						քանակ	գումար	քանակ	գումար					ինքնարժեքով	մանրածախ գներով
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	

3	2	1
Հ 35 000	ԷՈՈ (Ժ) մեղվեփոխ ցորղվափոսնզտ (տ նվրնսի վրոտ րտ -իշույ ց ց Լզիսաջի մնզնցնստոլթոց ցորղնզվափոսնզտ վնզիսնզլ	3.
Հ	մեղզոտնոց	
Հ 400 000	ԷՈՈ (Ժ) իսնզց ցորղց մժզքստ (տ սորույ վնզիսնզ ցոիճոտտո նվրոս -տոքսն վնզիսնզ Է Լզիսաջի նվիշույ ցվրոիստիշու	2.
Հ	մեղզոտնոց	
Հ 260 000	ԷՈՈ Է Լզիսնզստրսնզ վնզտտոտի	1.
60 000	մնստոտիտո ցոնոճոտտո իսժնզջ ցոմփստ -սիտրոնի ցվրտստտոցոտտո Է Լզիսնզճոցոտոյ հոցոցոց ցորղնստնց մն րտտոտնստ Լզիսնզ Է ժնզջ նվրոստոտոտոտոց	
3	2	1
Գործարար մուծում	Գործարարները կսկսեն ցուցաբերել	4/Է

մեղզնստնոցստոն ցոիտոցոցոց ցոնզջնս վնզտ րտցոճմշուիցոցոց րտսոցիշու  
:մնզնցնստնոց վնզիսնզ ցուցաբերելու ցորղնզոտրսնզ վնզիսնզ Լզիսոհ  
31.9.2014

Հ	ԷՈՈ (Ժ) -տո վնզիսնզի նվրոս սիտնզ Է Է Լզիստոտ րտնզիսնզոտնզ	4.
Հ	իսնզց ոլթոքսնոց մնստոտիտո մեղզոտնոց	
Հ Հ	իսնզ վնզիսնզի ցվրոնզնզ (Ժ) իսնզ վնզիսնզ սոմրոսնզ (տ (իսնզց ոլթոքսնոց) ցվիշույ վրոտ սիտնզ Լզիսն Է ոմսն մնստոտիտո նսնցոտնզն մնզցոցոց վտոսի ցոիտոց	3.
Հ	մեղզոտնոց	
Հ Հ	իսնզ վնզիսնզ ցոիտիցվրոնզ (Ժ) իսնզ վնզիսնզ րտնոց (տ -տոյ հոցոցոցոց ցոնզոտնզ վնզիսնզի ց Լզիսնզոտրսնզ	2.
Հ	մեղզոտնոց	
Հ Հ Հ	իսնզ վնզիսնզի ցվրոնզնզ (Ժ) իսնզ վնզիսնզ սոմրոսնզ (Ժ) իսնզ վնզիսնզ րտնզ (տ -տոյ հոցոցոցոց (մնզնցնստնոց) մնզնցնստնոց ցոիտնզ Լուսնզ Է րտնզ Լզիսնզիսնզ ցուցաբերելու ցոնզոտնզ	1.
3	2	1
Գործարար մուծում	Գործարարները կսկսեն ցուցաբերել	4/Է

նզջ ցոնզոտնզ ցոիտիցվրոնզիսնզ մնզնցնստնոց վնզիսնզ ցուցաբերելու ցորղնզոտրսնզ



մարը՝ 041052486112, որը բացված է «Ինվեստբանկի» Սպանդարյանի մասնաճյուղում, իդենտիֆիկացնող համարը 7814021761: Բեռը բաց է թողնվել պատրաստի արտադրանքի պահեստից:

**Գնորդ կազմակերպության տվյալները.** «Լույս» ՓԲԸ, գտնվում է Գյումրի քաղաքում, Մյասնիկյան պ., 58 հասցեյով, հեռ. 3-52-48, հաշվարկային հաշվի համարը 041052361418, որը բացված է «Երևանբանկի» Գյումրու մասնաճյուղում, իդենտիֆիկացնող համարը 9226163821:

Բեռի առաքումը կատարվել է ըստ N45 առաքման պայմանագրի, որը կնքվել է 200Xթ դեկտեմբերի 28-ին: Գնորդին առաքվել են  
 ա) էլեկտրական սալիկներ՝ 1200 հատ, միավորի բաց թողնման գինը՝ 2500 դրամ  
 բ) էլեկտրական ջեռոցներ՝ 20 հատ, միավորի բաց թողնման գինը՝ 18 000 դրամ:  
 Առանձին տողով նշվել է ԱԱՀ 20% դրույքաչափով:

Հաշիվ-ապրանքագիրը գրանցվել է N 2 առաքման գրքում, 2-րդ էջի 16 տողով:

**ԽՆԴԻՐ 9.15**

Պահանջվում է որոշել վաճառված պատրաստի արտադրանքի ինքնարժեքը և ձևակերպել վաճառքի հետ կապված գործառնությունները: Արտադրանքի պաշարները զնահատվում են միջին կշռված արժեքով:

**Տվյալներ.** «Ա» արտադրատեսակի վաճառքի գինը 3000 դրամ է, գումարած ԱԱՀ, «Բ» արտադրատեսակի վաճառքի գինը 2200 դրամ է, գումարած ԱԱՀ:

Պատրաստի արտադրանքի շարժը 200X թ. I եռամսյակում հետևյալն է

Ցուցանիշներ	«Ա» արտադրատեսակ			«Բ» արտադրատեսակ		
	քանակը, հատ	միավորի ինքնարժեքը, դր	ընդհանուր ինքնարժեքը, դրամ	քանակը, հատ	միավորի ինքնարժեքը, դրամ	ընդհանուր ինքնարժեքը, դրամ
Մնացորդը առ 1 01.200Xթ.	100	2560	?	200	1650	?
Թողարկվել է եռամսյակի ընթացքում	500	2596	?	800	1625	?
Ընդամենը մնացորդի հետ	600	X	?	1000	X	?
Իրացվել է եռամսյակի ընթացքում	400	?	?	900	?	?
Մնացորդը առ 31.03.200Xթ	?	?	?	?	?	?

**ԽՆԴԻՐ 9.16**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել և ձևակերպել իրացված արտադրանքի ինքնարժեքը, արտադրանքի վաճառքից ճանաչված հասույթը, հասույթի ճշգրտումը կապված իրացված արտադրանքի վերադարձման հետ, իրացված և վերադարձված արտադրանքին վերաբերող ԱԱՀ գումարները:



Տվյալներ

Ցուցանիշներ	«Ա» արտադրատեսակ			«Բ» արտադրատեսակ		
	բանալը, հատ	միավորի ինքնարժեքը, դրամ	միավորի գինը, առանց ԱԱՀ, դրամ	բանալը, հատ	միավորի ինքնարժեքը, դրամ	միավորի գինը, առանց ԱԱՀ, դրամ
Իրացվել է հաշվետու եռամսյակում	250	8 500	10 000	800	12 500	14 500
Վերադարձվել է գնորդների կողմից	20	8 500	10 000	50	12 500	14 500

**ԽՆԴԻՐ 9.17**

Պահանջվում է ձևակերպել արտադրանքի թողարկման գործընթացի հետ կապված գործառնությունները, կատարել գրանցումներ հաշիվներում, որոշել պատրաստի արտադրանքի արտադրական ինքնարժեքը, ձևակերպել արտադրանքի իրացման գործառնությունները, կազմել սինթետիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագիրը և հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

Տվյալներ.

1. Սինթետիկ հաշիվների մնացորդները առ 31 մարտի 200X թ

Հաշիվների ծածկ.	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	3 200 000
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	900 000
211	Նյութեր	1 590 000
213	Արագամաշ առարկաներ	450 000
214	Անավարտ արտադրություն	635 000
215	Արտադրանք	420 000
221	Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	665 000
228	Ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով	50 000
251	Դրամարկղ	125 000
252	Հաշվարկային հաշիվ	1 820 000
311	Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ	4 800 000
343	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ (վնաս)	1 500 000
521	Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	620 000
524	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	155 000
525	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սո-	80 000

	ցիալական ապահովագրության գծով	
527	Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	900 000

**II. Անավարտ արտադրության մնացորդը առ 31 մարտի 200Xթ. կազմել է**

Հ/հ	Ծախսումների հոդվածները	010 արտադրատեսակ	020 արտադրատեսակ
1	2	3	4
1	Ուղղակի նյութական ծախսումներ	150 000	190 000
2	Աշխատանքի վարձատրության ուղղակի ծախսումներ	80 000	100 000
3	Ուղղակի ծախսումներ սոցիալական ապահովագրության հատկացումների գծով	10 000	15 000
4	Անուղղակի արտադրական ծախսումներ	40 000	50 000
	Ընդամենը անավարտ արտադրության ինքնարժեք	280 000	355 000

**II. Հաշվետու եռամսյակում տեղի ունեցած տնտեսական գործառնությունները**

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1	Անավարտ արտադրության մնացորդը տեղափոխվել է հիմնական արտադրության հաշիվ	?
2.	Նյութերի ծախսի բաշխման տեղեկագրի համաձայն ծախսվել են նյութեր	
	ա) հիմնական արտադրությունում 010 արտադրատեսակի պատրաստման համար	480 000
	բ) հիմնական արտադրությունում 020 արտադրատեսակի պատրաստման համար	600 000
	գ) օժանդակ արտադրության կարիքների համար (օժանդակ արտադրության բոլոր ծախսումները հաշվառվում են որպես ուղղակի)	120 000
	դ) հիմնական արտադրամասի շենքերի և սարքավորումների սպասարկման համար	80 000
	ե) վարչական շենքի սպասարկման համար	100 000
	Ընդամենը	1 380 000
3.	Նյութերի ծախսի բաշխման տեղեկագրի համաձայն պահեստից շահագործման են հանձնվել արագամաշ առարկաներ հետևյալ նպատակների համար	
	ա) հիմնական արտադրամասի կարիքների համար	50 000
	բ) օժանդակ արտադրամասի կարիքների համար	20 500
	գ) վարչական կարիքների համար	32 500
	Ընդամենը	103 000

64 000	ցումբախմբի ցանկերի (ա) ցանկերի համարում և ցանկերի համարում	11
40 000	մեքենաներ	10
12 000	ուղեորներ (բ)	
10 000 18 000	ուղեորներ (բ) և ցանկերի համարում և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
65 000	մեքենաներ	9
50 000	մեքենաների և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
15 000	մեքենաների և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
100 000	մեքենաների և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	8
50 000	մեքենաների և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	7
130 450	մեքենաներ	6
30 450	մեքենաների և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
100 000	մեքենաների և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
137 000	մեքենաներ	5
35 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
12 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
15 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
45 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
30 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
1 015 000	մեքենաներ	1
250 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
100 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
65 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
350 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	
3	2	1
250 000	վեճակներ և ցանկերի համարում (ա) և ցանկերի համարում (ա)	4



## Անուղղակի արտադրական ծախսումների բաշխման հաշվարկ

Արտադրատեսակներ	Արտադրական բանվորների աշխատավարձ	Բաշխման գործակից	Անուղղակի արտադրական ծախսումներ
010			
020			
Ընդամենը			

Արտադրության ծախսումների հաշվառման քարտ  
010 արտադրատեսակ

Ծախսումների հոդվածները	Անավարտ արտադրության մնացորդը առ 31.03.200Xթ.	Փաստացի ծախսումները և եռամսյակում	Թողարկված արտադրանքի փաստացի ինքնարժեքը	Անավարտ արտադրության մնացորդը առ 30.06.200Xթ.
Ուղղակի նյութական ծախսումներ				120 000
Ուղղակի ծախսումներ աշխատանքի վարձատրության գծով				75 000
Ուղղակի ծախսումներ պարտադիր սոցապի գծով				10 000
Անուղղակի արտադրական ծախսումներ				35 000
Ընդամենը				240 000

Արտադրության ծախսումների հաշվառման քարտ  
020 արտադրատեսակ

Ծախսումների հոդվածները	Անավարտ արտադրության մնացորդը առ 31.03.200Xթ.	Փաստացի ծախսումները և եռամսյակում	Թողարկված արտադրանքի փաստացի ինքնարժեքը	Անավարտ արտադրության մնացորդը առ 30.06.200Xթ.
Ուղղակի նյութական ծախսումներ				180 000
Ուղղակի ծախսումներ աշխատանքի վարձատրության գծով				92 000
Ուղղակի ծախսումներ պարտադիր սոցապի գծով				13 000

Անուղղակի արտադրական ծախսում- ներ			45 000
Ընդամենը			330 000

### ԽՆԴԻՐ 9.18

Պահանջվում է կազմել պաշարների շարժի հաշվառման ստորև բերված գործառ-  
նությունների ձևակերպումները.

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Մատակարարներից ձեռք են բերվել նյութեր	
	ձեռք բերման գներով	100 000
1	2	3
	ԱԱՀ	20 000
	Ընդամենը ըստ մատակարարի հաշվի	120 000
2.	Ստացվել է տրանսպորտային կազմակերպության հաշիվը այդ նյութերի տեղափոխման համար	10 000
3.	Հաշվետու ամսի կողմից վճարվել են նյութերի բեռնաթափման ծախսումները	4 000
4.	Մատակարարներից ստացվել են պահեստամասեր	
	ձեռք բերման գներով	50 000
	ԱԱՀ	10 000
	Ընդամենը	60 000
5.	Պահեստ են հանձնվել օժանդակ գործիքային արտադրամասում պատրաստված պահեստամասերը	20 000
6.	Վերադարձվել է գնորդների մոտ հայտնաբերված խտան արտադրանքը	50 000
7.	Ծախսվել են նյութեր	
	ա) հիմնական արտադրությունում արտադրանքի պատրաստ- ման համար	200 000
	բ) հիմնական արտադրությունում սարքավորումների և շեն- քերի սպասարկման ու նորոգման համար	50 000
	գ) օժանդակ արտադրությունում աշխատանքի կատարման համար	80 000
	դ) գնորդի կողմից վերադարձված խտան արտադրանքի շտկման համար	10 000
	ե) պատրաստի արտադրանքի փաթեթավորման համար	40 000
	զ) վարչական շենքի նորոգման համար	50 000
	Ընդամենը	?
8.	Մատակարարից ձեռք է բերվել արագամաշ գույք	
	ձեռք բերման գներով	80 000
	ԱԱՀ	16 000
	Ընդամենը	96 000
9	Օժանդակ արտադրամասի կողմից թողարկվել և պահեստ են հանձնվել արագամաշ գործիքներ	50 000

10.	Շահագործման է հանձնվել արագամաշ գույքը՝	
	ա) հիմնական արտադրամասերին	30 000
	բ) օժանդակ արտադրամասերին	20 000
	գ) վարչությանը	30 000
	Ընդամենը (երկու ձևակերպում)	80 000
11.	Պահեստ են մուտքագրվել հաստոցների լուծարքից ստացված նյութերը	5 000
12.	Արտադրանքի պատրաստման համար	
	ա) հաշվարկվել է աշխատավարձ հիմնական արտադրության բանվորներին	100 000
	բ) կատարվել են հատկացումներ սոցիալական ապահովագրության համար	17 000
	Ընդամենը	117 000
13	Դուրս են գրվել հիմնական արտադրությանը վերաբերող	
1	2	3
	անուղղակի ծախսումները	?
14.	Պահեստ է հանձնվել հիմնական արտադրությունից ստացված պատրաստի արտադրանքը՝ փաստացի ինքնարժեքով	?
15.	Պահեստ է մուտքագրվել խտանի շտկումից ստացված արտադրանքը	?
16.	Անավարտ արտադրության մնացորդը հիմնական արտադրության հաշվից տեղափոխվել է հաշվեկշռային հաշիվ	40 000
17.	Իրացվել է չօգտագործվող արագամաշ գույքը ինքնարժեքով	20 000
18.	Գնորդին ներկայացվել է հաշիվը իրացվող արագամաշ գույքի համար	
	ա) բացթողման գներով	25 000
	բ) ԱԱՀ	5 000
	Ընդամենը	30 000
19	Պատրաստի արտադրանքը առաքվել է գնորդին ինքնարժեքով	250 000
20	Գնորդին ներկայացվել է հաշիվը առաքված արտադրանքի համար	
	ա) բացթողման գներով	300 000
	բ) ԱԱՀ	60 000
	Ընդամենը	360 000
21	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է՝	
	ա) նյութերի պակասորդ	10 000
	բ) վառելիքի ավելցուկ	12 000

### ԽՆԴԻՐ 9.19

Պահանջվում է որոշել և ձևակերպել մեծածախ առևտրի կազմակերպությունում վաճառված ապրանքների ինքնարժեքը պաշարների ինքնարժեքի հաշվարկման ԱՄԱԵ (ֆիֆո) բանաձևով:

Տվյալներ. Եինանյութերի մեծածախ բազան ունի 2 պահեստ երևանում և Տաշի-րում: Եինանյութերի շարժը այդ պահեստներում հետևյալն է

Ցուցանիշներ	Ց ե մ ն ն տ			Գ ա ղ		
	բանավ. տ	միավորի արժեքը, դրամ	ընդհանուր գումարը, դրամ	բանավ. տ	միավորի արժեքը, դրամ	ընդհանուր գումարը, դրամ
1	2	3	4	5	6	7
<u>Երևանի պահեստ</u> Մնացորդը առ 31.03.200Xթ.	50	10 000		20	8 000	
<u>Մուտքը II եռամսյակում</u> ապրիլ	100	10 200		200	8 200	
մայիս	120	10 500		150	8 500	
1	2	3	4	5	6	7
հունիս	150	10 300		120	8 300	
<u>Ելքը II եռամսյակում</u> ապրիլ	140	X	X	180	X	X
մայիս	70	X	X	170	X	X
Մնացորդը առ 30.06.200Xթ.	210			140		
<u>Տաշիհի պահեստում</u> Մնացորդը առ 31.03.200Xթ.	30	10 100		30	8 000	
<u>Մուտքը II եռամսյակում</u> ապրիլ	80	10 200		150	8 200	
մայիս	60	10 500		180	8 500	
հունիս	100	10 300		220	8 300	
<u>Ելքը II եռամսյակում</u> ապրիլ	70	X	X	170	X	X
մայիս	70	X	X	150	X	X
հունիս	100	X	X	110	X	X
Մնացորդը առ 30.06.200Xթ.	30			150		

### ԽՆԴԻՐ 9.20

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել ապրանքների իրացման զուտ արժեքը և հաշվարկել ու ձևակերպել ապրանքների արժեքի նվազումից կորուստը մանրածախ առևտրում

Տվյալներ. Մանրածախ առևտրական կազմակերպությունում գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել են տղամարդու վերարկուներ և կանացի ձմեռային զգեստներ, որոնք հնացել են և չեն կարող վաճառվել ինքնարժեքից բարձր գներով:

Դայտնաբերվել է 20 հատ տղամարդու վերարկու և 30 հատ կանացի զգեստ: Տղամարդու մեկ վերարկուի վաճառքի գինը հաշվառման ընդունման պահին եղել է 30 000 դրամ, որից ԱՄՔ 5000 դրամ, առևտրական հավելագինը 2500 դրամ: Տվյալ պահին յուրաքանչյուր վերարկուն կարող է վաճառվել 18000 դրամով, սակայն վաճառքի նախապատրաստելու համար անհրաժեշտ է կատարել լրացուցիչ ծախսում 2000 դրամի չափով: Կանացի մեկ զգեստի վաճառքի գինը եղել է 24 000 դրամ, որից 4000



դրանը ԱԱՀ, իսկ առևտրային հավելագինը 2000 դրամ. Յուրաքանչյուր զգեստը տվյալ պահին հնարավոր է վաճառել 15 000 դրամով վաճառքի նախապատրաստելու համար 1500 դրամ լրացուցիչ ծախս կատարելու պայմանով

**ԽՆԴԻՐ 9.21**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել վաճառված ապրանքների ինքնարժեքը և ձևակերպել ապրանքների ձեռք բերման ու վաճառքի գործառնությունները մանրածախ առևտրում որոշել ու ձևակերպել վաճառքի ֆինանսական արդյունքը:

Տվյալներ. Ներկերի մանրածախ խանութը ձեռք է բերել 5 կգ քաշով 1000 տուփ հատակի դարչնագույն ներկ՝ վաճառքի նպատակով: Յուրաքանչյուր տուփի գնման գինը 3000 դրամ է, գումարած 20% ԱԱՀ: Խանութը պետք է վաճառի ներկի յուրաքանչյուր տուփը 4200 դրամով, ներառյալ ԱԱՀ-ն և առևտրական հավելագինը: Հաշվետու ժամանակաշրջանում ներկի ամբողջ խմբաքանակը վաճառվել է, հասույթը մուտքագրվել է դրամարկղ. վաճառքի իրականացման համար ծախսվել են փաթեթավորման նյութեր 10000 դրամ, հաշվարկվել է աշխատավարձ 80000 դրամ, կատարվել են սոցիալական ապահովագրության հատկացումներ 20 000 դրամ:

**ԽՆԴԻՐ 9.22**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել վաճառված ապրանքների ինքնարժեքը, կատարել հաշվետու ժամանակաշրջանում իրացված ապրանքների և չիրացված ապրանքների մնացորդի միջև առևտրական հավելագնի բաշխման հաշվարկը, ձևակերպել ապրանքների ձեռք բերման և վաճառքի գործառնությունները մանրածախ առևտրում:

Տվյալներ. Մանրածախ առևտրի կազմակերպությունում չվաճառված մանկական վերարկուների մնացորդը 200Xթ. հունվարի մեկի դրությամբ կազմել է 20 հատ, յուրաքանչյուրի վաճառքի գինը՝ 18 000 դրամ, այդ թվում առևտրական հավելագինը 2 000 դրամ, ԱԱՀ 3 000 դրամ: Հունվար ամսում կարի ֆարրիկայից ստացվել է 100 հատ վերարկու, իսկ փետրվարին 40 հատ. Յուրաքանչյուր վերարկուի գնման գինը 13 000 դրամ է, գումարած 20% ԱԱՀ. Հաշվետու եռամսյակում ձեռք բերված վերարկուները վաճառվելու են նույն գնով եռամսյակի ընթացքում վաճառվել է 150 հատ վերարկու: Վաճառքից հասույթը մուտքագրվել է խանութի դրամարկղ:

**ԽՆԴԻՐ 9.23**

Կազմել մանրածախ առևտրում ապրանքների շարժի գործառնությունների ձևակերպումները

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Մատակարարներից ձեռք են բերվել ապրանքներ	200 000
	ա) գնման գներով	?
	բ) ԱԱՀ (20%)	?
	Ընդամենը	?
2.	Ձևակերպվել է ձեռք բերված ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերությունը	
	ա) առևտրական հավելագինը	20 000



Ամսաթիվը	Նյութի միավորի արժեքը, դր.	Մուտքը, կգ	Ելքը, կգ	Մնացորդը, կգ
1	2	3	4	5
Մնացորդը առ 30.06.200Xթ.	1500			20
4.07 մուտք է եղել	1550	40	X	X
12.07 մուտք է եղել	1600	50	X	X
15.07 տրվել է արտադրությանը	X	X	60	X
25.07 մուտք է եղել	1620	60	X	X
1.08 տրվել է արտադրությանը	X	X	40	X
10.08 մուտք է եղել	1580	50	X	X
1	2	3	4	5
25.08 տրվել է արտադրությանը	X	X	70	X
11.09 մուտք է եղել	1550	20	X	X
15.09 տրվել է արտադրությանը	X	X	60	X
Մնացորդը առ 30.09.200Xթ.	X			10

Պահանջվում է գնահատել նյութի մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և որոշել ծախսված նյութի ինքնարժեքը ԱՄԱԵ, ՎՄԱԵ և միջին կշռված արժեքի բանաձևերով.

#### Առաջադրանք 4

Մանրածախ խանութը մատակարարից ձեռք է բերել 100 հատ էլեկտրական մսաղաց վաճառքի համար, յուրաքանչյուր միավորի համար ըստ հաշիվ-ապրանքագրի պետք է վճարվի 15 000 դրամ, գումարած ԱԱՀ: Ձեռք բերված ապրանքները մինչև խանութի պահեստ տեղափոխման և բեռնաթափման համար առաքիչի կողմից վճարվել է 20 000 դրամ: Մսաղացի վաճառքի գինը սահմանվել է

21 840 դրամ, այդ թվում առևտրական հավելագինը՝ 3 000 դրամ, ԱԱՀ 3 640 դրամ Գաշվետու ժամանակաշրջանում վաճառվել է 80 հատ մսաղաց. Վճարը մուտքագրվել է խանութի դրամախիչը:

Պահանջվում է որոշել վաճառված ապրանքների ինքնարժեքը և ձևակերպել ապրանքների ձեռք բերման ու վաճառքի գործառնությունները մանրածախ առևտրում:

#### Ստուգողական հարցեր

1. Ո՞ր ակտիվներն են դասվում պաշարների թվին՝
2. Ո՞ր ծախսումներն են ներառվում պաշարների ինքնարժեքի մեջ՝
3. Որո՞նք են պաշարների ինքնարժեքի մեջ չներառվող ծախսերը՝
4. Ինչու՞ են կայանում պաշարների ինքնարժեքի որոշման ստանդարտ ծախսումների մեթոդը՝
5. Որ՞ն է պաշարների ինքնարժեքի որոշման մանրածախ մեթոդի առանձնահատկությունը՝
6. Նշել պաշարների ինքնարժեքի հաշվառման բանաձևերը՝
7. Ինչպե՞ս են գնահատվում պաշարների մնացորդները ԱՄԱԵ բանաձևի կիրառման դեպքում:
8. Ինչպե՞ս են գնահատվում պաշարների մնացորդները ՎՄԱԵ բանաձևի կիրառման դեպքում:
9. Ինչպե՞ս են գնահատվում պաշարների մնացորդները միջին կշռված արժեքի բանաձևի կիրառման դեպքում:

10. Ո՞ր դեպքում պաշարները պետք է չափվեն իրացման գույք արժեքով:
11. Ի՞նչ փաստաթղթերով են ձևակերպվում պաշարների մուտքագրումը կազմակերպության պահեստ:
12. Ո՞ր փաստաթղթերով են ձևակերպվում նյութերի և արագամաշ առարկաների պահեստից արտադրությանը բաց թողման գործառնությունները:
13. Ինչպե՞ս է կազմակերպվում պաշարների պահեստային հաշվառումը:
14. Ո՞ր դեպքում պետք է ճանաչվի արտադրանքի, ապրանքի վաճառքից հասույթը.
15. Որո՞նք են արագամաշ առարկաների հաշվառման առանձնահատկությունները.
16. Ինչպե՞ս է ճշգրտվում հասույթը գնորդի կողմից արտադրանքի վերադարձման դեպքում:
17. Ո՞ր դեպքում է առաջանում առաքված արտադրանքի հաշվառման անհրաժեշտությունը:
18. Ինչպե՞ս են հաշվառում ապրանքների շարժը մեծածախ առևտրում.
19. Ինչպե՞ս են հաշվառում ապրանքների շարժը մանրածախ առևտրում:
20. Ինչպե՞ս են հաշվարկվում վաճառված ապրանքների ինքնարժեքը մանրածախ առևտրում:
21. Ինչպե՞ս են ձևակերպվում պաշարների գույքագրման արդյունքները:
22. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում պաշարների արժեքի նվազումը և դրա հակադարձումը:

### Տ ե ս տ ե ր

Տնտեսական գործառնությունների ձևակերպումների ներկայացված պատասխաններից ընտրել ճիշտ տարբերակը.

Չ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Պատասխան		
		Տարբերակ	Գտ	Կտ
1	2	3	4	5
1.	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է նյութերի պակասորդ	Ա Բ Գ	211 712 714	714 211 211
2.	Տրանսպորտային կազմակերպության կողմից կատարվել է ձեռք բերված նյութերի տեղափոխում	Ա Բ Գ	211 211 521	251 521 211
3.	Պահեստից բաց են թողվել պահեստամասեր հիմնական արտադրամասի սարքավորման նորոգման համար	Ա Բ Գ	811 813 813	211 211 213
4.	Մատակարարից ստացված նյութերի ընդունման ժամանակ հայտնաբերվել է պակասորդ, որի գումարով մատակարարին ներկայացվել է բողոքարկում	Ա Բ Գ	521 229 521	211 521 229
5.	Պահեստ են մուտքագրվել սարքավորումների լուծարքից ստացված պահեստամասերը	Ա Բ Գ	211 211 211	614 714 111
6.	Դուրս են գրվել տարերային աղետի հետևանքով փչացած նյութերը	Ա Բ Գ	714 211 731	211 714 211
7.	Մատակարարից ստացվել է արագամաշ գույք	Ա Բ	211 111	521 521

		Գ	213	521
8	Հաշվետու անձի կողմից վճարվել են ձեռք բերված նյութերի բեռնման-բեռնաթափման ծախսումները	Ա Բ Գ	211 228 211	228 211 521
9.	Գույքագրման ժամանակ հայտարարված նյութերի պակաստորոջ դուրս է գրվել մեղավոր անձի հաշվին	Ա Բ Գ	229 222 222	614 211 614
10.	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է ապրանքների ավելցուկ	Ա Բ Գ	216 714 215	614 216 614
11.	Պահեստ են մուտքագրվել օժանդակ արտադրամասում պատրաստված	Ա Բ	211 213	812 811
1	2	3	4	5
	պահեստամասերը	Գ	213	812
12	Արտացույցվել է խանութի կողմից ձեռք բերված ապրանքների վաճառքի գնի և ինքնարժեքի տարբերությունը	Ա Բ Գ	217 216 711	216 217 217
13.	Ճանաչվել է արտադրանքի վաճառքից հասույթը	Ա Բ Գ	222 221 251	614 611 611
14	Հիմնական արտադրության հաշվում առաջացած անավարտ արտադրության մնացորդը տեղափոխվել է հաշվեկշռային հաշիվ	Ա Բ Գ	811 214 214	214 811 215
15	Մանրածախ խանութի դրամարկղում ստացվել է հասույթը ապրանքների իրացումից	Ա Բ Գ	251 221 251	614 611 611
16	Պահեստից բաց են թողնվել շինանյութեր վարչական շենքի նորիզման համար	Ա Բ Գ	712 713 713	213 211 213
17	Ձևակերպվել է մեծածախ առևտրում իրացված ապրանքների ինքնարժեքի ճշգրտումը առևտրական հավելագնի գումարով	Ա Բ Գ	711 217 217	217 711 216
18	Պահեստից արտադրանքը առաքվել է գնորդին ինքնարժեքով	Ա Բ Գ	714 714 711	216 215 215
19	Վաճառվել են չօգտագործվող նյութեր ինքնարժեքով	Ա Բ Գ	711 714 712	211 211 211
20	Ճանաչվել է չօգտագործվող նյութերի վաճառքից հասույթը	Ա Բ Գ	251 221 221	614 614 714
21.	Ձևակերպվել է պաշարների արժեքի նվազումը	Ա Բ Գ	714 713 218	218 211 614
22	Ձևակերպվել է նախկինում ճանաչված պաշարների արժեքի նվազման հակադարձումը	Ա Բ Գ	218 614 218	614 218 714

Տվյալները համախառմաբար ներկայացված են հարյուր տոկոսով և չեն ներկայացվում առանձին շրջաններով: Վերջինս կազմակերպվում է համապատասխանաբար 200X-ի տարեկան հաշվառման արդյունքներով: Վերջինս կազմակերպվում է համապատասխանաբար 200X-ի տարեկան հաշվառման արդյունքներով:

Վերջինս կազմակերպվում է համապատասխանաբար 200X-ի տարեկան հաշվառման արդյունքներով: Վերջինս կազմակերպվում է համապատասխանաբար 200X-ի տարեկան հաշվառման արդյունքներով:

Վերջինս կազմակերպվում է համապատասխանաբար 200X-ի տարեկան հաշվառման արդյունքներով: Վերջինս կազմակերպվում է համապատասխանաբար 200X-ի տարեկան հաշվառման արդյունքներով:

Վերջինս կազմակերպվում է համապատասխանաբար 200X-ի տարեկան հաշվառման արդյունքներով: Վերջինս կազմակերպվում է համապատասխանաբար 200X-ի տարեկան հաշվառման արդյունքներով:

**ՆԱԽՆԻՇԱԿԱՆ ԿԱԳՆՑՆԵՐԻ ՆԱԽՆԻՇԱԿԱՆ ԿԱԳՆՑՆԵՐԻ ՆԱԽՆԻՇԱԿԱՆ ԿԱԳՆՑՆԵՐԻ**

**01 ԿԱՄԵՐ**

26.	Պահպանված և նախատեսված ծախսերի և եկամուտների մեջ	Գ	215	814
		Բ	215	812
		Ս	215	811
25.	Կազմակերպության ծախսերի և եկամուտների մեջ	Գ	211	521
		Բ	211	312
		Ս	211	311
24.	Պահպանված և նախատեսված ծախսերի և եկամուտների մեջ	Գ	823	211
		Բ	822	211
		Ս	812	211
23.	Պահպանված և նախատեսված ծախսերի և եկամուտների մեջ	Գ	823	211
		Բ	822	211
		Ս	821	211



չ ըստն 099 միջարժուքի վիճարցոյի վստխն ղրղը օտիցորպոտ Եվրոսի վ-ժի ԷԷ մնո ցորնուցի ցորնուսուԷ :մունս 98 մըվիվպոտոտո միով 'չ մունս ղրղը ԻԻ մորոպ տիսն իզը ցորնսը վուկոք վօստիտոմզվԵ :չ ըստն 009 ԷԼ միջարմ վորստ վօստնսմզի :միսստ ցոտիտոցո ցոտն 000 01 ր ր-ԷՈՂ Լոտսմզը 'չ ըստն 000 28 միջարմ վորստ սնզիցիզը րսմիոզն սնզիսնսզմտն տիտիտը :Մզրլոտիտ ԻվնոնոմՂ

- մնզցիվճուպ վնցոտմսնսվ
- 'տուպ շ 'մնզըոստոպիտ
- 'մցոտիտոտիի ցորնսզմտն

չ Լզնի ցվմս 'Լոտնզճոմզի ցորնուկոք վնզըմորսն իվճուպտ մըսսմստիճուպ իվճուպ 89 N չ Լզմնոտիմզը մցոտնցըվղ ստզզ Եստնցոտսնսմզի ԵվրոսնսզմտնսԵ :րսնզցըցորպոտ վիվտոնոմզը ցզիճուստուպ չ ճոզոտ մնզըուկոք իցոցըմսվ ցորնսզմտնԵ . ըստն 00Լ Լ96 չ Լզիտոցի ցվցոտնցըվղ իսմզնսն վճիզ վնիմզոտն 842N ցվ-Լ վնվնուԷ .մորոպ սնզիցիտոցոր ցվմոտցվզը օտիսմվից ցվնզնոտ ցորնոնզիտոցնոտի ցոտնստիճուպ ր ցոտնոնզիճուպ վնզըմիմզ ԷԷՂ տիտիտը :Մ չ Լզիսնսզմտն մ-ՉԼ րչցվն Եվ-8 վնվնուպ մցոտնցըվղ Տ փոտոտիճուպ մսիտոտիճ իցոցըմսվ 822 Լ41 Իվժ վ-9 վնվնուպ ԻՄX002 վնտիտիզն ԼԻԻ «Եսնստոտըն» ՄզրլոտիՏ

• Լոտնզճոմզի ցորնուկոք վնզը

-մորոն իվճուպտ մըսսմստիճուպ վօցո տտզիճուպ ր Լոտնզճոմզի ցորնսճոտնս վնզըսն իվճուպտ մնզնսն վճիզ ցվտնիվճոցոտն Լզոտնզիտոցը չ րսիճըցոտնԷ

**ՏՕՆ ԵՎԵՂՂ**

:(ցոտիտոցըմտ) ըստն 000 Է չ օտիցորպոտ

միվպոտոտո րսմիոզն ցորնսզմտն րսմօքոմտ ԷԷ րսցոճնճուտիցոցոր ԼոտիՏ

- :Խսմորսն ըստն 000 92 'տուցոպ տիսն 9 միվճուպ վնցոտմսնսվ
- :ըստն 002 Լ 'միջարմ վսնսնցոտմստ 'տուպ շ 'մնզըոստ վսնստիտ
- 'մցոտիտոտիի ցորնսզմտն ՉԼN

մնզնստոտի Լորստզզ չ Լզնի ցվմս 'ցկոտը ցորնուկոք վնզըմորսն իվճուպտ մըսսմստիճուպ իվճուպ 81N 81N 0000Ի Լզմնոտիմզը տը 'ցվ-10 վնվնուտ 'տուգ Եստնցոտսնսմզի ԵվրոսնսզմտնԵ :ըստն 0500Ի մոզիտոլցոտի չ Լզիտն ցվցոտնոտոլտը Ի Խոզննսն վճիզ ԼՉ2 N ցվ-4 վնվնուտը 'տուցոպ սնզիցիտոցոր ցվոցոտնզճնսի ցոտնճ Ի Լզիսնսզմտն 'մ -6 րչցվն Եվ-5 վնվնուտ 'Խտոցիտը մն 9 իցոցըմսվ ԼՋ3 Իվժ վ-4 վնվնուտ վնտիտիզն ցոտնստիճն մցոտնոտոլտը Ի ցզօնցոտ ցոտիտոցոտցիվճ ԼԻԻ «Իստնոտիճ» ՄզրլոտիՏ

• մնզնստոտի

ցոտիտոտիճուպ օտիտոտի տզզ ցոտնս ր մնզնստոտի ցորնոնզիտոցը վնզիցիտոտի -ճուպ տզզ ցոտըցոտ ստզիճուպ Լզնոտի տի ցորնզ վնզըմոտիտ օտիմզճ րստը

**ՏՕՆ ԵՎԵՂՂ**

100 000	Լվճուտոտի Եվրոսնսզմտն Լ ճոզոտ Խտոտը Խտոտը Խտոտը	28
25 000	մորոպ վճիցոտ	27.
	Լվճուտոտի մշտնոտի Եվրոսնսզմտն Լ Խտոտը Խտոտը Խտոտը	
	Խտոտը Խտոտը Խտոտը Խտոտը Խտոտը Խտոտը	



**ԽՆԴԻՐ 10.6**

Կազմել դրամարկղի մուտքի և ելքի օրդերները ստորև բերված տվյալների հիման վրա (մուտքի օրդերների համարակալումը սկսել 12-ից, իսկ ելքի օրդերներինը՝ 18-ից):

1. Հունվարի 24-ին թիվ 228412 չեկով հաշվարկային հաշվից ստացվել է 120 000 դրամ գործուղման ծախսերի և տնտեսական կարիքների համար:
2. Հունվարի 29-ին առաքիչ Տ.Սիմոնյանից ստացվել է առհաշիվ գումարի չօգտագործված մնացորդը՝ 15 000 դրամ: Առհաշիվ գումարի օգտագործման վերաբերյալ Սիմոնյանի կողմից ներկայացվել է N 46 հաշվետվություն:
3. Փետրվարի 4-ին թիվ 228413 չեկով հաշվարկային հաշվից ստացվել է 1 200 000 դրամ՝ աշխատավարձ վճարելու համար:
4. Փետրվարի 5-ից 7-ը դրամարկղից վճարվել է աշխատավարձ ըստ N6-11 վճարային տեղեկագրերի՝ 1 100 000 դրամ:
5. NA-141 հրամանի համաձայն փետրվարի 12-ին ֆինանսական տնօրեն Կ.Պետրոսյանին գործուղման համար դրամարկղից տրվել է կանխավճար՝ 150 000 դրամ:

**ԽՆԴԻՐ 10.7**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա լրացնել դրամարկղային գիրքը և գանձապահի հաշվետվությունը 200Xթ. հունվարի 9-ից մինչև 20-ը ընկած ժամանակաշրջանի համար:

Տվյալներ. 1.Դրամարկղի մնացորդը առ 9 հունվարի 200Xթ. կազմել է 68 000 դրամ:

2.Հունվարի 9-ից մինչև 20-ը տեղի են ունեցել հետևյալ գործառնությունները.

Ամսաթիվ	Փաստաթղթի համարը	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
9.01	10	Վճարվել է Սահակյանին առհաշիվ գումարի գերածախսի դիմաց	20 000
10.01	16	Ստացվել է Պետրոսյանից առհաշիվ գումարի չօգտագործված մնացորդը	15 000
10.01	17	Ստացվել է հաշվարկային հաշվից N614420 չեկով գործուղման ծախսերի համար	150 000
10.01	11	Վճարվել է կանխավճար Կարապետյանին ծառայողական գործուղման համար	150 000
12.01	18	Աշխատողներից ստացվել է նրանց տրամադրված առողջարանի ուղեգրերի արժեքը	120 000
14.01	19	N614421 չեկով ստացվել է կանխիկ գումար հաշվարկային հաշվից՝ աշխատավարձ վճարելու համար	2 850 000
18.01	12-14	Վճարվել է աշխատավարձ անձնակազմին N4-6 վճարային տեղեկագրերով	2 720 000

18.01	20	Ստացվել է պահեստապետ Ստեփանյանից՝ պակասորդի գծով վնասի հատուցման համար	16 000
19 01	21	Ստացվել է կանխիկ գումար հաշվարկային հաշվից N614422 չեկով՝ պարզևատրում վճարելու համար	1 500 000
20.01	15-17	Վճարվել է պարզևատրում անձնակազմին N7-9 վճարային տեղեկագրերով	1 500 000
20 01	18	Կանխիկ մուծման N12461244 հայտով մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ	300 000

### ԽՆԴԻՐ 10.8

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա կազմել և մշակել գանձապահի հաշվետվությունը 200Xթ. հոկտեմբերի 5-ից 10-ը ընկած ժամանակաշրջանի համար

#### Տվյալներ

Ամսաթիվը	Փաստաթղթի համարը	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
		Մնացորդը առ 5.10.200Xթ	50 000
5.01	415	Ստացվել է կանխիկ գումար հաշվարկային հաշվից N085412 չեկով՝ աշխատավարձ վճարելու համար	1 280 000
5.10	521	Վճարվել է հաշվետու անձ Իվանյանին գերաժախսի դիմաց	12 000
6.10	416	Ստացվել է հաշվետու անձ Դարբինյանից առհաշիվ գումարի չօգտագործված մնացորդը	8 000
7.10	522-523	Վճարվել է աշխատավարձ անձնակազմին N20-21 վճարային տեղեկագրերով	1 200 000
7.10	524	Վճարվել է առհաշիվ գումար ինժեներ Պողոսյանին՝ զորուղման համար	100 000
8.10	417	Ստացվել է զեղորդից՝ վաճառված արտադրանքի դճ-Սաց	150 000
8.10	418	Ստացվել է պահեստապետ Սահակյանից՝ պակասորդի գծով վնասի հատուցման համար	15 000
9.10	419	Ստացվել է հասույթը չօգտագործվող նյութերի իրացումից	100 000
9.10	420	Մուտքագրվել է չօգտագործվող նյութերի վաճառքի արժեքում ներառված ԱԱՀ-ն	?
10 10	525	Վճարվել է ավանդագրված աշխատավարձը	80 000
10 10	526	Կանխիկ գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ կանխիկ մուծման N0426350 հայտով	150 000

### ԽՆԴԻՐ 10.9

Ստորև բերված պայմանական տվյալների հիման վրա կազմել վճարային հանձնարարագիր հաշվարկային հաշվից մատակարարին դրամական միջոցներ փոխանցելու վերաբերյալ՝ ստացված նյութերի դիմաց:

Տվյալներ. «Հայիաստոց» ՓԲԸ-ն N 65 պայմանագրի համաձայն 200Xթ հոկտեմբերի 10-ին N 4542 հաշիվ-ապրանքագրով «Երևանի ալյումինի կոմբինատ» ԲԲԸ-ից ստացել է ալյումին՝ 420 000 դրամ արժեքով: «Հայիաստոց» ՓԲԸ N 120412513512 հաշվարկային հաշիվը բացված է «Բարեգործ» բանկի կենտրոնի մասնաճյուղում (Երևան, Սպանդարյան փողոց, 14), իսկ ալյումինի կոմբինատի N 010410728121 հաշվարկային հաշիվը բացված է «Կրեդիտ» բանկի Արաբկիրի մասնաճյուղում (Երևան, Կոմիտասի պող., 21): Վճարային հանձնարարագիրը դուրս է գրվել հոկտեմբերի 11-ին:

### ԽՆԴԻՐ 10.10

Պահանջվում է ձևակերպել վճարային հանձնարարագիր շահութահարկի գծով կանխավճարը բյուջե փոխանցելու վերաբերյալ:

Տվյալներ. Վճարային հանձնարարագիրը դուրս է գրվել 200Xթ փետրվարի 18-ին և համարակալվել է 24: Վճարողը՝ «Լույս» ԲԲԸ, հաշվարկային հաշիվ N 316421614312, բացված «Երևան» բանկում, իդենտիֆիկացնող համարը՝ 345614624. Ստացողը՝ Արաբկիրի հարկային տեսչություն, ընթացիկ հաշիվ N 110829644212: Վճարի տեսակը՝ շահութահարկի կանխավճար՝ 1 800 000 դրամ գումարով:

### ԽՆԴԻՐ 10.11

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ստուգել և մշակել հաշվարկային հաշվից քաղվածքները, նշելով թղթակցող հաշիվները:

Տվյալներ. Հաշվարկային հաշվով կատարվող գործառնությունների ծածկագրերը.

01	մուտքագրում (կրեդիտում) կամ ելքագրում (դեբետում) վճարային հանձնարարագրով
02	ստացում (կրեդիտում) կամ վճարում (դեբետում) կանխիկ գումարով
03	ստացում (կրեդիտում) կամ վճարում (դեբետում) հաշվարկային չեկերով
04	ակրեդիտիվի բացում (դեբետում) կամ ակրեդիտիվի շօգտագործված մնացորդների մուտքագրում (կրեդիտում)

II. Քաղվածքներ «Լույս» ԲԲԸ N316421614312 հաշվարկային հաշվից.

ա) Քաղվածք N 10 փետրվարի 1-4 200Xթ.

Մնացորդը առ 01.02. 200Xթ.			1 650 250 դրամ		
Ամսաթիվը	Փաստաթղթի համարը	Գործառնության տեսակը	Թղթակցող հաշիվը	Դեբետ	Կրեդիտ
01/02/200Xթ.	132	01	135 160 200		1 250 000
03/02/200Xթ.	432	02	220 140 238	858 000	
04/02/200Xթ.	175	01	142 840 128		420 000
Ընդամենը				?	?
Մնացորդը 05.02. 200Xթ. դրությամբ					?

բ) Քաղվածք N 11 փետրվարի 5-8 200Xթ.

Մնացորդը առ 05.02. 200Xթ.			? դրամ		
Ամսաթիվը	Փաստաթղթի համարը	Գործառնության տեսակը	Թղթակցող հաշիվը	Դեբետ	Կրեդիտ
1	2	3	4	5	6
05/02/200Xթ.	014	01	128 820 535	550 000	
07/02/200Xթ.	017	02	220 140 238		600 000
08/02/200Xթ.	215	01	142 840 128		828 550
1	2	3	4	5	6
Ընդամենը				?	?
Մնացորդը 09.02. 200Xթ. դրությամբ					?

գ) Քաղվածք N 12 փետրվարի 9-12 200Xթ.

Մնացորդը առ 09.02. 200Xթ.			? դրամ		
Ամսաթիվը	Փաստաթղթի համարը	Գործառնության տեսակը	Թղթակցող հաշիվը	Դեբետ	Կրեդիտ
09/02/200Xթ.	045	04	312 135 142	1 500 000	
10/02/200Xթ.	046	01	001 125 120	128 000	

4	Ֆինանսական հարկերի վճարումը	452 000
3.	Արտադրանքների արտադրության հարկերի վճարումը	460 000
2.	Ստացված ապրանքների հարկերի վճարումը	16 000
1.	Մյուս հարկերի վճարումը	3
Կ/Կ	<b>Գործարարական հարկերի վճարումը</b>	<b>2</b>
3		

Տվյալները 200Xթ. I եռամսյակի համարում են:

Պատճառված հարկերի և հարկերի վճարումը կազմում է 200Xթ. I եռամսյակի համարում 10.12.200Xթ. ընդհանուրը:

1. N 45 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է ահմարների շինարարության հարկի վճարումը՝ 500 000 դրամ,  
 2. N 46 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է փոխանցված և ԼԼԿ-ի գումարը՝ 128 000 դրամ,  
 3. N 47 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է հարկերի վճարումը՝ 140 000 դրամ:  
 • քաղաք N 12:  
 1. N 14 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է «Գրատուն» արտադրանքների հարկի վճարումը՝ 550 000 դրամ,  
 2. կանխիկ մատուցում N 17 հարկ, որի մատուցումը կապված է հարկերի վճարման հետ:  
 3. «Պրատուն» առևտրային ընկերության հարկի վճարումը՝ 600 000 դրամ,  
 4. N 215 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է հարկերի վճարումը:  
 • քաղաք N 11:  
 1. N 14 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է «Գրատուն» արտադրանքների հարկի վճարումը՝ 550 000 դրամ,  
 2. կանխիկ մատուցում N 17 հարկ, որի մատուցումը կապված է հարկերի վճարման հետ:  
 3. «Պրատուն» առևտրային ընկերության հարկի վճարումը՝ 600 000 դրամ,  
 4. N 175 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է հարկերի վճարումը:  
 • քաղաք N 10:  
 1. «Ներտրային» ԲԲԸ N 132 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է հարկերի վճարումը՝ 250 000 դրամ,  
 2. N 528432 չեզ, որով բաց է բողոքի կանխիկ վճարումը՝ 858 000 դրամ,  
 3. «Պրատուն» առևտրային ընկերության հարկի վճարումը՝ 175 վճարային հանձնարարագրեր, որի հիման վրա բացվել է հարկերի վճարումը:  
 III. Հաշվարկային հաշվի քաղաքների կցի գծի փոխարկերի և հարկերի վճարումը

11/02/200Xթ.	047	01	301 110 215	140 000	?
Շրջան				?	?
Սկզբնական					?
13.02.200Xթ.					?

100 000	դրամագումարի և արժույթի փոխանցումներ	22
100 000	դրամագումարի և արժույթի փոխանցումներ	21
000 99 000 56 120 000	մարտի և ապրիլի ամիսների (բ) և մայիսի ամիսների (գ) ամիսների արժույթի փոխանցումներ (դ) և արժույթի փոխանցումներ (ե) և արժույթի փոխանցումներ (զ) և արժույթի փոխանցումներ (է) և արժույթի փոխանցումներ (ը) և արժույթի փոխանցումներ (թ) և արժույթի փոխանցումներ (վ) և արժույթի փոխանցումներ (օ) և արժույթի փոխանցումներ (յ) և արժույթի փոխանցումներ (ք) և արժույթի փոխանցումներ (ղ) և արժույթի փոխանցումներ (ն) և արժույթի փոխանցումներ (Ն) և արժույթի փոխանցումներ (Ն)	20
20 000	արժույթի փոխանցումներ	19
150 000	արժույթի փոխանցումներ	18
250 000	արժույթի փոխանցումներ	17
?	արժույթի փոխանցումներ	16
3	արժույթի փոխանցումներ	15
140 000	արժույթի փոխանցումներ	14
?	արժույթի փոխանցումներ	13
200 000	արժույթի փոխանցումներ	12
65 000	արժույթի փոխանցումներ	11
150 000	արժույթի փոխանցումներ	10
18 000 35 000	արժույթի փոխանցումներ	9
250 000	արժույթի փոխանցումներ	8
4 000	արժույթի փոխանցումներ	7
7 000	արժույթի փոխանցումներ	6
7 000	արժույթի փոխանցումներ	5
4 000 3 000 8 500	արժույթի փոխանցումներ	4
1 500 000	արժույթի փոխանցումներ	3
1 500 000	արժույթի փոխանցումներ	2
	արժույթի փոխանցումներ	1

	տների ուղեգրերի արժեքը	
23.	Արտարժութային հաշվում մուտքագրվել է բանկի երկարա- ժամկետ վարկը (1.000\$ x 300)	300 000
24.	Արտարժութային հաշվից փոխանցվել է մատակարարին (200\$ x 305)	61 000
25	Հաշվարկային հաշվից բացվել է ակրեդիտիվ «Մետալուրգ» ԲԲԸ-ի հետ հաշվարկներ կատարելու համար	500 000
26.	«Մետալուրգ» ԲԲԸ-ից ստացվել են սև մետաղներ՝ ա) ձեռքբերման արժեքը բ) ԱԱՀ	320 000 ?
27.	«Մետալուրգ» ԲԲԸ-ի պարտքը վճարվել է ակրեդիտիվից	?
28.	Հաշվարկային հաշվում մուտքագրվել է «Մետալուրգ» ԲԲԸ- ի համար բացված ակրեդիտիվի չօգտագործված մնացորդը	?
29	Ձևակերպվել է դրական փոխարժեքային տարբերությունը՝ ա) դրամարկղում եղած արտարժույթի գծով բ) արտարժութային հաշվում եղած արտարժույթի գծով	12 000 23 000

### ԽՆԴԻՐ 10.13

Պահանջվում է ձևակերպել արտարժութային հաշվի գործառնությունները, կատարել գրանցումներ սինթետիկ հաշիվներում, կազմել սինթետիկ հաշիվների շրջանառության տեղեկագիրը և հաշվեկշիռը հաշվետու եռամսյակի վերջի դրությամբ:

**Տվյալներ. I.** Սինթետիկ հաշիվների մնացորդները առ 30 09. 200Xթ

Հաշ. ծածկ.	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	13 200 000
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	1 200 000
1	2	3
252	Հաշվարկային հաշիվ	7 900 000
253	Արտարժութային հաշիվ	2 100 000
311	Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ	17 000 000
343	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ	5 000 000

253 «Արտարժութային հաշիվ» հաշվի մնացորդը կազմել է 7 000 \$, փակման ամսաթվի դրությամբ ԿԲ սահմանված ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքը՝ 300 դրամ:

**II.** Հաշվետու եռամսյակի ընթացքում տեղի ունեցած տնտեսական գործառնությունները.

Գործ. N	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1.	Արտարժութային հաշվում մուտքագրվել է բաժնետերերից՝ տեղաբաշխված սովորական բաժնետոմսերի դիմաց (1 000	?

	\$ x 302)	
2.	Արտարժուքային հաշվում ստացվել է գնորդից (500 \$ x 305)	?
3.	Կանխիկ մուծման հայտով կանխիկ արտարժույթը դրամարկից մուտքագրվել է արտարժուքային հաշիվ (300\$ x 304)	?
4.	Արտարժուքային հաշվում ստացվել է պատվիրատուից (800\$ x 304)	?
5.	Արտարժուքային հաշվից փոխանցվել է մատակարարին (400 \$ x 303)	?
6.	Արտարժուքային հաշվից մարվել է ներգրավված երկարաժամկետ փոխառությունը (500\$ x 304)	?
7.	Չևակերպվել է արտարժուքային հաշվում առաջացած փոխարժեքային տարբերությունը (եռամսյակի վերջին օրվա 33 ԿԲ սահմանված փոխարժեքը 305 դրամ է)	?

## ՍՏՈՒԳՈՂԱԿԱՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐ, ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՏԵՍՏԵՐ

### Ստուգողական առաջադրանքներ

#### Առաջադրանք 1

Վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի մնացորդը 200Xթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել է

«Ա» գնորդինը 240 000 դրամ (առաջացել է նախորդ տարվա դեկտեմբերի 10-ին, վճարման ժամկետը 30 օր է),

«Բ» գնորդինը 120 000 դրամ (առաջացել է նախորդ տարվա հունիսի 14-ին, վճարման ժամկետը 30 օր է)

Հունվարի 20-ին «Ա» գնորդին ապառիկ վաճառվել է 150 000 դրամի արտադրանք, որի դիմաց վճարումը պետք է կատարվեր 10 օրվա ընթացքում Սեպտեմբերի 1-ին կատարվել է այդ արտադրանքի գծով մասնակի վճարում 100 000 դրամ.

Մարտի 15-ին «Բ» գնորդին վաճառվել է 350 000 դրամի արտադրանք 30 օրվա ժամկետում վճարելու պայմանով: «Բ» գնորդի կողմից հունիսի 12-ին կատարվել է նախորդ տարվա պարտքի լրիվ մարում:

Պահանջվում է որոշել դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի մեծությունը նախորդ և հաշվետու տարվա վերջի դրությամբ և դրա փոփոխությունները, կազմել համապատասխան հաշվապահական ձևակերպումները և որոշել դեբիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու տարվա վերջի դրությամբ:

#### Առաջադրանք 2

Վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի մնացորդը 2007թ. վերջի դրությամբ կազմել է «Ա» գնորդի պարտքը 120 000 դրամ (առաջացել է 2007թ հոկտեմբերի 15-ին, մարման ժամկետը 30 օր է), «Բ» գնորդի պարտքը 100 000 դրամ (առաջացել է 2007թ. հունվարի 10-ին, մարման ժամկետը սահմանված չէ).

Որոշել դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի մեծությունը, կազմել համապատասխան ձևակերպումները և որոշել վաճառքների գծով



ղերիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու տարվա վերջի դրությամբ

**Առաջադրանք 3**

2007թ վերջի դրությամբ «Ա» գնորդի պարտքը կազմել է 320 000 դրամ (կետանցվել է 85 օրով), «Բ» գնորդինը՝ 180 200 դրամ (կետանցվել է 185 օրով), իսկ «Գ» գնորդինը՝ 100 000 դրամ (կետանցվել է 420 օրով): 223 «Վաճառքների և այլ եկամուտների գծով ղերիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստ» հաշվի մնացորդը նախորդ տարվա վերջի դրությամբ կազմել է 120 000 դրամ:

Որոշել ղերիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի մեծությունը, ձևակերպել դրա փոփոխությունը և որոշել վաճառքների գծով ղերիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու տարվա վերջի դրությամբ

**Ստուգողական հարցեր**

23. Ո՞րն է ղերիտորական պարտքը:
24. Ո՞ր դեպքում է առաջանում ղերիտորական պարտքը
25. Որո՞նք են ղերիտորական պարտքերի ճանաչման չափանիշները.
26. Ինչպիսի՞ն է ղերիտորական պարտքերի դուրս գրման կարգը.
27. Ո՞ր դեպքում է ղերիտորական պարտքը համարվում կետանցված:
28. Ո՞ր դեպքում է ղերիտորական պարտքը համարվում անհուսալի:
29. Ինչպե՞ս է ձևավորվում ղերիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստը:
30. Ինչպե՞ս է ձևակերպվում ղերիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստի ստեղծումը և հակադարձումը:
31. Ո՞ր է ծառայողական գործուղումը:
32. Ի՞նչ ծախսեր են փոխհատուցում ծառայողական գործուղման դեպքում
33. Ո՞ր փաստաթղթերով է ձևակերպվում առհաշիվ տրված գումարների օգտագործումը:
34. Ին՞չ փաստաթղթերով են ձևակերպվում դրամարկղային գործառնությունները
35. Ինչպե՞ս է լրացվում դրամարկղային գիրքը
36. Ին՞չ է զանձապահի հաշվետվությունը և ինչպե՞ս է այն մշակվում:
37. Ին՞չ է բանկային հաշվի քաղվածքը և ինչպե՞ս է այն մշակվում.
38. Ինչպե՞ս են հաշվառում արտարժույթային հաշվում առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները:
39. Ին՞չ է ակրեդիտիվը և ինչպե՞ս են հաշվառում ակրեդիտիվով իրականացվող հաշվարկները:
40. Ին՞չ է չեկային գրքույթը և ինչպե՞ս են հաշվառում դրանով իրականացվող հաշվարկները.

**Տ ե ս տ եր**

Տնտեսական գործառնությունների ձևակերպումների ներկայացված տարբերակներից ընտրել ճիշտ պատասխանը.

Գ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Պատասխան		
		Տարբերակ	Դտ	Կտ
1	2	3	4	5
1.	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է կան-	Ա	251	714

	խիկ դրամի պակասորդ դրամարկում	Բ Գ	714 251	251 614
2.	Դրամարկում ստացվել է կանխիկ դրամ հաշվարկային հաշվից՝ աշխատավարձ վճարելու համար	Ա Բ Գ	251 252 251	253 251 252
3.	Դրամարկոլ է մուտքագրվել հաշվետու ամսից առհաշիվ գումարի չօգտագործված մնացորդը	Ա Բ Գ	528 251 251	251 228 528
4	Դրամարկոլից վճարվել է հաշվետու ամսին՝ գործուղման համար	Ա Բ Գ	528 229 228	251 251 251
5.	Հաշվետվության համաձայն ձևակերպվում է առհաշիվ գումարի օգտագործումը գործուղման համար	Ա Բ Գ	228 713 228	251 228 713
6	Դրամարկոլից վճարվել է աշխատավարձ անձնակազմին	Ա Բ Գ	527 251 713	251 527 527
7.	Դրամարկոլի գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է արտադրության ավելցուկ՝	Ա Բ Գ	614 253 251	251 614 614
8.	Դրամարկոլի գույքագրման ժամանակ հայտնաբերված պակասորդը դուրս է գրվել գանձապահի հաշվին	Ա Բ Գ	222 527 614	614 614 222
9.	Դրամարկոլ է մուտքագրվել գանձապահից՝ պակասորդի դիմաց	Ա Բ Գ	222 251 251	251 222 527
10	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է բյուջե՝ պարտքի դիմաց	Ա Բ Գ	524 521 524	251 252 252
11.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է ապառիկ	Ա	211	252
1	2	3	4	5
	ծեռք բերված նյութերի արժեքը	Բ Գ	521 531	252 252
12.	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է գնորդից՝ ապառիկ վաճառված արտադրանքի դիմաց	Ա Բ Գ	221 252 252	252 221 222
13.	Հաշվարկային հաշվից մարվել է բանկի կարճաժամկետ վարկը	Ա Բ Գ	512 252 511	252 511 252
14.	Դրամարկոլից վճարվել է վարձատուին վարձավճարը վարչական շենքի գործառնական վարձակալության գծով	Ա Բ Գ	713 713 713	531 251 224
15.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է էլեկտրաէներգիայի արժեքը, որը օգտագործվել է հիմնական արտադրամասի կարիքների համար	Ա Բ Գ	713 521 813	252 252 252
16.	Հաշվարկային հաշվից բացվել է ակտիվիտիվ մատակարարի հետ հաշվարկներ կատարելու	Ա Բ	254 252	252 251

	համար	Գ	252	254
17.	Մատակարարի պարտքը վճարվել է ակրեդիտիվից	Ա	531	254
		Բ	521	252
		Գ	521	254
18.	Չաշվարկային հաշվում մուտքագրվել է ակրեդիտիվի չօգտագործված մնացորդը	Ա	252	254
		Բ	254	252
		Գ	521	252
19.	Ձևակերպվել է արտարժութային հաշվում առաջացած դրական փոխարժեքային տարբերությունը	Ա	253	725
		Բ	625	253
		Գ	253	625
20.	Ձևակերպվել է արտարժութային հաշվում առաջացած բացասական փոխարժեքային տարբերությունը	Ա	253	725
		Բ	725	253
		Գ	253	625
21.	Գնորդին վաճառվել է կազմակերպությանը պատկանող ավտոմեքենան բաց թողնման գներով	Ա	251	614
		Բ	221	621
		Գ	221	721
22.	Չաշվարկային հաշվում ստացվել է գնորդից՝ վաճառված արտադրանքի արժեքը	Ա	252	221
		Բ	251	221
		Գ	252	614
23.	Գնորդի կողմից հետ է վերադարձվել դեռևս չվճարված արտադրանքը, բաց թողնման գներով	Ա	612	252
		Բ	611	221
		Գ	612	221
24.	Ձևակերպվել է արտադրանքի հետ վերադարձումից և գների իջեցումից հասույթի ճշգրտումը	Ա	612	221
		Բ	611	612
		Գ	611	221
25.	Կատարվել են մասհանումներ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին	Ա	714	223
		Բ	223	714
		Գ	223	614
26.	Ձևակերպվում է դեբիտորական պարտքերի կորուստների պահուստի հակադարձումը	Ա	714	223
		Բ	614	223
		Գ		
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
		Գ	223	614
27.	Վաճառքի գծով անհուսալի դեբիտորական պարտքը դուրս է գրվել պահուստի հաշվին	Ա	223	221
		Բ	221	223
		Գ	714	221
28.	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերված նյութերի պակասորդը դուրս է գրվել պահեստի պատասխանատու աշխատողի հաշվին	Ա	222	614
		Բ	222	714
		Գ	614	222
29.	Պահեստապետի աշխատավարձից պահվել է պակասորդի փոխհատուցման համար	Ա	222	614
		Բ	222	527
		Գ	527	222
30.	Մատակարարից նյութերի ստացման ժամանակ հայտնաբերվել է պակասորդ, որի գումարով մատակարարին ներկայացվել է բողոքարկում	Ա	229	521
		Բ	211	521
		Գ	521	222
31.	Արտացույվում են բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով հայտարարված շահաբաժինները	Ա	229	141
		Բ	141	627
		Գ	222	627



### **ԽՆԴԻՐ 11.3**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա որոշել ներդրումային գույքի կուտակված մաշվածությունը վաճառքի պահի դրությամբ և ձևակերպել վաճառքի հետ կապված գործառնությունները.

Տվյալներ. Կազմակերպությունը 200Xթ. հունվարին ձեռք է բերել ավտոտնակի շինություն գործառնական վարձակալության տալու նպատակով. Այդ շինությունը ձեռք բերելու համար հաշվարկային հաշվից վճարվել է 30 000 000 դրամ, ներառյալ ԱԱԳ: Շինության հետագա չափումը իրականացվել է սկզբնական արժեքի մոդելով: Մաշվածությունը հաշվարկվել է գծային մեթոդով, օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 10 տարի: 4 տարի անց կազմակերպությունը որոշել է վաճառել ավտոտնակի շինությունը: Ենթը վաճառվել է 25 000 000 դրամով, ներառյալ ԱԱԳ: Ենթի վաճառքի համար հաշվարկային հաշվից վճարվել են միջնորդավճարներ 250 000 դրամ:

### **ԽՆԴԻՐ 11.4**

Պահանջվում է ձևակերպել ներդրումային գույքի իրական արժեքով վերաչափման և վաճառքի հետ կապված գործառնությունները և որոշել վաճառքի ֆինանսական հետևանքը:

Տվյալներ. Կազմակերպությունում կիրառվում է ներդրումային գույքի հետագա չափման իրական արժեքի մոդելը: 2007թ. դեկտեմբերի վերջի դրությամբ ներդրումային գույքի հաշվեկշռային արժեքը 50 000 000 դրամ է, շուկայական գինը՝ 52 500 000 դրամ, իսկ 2008թ. վերջում շուկայական գինը կազմել է 48 500 000 դրամ: 2009թ. սկզբում գույքը վաճառվել է 50 000 000 դրամով, ներառյալ ԱԱԳ: Վաճառքից գումարը ստացվելու է մեկ ամսվա ընթացքում:

### **ԽՆԴԻՐ 11.5**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է ձևակերպել իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների իրացման գործառնությունները և չիրացված շահույթի վերագրումը հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտներին:

Տվյալներ. Կազմակերպությունը իրացրել է վաճառքի համար մատչելի երկարա-ժամկետ ֆինանսական ակտիվները, որոնց իրական արժեքը վաճառքի պահին 800 000 դրամ է, արժեզրկումից կուտակված կորուստները՝ 40 000 դրամ: Հաշվարկային հաշվից վճարվել է միջնորդավճար ակտիվների վաճառքի համար՝ 30 000 դրամ: Վաճառքից եկամուտը կազմել է 820 000 դրամ: Իրական արժեքով վերաչափումից սեփական կապիտալում հաշվառված աճը կազմել է 20 000 դրամ

### **ԽՆԴԻՐ 11.6**

Կազմել ֆինանսական ակտիվների վաճառքի հետ կապված գործառնությունների ձևակերպումները.

Տվյալներ. Կազմակերպությունը վաճառել է դուստր ընկերության բաժնետոմսերը, որոնք ձեռք էր բերել 1 տարի առաջ և պահում էր վաճառքի նպատակով: Այդ բաժնետոմսերի սկզբնական արժեքը ձեռք բերման պահին կազմել է 2 000 000 դրամ, տարվա համար հաշվեզրված շահարաժիները կազմել են



30 000	ցուցանում սկսվում է միայն այն դեպքերում, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:	
55 000	ընդհանուր ծախսերի 10% մասը, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:	9.
85 000	միայն այն դեպքերում, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:	8.
14 000 100 000 80 000	ընդհանուր ծախսերի 10% մասը, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:	7.
60 200	միայն այն դեպքերում, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:	6.
8 500 000	միայն այն դեպքերում, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:	5.
?	իսկապատճառով մեծ ծախսերը	
250 000	իսկապատճառով մեծ ծախսերը (մինչև 100 000 ՀՀ դրամ)	4.
200 000	իսկապատճառով մեծ ծախսերը (մինչև 100 000 ՀՀ դրամ)	3.
20 000 000	միայն այն դեպքերում, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:	2.
3	2	1.
?	ընդհանուր	
25 000 000	իսկապատճառով մեծ ծախսերը (մինչև 100 000 ՀՀ դրամ)	1.
3	2	1.
<b>Գումարներ</b>	<b>Նշանակություններ</b>	<b>Կ/Է</b>

մեծ ծախսերի 10% մասը, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:

11.11.11

իսկապատճառով մեծ ծախսերը (մինչև 100 000 ՀՀ դրամ):  
 մեծ ծախսերի 10% մասը, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:  
 միայն այն դեպքերում, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:

մեծ ծախսերի 10% մասը, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:

մեծ ծախսերի 10% մասը, երբ ընդհանուր ծախսերը կազմում են 100 000 ՀՀ դրամ:

11.11.11

4.	ցուցիչային և արհեստագործական շինարարական աշխատանքների արժեքները	8 500 000
3.	արհեստագործական աշխատանքների արժեքները	1 500 000
2.	հասցեի ցուցիչային և արհեստագործական աշխատանքների արժեքները	6 800 000
1.	արհեստագործական աշխատանքների արժեքները	2 500 000
Յ	Զ	8 500 000
Գումարներ	Արժեքներ	

Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:

11.11.12

19.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	2
18.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	2
17.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	2
16.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	2
15.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	300 000
14.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	250 000
13.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	240 000
12.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	250 000
11.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	120 000
10.	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	20 000
	Արժեքները համապատասխանում են հարկային օրենսդրության 11.11.12-րդ հոդվածի 1-րդ կետին:	50 000



2	մտցիլի ըսի մեքսայ -աշ ց վցւրաքսգւրաքսն ցոհոքսգւքսն 3ւ Էրիսգիտոք Դ Էրշմպ	19
2	Երկրաբանական Երկրաբանական Էրիսն ց ց սնսն մնգտւրաքսից վրաքնշիտոքտոք ստգիշու	18.
2	Երկրաբանական Երկրաբանական -րաքսից Էրիսն ց սնսն մնգտւրաքս վրաքնշիտոքտոք ստգիշու	17.
12 000	Էրիսն վքրաքստստոք սնսիտոք Էրիշու ց վրաքնշիտոքտոքտոք մրաքնշիտոքտոք ց վրաքնշիտոքտոքտոք Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	16.
125 000	Էրիսն վքրաքնշիտոքտոք ց Էրիսն Էրիսն Էրիսն -րաքս ց վրաքնշիտոքտոքտոք Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	15.
150 000	Էրիսն վքրաքնշիտոքտոք Էրիսն Էրիսն Էրիսն -նսս Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	14.
220 000	Էրիսն վքրաքնշիտոքտոք Էրիսն Էրիսն Էրիսն վքրաքնշիտոքտոք Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	13.
2 100 000 1 000 000	Էրիսն վքրաքնշիտոքտոք (Է) Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն (Ը) մնգտւրաքս Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	12
800 000	Էրիսն վքրաքնշիտոքտոք Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	
3	Է	
	Է	
	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	11.
2	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	
2 000 000	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	10.
2 550 000 1 000 000	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	9
160 000	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	8.
20 000 150 000	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	7.
60 000	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	6.
125 000	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	5
	Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն Էրիսն	

05Յ չ Ղզրեծի ըժգըսոցժնյվ վնգըսոնց օրիսոցրոյի .ցոյ սօ ց Ե Եոսնգժոսոս ընգըսոնց իվչ  
-ոյ ցվոհոսիոնչոյ չ Ղզիսոնժոսոսը ընոցի ճվնսոցե : ԷՂՈ Ոոնսոնցը իսրոսն 000 09Ճ  
ընգըսոնց Նսիգըսեոստեօ օրեոցը ցոսոոգրոյի չ Ղզոցրոյի ըրոսըսոնսնգիոցըրեոյի

**Գ ժրոսնսոնժոսոսը**

ճվժոսոց

-ոյի վժրոսնսոսոս ըժրոսնսոս ցոհոոցոցրոյվ Ղզոնգիոցը ր Ղզնսյ . ցոսն 000 09 չ Ղզի  
-ոցի ճվիչոյ ցվոհոսիոնչոյ սոցրոյ ճցսն . ընգըրոսըսոնսոսը ցոցըսնոսվոսի վժրոսն  
-ոսոսո ցը Ղզիսոսոսի ճըրնսի ցրոսըսնսնգիոցըրեոյի ցվոսոսնսոցրոյն . ցոսն 0000Ճ  
վգըրոսնոսոս ցրոսըսնսոսրոս ցոհոոնսոսրոս ցոհոոնսոսրոս ցը Ղզիսոսոսի ' ցոսն 000 05 Է  
ընոհոսոսոսնչոյ չ Ղզիիսոնչոյ ' ցոսն 000 04 վգըսոնց ցոցըսնոսնգըրոյի ցը Ղզիոսնոս  
սոցրոյ ցոցըրոսրոսիոսն վժոսոցրոյի : ցոսն 00004 . (ԷՂՈ ճոցոս) ընցըրոսնսոսն հոկ  
' ցոսն 005Ճ չ Ղզրեծի ըժգըսոցժնյվ վնսիոսնցը վժրոսնսոսը : ժրոսնսոսոս ընոսիոկը  
00 Է ցվնսոցե չ Ղզժոսոս ցոսոցըսնչոցըրոցըր րսոնցիչոյ ըրոսըսոնսնգիոցըրեոյի

**Կ ժրոսնսոնժոսոսը**

ըժրոցըսոց ցոհոոցոցրոյվ վժ

-ոցրոյի Ղզնսո ր ընգըրոսըսոսըսոսն օրիոնոսի ոցը վժոսոցրոյի վժնոսիոցրոյ Ղզոնցը  
-ոցը . ցոսն 000 01 . սոցրոյ վժոսոցրոյի վժնոսիոցրոյ սոցըսնսոնցընցըր չ Ղզիսոցի ճըր  
-նսի վըցո րսոնցիչոյ : ցոսն 000 04 . (ԷՂՈ ճոցոս) ընցըրոսնսոսն ընոցըրոսն ճվժոսոց  
-ոյ . ցոսն 000 22Յ . ըրոսըսոսրոյիչոյ ճրոհիոսոսի ցվոսոսն վժոսոցրոյի ' չ ցոսն 000 005  
ըժգըրոս ցոհոոցընցըրոյ վժնոսիոցըրոյ : իսրոսն 000 024 ' չվնոսիոցրոյ չ Ղզիսոցրոյի

**Ը ժրոսնսոնժոսոսը**

ըժրոսնսոս ցոհոոցոցրոյվ վժոսոցրոյի վնգըրոսոսոսնոն Ղզնսյ : ընգըրոսն

-նցիոցը ցոհոոսոսոսիչոյ վնգըրոսըսոսըսոսն օրիոնոսի ոցը վժոսոցրոյի ' ր ցոցըրոսն  
-ոնցի իսժգըրոս ցոհոոսն վնգըրոսիոցրոյ ցոհոոցոցրոյվ Ղզրեծի : իսրոսն 000 005 Է ցը  
Ղզիսոցրոյի ընգըրոսոսոսն ցըսվցըսը հոկ ' ցոսն 000 08Ղ Է ցընցըրոսն վնոսիոցրոյի  
նսնժոյ ' ցոսն 000 25Յ Է չ Ղզրեծի ըժգըրոս ցոհոոսն վնգըրոսոսնոսն Նոն ճրոսն  
-սն վնցըրո : ՓՂ00Յ ցոսն 000 000 Է ճվիչոյ ցվոհոսիոնչոյ իսնցըրոսի ' ընգըրոսոս  
-ոնո Նսիչոցըր ցոսոսոսն ցվոնսոցը Ղզըն չ ժոցը ըրոսըսոնսնգիոցըրեոյի ՓՂ00Յ

**Չ ժրոսնսոնժոսոսը**

ըժրոցըրոց ցոհոոցոցրոյվ

վժոսոցրոյի Ղզոնցըրոց ր Ղզնսյ ընգըրոսըսոսըսոսն վժոսոցրոյի վժրոսն Ղզոնցըրոց  
ր ճրոսըսնսն վոսն վժոսոցրոյի ըրոսըսոսրոյիչոյ օրիոնոսի վժրոսն ցվոսըսնսնցը  
Ղզնսյ : ցոսն ընցըրոսն ցվոհոսիոնչոյ չ Ղզիոսոս ընոցի ճվնսոցե : ցոսն 000 02Է սոցրոյ  
վժոսոցրոյի վժրոց ընգըրոսըսոսնսոսնցըր ցը Ղզիոցըրոսի ճվիչոյ ցվոհոսիոնչոյ : ԷՂՈ Ոոն  
-սոնցըր ' իսրոսն 000 009 Ը չ Ղզիսոցրոյի ըժրոցը : ըժրոցը Ղզոսոցրոյի չ Ղզնսո ցոյ վնոս  
Ը ըրոսըսոնսնգիոցըրեոյի . վնոս 0 Է ըրոսըսոնսոսը սոհոստեօ հոկ ' ցոսն 000 000

ըժգըրոս ցվոնսոսնցըր ' չ ցոսն 000 000 4 ըժգըրոս ցոհոոցընցըր վն

' ցրոսըսոնսն չ Ղզոսոնչոյ ցըրեոյի վժրոսն ցվոսըսնսնցըր սկ ըրոսըսոնսնգիոցըրեոյի

**Ի ժրոսնսոնժոսոսը**

**վգըրոսնսոնժոսոսը ցոհոոսնսոսը**

**ԵՐՈՅՐՈՅ ԻԳ ԵԳՅՈՒԷ ' ԵԳՐՅՐՈՆՆՈՅՈՒՄ ՂԻՈՆՆՍԵՒՍՈՒ**

: ոցըր և ըրոսըսոնսն ցվոհոսիոնչոյ չ ցըսըրոցըրոցըր և ըրոսըսոնսն ցոհոոսըրոցըր  
-ոս վիչոյ ոկ Ղզնսո ընոսըր իսըր վնոսոսըսըսը : ըրոսըսոնսն Ղզիոցըր ցվոցըր  
-նսո ցոհոոցոցրոյվ Ղզրեծի ոսի ցըրոկ վնգըրոսիս . վնցըրոցըր ՉԷ ԷՂ ր ԷՂ ԷՂ

ԸՂ ԷՂ ԵԳՆՂՂ

000 դրամ: Հաշվետու անձի կողմից վճարվել են նյութերի տեղափոխման ծախսերը 15 000 դրամ: Կազմել նյութերի վաճառքի գործառնությունների ձևակերպումները: Որոշել նյութերի վաճառքի ֆինանսական արդյունքը:

#### **Առաջադրանք 6**

Լուծարվել է պահեստի շենքը, որի սկզբնական արժեքը 4 500 000 դրամ է, իսկ կուտակված մաշվածությունը՝ 4 200 000 դրամ: Շենքը քանդելու համար հաշվարկվել է աշխատավարձ բանվորներին՝ 120 000 դրամ, կատարվել են հատկացումներ սոցալի համար՝ 30 000 դրամ, օգտագործվել են արագամաշ գործիքներ՝ 20 000 դրամ: Շենքի լուծարքի ստացված պիտանի շինանյութերը զնախատվել են 100 000 դրամ և հանձնվել են պահեստ: Ձևակերպել շենքի լուծարքի հետ կապված գործառնությունները և որոշել լուծարքի ֆինանսական հետևանքը:

#### **Առաջադրանք 7**

Կազմակերպությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում առաքել է արտադրանք գնորդներին՝ 18 500 000 դրամ ինքնարժեքով: Արտադրանքի արժեքը բացթողման գներով (առանց ԱԱՀ) կազմել է 25 000 000 դրամ: Վաճառքի իրականացման համար ծախսվել են փաթեթավորման նյութեր 150 000 դրամ, հաշվարկվել է աշխատավարձ 600 000 դրամ, կատարվել են սոցիալական ապահովագրության հատկացումներ 90 000 դրամ: Հաշվարկային հաշվից վճարվել է արտադրանքի փոխադրման համար 500 000 դրամ: Վարչական նպատակներով կատարվել են հետևյալ ծախսերը. հաշվարկվել է աշխատավարձ անձնակազմին՝ 1 000 000 դրամ, կատարվել են սոցիալական ապահովագրության հատկացումներ 150 000 դրամ, ծախսվել են նյութեր շենքի վերանորոգման համար՝ 250 000 դրամ, հաշվարկվել է հիմնական միջոցների մաշվածությունը՝ 200 000 դրամ: Որոշել և ձևակերպել գործառնական գործունեության ֆինանսական արդյունքը:

### **Ստուգողական հարցեր**

1. Տալ եկամտի սահմանումը:
2. Ինչպե՞ս են դասակարգվում եկամուտները:
3. Ե՞րբ է ճանաչվում եկամուտը ֆինանսական հաշվետվությունում:
4. Որո՞նք են եկամտի ճանաչման չափանիշները:
5. Ե՞րբ է ճանաչվում արտադրանքի, ապրանքների վաճառքից հասույթը ըստ ԳՀԳՄ 18 ստանդարտի:
6. Տալ ծախսի սահմանումը:
7. Ինչպե՞ս են դասակարգվում ծախսերը:
8. Ե՞րբ է ճանաչվում ծախսը ֆինանսական հաշվետվությունում:
9. Ինչպե՞ս է չափվում ծախսը:
10. Ինչպե՞ս է որոշվում իրացված արտադրանքի ինքնարժեքը:
11. Որո՞նք են իրացման ծախսերը և ինչպիսի՞ն է դրանց կազմը:
12. Որո՞նք են վարչական ծախսերը և ինչպիսի՞ն է դրանց կազմը:
13. Ինչպե՞ս են որոշում սովորական գործունեությունից ֆինանսական արդյունքը:
14. Ինչպե՞ս են որոշում գործառնական գործունեությունից ֆինանսական արդյունքը:
15. Ինչպե՞ս են որոշում ոչ գործառնական գործունեությունից ֆինանսական արդյունքը:
16. Ինչպե՞ս են որոշում արտասովոր դեպքերից ֆինանսական արդյունքը:
17. Ինչպե՞ս է արտացոլվում հաշվառման մեջ էական սխալների ճշգրտումը և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունը:

Գ/Գ	Ֆորմազման համալսարանի անվան Վրացական համալսարան		
	Տարի	Միջին	Ընդամենը
1.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
2.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
3.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
4.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
5.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
6.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
7.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
8.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
9.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
10.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
11.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
12.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
13.	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011
	Մարտի 2011	Մարտի 2011	Մարտի 2011

Տեղեկությունները համալրվում են Վրացական համալսարանի կողմից համալրվող տարեկան հաշվառման արձագանքի հիմամբ:

		Գ	111	211
14.	Հաստոցի լուծարքի համար հաշվարկվել է աշխատավարձ բանվորներին	Ա Բ Գ	721 714 111	527 527 527
15.	Կատարվել են սոցիալական ապահովագրության հատկացումներ հաստոցի լուծարմամբ զբաղված բանվորների համար	Ա Բ Գ	721 714 111	525 525 525
16.	Հաստոցի լուծարքից ստացվել են նյութեր, որոնք հանձնվել են պահեստ	Ա Բ Գ	211 211 211	714 614 111
17.	Շենքի ֆինանսական վարձակալության գծով հաշվետու տարվա ֆինանսական վճարը վերագրվում է ծախսերին	Ա Բ Գ	727 414 414	414 727 413
18.	Հաշվարկվել է ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածությունը, որոնք օգտագործվում են վարչական նպատակներով	Ա Բ Գ	121 713 713	713 112 121
19.	Հաշվարկվել է ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված շենքի մաշվածությունը, որը օգտագործվում է որպես պատրաստի արտադրանքի պահեստ	Ա Բ Գ	712 713 712	112 112 121
20.	Արտացոլվել է վարձավճարը գործառնական	Ա	713	531
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	վարձակալությամբ ընդունված միկրոավտոբուսի համար, որը օգտագործվում է վարչական նպատակներով	Բ Գ	712 713	251 252
21.	Ձևակերպվել է հաշվետու տարվա եկամուտը սառնարանային սարքավորման ֆինանսական վարձակալության գծով	Ա Բ Գ	147 627 147	146 147 627
22.	Ձևակերպվել է շենքի գործառնական վարձակալությունից ստացման ենթակա վարձավճարը	Ա Բ Գ	222 229 614	614 614 521
23.	Հիմնական միջոցների գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել են չհաշվառված գործիքներ, որոնք մուտքագրվել են իրական արժեքով	Ա Բ Գ	614 111 111	111 714 614
24.	Հիմնական միջոցների գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է հեռուստացույցի կորուստ, որը դուրս է գրվել հաշվեկշռային արժեքով	Ա Բ Գ	614 714 111	111 111 614
25.	Հիմնական միջոցների վերագնահատման հետևանքով տեղի է ունեցել արժեքի աճ, որը վերագրվել է եկամուտներին	Ա Բ Գ	111 111 624	321 624 111
26.	Հաշվարկվել է վարչական նշանակության ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիան	Ա Բ Գ	713 712 713	132 112 131
27.	Դուրս է գրվել իրացված ոչ նյութական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը	Ա Բ Գ	721 721 714	132 131 131

28.	Դրանդիտի ստացվել է եղբայրները և նրանց հետ միասին	Ա	251	251	621
	Կտրվել է 1000000	Բ	251	251	721
	Կտրվել է 1000000	Գ	251	251	614
29.	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	131	131	624
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	131	131	311
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	624	624	131
30.	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	721	721	131
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	724	724	131
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	714	714	131
31	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	115	115	624
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	122	122	624
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	122	122	614
32.	Կտրվել է 1000000	Ա	721	721	122
	Կտրվել է 1000000	Բ	714	714	122
	Կտրվել է 1000000	Գ	724	724	122
33.	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	724	724	251
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	721	721	521
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	714	714	521
34.	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	221	221	621
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	252	252	621
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	621	621	221
35	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	141	141	621
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	141	141	629
4			4	5	
3			3		
2			2		
1			1		
	Կտրվել է 1000000	Ա	627	627	222
	Կտրվել է 1000000	Բ	141	141	529
	Կտրվել է 1000000	Գ	222	627	627
36	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	147	147	145
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	145	145	147
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	147	147	627
37	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	147	147	145
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	145	145	147
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	147	147	627
38	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	143	143	627
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	147	147	627
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	627	143	143
39	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	143	143	626
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	626	143	143
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	726	143	143
40	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	711	711	215
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	221	215	215
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	215	611	611
41	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	221	221	611
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	252	611	611
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	611	215	611
42	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Ա	215	215	211
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Բ	712	211	211
	Միջոցները օգտագործվել են համապատասխանաբար	Գ	211	215	215

43.	Դուրս է գրվել իրացված արագամաշ գույքի ինքնարժեքը	Ա Բ Գ	721 714 711	213 213 213
44.	Ճանաչվել է եկամուտը գնորդին վաճառված արագամաշ գույքի գծով	Ա Բ Գ	251 221 221	611 614 621
45.	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է նյութերի պակասորդ	Ա Բ Գ	714 731 711	211 211 211
46.	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է վառելիքի ավելցուկ	Ա Բ Գ	211 211 211	222 614 628
47.	Ապրանքների վաճառքից հասույթը մուտքագրվել է դրամարկով	Ա Բ Գ	251 251 251	611 614 621
48.	Ձևակերպվել է արտադրանքի հետ վերադարձումից և գների իջեցումից հասույթի ճշգրտումը	Ա Բ Գ	612 611 612	611 612 251
49.	Կատարվել են մասհանումներ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին	Ա Բ Գ	714 721 714	222 221 223
50	Ձևակերպվել է դեբիտորական պարտքերի կորուստների պահուստի հակադարձումը	Ա Բ Գ	222 221 223	223 611 614
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
51.	Վաճառքների գծով անհուսալի դեբիտորական պարտքը դուրս է գրվել հաշվետու ժամանակաշրջանի ծախսերի հաշվին	Ա Բ Գ	714 614 221	221 221 223
52.	Գույքագրման ժամանակ հայտնաբերված նյութերի պակասորդը դուրս է գրվել պահեստի պատասխանատու աշխատողի հաշվին	Ա Բ Գ	222 222 527	614 527 222
53.	Դրամարկի գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է կանխիկ դրամի ավելցուկ	Ա Բ Գ	251 251 614	614 343 251
54.	Դրամարկի գույքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է կանխիկ արտարժույթի պակասորդ	Ա Բ Գ	253 614 714	714 251 251
55.	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է գնորդից՝ վաճառված արտադրանքի դիմաց	Ա Բ Գ	251 252 221	614 611 252
56.	Ձևակերպվել է դրական փոխարժեքային տարբերությունը դրամարկիում գտնվող արտարժույթի գծով	Ա Բ Գ	251 625 251	725 253 625
57	Ձևակերպվել է բացասական փոխարժեքային տարբերությունը արտարժույթային հաշվի գծով	Ա Բ Գ	725 725 253	253 251 725
58	Իրացման ծախսերը դուրս են գրվել ֆինանսական արդյունքին	Ա Բ	331 331	713 712

:նկմտրոման և Նգիմեմծուսը մմտրուսե :իսըման ցգ Նգիմստտի մնգըցուսմննցը գոմեոցը հոկ 'տըցձըցստիտ մտտոմնմը և Նգմնտրոմստ մի-ցը ճկմնգնտըցըրոմ ճուրվն վընտըցըրոմ 008 'ըսան ՆըՇ .ըստըրո նմսձուկ և Նգիմտտ ճկմնգնտըցըրոմ մմտրի :իսըման 005Շ ցգ Նգիմվձուտննցտ Ճըսան 'իսձըքստ ցոհոց-տիցո ցոմն 000Շ ոըստըցըրոմ ցոհոմսնիստ տուկ 0001 և Նգիմնուսը :ցվոը ցըրճուց-ցը վմտսվոտի ցոհոմնտըցսցոհի ցնշանս և Նգմնուտի ՇԲԲ «ցըվը» մըցնոմիՏ

մնգըցուսթնայ  
-տուցսե ցըրճուցըրոմ վմտսվոտի ցոհոմնտըցսցոհի Նգմնգիտը և ցոհիձըցուտու  
**ՇՂ1 ՍԿԵԴԿ**

իվձուկ ցվմոհիմտիձուկ ցգ Նգիմեմծ  
-տուց մնգըցուսմննցը ճուրվն վնգըրոստըցըրոմ :ըման 0001 մըվըրստըցըրոմ Նոմցստ-մտ հոկ ' և ցոմն 000 Շ մձըքստ ցոհոցոտիցո վընտըցըրոմ ցոհոմսնիստ մսնցըրոմ-տմսն :ըստըցըրոմ Նոմցստմ տուկ 000 և 7 ցոհոմսնիստ տուկ 000 5 և Նգիմնուսնսմ սուրցու ցըրճուցըրոմ վմտսվոտի ցոհոմնտըցսցոհի ՇԲԲ «նուսուցը» մըցնոմիՏ

մըրսնսիտը րոմ Նգմնգիտը 7 մըրսնսթ  
-ցը վմտսվոտի ցոհոմնտըցսցոհի Նգշանս տմի ցըրճուցըրոմ վնգըրոմիտ գոհիմնցը դստը  
**ՇՂ1 ՍԿԵԴԿ**

իվձուկ ցվմոհիմտիձուկ ցգ Նգիմեմծուսը մնգըցուստը  
գոհիմտտի ճկընսի վնգըրոմնըցըրոմ ճուրվն վնգըրոստըցըրոմ գոհիվձուտննց :իսձըք-մտ ցոհոցոտիցո ցոմն 000Ճ ոըստըցըրոմ Նոմցստմ տուկ 000Շ 7 'իսձըքստ ցոհոց-տիցո ցոմն 000Շ ոըստըցըրոմ ցոհոմսնիստ տուկ 000Շ1 և Նգիմնուսնսմ սուրցու ցըր-մսիտը վմտսվոտի ցոհոմնտըցսցոհի վն ' ՇԲԲ «տըցը» և Նգիմնուտի մըցնոմիՏ

մնգըցուսթնայցոմսե ցըրճուցըրոմ րոմ Նգմնգիտը 7 մըրսնսթ  
-ցը վմտսվոտի ցոհոմնտըցսցոհի Նգշանս տմի ցըրճուցըրոմ վնգըրոմիտ գոհիմնցը դստը  
**ՇՂ1 ՍԿԵԴԿ**

**ՄԱՍՄԻՉՈՆ ԿՐՈՏԿԵՆԻ ԴՈՒՈՓՈ**

**Շ1 ԿԱՄԵ**

342	331	Գ	մտըցի մձըցուսմ ցոհոտըցըրոմ ցոհոմնտըցսցոհի ցոհոմնտըցսցոհի ցոհոմնտըցսցոհի	62
343	331	Բ		
343	331	Ս		
342	331	Գ	մնսուկ մձըցուսմ ցոհոտըցըրոմ ցոհոմնտըցսցոհի ցոհոմնտըցսցոհի ցոհոմնտըցսցոհի	61
343	331	Բ		
343	331	Ս		
215	331	Գ	ցվձըցուսմ ցոհոտըցըրոմ ցոհոմնտըցսցոհի ցոհոմնտըցսցոհի ցոհոմնտըցսցոհի	60
331	611	Բ		
331	611	Ս		
711	331	Գ	ցվձըցուսմ ցոհոտըցըրոմ ցոհոմնտըցսցոհի ցոհոմնտըցսցոհի ցոհոմնտըցսցոհի	59
711	331	Բ		
711	331	Ս		
215	711	Գ		
331	712	Գ		



#### **ԽՆԴԻՐ 12.4**

Պահանջվում է ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել կանոնադրական կապիտալի ավելացման գործառնությունները:

**Տվյալներ.** «Իմպուլս» ԲԲԸ կայացրել է որոշում կանոնադրական կապիտալի մեծացման մասին: Թողարկվել է 1000 հատ սովորական բաժնետոմս 1000 դրամ անվանական արժեքով, որոնք տեղաբաշխվել են չորս բաժնետերերի միջև 1200 դրամով: Տեղաբաշխված բաժնետոմսերի դիմաց բաժնետերերի կողմից վճարումը կատարվել է 6 ամսվա ընթացքում: «Ա» բաժնետերը ձեռք է բերել 400 հատ բաժնետոմս, որոնց դիմաց նա տրամադրել է հաստոց, որը զնահատվել է 200 000 դրամ, իսկ մնացած ներդրումները կատարել է կանխիկ դրամով: «Բ» բաժնետերը ձեռք է բերել 300 հատ բաժնետոմս: Դրանց դիմաց նա տրամադրել է մարդատար ավտոմեքենա, որը զնահատվել է 350 000 դրամ, իսկ տարբերությունը վճարել է դրամով: «Գ» և «Դ» բաժնետերերը ձեռք են բերել համապատասխանաբար 100 հատ և 200 հատ բաժնետոմս. «Բ», «Գ» և «Դ» բաժնետերերից ստացված գումարները մուտքագրվել են հաշվարկային հաշիվ:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.5**

Պահանջվում է ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել կանոնադրական կապիտալի ավելացման գործառնությունները և որոշել կանոնադրական կապիտալի հաշվեկշռային արժեքը:

**Տվյալներ.** «Իմպուլս» ԲԲԸ-ի կանոնադրական կապիտալը ձևավորված է 1000 դրամ անվանական արժեք ունեցող 25000 հատ սովորական բաժնետոմսերով: 200Xթ. ընկերությունը կայացրել է որոշում կանոնադրական կապիտալի մեծացման մասին: Դրամաբար կապիտալի սահմաններում լրացուցիչ թողարկվել է 10 000 հատ սովորական բաժնետոմս: Դրանցից 3000 հատը տեղաբաշխվել է հիմնական բաժնետերերի միջև անվանական արժեքով: Տեղաբաշխված բաժնետոմսերի դիմաց բաժնետերերի կողմից տրամադրվել են հիմնական միջոցներ (1000 հատի դիմաց) և նյութեր (2000 հատի դիմաց): 4000 հատ բաժնետոմսը վաճառվել է ֆոնդային բորսայի միջոցով, յուրաքանչյուրը 1200 դրամով: Բաժնետերերից ստացված գումարները մուտքագրվել են հաշվարկային հաշիվ: Թողարկված մնացած բաժնետոմսերը չեն տեղաբաշխվել:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.6**

Պահանջվում է ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել կանոնադրական կապիտալի ավելացման գործառնությունները և որոշել կանոնադրական կապիտալի հաշվեկշռային արժեքը:

**Տվյալներ.** «Իմպուլս» ԲԲԸ-ի կանոնադրական կապիտալը ձևավորված է 1000 դրամ անվանական արժեք ունեցող 50000 հատ սովորական բաժնետոմսերով և 2000 դրամ անվանական արժեք ունեցող 10000 հատ արտոնյալ բաժնետոմսերով: «Իմպուլս» ԲԲԸ լրացուցիչ թողարկել է 8000 հատ սովորական բաժնետոմս՝ նույն անվանական արժեքով, և 3000 հատ արտոնյալ բաժնետոմս՝ յուրաքանչյուրը 1500 դրամ անվանական արժեքով: Սովորական բաժնետոմսերը տեղաբաշխվել են 1200 դրամով, ընդ որում 3000 հատը փոխանակվել է հողամասի հետ, իսկ մնացածը տեղաբաշխվել է ֆոնդային բորսայի միջոցով: Վերջիններիս դիմաց վճարումը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ: Արտոնյալ բաժնետոմսերը տեղաբաշխվել են 2000

դրամով: Այդ բաժնետոմսերի դիմաց բաժնետերերը պարտավորվել են վճարել 6 ամսվա ընթացքում:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.7**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել սեփական բաժնետոմսերի հետ գնման և մարման գործառնությունները:

Տվյալներ. «Իմպուլս» ԲԲԸ բորսայում հետ է գնել իր սեփական բաժնետոմսերը՝ շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետոմսերի քանակը կրճատելու նպատակով: Դետ է գնվել 1000 դրամ անվանական արժեք ունեցող 500 հատ սովորական բաժնետոմս՝ յուրաքանչյուրի համար վճարելով հաշվարկային հաշվից 1100 դրամ: Դետ գնված բաժնետոմսերը մարվել են:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.8**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել սեփական բաժնետոմսերի հետ գնման և հետ գնված բաժնետոմսերի վաճառքի գործառնությունները:

Տվյալներ. «Իմպուլս» ԲԲԸ հետ է գնել բաժնետերերից մեկին պատկանող 600 հատ սեփական սովորական բաժնետոմս՝ 1000 դրամ անվանական արժեք ունեցող յուրաքանչյուր բաժնետոմսի համար վճարելով հաշվարկային հաշվից 900 դրամ Դետ գնված 400 հատ բաժնետոմսը նորից վաճառվել է՝ յուրաքանչյուրը 1050 դրամով: Վաճառքից զումարը մուտքագրվել է դրամարկը:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.9**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել սեփական բաժնետոմսերի հետ գնման և հետ գնված բաժնետոմսերի վաճառքի ու մարման գործառնությունները:

Տվյալներ. «Իմպուլս» ԲԲԸ հետ է գնել 2000 դրամ անվանական արժեք ունեցող 800 հատ սովորական բաժնետոմս, և 2500 դրամ անվանական արժեք ունեցող 200 արտոնյալ բաժնետոմս: Յուրաքանչյուր սովորական բաժնետոմսի համար հաշվարկային հաշվից վճարվել է 2200 դրամ, իսկ յուրաքանչյուր արտոնյալ բաժնետոմսի համար՝ 3000 դրամ: Դետ գնված սովորական բաժնետոմսերը նորից վաճառվել են՝ յուրաքանչյուրը 2100 դրամով: Վաճառքից զումարը վճարվելու է 2 ամսվա ընթացքում: Արտոնյալ բաժնետոմսերը մարվել են:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.10**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել սեփական բաժնետոմսերի հետ գնման և հետ գնված բաժնետոմսերի վաճառքի գործառնությունները:

Տվյալներ. ԲԲԸ հետ է գնել 2500 դրամ անվանական արժեք ունեցող 500 հատ սովորական բաժնետոմս: Յուրաքանչյուր բաժնետոմսի համար դրամարկից վճարվել է 2200 դրամ: Դետ գնված բաժնետոմսերից 400 հատը նորից վաճառվել է, յուրաքանչյուրը 2 500 դրամով: Վաճառքից զումարը մուտքագրվել է դրամարկը:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.11**

Պահանջվում է ձևակերպել միջանկյալ և տարեկան շահաբաժինների հայտարարումը և վճարումը: Կատարել գրանցումներ համապատասխան հաշիվներում:

**Տվյալներ.** Բաժնետիրական ընկերության խորհուրդի որոշմամբ 200Xթ. վճարվել են միջանկյալ շահաբաժիններ. I եռամսյակում՝ 100 000 դրամ, II եռամսյակում՝ 80 000 դրամ, III եռամսյակում՝ 100 000 դրամ. Միջանկյալ շահաբաժինները վճարվել են դրամարկղից: Հաջորդ տարվա սկզբում ընկերության ընդհանուր ժողովը հայտարարել է շահաբաժիններ հաշվետու տարվա արդյունքներով՝ 450 000 դրամի չափով: Շահաբաժինների դիմաց բաժնետերերին տրամադրվել է 100 հատ սեփական սովորական բաժնետոմս՝ 1000 դրամ անվանական արժեքով: Շահաբաժինների մնացած գումարը վճարվել է դրամարկղից:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.12**

Պահանջվում է որոշել սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թիվը և մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթը:

**Տվյալներ.** Հաշվետու տարվա զուտ շահույթը կազմել է 2 500 000 դրամ, արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով հայտարարված շահաբաժինները կազմել են

100 000 դրամ: Տարվա սկզբի դրությամբ շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի թիվը կազմել է 1000 հատ, մարտի 30-ին թողարկվել են նոր բաժնետոմսեր՝ 600 հատ, իսկ հոկտեմբերի 30-ին 300 հատ բաժնետոմս հետ է գնվել:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.13**

Պահանջվում է որոշել սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թիվը և մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը:

**Տվյալներ.** Կազմակերպության զուտ շահույթը հաշվետու տարում կազմել է 20 000 000 դրամ: Տարվա սկզբի դրությամբ շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի թիվը կազմել է 15 000 հատ: Մայիսի 10-ին թողարկվել են նոր բաժնետոմսեր՝ 1600 հատ, իսկ հոկտեմբերի 30-ին շրջանառությունից հանվել է 2 500 հատ բաժնետոմս:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.14\***

Պահանջվում է որոշել սովորական և պոտենցիալ սովորական բաժնետոմսերի միջին թիվը և մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նուրսացված շահույթը:

**Տվյալներ.** Կազմակերպության զուտ շահույթը հաշվետու տարում կազմել է 50 000 000 դրամ: Տարվա սկզբի դրությամբ շրջանառության մեջ գտնվող սովորական բաժնետոմսերի թիվը կազմել է 20 000 հատ: Հունիսի 1-ին թողարկվել են նոր բաժնետոմսեր՝ 1600 հատ, իսկ նոյեմբերի 30-ին շրջանառությունից հանվել է 2500 հատ բաժնետոմս: Բացի այդ, կազմակերպությունը թողարկել է պարտատոմսեր, հետագայում սովորական բաժնետոմսերով փոխարկելու պայմանով: Դրանց կշռված միջին թիվը կազմել է 5000 հատ: Յուրաքանչյուր 10 պարտատոմսը պետք է փոխարկվի է 4 սովորական բաժնետոմսի: Պարտատոմսերի գծով ընթացիկ ժամանակաշրջանի տոկոսների վճարման ծախսերը կազմել են

50 000 դրամ, իսկ այդ ծախսերի հետևանքով պակաս ճանաչված հարկի գծով ծախսերը կկազմեն 10 000 դրամ:

#### **ԽՆԴԻՐ 12.15**

**Ա.** Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է ձևակերպել կանոնադրական կապիտալի ձևավորման գործառնությունները և կազմել կազմակերպության մեկնարկային հաշվեկշիռը:

- 2009թ. 1-ին կիսամյակի և 2008թ. 4-րդ կիսամյակի արդյունքները համեմատելու նպատակով ներկայացված է հետևյալ աղյուսակը:
- 2008թ. 4-րդ կիսամյակի արդյունքները համեմատելու նպատակով ներկայացված է հետևյալ աղյուսակը:

Գումար	Նկարագրիչ	Գումար
1	2	3
111	Հարկերից ստացված եկամուտներ	6 000 000
112	Հարկերից ստացված եկամուտներ	500 000
1	2	3
142	Վերականգնողական հարկերից ստացված եկամուտներ	1 000 000
211	Լուրեր	800 000
215	Արտադրանքային հարկեր	400 000
221	Վերականգնողական հարկերից ստացված եկամուտներ	200 000
251	Լիցենզիայի հարկեր	300 000
252	Իրավունքային հարկեր	6 400 000
311	Գյուղատնտեսության (միջուկային) հարկեր	10 000 000
314	Վերականգնողական հարկեր	2 100 000
343	Հարկային նվազեցումներ (տրոհ)	1 710 000
344	Արտադրանքային հարկեր	200 000
521	Վերականգնողական հարկերից ստացված եկամուտներ	200 000
524	Վերականգնողական հարկերից ստացված եկամուտներ	150 000
525	Վերականգնողական հարկերից ստացված եկամուտներ	140 000
527	Վերականգնողական հարկերից ստացված եկամուտներ	500 000

Տվյալները 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են հարկային հարցազրույցի հիման վրա և համեմատվում են 2008թ. 4-րդ կիսամյակի արդյունքների հետ:

Բ. Հարկային հարցազրույցի հիման վրա 2008թ. 4-րդ կիսամյակի արդյունքները համեմատվում են 2008թ. 3-րդ կիսամյակի արդյունքների հետ:

Տվյալները 2004թ. 10-11-ին հարկային հարցազրույցի հիման վրա 2004թ. 10-11-ին կիսամյակի արդյունքների հետ համեմատվում են 2004թ. 9-10-ին կիսամյակի արդյունքների հետ:



Գումար	Գործ.	Գործառնությունները բովանդակող հոդվածները	Գումար
1	1	1	1
2	1	2	1
3	1	3	1
4	1	4	1
5	1	5	1
6.	2	6.	2
7	1	7	1
8.	1	8.	1
9	1	9	1
10.	1	10.	1
11	1	11	1
12.	1	12.	1

Ատրև բեղիւս տկաւնիւնի հիման վրա պատահելիքը 12.17  
 Կարողութիւնը կախարարութեանը հարկաւորութիւնը կախարարութեանը

12.	200 000	Կարողութիւնը ստացիւն և բաժնետիրոջը վերականգնարիւնը
13.	2800 000	Ընդունուիւնը կըտ և գնիւ 500 կարողութիւնը բաժնետիրոջը, Կարողութիւնը կախարարութեանը
14		Կըտ գնիւն արտադրութեանը և արտադրութեանը

**ԽՆԴԻՐ 12.18**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է ձևակերպել սեփական կապիտալի շարժի գործառնությունները:

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Բաժնետիրական ընկերությունը կանոնադրական կապիտալի ավելացման նպատակով թողարկել և տեղաբաշխել է 200 հատ հասարակ բաժնետոմս, որոնց դիմաց վճարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ.	
	ա) վաճառքի գներով (յուրաքանչյուրը՝ 1100 դրամ)	?
	բ) անվանական արժեքով (յուրաքանչյուրը՝ 1000 դրամ)	?
	գ) էմիսիոն եկամուտը	?
2.	Բաժնետիրական ընկերությունը կանոնադրական կապիտալի ավելացման նպատակով թողարկել և տեղաբաշխել է 500 հատ հասարակ բաժնետոմս, յուրաքանչյուրը 2000 դրամ անվանական արժեքով: Ընկերության բաժնետերերը տեղաբաշխված բաժնետոմսերի դիմաց տրամադրել են՝	
1	2	3
	ա) սարքավորումներ	450 000
	բ)կապակցված կազմակերպության բաժնետոմսեր	200 000
	գ) կանխիկ դրամ	?
	Ընդամենը	?
3	Բաժնետիրական ընկերությունը կանոնադրական կապիտալի ավելացման նպատակով թողարկել և տեղաբաշխել է 1000 հատ հասարակ բաժնետոմս, որոնց դիմաց վճարումները բաժնետերերի կողմից կատարվելու են 1 տարվա ընթացքում .	
	ա) արժեքի վաճառքի գներով (յուրաքանչյուրը՝ 1200 դրամ)	?
	բ) անվանական արժեքով (յուրաքանչյուրը՝ 1000 դրամ)	?
	գ) էմիսիոն եկամուտը	?
4.	Տարվա ընթացքում բաժնետերերի կողմից մարվել է պարտքը տեղաբաշխված բաժնետոմսերի գծով՝	
	ա) տրամադրվել են հիմնական միջոցներ (500 հատի դիմաց)	?
	բ) տրամադրվել են նյութեր (100 հատի դիմաց)	?
	գ) գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշվում (400 հատի դիմաց)	?
5.	Զբաղված շահույթի հաշվին ավելացվել է կանոնադրական կապիտալը	300 000
6.	Պահուստային կապիտալի հաշվին ավելացվել է կանոնադրական կապիտալը	250 000
7.	Կանոնադրական կապիտալը նվազեցվել է թողարկված, բայց չտեղաբաշխված բաժնետոմսերի հաշվին	100 000
8.	Դետ է գնվել 100 հատ արտոնյալ բաժնետոմս, յուրաքանչյուրի համար վճարելով հաշվարկային հաշվից 2 700 դրամ	?
9.	Դետ գնված արտոնյալ բաժնետոմսերը մարվել են՝	
	ա) անվանական արժեքը (1 հատը՝ 2 500 դրամ )	?

120 000	մուտի տի -մուտ նստված և լեզիֆորտ գլխիշապ վաճառատուներին	21.
300 000	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ վաճառատուներին և լեզիֆորտ (մ -պաշտ գույքի վաճառատուներին և լեզիֆորտ (մ	20.
500 000	գլխիշապ վաճառատուներին գույքի վաճառատուներին և լեզիֆորտ (մ	19.
200 000	իսթեմալի վաճառատուներին և լեզիֆորտ (մ	18.
150 000	գլխիշապ վաճառատուներին և լեզիֆորտ (մ	17.
200 000	մուտի տի նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	16.
150 000	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	15.
?	(նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	14.
?	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	
?	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	
?	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	
3	2	1
	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	13.
?	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	12.
?	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	
?	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	11.
?	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	10.
?	նվազեցումներ և լեզիֆորտ (մ	







17. Ինչպե՞ս է որոշվում կազմակերպության ֆինանսատնտեսական գործունեության վերջնական ֆինանսական արդյունքը:
18. Ինչպե՞ս են հաշվառում կուտակված շահույթը:
19. Ի՞նչ նպատակների համար է օգտագործվում կուտակված շահույթը:
20. Ինչպե՞ս են հաշվառում կուտակված շահույթի օգտագործումը:
21. Ինչպե՞ս են ձևակերպում վնասների ծածկումը:
22. Ինչպե՞ս է որոշվում շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետոմսերի կշռված միջին քիվը:
23. Ինչպե՞ս է որոշվում մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթը:
24. Ինչպե՞ս է որոշվում մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նուսրացված շահույթը:

### Տ Ե Ս Ե Ր

Տնտեսական գործառնությունների ձևակերպումների ներկայացված տարբերակներից ընտրել ճիշտ պատասխանը

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Պատասխան		
		Տարբերակ	Դտ	Կտ
1	2	3	4	5
1.	Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի ձևավորման նպատակով թողարկվել և տեղաբաշխվել են հասարակ բաժնետոմսեր, որոնց դիմաց ներդրումները կատարվել են կանխիկ դրամով	Ա Բ Գ	251 311 251	312 251 311
2.	Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի ձևավորման նպատակով թողարկվել և տեղաբաշխվել են հասարակ բաժնետոմսեր, որոնց դիմաց ներդրողները տրամադրել են հիմնական միջոցներ	Ա Բ Գ	111 111 111	312 311 313
3.	Կանոնադրական կապիտալը մեծացվել է չբաշխված շահույթի հաշվին	Ա Բ Գ	311 342 311	343 311 342
4.	Պահուստային կապիտալի հաշվին ավելացվել է կանոնադրական կապիտալը	Ա Բ Գ	312 311 351	311 351 311
5.	Բաժնետիրական ընկերությունը կանոնադրական կապիտալի ավելացման նպատակով թողարկել և վաճառել է հասարակ բաժնետոմսեր անվանական արժեքով, որոնց դիմաց վճարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ	Ա Բ Գ	311 252 252	252 311 312
6.	Հաշվարկային հաշվում մուտքագրվել է լրացուցիչ տեղաբաշխված հասարակ բաժնետոմսերի վաճառքի և անվանական արժեքի դրական տարբերությունը	Ա Բ Գ	252 252 252	314 311 312
7.	Տեղաբաշխված հասարակ բաժնետոմսերի դիմաց ընկերության բաժնեզրկված բաժնետերերը տարվա ընթացքում տրամադրել են կապակցված կազմակերպության բաժնետոմսեր	Ա Բ Գ	141 141 311	312 311 312

8.	Տեղաբաշխված հասարակ բաժնետոմսերի դիմաց ընկերության բաժնեգրված բաժնետերը տարվա ընթացքում տրամադրել է հողամաս	Ա Բ Գ	111 115 115	312 312 311
9.	Տեղաբաշխված հասարակ բաժնետոմսերի դիմաց ընկերության բաժնեգրված բաժնետերը տարվա ընթացքում տրամադրել է հողամասի օգտագործման իրավունքը	Ա Բ Գ	115 131 131	312 311 312
10.	Կանոնադրական կապիտալի ավելացման նպատակով թողարկվել է տեղաբաշխվել են	Ա Բ	312 141	311 311
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	հասարակ բաժնետոմսեր՝ անվանական արժեքով, որոնց դիմաց վճարումները բաժնետերերի կողմից կատարվելու են 1 տարվա ընթացքում	Գ	311	312
11.	Կանոնադրական կապիտալը նվազեցվել է թողարկված, բայց չտեղաբաշխված բաժնետոմսերի հաշվին	Ա Բ Գ	311 312 313	312 311 311
12.	Հետ են գնվել արտոնյալ բաժնետոմսերը, որոնց դիմաց վճարվել է հաշվարկային հաշվից	Ա Բ Գ	312 313 311	252 252 252
13.	Չևակերպվել է հետ գնված արտոնյալ բաժնետոմսերի մարումը՝ անվանական արժեքի սահմաններում	Ա Բ Գ	312 313 311	311 311 313
14.	Չևակերպվել է հետ գնված և մարված արտոնյալ բաժնետոմսերի անվանական արժեքը գերազանցող գումարի դուրս գրումը	Ա Բ Գ	314 313 311	313 314 313
15.	Հետ գնված հասարակ բաժնետոմսերի վաճառքից գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ	Ա Բ Գ	252 252 252	311 312 313
16.	Հաշվարկային հաշվում մուտքագրվել է հետ գնված հասարակ բաժնետոմսերի վերավաճառքի և հետ գնման արժեքի դրական տարբերությունը	Ա Բ Գ	252 252 252	314 313 311
17.	Չևակերպվել է հետ գնված հասարակ բաժնետոմսերի վերավաճառքի և հետ գնման արժեքի քաղաքական տարբերությունը	Ա Բ Գ	311 313 314	313 314 313
18.	Վաճառված հիմնական միջոցներին վերաբերող վերագնահատումից արժեքի աճը վերագրվել է չբաշխված շահույթին	Ա Բ Գ	321 342 321	342 321 343
19.	Կանոնադրական կապիտալի հաշվին ծածկվել է նախորդ տարվա վնասը	Ա Բ Գ	312 342 311	342 311 342
20.	Զբաղված շահույթից հատկացվել է պահուստային կապիտալին	Ա Բ Գ	342 351 343	351 342 351
21.	Բաժնետիրական ընկերության ընդհանուր ժողովը	Ա	344	529

	հայտարարել է տարեկան շահաբաժիններ չբաշխված շահույթի հաշվին	Բ Գ	342 529	529 342
22.	Պրամարկդից վճարվել են շահաբաժիններ բաժնետերերին	Ա Բ Գ	344 342 529	251 251 251
23.	Բաժնետերերին շահաբաժինների գծով պարտքի դիմաց տրամադրվել են սեփական կապիտալի բաժնետոմսեր	Ա Բ Գ	529 311 344	311 529 311
24	Պահուստային կապիտալի հաշվին ծածկվել է նախորդ տարվա վնասը	Ա Բ Գ	351 342 351	342 351 343
25.	Չևակերպվել է նախորդ տարվա շահույթի տեղափոխումը	Ա Բ	342 343	343 342
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
		Գ	341	342
26.	Չևակերպվել է նախորդ տարվա վնասի տեղափոխումը	Ա Բ Գ	342 343 342	343 342 341
27	Ընկերության խորհուրդը ընդունել է որոշում միջանկյալ շահաբաժիններ վճարելու մասին	Ա Բ Գ	342 351 344	529 529 529
28.	Պահուստային կապիտալի հաշվին հայտարարվել են շահաբաժիններ արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով	Ա Բ Գ	529 351 351	351 529 344

### ԳԼՈՒԽ 13

#### ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՈՒՄ

##### ԽՆԴԻՐ 13.1

Պահանջվում է ձևակերպել կարճաժամկետ վարկի ստացման, օգտագործման և մարման գործառնությունները:

Տվյալներ. «Իմպուլս» ՓԲԸ 01.04.200Xթ. կնքված վարկային պայմանագրի համաձայն «Արևիկ» առևտրային բանկից ստացել է վարկ՝ 1 000 000 դրամ գումարով, 3 ամիս ժամկետով, տարեկան 16% տոկոսադրույքով: Կարճաժամկետ վարկի հաշվին ա) մարվել է մատակարարի պարտքը 300 000 դրամ գումարով,

բ) տրվել է կանխավճար մատակարարին՝ նյութեր ձեռք բերելու համար՝ 200 000 դրամ,

գ) մնացած գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ:

Վարկը մարվել է սահմանված ժամկետում՝ 01.07.200Xթ., գումարը փոխանցվել է հաշվարկային հաշվից: Պայմանագրի համաձայն վարկի տոկոսները վճարվել են հաշվարկային հաշվից վարկի մարման օրը:

ցողված «Դաստիարակ» ընկերության 000 000 և մարտահրավերի  
տեղափոխումների և զբաղմունքի ու զբաղմունքի մրցույթների մասին

«Արևիկա» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

«Դաստիարակ» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

«Դաստիարակ» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

13.15 ԱՎԵՐԿ

«Արևիկա» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
«Դաստիարակ» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
«Դաստիարակ» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

«Արևիկա» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

13.14 ԱՎԵՐԿ

«Արևիկա» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
«Դաստիարակ» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

«Արևիկա» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

13.13 ԱՎԵՐԿ

«Արևիկա» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
«Դաստիարակ» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

«Արևիկա» ընկերության գործունեության վերաբերյալ  
ընկերության և ընկերության գործունեության վերաբերյալ

13.12 ԱՎԵՐԿ

20% տոկոսադրույքով: Փոխառության գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշվում:

### **ԽՆԴԻՐ 13.6**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա ձևակերպել երկարաժամկետ վարկի ստացման, մարման և տոկոսային ծախսերի հաշվառման գործառնությունները: Որոշել փոխառության ծախսումների կապիտալացման դրույքը և կապիտալացման ենթակա գումարը:

**Տվյալներ.** Վարչական նոր մասնաշենքի կառուցման համար 01.02.200Xթ կազմակերպությունը ստացել է առևտրային բանկից երկարաժամկետ վարկ

8 000 000 դրամ գումարով, 4 տարի մարման ժամկետով, տարեկան 20% տոկոսադրույքով: Վարկի գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշվում. Վարկի և տոկոսների մարումը կատարվում է ամուիտետով, ըստ կազմված ժամանակացույցի, յուրաքանչյուր տարվա վերջում: Երկու ամիս անց ստացված գումարից 4 000 000 դրամը 10 ամիս ժամկետով տրամադրվել է այլ կազմակերպությանը որպես փոխառություն, տարեկան 10% տոկոսադրույքով: Վերը նշված վարկի գումարից բացի շենքի շինարարության համար օգտագործվել է 1 000 000 դրամ ընդհանուր նպատակներով ներգրավված փոխառությունից: Փոխառությունը ներգրավվել է 200Xթ. մարտի 1-ին պարտատոմսերի թողարկման և տեղաբաշխման ճանապարհով՝ 3 000 000 դրամ գումարով, 2 տարի ժամկետով, տարեկան 16% տոկոսադրույքով, յուրաքանչյուր տարվա վերջում վճարումներ կատարելու պայմանով: Շենքի կառուցումը ավարտվել է 2-րդ տարվա վերջում, որից հետո վարկի տոկոսների կապիտալացումը դադարեցվել է.

### **ԽՆԴԻՐ 13.7**

Պահանջվում է ձևակերպել պետական շնորհի ստացման, ամրոտիզացման և վերադարձման գործառնությունները:

**Տվյալներ.** Կազմակերպությանը 200Xթ. սկզբում տրամադրվել է պետական շնորհ 25 000 000 դրամ գումարով՝ նոր սարքավորումներ ձեռք բերելու նպատակով: Ստացված շնորհի հաշվին ձեռք բերված սարքավորումների օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 5 տարի: Երրորդ տարվա վերջում կառավարությունը պահանջել է վերադարձնել շնորհը՝ նախատեսված պայմանը չկատարելու պատճառով.

### **ԽՆԴԻՐ 13.8**

Պահանջվում է ձևակերպել կարճաժամկետ վարկերի և փոխառությունների ստացման և մարման գործառնությունների ձևակերպումները և կատարել գրանցումներ հաշիվներում: Կազմել շրջանառության տեղեկագիրը և հաշվապահական հաշվեկշիռը հաշվետու եռամսյակի վերջի դրությամբ:

**Տվյալներ.** Կազմակերպությունում 200X թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սինթետիկ հաշիվների մնացորդները կազմել են՝

Հաշվ. ծածկ.	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	6 000 000
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	268 000
131	Ոչ նյութական ակտիվներ	450 000

211	Նյութեր	789 000
213	Արագամաշ առարկաներ	130 000
214	Անավարտ արտադրություն	120 000
215	Արտադրանք	110 000
221	Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	280 000
251	Դրամարկդ	20 000
252	Հաշվարկային հաշիվ	1 850 000
311	Կանոնադրական կապիտալ	7 800 000
342	Նախտրոջ տարիների չբաշխված շահույթ	420 000
351	Պահուստային կապիտալ	415 000
411	Երկարաժամկետ բանկային վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարներ	200 000
414	Չկրած տոկոսային ծախսեր անորոշիզացված արժեքով հաշվառվող երկարաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով	48 000
513	Կարճաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարներ	100 000
516	Չկրած տոկոսային ծախսեր անորոշիզացված արժեքով հաշվառվող կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորությունների գծով	20 000
521	Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	92 000
524	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր քյուլջեին	160 000
525	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոց. ապահովագրության գծով	62 000
527	Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	300 000

II. Հաջորդ տարվա I եռամսյակի ընթացքում կատարվել են հետևյալ տնտեսական գործառնությունները, կապված կարճաժամկետ վարկերի և փոխառությունների ստացման և մարման հետ

Գ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Կազմակերպությունը հունվարին թողարկել և վաճառել է կարճաժամկետ պարտատոմսեր 12 ամիս մարման ժամկետով, տարեկան 24% տոկոսադրույքով: Պարտատոմսերի վաճառքից ստացված գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշվում	200 000
2	Արտացույցվել են կարճաժամկետ պարտատոմսերի գծով չկրած տոկոսային ծախսերը՝ Փոխառությունը մարվելու է միանվագ կարգով՝ հաշվետու տարվա դեկտեմբերի 30-ին	?
3	Հաշվեգրվել են տոկոսային ծախսերը կարճաժամկետ պարտատոմսերի գծով հաշվետու տարվա I եռամսյակի համար	?
4	Մատակարարից ապահիկ ստացվել են նյութեր	160 000
5.	Մատակարարի պարտքը մարվել է մուրհակով, որը տրվել է հունվարի 30-ին՝ 3 ամիս մարման ժամկետով: Մարումը կա-	160 000



	տարվելու է ամեն ամիս՝ հավասարաչափ	
6.	Արտացուլվել են կարճաժամկետ մուրհակի գծով չկրած տոկոսային ծախսերը (տարեկան 24 %)	?
7.	Հաշվեգրվել են տոկոսային ծախսերը կարճաժամկետ մուրհակի գծով փետրվար-մարտ ամիսների համար	?
8.	Հաշվարկային հաշվից մարվել է պարտքը կարճաժամկետ մուրհակի դիմաց՝ փետրվար ամսվա համար	?
9	Հաշվարկային հաշվից մարվել է պարտքը կարճաժամկետ մուրհակի դիմաց՝ մարտ ամսվա համար	?
10.	Կարճաժամկետ վարկի հաշվին բազվել է ակրեդիտիվ	100 000
11.	Մատակարարի պարտքը մարվել է ակրեդիտիվից	82 000
12.	Մատակարարից ապառիկ ձեռք են բերվել պահեստամասեր	150 000
13.	Մատակարարի պարտքը պահեստամասերի դիմաց մարվել է կարճաժամկետ վարկի հաշվին. Վարկը տրամադրվել է հաշվետու տարվա մարտի 1-ին՝ 3 ամիս ժամկետով, տարեկան 15% տոկոսադրույքով, ժամկետի վերջում միանվագ մարման պայմանով	150 000
14.	Արտացուլվել են կարճաժամկետ վարկին վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը (տես գործ. 13)	?
15.	Կարճաժամկետ վարկի գծով մարտ ամսվան վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը հաշվեգրվել են ժամանակաշրջանի ծախսերին	?
16	Վարկերի և փոխառությունների գծով ծախսերը դուրս են գրվել ֆինանսական արդյունքին	?
17.	Որոշել է ձևակերպել հաշվետու եռամսյակի շահույթը կամ վնասը	?
	Ընդախենք	?

### ԽՆԴԻՐ 13.9

Պահանջվում է կազմել վարկերի և փոխառությունների ստացման և մարման գործառնությունների ձևակերպումները և կատարել գրանցումներ հաշիվներում:

Հ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է բանկից վարկ 3 տարի ժամկետով, տարեկան 20% տոկոսադրույքով, յուրաքանչյուր տարվա վերջում մարումներ կատարելու պայմանով	1 000 000
2.	Արտացուլվում են երկարաժամկետ վարկերի գծով չկրած տոկոսային ծախսերը	?
3.	Երկարաժամկետ վարկերի ընթացիկ տարվա մասը տեղափոխվում է ընթացիկ պարտավորությունների կազմ	?
4.	Հաշվարկային հաշվից մարվել է երկարաժամկետ վարկերի ընթացիկ մասը	?
5.	Երկարաժամկետ վարկին վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը հաշվեգրվել են ընթացիկ ժամանակաշրջանի ծախսերին	?
6.	Հաշվարկային հաշվից ժամկետից շուտ մարվել է երկարաժամկետ վարկը.	

	ա) փաստացի վճարումը	500 000
	բ) չկրած տոկոսային ծախսերի մնացորդի դուրս գրումը	20 000
	գ) վճարված գումարի և վարկերի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությունը	?
	Ընդամենը երկարաժամկետ վարկերի գծով վճարվելիք համախառն գումարը	550 000
7	Կարճաժամկետ վարկի հաշվին բացվել է ակրեդիտիվ	125 000
8.	Մատակարարի պարտքը մարվել է ակրեդիտիվից	120 000
9.	Մատակարարի պարտքը մարվել է կարճաժամկետ վարկի հաշվին: Կարկը տրամադրվել է 3 ամիս ժամկետով, տարեկան 24% տոկոսադրույքով	200 000
10	Արտացոլվել են կարճաժամկետ վարկին վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը	?
11.	Կարճաժամկետ վարկին վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը հաշվեցրվել են ժամանակաշրջանի ծախսերին	?
12.	Դաշվարկային հաշվից մարվել է կարճաժամկետ վարկը, ներառյալ տոկոսները	?
13	Արտարժույթային հաշվում ստացվել է կարճաժամկետ փոխառություն այլ կազմակերպությունից	1 000 000
14.	Արտացոլվել են չկրած տոկոսային ծախսերը ստացված կարճաժամկետ փոխառության գծով	200 000
15.	Կարճաժամկետ փոխառությանը վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը հաշվեցրվել են ժամանակաշրջանի ծախսերին	20 000
16.	Մատակարարի պարտքը մարվել է երկարաժամկետ մուրհակով	250 000
17.	Արտացոլվել են չկրած տոկոսային ծախսերը երկարաժամկետ մուրհակի գծով	75 000
18	Երկարաժամկետ մուրհակի գծով չկրած տոկոսային ծախսերը հաշվեցրվել են ժամանակաշրջանի ծախսերին	50 000
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
19	Դաշվարկային հաշվում ստացվել է այլ կազմակերպությունից երկարաժամկետ փոխառություն արտադրական շինությունների վերակառուցման համար՝ 2 տարի ժամկետով, տարեկան 18% տոկոսադրույքով, ժամկետի վերջում պարտքի մարման պայմանով	1 500 000
20.	Արտացոլվում են չկրած տոկոսային ծախսերը ստացված երկարաժամկետ փոխառության գծով (տես գործ. 19)	?
21	Կապիտալացվում են երկարաժամկետ փոխառության գծով հաշվետու տարվան վերաբերող տոկոսային ծախսերը (տես գործ. 19)	?

### ԽՆԴԻՐ 13.10

Պահանջվում է կազմել գնումների գծով կրեդիտորական պարտքերի առաջացման և մարման գործառնությունների ձևակերպումները, կատարել գրանցումներ սինթետիկ և անալիտիկ հաշիվներում, ստուգել հաշիվներում կատարված գրանցումների ճշտությունը՝ շրջանառության տեղեկագիր կազմելու միջոցով և հաշիվների ստուգ-

ված մնացորդների հիման վրա կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

**Տվյալներ. I. Սինթետիկ հաշիվների մնացորդները առ 31 դեկտեմբերի 200X թ.**

Հաշ. ծածկ.	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	3 000 000
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	700 000
211	Նյութեր	990 000
213	Արագամաշ առարկաներ	450 000
214	Անավարտ արտադրություն	335 000
215	Արտադրանք	1 220 000
221	Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	665 000
251	Դրամարկդ	180 000
252	Հաշվարկային հաշիվ	1 820 000
311	Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ	5 000 000
343	Հաշվետու տարվա զուտ շահույթ (վնաս)	1 000 000
521	Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	620 000
524	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր քյուլչեին	460 000
525	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	80 000
527	Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	800 000

**II. Հաջորդ տարվա I եռամսյակում տեղի ունեցած տնտեսական գործառնությունները.**

N	Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Հաստոցաշինական գործարանից ստացվել և պահեստ են հանձնվել հաստոցներ, որոնց համար մատակարարին դեռևս վճարում չի իրականացվել՝ ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՀ	550 000 ?
	Ընդամենը	?
2.	«Ադամանդ» ԲԲԸ-ից ձեռք է բերվել արտոնագիր՝ ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՀ	250 000 ?
	Ընդամենը	?
3.	«Սետալուրգ» ԲԲԸ-ից ձեռք են բերվել նյութեր: Նյութերի մուտքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է պակասորդ՝ ա) փաստացի մուտքագրվել է՝ ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ	200 000 40 000
	գ) պակասորդը	60 000

	Ընդամենը ըստ մատակարարի հաշվի	300 000
4.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է կանխավճար «Ավտոպահեստամասեր» մեծածախ առևտրական կազմակերպությանը՝ պահեստամասերի ձեռք բերման համար	100 000
5.	«Ավտոպահեստամասեր» մեծածախ առևտրական կազմակերպությունից ստացվել են պահեստամասեր	250 000
	ա) ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ	50 000
	Ընդամենը	300 000
6	«Ավտոպահեստամասեր» կազմակերպության պարտքը ձեռք բերված պահեստամասերի դիմաց մարվել է՝	
	ա) վճարված կանխավճարի հաշվանցմամբ	?
	բ) հաշվարկային հաշվից	?
	Ընդամենը	?
7.	Հաշվարկային հաշվից բացվել է ակրեդիտիվ կահույքի ֆարքիկայի համար	600 000
8.	Կահույքի ֆարքիկայից ձեռք է բերվել արագամաշ գույք	350 000
	ա) ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ	?
	Ընդամենը	?
9.	Ձեռք բերված արագամաշ գույքի դիմաց կահույքի ֆարքիկայի պարտքը մարվել է ակրեդիտիվից	420 000
10.	Հաշվարկային հաշվում մուտքագրվել է երկարաժամկետ բանկային վարկը	3 000 000
11	Արտացույցվել են չկրած տոկոսային ծախսերը երկարաժամկետ վարկերի գծով	1 000 000
12.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է կանխավճար կապալառուին՝ շենքի շինարարության համար	1 000 000
13.	Կապալառուից ընդունվել և շահագործման է հանձնվել	
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
	կառուցված շենքը՝	
	ա) ձեռք բերման գներով	2 500 000
	բ) ԱԱՀ	?
	Ընդամենը	?
14	Կապալառուի պարտքը մարվել է վճարված կանխավճարի հաշվանցմամբ	?
15.	Կապալառուի հանդեպ պարտքի մնացած մասը մարվել է հաշվարկային հաշվից	?
16.	«Մետալուրգ» ԲԲԸ-ի պարտքը մարվել է ընդունված բողոքարկման գծով դեբիտորական պարտքի հաշվանցմամբ	?
17	Ձեռք բերված հաստոցների դիմաց մատակարարի պարտքը մարվել է երկարաժամկետ մուրհակով	660 000
18	Արտացույցվել են չկրած տոկոսային ծախսերը երկարաժամկետ մուրհակի գծով	150 000
19	Վերածնակերպվել է մատակարարներից ձեռք բերված և վճարված ակտիվներին վերաբերող հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ գումարը	?

20.	Արտադրանքը պահեստից առաքվել է գնորդին՝ ինքնարժեքով	800 000
21.	ճանաչվել է հասույթը արտադրանքի վաճառքից՝ ա) բացթողման գներով	1 000 000
	բ) ԱԱՀ-ն	?
	Ընդամենը	?
22	Հաշվանցվել է բյուջեի կողմից փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ	?
23	Փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ-ի չփոխհատուցված գումարը վերածնակելու պղծել է որպես դեբիտորական պարտք	?
24.	Երկարաժամկետ վարկի և մուրհակի գծով չկրած տոկոսային ծախսերը հաշվեգրվել են ժամանակաշրջանի ծախսերին	200 000
25.	Հաշվետու ժամանակաշրջանի ծախսերը դուրս են գրվել ֆինանսական արդյունքին	?
26	Հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտները դուրս են գրվել ֆինանսական արդյունքին	?
27.	Չևակելու պղծել է հաշվետու եռամսյակի շահույթը կամ վնասը	?
	Ընդամենը	?

### ԽՆԴԻՐ 13.11

Պահանջվում է հաշվարկել աշխատավարձ ժամանակավարձով վարձատրվող բանվորին՝

Տվյալներ. V տարակարգի բանվոր Կ.Ստեփանյանը հաշվարկային ամսում աշխատել է 180 ժամ, որից 20 ժամը համարվել է գիշերային աշխատանք: V տարակարգի ժամային տարիֆային դրույթը սահմանված է 250 դրամ: Գիշերային աշխատանքի յուրաքանչյուր ժամը վարձատրվում է մեկուկես դրույթի չափով: Բացի այդ, բանվորին հաշվարկվել է պարգևավճար՝ հաշվարկված աշխատավարձի 50%-ի չափով:

### ԽՆԴԻՐ 13.12

Պահանջվում է հաշվարկել աշխատավարձ պաշտոնային դրույթաչափով վարձատրվող ծառայողին՝

Տվյալներ. Հավաքման արտադրամասի պետ Արտակ Կարապետյանի ամսական պաշտոնային դրույթաչափը սահմանված է 280 000 դրամ: Հաշվարկային ամսում 22 աշխատանքային օր է, որից նա աշխատել է 20 օր: Ա Կարապետյանը ներկայացրել է ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկ՝ 4 օրացուցային օրվա համար ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստը որոշելիս հաշվի առնել, որ աշխատողի նախորդ 3 ամսվա աշխատավարձը կազմել է 950 000 դրամ, իսկ ապահովագրական ստաժը՝ 12 տարի:

### ԽՆԴԻՐ 13.13

Պահանջվում է հաշվարկել գործավարձով վարձատրվող բանվորի աշխատավարձը:

Տվյալներ. IV տարակարգի բանվոր Թ.Սահակյանը հաշվարկային ամսում կատարել է հետևյալ աշխատանքները:

### **ԽՆԴԻՐ 13.16**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է հաշվարկել ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստի գումարը:

Տվյալներ. Հավաքման արտադրամասի ինժեներ Գ.Պողոսյանը 200Xթ. նոյեմբերի 10-ից 16-ը բացակայել է հիվանդության պատճառով՝ համաձայն բուժփնմնարկի կողմից տրված ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկի՝ Գ.Պողոսյանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը 125 000 դրամ է, անաշխատունակությանը նախորդող 3 ամիսներին բացակայություններ և այլ շեղումներ չեն եղել, և աշխատողին հաշվարկվել է աշխատավարձ սահմանված դրույքաչափով: Սրի ժամանակահատվածում աշխատողին հաշվարկվել են պարգևավճարներ 300 000 դրամի չափով: Աշխատողի ապահովագրական ստաժը 7 տարի է:

### **ԽՆԴԻՐ 13.17**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է հաշվարկել աշխատողների աշխատավարձի և դրանից կատարվող պահումների գումարները և լրացնել աշխատավարձի հաշվարկային տեղեկագիրը օգոստոս ամսվա համար:

#### Տվյալներ.

1. Ընկերության տնօրեն Կ.Սիմոնյանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը սահմանված է 320 000 դրամ: Օգոստոս ամսում նա աշխատել է ամսվա բոլոր օրերը՝ Պաշտոնային դրույքաչափից բացի, նրան հաշվարկվել է պարգևավճար պաշտոնային դրույքաչափի 80%-ի չափով: Ամսվա առաջին կեսի համար նրան վճարվել է կանխավճար՝ 100 000 դրամ:

2. Գլխավոր հաշվապահ Մ.Վարդանյանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը սահմանված է 280 000 դրամ: Օգոստոս ամսում նա աշխատել է 11 օր, իսկ օգոստոսի 15-ից նրան տրամադրվել է արձակուրդ 28 օրացուցային օրով: Բացի այդ, նրան հաշվարկվել է պարգևավճար՝ պաշտոնային դրույքաչափի 80%-ի չափով: Արձակուրդային աշխատավարձը որոշելիս հաշվի առնել, որ արձակուրդին նախորդող 12 լրիվ ամիսների աշխատավարձի հանրագումարը կազմել է 3 540 000 դրամ:

3. Արտադրամասի տեխնոլոգ Ա.Վարապետյանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը սահմանված է 160 000 դրամ: Օգոստոս ամսում նա աշխատել է 20 օր, իսկ 2 օր բացակայել է ժամանակավոր անաշխատունակության պատճառով՝ ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստը հաշվարկելիս հաշվի առնել, որ մայիս-հուլիս ամիսներին նրան հաշվարկված աշխատավարձի հանրագումարը կազմել է 500 000 դրամ, իսկ այդ ժամանակահատվածում հաշվարկված և վճարված պարգևավճարը կազմել է 200 000 դրամ: Բացի այդ, օգոստոս ամսվա համար նրան հաշվարկվել է պարգևավճար՝ պաշտոնային դրույքաչափի 80%-ի չափով: Ամսվա առաջին կեսի համար վճարվել է կանխավճար 50 000 դրամի չափով:

4. Արտադրամասի IV տարակարգի բանվոր Ա.Ստեփանյանը վարձատրվում է գործավարձով: Օգոստոս ամսում նա մշակել է 1200 դետալ, յուրաքանչյուր դետալի վարձաչափը սահմանված է 100 դրամ: Հաշվարկվել է նաև պարգևավճար հաշվարկված աշխատավարձի 80%-ի չափով: Ամսվա առաջին կեսի համար վճարվել է կանխավճար՝ 25 000 դրամ:

5. Արտադրամասի V տարակարգի բանվոր Ա.Գևորգյանը զբաղված է ապարատուրային գործընթացում և վարձատրվում է ժամավարձով: Օգոստոս ամսում նա աշխատել է 240 ժամ, որից 40 ժամը՝ արտաժամյա: V տարակարգի ժամային տարի-Ֆային դրույքը սահմանված է 200 դրամ: Արտաժամյա աշխատանքի յուրաքանչյուր

### **ԽՆԴԻՐ 13.16**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է հաշվարկել ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստի գումարը:

Տվյալներ. Հավաքման արտադրամասի ինժեներ Գ.Պողոսյանը 200Xթ. նոյեմբերի 10-ից 16-ը բացակայել է հիվանդության պատճառով՝ համաձայն բուժիմնարկի կողմից տրված ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկի Գ.Պողոսյանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը 125 000 դրամ է, անաշխատունակությանը նախորդող 3 ամիսներին բացակայություններ և այլ շեղումներ չեն եղել, և աշխատողին հաշվարկվել է աշխատավարձ սահմանված դրույքաչափով: Այդ ժամանակահատվածում աշխատողին հաշվարկվել են պարգևավճարներ 300 000 դրամի չափով: Աշխատողի ապահովագրական ստաժը 7 տարի է:

### **ԽՆԴԻՐ 13.17**

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է հաշվարկել աշխատողների աշխատավարձի և դրանից կատարվող պահումների գումարները և լրացնել աշխատավարձի հաշվարկային տեղեկագիրը օգոստոս ամսվա համար:

#### Տվյալներ.

1. Ընկերության տնօրեն Կ.Սիմոնյանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը սահմանված է 320 000 դրամ: Օգոստոս ամսում նա աշխատել է ամսվա բոլոր օրերը՝ Պաշտոնային դրույքաչափից բացի, նրան հաշվարկվել է պարգևավճար պաշտոնային դրույքաչափի 80%-ի չափով: Ամսվա առաջին կեսի համար նրան վճարվել է կանխավճար՝ 100 000 դրամ:

2 Գլխավոր հաշվապահ Մ.Վարդանյանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը սահմանված է 280 000 դրամ: Օգոստոս ամսում նա աշխատել է 11 օր, իսկ օգոստոսի 15-ից նրան տրամադրվել է արձակուրդ 28 օրացուցային օրով՝ Բացի այդ, նրան հաշվարկվել է պարգևավճար՝ պաշտոնային դրույքաչափի 80%-ի չափով: Արձակուրդային աշխատավարձը որոշելիս հաշվի առնել, որ արձակուրդին նախորդող 12 լրիվ ամիսների աշխատավարձի հանրագումարը կազմել է 3 540 000 դրամ:

3. Արտադրամասի տեխնոլոգ Ա.Կարապետյանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը սահմանված է 160 000 դրամ: Օգոստոս ամսում նա աշխատել է 20 օր, իսկ 2 օր բացակայել է ժամանակավոր անաշխատունակության պատճառով՝ ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստը հաշվարկելիս հաշվի առնել, որ մայիս-հուլիս ամիսներին նրան հաշվարկված աշխատավարձի հանրագումարը կազմել է 500 000 դրամ, իսկ այդ ժամանակահատվածում հաշվարկված և վճարված պարգևավճարը կազմել է 200 000 դրամ: Բացի այդ, օգոստոս ամսվա համար նրան հաշվարկվել է պարգևավճար՝ պաշտոնային դրույքաչափի 80%-ի չափով. Ամսվա առաջին կեսի համար վճարվել է կանխավճար 50 000 դրամի չափով:

4. Արտադրամասի IV տարակարգի բանվոր Ա.Ստեփանյանը վարձատրվում է գործավարձով: Օգոստոս ամսում նա մշակել է 1200 դետալ, յուրաքանչյուր դետալի վարձաչափը սահմանված է 100 դրամ: Հաշվարկվել է նաև պարգևավճար հաշվարկված աշխատավարձի 80%-ի չափով. Ամսվա առաջին կեսի համար վճարվել է կանխավճար՝ 25 000 դրամ:

5 Արտադրամասի V տարակարգի բանվոր Ա.Գևորգյանը զբաղված է ապարատուրային գործընթացում և վարձատրվում է ժամավարձով: Օգոստոս ամսում նա աշխատել է 240 ժամ, որից 40 ժամը՝ արտաժամյա. V տարակարգի ժամային տարի-ֆային դրույք սահմանված է 200 դրամ: Արտաժամյա աշխատանքի յուրաքանչյուր

Ժամը վարձատրվում է 1,5 ժամային դրույքաչափով Գազվարկվել է նաև պարզևավճար հաշվարկված աշխատավարձի 80%-ի չափով: Ամսվա առաջին կեսի համար վճարվել է կանխավճար՝ 15 000 դրամ:

6. Գազվարկային բաժնի հաշվապահ Կ Լալայանի ամսական պաշտոնային դրույքաչափը սահմանված է 220 000 դրամ: Օգոստոս ամսուս նա աշխատանքի է ներկայացել բոլոր օրերին՝ Նրան հաշվարկվել է նաև պարզևավճար պաշտոնային դրույքաչափի 80%-ի չափով: Ամսվա առաջին կեսի համար նրան վճարվել է կանխավճար՝ 40 000 դրամ: Աշխատավարձից պահվել են ալիմենտներ՝ 25%-ի չափով:

**ԽՆԴԻՐ 13.18**

Պահանջվում է կազմել աշխատավարձի հաշվարկման, վճարման, պահումների կատարման գործառնությունների ձևակերպումները

Գ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Գազվարկային հաշվից ստացվել է դրամարկղում կանխիկ դրամ փետրվար ամսվա աշխատավարձը վճարելու համար	2 850 000
2.	Դրամարկղից վճարվել է աշխատողներին փետրվարի աշխատավարձը	2 720 000
3	Ավանդագրվել է ժամանակին չվճարված աշխատավարձը	?
4	Դրամարկղից վերադարձվել է հաշվարկային հաշիվ ժամանակին չվճարված աշխատավարձի գումարը	?
5.	Գազվարկային հաշվից փոխանցվել են ա) բյուջեին՝ աշխատավարձից պահված հարկերը	220 000
	բ) սոցիալական ապահովագրության մարմիններին՝ սոցիալական ապահովագրության վճարները	410 000
6	Դրամարկղից աշխատողներին վճարվել է կանխավճար մարտ ամսվա համար	820 000
7.	Մարտ ամսվա համար հաշվարկվել է աշխատավարձ հիմնական արտադրամասի աշխատողներին.	
	ա) արտադրական բանվորներին՝ M-010 արտադրատեսակի պատրաստման համար	650 000
	բ) արտադրական բանվորներին՝ M-050 արտադրատեսակի պատրաստման համար	430 000
	գ) արտադրական բանվորներին՝ գնորդների կողմից հետ վերադարձված M-050 արտադրատեսակի խտանի շտկման	
1	2	3
	համար	50 000
	դ) կառավարման և սպասարկող անձնակազմին	250 000
8.	Մարտ ամսվա համար հաշվարկվել է աշխատավարձ օժանդակ արտադրամասի աշխատողներին.	
	ա) արտադրական բանվորներին՝ N 1 պատվերի կատարման համար	250 000
	բ) արտադրական բանվորներին՝ N 2 պատվերի կատարման համար	120 000
	գ) կառավարման և սպասարկող անձնակազմին	100 000
9	Մարտ ամսվա համար հաշվարկվել է աշխատավարձ վարչու-	820 000



իսկողմնը ընկած է ըստիստի միևնույն ընթացիկում իր վրա  
 3 է իրողըստ մյուսմասեր ստիստից ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում  
 -տիստիստի ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում  
 -Հուլիսից 2020 թվականից 2020 թվականից 2020 թվականից 2020 թվականից 2020 թվականից

վիստիստի ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում  
 -Հուլիսից 2020 թվականից 2020 թվականից 2020 թվականից 2020 թվականից 2020 թվականից

**61.13.13.19**

Հ	Մեջընթաց	
150 000	ճարտարապետական ծախսերի հիմնարկ (գ)	13
20 000	արժեքի ընթացիկում վերականգնողից (ն)	
50 000	վերականգնողից (ն)	
?	(%) վերականգնողից ընթացիկում (մ)	
350 000	վերականգնողից (ո) մեջընթացիկում -տիստիստի ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում ընթացիկում	
35 000	արժեքի վերականգնողից վերականգնողից (թ)	12.
135 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (մ)	
19 000	արժեքի վերականգնողից (ն)	
26 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (ո)	
40 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (բ)	
40 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (գ)	
40 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (ն)	
11 500	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (ո)	
60 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (բ)	
100 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (ո)	
140 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (ո)	11
180 000	արժեքի վերականգնողից ընթացիկում (ո)	10.

### ԽՆԴԻՐ 13.20

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է որոշել ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և հարկային բազան, ձևակերպել հետաձգված հարկային ակտիվի ճանաչումը և մարումը ըստ տարիների.

**Տվյալներ.** Կազմակերպությունը ձեռք է բերել սարքավորումներ, որոնց սկզբնական արժեքը 500 000 դրամ է: Ըստ կազմակերպության հաշվային քաղաքականության ձեռքբերված սարքավորման օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 5 տարի, իսկ մաշվածության հաշվարկը կատարվում է նվազող մնացորդի եղանակով Արագացման գործակիցը 2 է.

### ԽՆԴԻՐ 13.21

Ստորև բերված տվյալների հիման վրա պահանջվում է որոշել ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և հարկային բազան, ձևակերպել հետաձգված հարկային պարտավորության ճանաչումը և մարումը ըստ տարիների:

**Տվյալներ.** Կազմակերպությունը ձեռք է բերել սարքավորումներ, որոնց սկզբնական արժեքը 500 000 դրամ է: Ըստ կազմակերպության հաշվային քաղաքականության ձեռքբերված սարքավորման օգտակար ծառայությունը սահմանվել է 5 տարի, իսկ մաշվածության հաշվարկը կատարվում է գծային եղանակով Սարքավորման մնացորդային արժեքը գնահատվել է 50 000 դրամ.

### ԽՆԴԻՐ 13.22

Պահանջվում է կազմել անուղղակի հարկերի գծով բյուջեի հանդեպ կրեդիտորական պարտքերի առաջացման և մարման գործառնությունների ձևակերպումները, կատարել գրանցումներ սինթետիկ հաշիվներում, ստուգել հաշիվներում կատարված գրանցումների ճշտությունը շրջանառության տեղեկագիր կազմելու միջոցով, և հաշիվների ստուգված մնացորդների հիման վրա կազմել հաշվապահական հաշվեկշիռ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

**Տվյալներ.** I. Սինթետիկ հաշիվների մնացորդները առ 31 դեկտեմբերի 200X թ.

Հաշ. ծածկ.	Հաշիվների անվանումը	Գումարը, դրամ
1	2	3
111	Շահագործման մեջ գտնվող մաշվող հիմնական միջոցներ	3 200 000
112	Շահագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների մաշվածություն	900 000
211	Նյութեր	1 590 000
213	Արագամաշ առարկաներ	450 000
214	Անավարտ արտադրություն	635 000
1	2	3
215	Արտադրանք	1 420 000
221	Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	665 000
228	Ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր առհաշիվ տրված գումարների գծով	50 000
251	Դրամարկը	125 000
252	Հաշվարկային հաշիվ	1 820 000

311	Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալ	5 800 000
343	Չաշվետու տարվա զուտ շահույթ (վնաս)	1 500 000
521	Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	620 000
524	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր բյուջեին	155 000
525	Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր պարտադիր սոցիալական ապահովագրության գծով	80 000
527	Կրեդիտորական պարտքեր աշխատավարձի և աշխատակիցների այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով	900 000

II. Ընթացիկ տարվա I եռամսյակում տեղի ունեցած տնտեսական գործառնությունները

N	Տնտեսական գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1.	Մատակարարից ստացվել և պահեստ են հանձնվել տեղակայում չպահանջող սարքավորումներ, որոնց համար մատակարարին դեռևս վճարում չի իրականացվել՝ ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՀ Ընդամենը	500 000 ? ?
2.	Ծրագրավորող կազմակերպությունից ձեռք է բերվել համակարգչային ծրագիր ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՀ Ընդամենը	450 000 ? ?
3	Մատակարարից ձեռք են բերվել նյութեր ա) ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ Ընդամենը ըստ մատակարարի հաշվի	250 000 ? ?
4.	Մատակարարից ստացվել են պահեստամասեր ա) ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ Ընդամենը	50 000 ? ?
5.	Չեղք է բերվել արագամաշ գույք, որի համար վճարվել է հաշվարկային հաշվից ա) ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ Ընդամենը	120 000 ? ?
1	2	3
6.	Իրացվել է չօգտագործվող արագամաշ գույքը, որը դուրս է գրվել ինքնարժեքով	60 000
7.	ճանաչվել է եկամուտը արագամաշ գույքի վաճառքից՝ բաց թողնման գներով վաճառքի գնի մեջ ներառված ԱԱՀ Ընդամենը	80 000 ? ?

8	Պատրաստի արտադրանքը առաքվել է գնորդին ինքնաթիռով	900 000
9.	Գնորդին ներկայացվել է հաշիվ-ապրանքագիր առաքված արտադրանքի համար ա) բացթողման գներով բ) ԱԱՀ	1 200 000 ?
	Ընդամենը	?
10	Գնորդին վաճառվել է կազմակերպությանը պատկանող ավտոմեքենան ա) բացթողման գներով բ) ԱԱՀ	1 000 000 ?
	Ընդամենը վաճառքի գներով	?
11	Դուրս է գրվել վաճառված ավտոմեքենայի՝ ա) հաշվեկշռային արժեքը բ) կուտակված մաշվածությունը	650 000 350 000
12	Հաշվարկային հաշվում ստացվել է գնորդից՝ վաճառված արտադրանքի արժեքը	1 440 000
13.	Գնորդի կողմից հետ է վերադարձվել դեռևս չվճարված արտադրանքը ա) ինքնաթիռով բ) բացթողման գներով գ) ԱԱՀ	90 000 120 000 ?
	14.	Ձևակերպվել է արտադրանքի հետ վերադարձումից հասույթի ճշգրտումը
15.	Հաշվարկային հաշվից վճարվել է մատակարարներին ձեռք բերված նյութերի, սարքավորումների և համակարգչային ծրագրի արժեքը	1 440 000
16	Վերածևակերպվել են մատակարարների վճարված հաշիվներում առանձնացված և հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ-ի գումարները	?
17.	Հաշվանցվել է բյուջեի կողմից փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ-ի գումարը	?
18.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է բյուջե ԱԱՀ-ի գումարը	?
19.	Փակվել են ծախսերի հաշվառման հաշիվները	?
20	Փակվել են եկամուտների հաշվառման հաշիվները	?
21	Որոշվել է ձևակերպվել է հաշվետու եռամսյակի շահույթը կամ վնասը	?
	Ընդամենը	?

### ԽՆԴԻՐ 13.23

Պահանջվում է կազմել գործառնական կրեդիտորական պարտքերի առաջացման և մարման գործառնությունների ձևակերպումները.

Գ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Գումարը, դրամ
1	2	3
1	Մատակարարից ապառիկ ձեռք են բերվել համակարգիչներ.	

	որոնք հանձնվել են պահեստ. ա) ձեռք բերման արժեքը բ) ԱԱՀ	800 000 ?
	Ընդամենը	?
2.	Մետալուրգիական գործարանից ձեռք են բերվել նյութեր: Նյութերի մուտքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է պակասորդ՝ փաստացի մուտքագրվել է ձեռք բերման գներով ԱԱՀ	25 000 150 000 ?
	Ընդամենը ըստ մատակարարի հաշվի	?
3.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է կանխավճար մեծածախ առևտրական կազմակերպությանը՝ նյութեր ձեռք բերելու համար	50 000
4.	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է կանխավճար հաստոցաշինական գործարանին՝ սարքավորումներ ձեռք բերելու համար	500 000
5.	Մեծածախ առևտրական կազմակերպությունից ստացվել են նյութեր. ա) ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ	140 000 ?
6.	Առևտրական կազմակերպության պարտքը մարվել է. ա) հաշվանցվել է կանխավճարը բ) պարտքի դիմաց մնացած գումարը փոխանցվել է հաշվարկային հաշվից	? ?
	Ընդամենը	?
7.	Հաստոցաշինական գործարանից ձեռք են բերվել սարքավորումներ. ա) ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ	1 000 000 ?
8.	Հաստոցաշինական գործարանի պարտքը մարվել է. ա) հաշվանցվել է կանխավճարը բ) պարտքի դիմաց մնացած գումարը փոխանցվել է հաշվարկային հաշվից	? ?
9.	Հաշվարկային հաշվից բացվել է ակրեդիտիվ	250 000
10.	Մատակարարից ձեռք են բերվել գնովի կիսապատրաստուրքներ. ա) ձեռք բերման գներով բ) ԱԱՀ	200 000 ?
11.	Ակրեդիտիվից մարվել է մատակարարի պարտքը ձեռք բերված	
1	2	3
	գնովի կիսապատրաստուրքների դիմաց	?
12.	Ակրեդիտիվի չօգտագործված գումարը մուտքագրվել է հաշվարկային հաշիվ	?
13.	Մատակարարի պարտքը մարվել է ընդունված բողոքարկման գծով դեբիտորական պարտքի հաշվանցմամբ	25 000
14.	Մատակարարի պարտքը մարվել է երկարաժամկետ մուրհա-	130 000

	կով	
15.	Մատակարարի պարտքը մարվել է երկարաժամկետ վարկի հաշվին	240 000
16.	Մատակարարի պարտքը մարվել է կարճաժամկետ վարկի հաշվին	120 000
17	Վերածևակներով էլ է մատակարարներից ձեռք բերված և վճարված ակտիվներին վերաբերվող հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ գումարը	165 000
18	Արտադրանքը պահեստից առաքվել է գնորդին՝ ինքնարժեքով	850 000
19	ճանաչվել է հասույթը արտադրանքի վաճառքից՝ ա) բացթողման գներով բ) ԱԱՀ	1 200 000 ?
20.	Հաշվանցվել է բյուջեի կողմից փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ	425 000
21	Փոխհատուցման ենթակա ԱԱՀ-ի չփոխհատուցված գումարը վերածևակներով էլ է որպես դեբիտորական պարտք	25 000
22	Իրացվել է չօգտագործվող արագամաշ գույքը, որը դուրս է գրվել ինքնարժեքով	125 000
23	ճանաչվել է եկամուտը արագամաշ գույքի վաճառքից. ա) բացթողման գներով բ) ԱԱՀ	150 000 ?
24	Հաշվարկային հաշվից բյուջե է փոխանցվել ԱԱՀ-ի գումարը	650 000
25.	Դրամարկից վճարվել է աշխատողների աշխատավարձը	2 450 000
26.	Ավանդագրվել է ժամանակին չվճարված աշխատավարձը	85 000
27.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ	
	ա) հիմնական արտադրամասի արտադրական բանվորներին՝ արտադրանքի պատրաստման համար	850 000
	բ) օժանդակ արտադրամասի արտադրական բանվորներին	250 000
	գ) արտադրամասերի կառավարման և սպասարկող անձնակազմին	350 000
	դ) հիմնական արտադրամասի արտադրական բանվորներին՝ գնորդի կողմից հետ վերադարձված խտանի շտկման համար	54 000
	ե) վարչության աշխատողներին	450 000
27.	զ) պահեստի բանվորներին՝ պատրաստի արտադրանքի փաթեթավորման համար	120 000
27.	է) հիմնական միջոցների լուծարմամբ զբաղված բանվորներին	36 000
28	Հաշվարկվել են ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստներ հիվանդության պատճառով բացակայած աշխատողներին	85 000
1	2	3
29	Կատարվել են սոցիալական ապահովագրության հատկացումներ.	
	ա) հիմնական արտադրամասի արտադրական բանվորների համար	100 000
	բ) օժանդակ արտադրամասի բանվորների համար	30 000
	գ) արտադրամասերի կառավարման և սպասարկող անձնա-	40 000

վճարանկախությամբ գործունեի տնօրինականության ոլորտում, որից հետո էլ մեծ ծախսերի և անհրաժեշտ աշխատանքների կատարման համար խնայարարական քաղաքականություն վարելու մասին որոշում կայացրեց ՀՀ Առևտրի և զբոսանքների նախարարությունը: Ընդհանուր առմամբ ՀՀ արտադրության ոլորտի ներքին և արտասահմանցիկ առևտրի ընդհանուր արժեքը 2021 թվականին հասնում է 17 824 մլրդ ՀՀ դրամի, այսինքն ընդհանուր առմամբ ՀՀ արտադրության ոլորտի ներքին և արտասահմանցիկ առևտրի ընդհանուր արժեքը 2020 թվականին կազմել է 17 846 մլրդ ՀՀ դրամ:

**Ազգային առևտրի գոյունստեղծումը**

**ԱՅՏՈՏ ԻԳ ԱԳՅՈՒՆ՝ ԱԳՐՎՈՒՆԴՈՒՄՈՒՄ ԲՈՒՆԿՆԵՄՈՒՄ**

140 000	38.	Երկրագործական արտադրության ոլորտում մշակութային կենտրոնի կառուցում
65 000	37.	Ստանդարտների կառուցում և պահպանում
1 500 000	36.	Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
55 000	35.	Ստանդարտների կառուցում և պահպանում
55 000	34.	Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
23 000	33.	Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
14 000	32.	Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
320 000	31.	Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
30 000	30.	Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
20 000		Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
50 000		Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
320 000		Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
5 000		Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
15 000		Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
50 000		Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում
10 000		Արտադրության շղթայի մոնիթինգի կենտրոնի կառուցում

Պահանջվում է կազմել կարճաժամկետ վարկի մարման և վարկի գծով տոկոսա-  
յին ծախսերի հաշվեգրման ժամանակացույցը և ձևակերպել վարկի ստացման և  
մարման գործառնությունները:

### **Առաջադրանք 2**

Կազմակերպությունը առևտրային բանկից 200Xթ. հունվարին վարկային պայմա-  
նագրով ստացել է երկարաժամկետ վարկ 1 000 000 դրամ գումարով, 4 տարի մար-  
ման ժամկետով, տարեկան 20% տոկոսադրույքով: Վարկի և տոկոսների մարումը կա-  
տարվում է միանվագ կարգով՝ վարկի մարման ժամկետի վերջում: Վարկի տոկոսները  
ճանաչվում են որպես ժամանակաշրջանի ծախս:

Պահանջվում է կազմել երկարաժամկետ վարկի մարման և վարկի գծով տոկո-  
սային ծախսերի հաշվեգրման ժամանակացույցը և ձևակերպել վարկի ստացման և  
մարման գործառնությունները:

### **Առաջադրանք 3**

Մեխանիկական արտադրամասի ինժեների ամսական պաշտոնային դրույքաչա-  
փը սահմանված է 150 000 դրամ: Հաշվարկային ամսում 20 աշխատանքային օր է,  
որից նա աշխատել է 15 օր, իսկ մնացած օրերը չի աշխատել հիվանդության պատ-  
ճառով Աշխատողը ներկայացրել է ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկ՝  
7 օրացուցային օրվա համար, ժամանակավոր անաշխատունակությանը նախորդ 3  
ամսվա աշխատողի աշխատավարձի գումարը կազմել է 510 000 դրամ, իսկ ապահո-  
վագրական ստաժը՝ 7 տարի:

Պահանջվում է հաշվարկել աշխատավարձի և ժամանակավոր անաշխատունա-  
կության նպաստի գումարները պաշտոնային դրույքաչափով վարձատրվող ծառայո-  
ղին:

### **Առաջադրանք 4**

Հավաքման արտադրամասի V տարակարգի բանվորը հաշվարկային ամսում  
հավաքել է 2 տեսակի հանգույց՝ ԱՍ-1 և Պ-4: Առաջին տեսակից նա պատրաստել է 20  
հատ, մեկ հատի վարձաչափը սահմանված է 2 000 դրամ, իսկ երկրորդ տեսակից  
պատրաստել է 30 հատ, մեկ հատի վարձաչափը սահմանված է 2 500 դրամ:

Պահանջվում է հաշվարկել գործավարձով վարձատրվող բանվորի աշխատա-  
վարձը և կատարել եկամտահարկի և պարտադիր սոցիալական ապահովագրության  
վճարի պահումներ:

### **Առաջադրանք 5**

Արտադրամասի տեխնոլոգին տրամադրվել է արձակուրդ օգոստոսի 10-ից՝ 28  
օրացուցային օրով: Նրա ամսական պաշտոնային դրույքաչափը 110 000 դրամ է:  
Օգոստոսի 1-ից մինչև 10-ը ընկած ժամանակահատվածում 6 աշխատանքային օր է:  
Անձնական հաշիվների տվյալների համաձայն, արձակուրդին նախորդող 12 լրիվ  
ամիսներին աշխատողին հաշվարկված աշխատավարձի գումարները կազմել են  
1 980 000 դրամ: Պահանջվում է հաշվարկել աշխատողի օգոստոս ամսվա աշխատա-  
վարձը, արձակուրդային աշխատավարձը և կատարել եկամտահարկի և պարտադիր  
սոցիալական ապահովագրության վճարի պահումներ:

### **Առաջադրանք 6**

Կազմակերպության աշխատողներին հաշվարկային ամսում հաշվարկված աշ-  
խատավարձը խմբավորվել է հետևյալ կերպ.

- ա) մինչև 100 հազ դրամ աշխատավարձ հաշվարկվել է 20 աշխատողին՝ ընդա-  
մենը 1 850 000 դրամ գումարով,
- բ) 100 հազ. դրամից ավելի աշխատավարձ հաշվարկվել է 12 աշխատողին՝ ըն-  
դամենը 1 500 000 դրամ գումարով:

Նույն ամսում հաշվարկվել են ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստ-  
ներ 320 000 դրամի չափով:



- 12 :միմապտըցողից ըրստիշուպ 7 ըրսիմիշուպ ցց ո\_գիշցյ 12
- 02 միմապ վճգքմտ ֆոիճեմլգիտ ըրստիշուպ 7 ըրսիմիշուպ ցց ո\_գիշցյ 02  
ըրսիստիշուպ
- 16 ժցոմն ցց ո\_գիշցյ 7 մնզցիվսիտ ցվմիմապ ֆոիճեցտզպ ըրսցոճտտ ցց մմ\_ց 16  
ըրսիստիշուպ ժցոմն ցց
- 81 ո\_գիշցյ 7 մնզցըրսեմսնիտսմտն ցվմիմապ ֆոիճեցտզպ ըրսցոճտտ ցց մմ\_ց 81  
միմապտեմսոշ ըրստիշուպ 7 ըրսիմիշուպ ցց ո\_գիշցյ 71
- 16 7 ըվզճւմն մնզցըրսեմսնզիտընտի ըրսմոցի ցց մզիմապ վ\_սվիշցյ 16  
մնզցտոտոտց ըրմեմսիտըրստոլշոտց մսիտիտըրոցք ըրսիմիշուպ ցց ո\_գիշցյ 15  
մտըպ ըրմեմսնեմի
- 14 -սպտոտ ըրտիտլոմվնտ մվնտսմտն մնզցըրսեմիտսպ ըրսիմիշուպ ցց ո\_գիշցյ 14  
ըրսիմիշուպ ժցոմն ցց ո\_գի
- 13 -շցյ 7 ճվքմիտտոլշուպ ֆոիճիմիշուպ ըրսիմտտոի ցց մզցըրսպտն վ\_սվիշցյ 13  
մքմիտտոլշուպ ցվմնմնսիտքմտ ըրսիմիշուպ ցց ո\_գիշցյ 21  
ըրսմզցըրոտն վնզնմտիտըպ տս վնզըջ մզ
- 11 -մտտ ըրմեմսնտըքմի մնզցմտըրսե վքմիտտոլշուպ ըրսիմիշուպ ցց ո\_գիշցյ 11  
10 մնզցըրստոլտք ըրմեմստոլսի ըրստիշուպ ցց ո\_գիշցյ 10  
ըրսմզցըրոտն վնզցըրսմոցի ետիցտվը ըրսճմզի
- 9 վտզիցք ըրքմտը 7 իսֆե վնզցըրսեմսնիտսմտն ըրտիտոցոցվճ Նսիստիշուպ  
իսճգքմտ ֆոիճեմվտնքտ մնզոլտք ցվմոտսիտտ ֆոմիշ ըրսշսն ցց ո\_գիշցյ 9  
ըրսմզց
- 8 -ըրոտն վտզտվստտ 7 իսֆե վնզցըրսեմսնիտսմտն ըրտիտոցոցվճ Նսիստիշուպ  
իսճգքմտ ֆոիճեմվտնքտ մնզոլտք ցվմոտսիտտ ֆոմիշ ըրսշսն ցց ո\_գիշցյ 8  
7 մճգքմտ ֆոիճեմվտնքտ վնզցըրսեմսնիտսմտն ըրտիտոցոցվճ 7 ըմ\_ս 7  
իսֆե վնզցըրսե
- 6 -րստոլսի 7 վնզիմի մնզցըրսեմսնիտսմտն ըրսիստիշուպ ցց իսճգքմտ 7 ը\_ս 6  
5 մըրսեմսնիտսմտն ըրտիտոցոցվճ ըրսիշոցոցտտն 7 մմ\_ց 5  
4 :մըրսեմսնիտսմտն ըրտիտոցոցվճ ըրսիշոցոց 7 մմ\_ց 4  
:մճ
- 3 -գքմտ ըրտիտցճեիլ վնզցըրսեմսնիտսմտն ըրտիտոցոցվճ ըրսիշսն 7 ո\_գիշցյ 3  
:մնզց
- 2 -ըրսեմսնիտսմտն ըրտիտոցոցվճ ըրսիեմիտոտն ցց վնզցըրսեմսնիտսմտն 7 ը\_ս 2  
1 ըրտիտոցոցվճ ըրսիմտըպ ցց ընզցըրսեմսնիտսմտն մ\_ս 1

**մզնմապ ըրտիտսեուտ**

վնզցվմտտ տոմ մըրստը 7 մըրսշոցոց վիվտիտ ցվմիմապ ֆոիճեցտզպ լգտնզիտըջ  
'ըրոեմ ցվմիմապ 7 մճգքմտ ցվմոշնզիշուպ վիվտիտ լգշսն 7 ըրսիճըպտն  
իսիտցոցն ցվմոք 7 ըրսիմտտոի միմիշուպ ըրմե  
-րստիշուպ իոլ 'կ' մտտ 4 7 լզիցտըքտո մըրսեմսնտք մտիտեո ըրոնսիտճմտո ֆոի  
-մզճճզը ըրմեմսնիտճմտն ցվմիշուպ ըրմեմսնզիտընտի տոշ 7 ըոմն 000 959  
մճգքմտ ըրտիտցճեիլ ըցսն 'մ' ըցըրսեմսնիտճմտո լզնզ 7 ճճզ մըրսեմսնզիտընտի

**շ ժցոմնտճոպ**

մըրստը վնզցըրսեմսնիտսմտն իսֆե  
վնզցմոցի ըրմեմսնեմիսպտոտ ըրտիտլոմվնտ 7 մըրստըի վնզցտոտոց ֆոիմտտոի  
ցվիշուպ ճոտն 'մ' մնզցմոցի ըրմեմսնեմիսպտոտ ըրտիտլոմվնտ Նսիմտտոի ցվիշուպ  
վնզընտտոլշուպ րսքմի 7 լ վրստոքմտն լգտնզիտըջ 7 լգիմիշուպ 7 լգտիճըպտն

## Տ Ե Ս Ե Ր

Տնտեսական գործառնությունների ծակերպումների ներկայացված տարբերակներից ընտրել ճիշտ պատասխանը

Չ/հ	Գործառնությունների բովանդակությունը	Պատասխան		
		Տարբերակ	Դտ	Կտ
1	2	3	4	5
1	Չաշվարկային հաշվում ստացվել է բանկից երկարաժամկետ վարկ	Ա	251	411
		Բ	252	411
		Գ	251	511
2.	Արտացույվում են երկարաժամկետ վարկերի գծով չկրած տոկոսային ծախսերը	Ա	411	414
		Բ	511	411
		Գ	414	411
3.	Երկարաժամկետ վարկերի ընթացիկ տարվա մասը տեղափոխվում է ընթացիկ պարտավորությունների կազմ	Ա	512	511
		Բ	411	512
		Գ	512	411
4	Չաշվարկային հաշվից մարվել է երկարաժամկետ վարկերի ընթացիկ մասը	Ա	512	252
		Բ	252	512
		Գ	411	252
5.	Դուրս է գրվել չկրած տոկոսային ծախսերի մնացորդը ժամկետից շուտ մարված երկարաժամկետ վարկերի գծով	Ա	411	414
		Բ	411	252
		Գ	414	411
6	Երկարաժամկետ վարկին վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը հաշվեգրվել են ժամանակաշրջանի ծախսերին	Ա	727	414
		Բ	414	727
		Գ	714	414
7	Կարճաժամկետ վարկի հաշվին բացվել է ակտիվիտիվ	Ա	511	254
		Բ	254	512
		Գ	254	511
8	Մատակարարի պարտքը մարվել է կարճաժամկետ վարկի հաշվին	Ա	511	521
		Բ	521	511
		Գ	521	513
9	Արտացույվել են կարճաժամկետ վարկին վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը	Ա	516	511
		Բ	516	414
		Գ	511	516
1	2	3	4	5
10	Կարճաժամկետ վարկին վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը հաշվեգրվել են ժամանակաշրջանի ծախսերին	Ա	727	516
		Բ	516	727
		Գ	727	414
11	Չաշվարկային հաշվից մարվել է կարճաժամկետ վարկը	Ա	511	252
		Բ	511	251
		Գ	252	511
12.	Արտարժույթային հաշվում ստացվել է կարճաժամկետ փոխառություն այլ կազմակերպությունից	Ա	253	511
		Բ	513	252
		Գ	253	513
13	Արտացույվել են չկրած տոկոսային ծախսերը ստացված կարճաժամկետ փոխառության գծով	Ա	516	513
		Բ	513	516

		Գ	516	511
14.	Մատակարարի պարտքը մարվել է երկարաժամկետ մուրհակով	Ա	521	252
		Բ	521	412
		Գ	521	411
15	Արտացուլվել են չկրած տոկոսային ծախսերը մատակարարին տրված երկարաժամկետ մուրհակի գծով	Ա	252	414
		Բ	414	412
		Գ	412	414
16	Կապիտալացվել են շենքի կառուցման համար ներգրավված երկարաժամկետ փոխառությանը վերաբերող չկրած տոկոսային ծախսերը	Ա	821	414
		Բ	821	516
		Գ	727	414
17	Մատակարարից ստացվել և պահեստ են հանձնվել հաստոցներ	Ա	111	521
		Բ	113	521
		Գ	521	113
18	Արտացուլվել է մատակարարից ստացված և դեռևս չվճարված ակտիվին վերաբերող ավելացված արժեքի հարկը	Ա	261	521
		Բ	226	521
		Գ	521	226
19	Մատակարարից ձեռք բերված նյութերի մուտքագրման ժամանակ հայտնաբերվել է պակասորդ	Ա	521	229
		Բ	211	229
		Գ	229	521
20.	Մատակարարի պարտքը ձեռք բերված նյութերի դիմաց մարվել է հաշվարկային հաշվից	Ա	521	252
		Բ	252	521
		Գ	252	221
21.	Մատակարարի պարտքը ձեռք բերված նյութերի դիմաց մարվել է նախապես վճարված կանխավճարի հաշվանցմամբ	Ա	521	252
		Բ	521	224
		Գ	521	152
22	Մատակարարի պարտքը ձեռք բերված նյութերի դիմաց մարվել է ակրեդիտիվից	Ա	521	251
		Բ	521	254
		Գ	254	521
23	Կառուցված շենքի համար կապալառուի պարտքը մարվել է նախապես վճարված կանխավճարի հաշվանցմամբ	Ա	521	252
		Բ	521	152
		Գ	152	521
24	Մատակարարի պարտքը մարվել է ընդունված բողոքարկման գծով դերիտորական պարտքի հաշվանցմամբ	Ա	229	521
		Բ	229	252
		Գ	521	229
25	Վերածևակերպվել է մատակարարներից ձեռք բերված և վճարված ակտիվներին վերաբերող	Ա	261	521
		Բ	226	521
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	հաշվանցման ենթակա ԱԱԳ գումարը	Գ	226	261
26	Արտացուլվել է վաճառված արտադրանքի արժեքում ներառված ԱԱԳ-ն	Ա	221	524
		Բ	524	221
		Գ	524	252
27	Հաշվանցվել է բյուջեի կողմից փոխհատուցման ենթակա ԱԱԳ-ն	Ա	524	226
		Բ	226	524
		Գ	524	261
28	Արտացուլվել է մատակարարից ձեռքբերված և վճարված ակտիվին վերաբերող ավելացված արժեքի հարկը	Ա	261	521
		Բ	226	252
		Գ	261	252

29.	Դրամարկղից վճարվել է աշխատողների աշխատավարձը	Ա Բ Գ	527 527 527	251 252 524
30	Ավանդագրվել է ժամանակին չվճարված աշխատավարձը	Ա Բ Գ	527 1 527 1 527 4	252 5274 251
31	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է բյուջեին աշխատավարձից պահված եկամտահարկը	Ա Բ Գ	524 521 527	252 252 524
32	Հաշվարկային հաշվից փոխանցվել են սոցիալական ապահովագրության վճարները	Ա Բ Գ	525 252 525	251 525 252
33	Հաշվարկվել է աշխատավարձ հիմնական արտադրամասի բանվորներին	Ա Բ Գ	811 812 811	525 527 527
34	Հաշվարկվել է աշխատավարձ հիմնական արտադրամասի կատավարման և սպասարկող անձնակազմին	Ա Բ Գ	811 813 527	527 527 811
35	Հաշվարկվել է աշխատավարձ օժանդակ արտադրամասի բանվորներին	Ա Բ Գ	811 812 811	525 527 527
36.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ վարչության աշխատողներին	Ա Բ Գ	811 812 713	525 527 527
37.	Հաշվարկվել է աշխատավարձ պահեստի բանվորներին պատրաստի արտադրանքի փաթեթավորման համար	Ա Բ Գ	712 812 713	527 527 527
38	Աշխատողներին հաշվարկվել են ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստներ	Ա Բ Գ	525 527 813	527 525 525
39	Կատարվել են սոցապ հատկացումներ հիմնական արտադրամասի արտադրական բանվորների համար	Ա Բ Գ	811 812 811	525 527 527
40	Կատարվել են սոցապ հատկացումներ օժանդակ արտադրամասի արտադրական բանվորների համար	Ա Բ Գ	811 812 812	525 525 527
41	Կատարվել են սոցապ հատկացումներ հիմնական	Ա	811	525
<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
	արտադրամասի սպասարկող անձնակազմի համար	Բ Գ	813 813	525 527
42	Կատարվել են սոցապ հատկացումներ վարչության աշխատողների համար	Ա Բ Գ	712 713 713	525 525 527
43	Հաշվարկված աշխատավարձից կատարվել են	Ա	524	527

	եկամտահարկի պահումներ	Բ Գ	527 527	525 524
44.	Հաշվարկված աշխատավարձից կատարվել են սոցիալական ապահովագրության վճարի պահումներ	Ա Բ Գ	524 527 527	527 525 524
45.	Հաշվարկված աշխատավարձից կատարվել են ալիմենտների պահումներ	Ա Բ Գ	527 527 527	531 525 524
46	Հաշվարկված աշխատավարձից կատարվել են պահումներ նյութական վնասի հատուցման համար	Ա Բ Գ	527 527 527	222 525 524
47.	Արտացուլվել է շահութահարկի գծով ծախսը	Ա Բ Գ	751 524 751	524 725 225
48.	Արտացուլվել է հետաձգված հարկային պարտավորությունների առաջացումը շահութահարկի գծով	Ա Բ Գ	751 524 751	524 422 422
49	Արտացուլվել է շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային պարտավորությունների մարումը	Ա Բ Գ	751 422 751	524 751 422
50	Արտացուլվել է հետաձգված հարկային ակտիվների առաջացումը շահութահարկի գծով	Ա Բ Գ	751 151 751	524 751 151
51	Արտացուլվել է շահութահարկի գծով հետաձգված հարկային ակտիվների մարումը	Ա Բ Գ	751 151 751	524 751 151

#### ԳԼՈՒԽ 14

### ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

#### Միջանցիկ խնդիր

**կազմակերպությունում հաշվապահական հաշվառում վարելու և ֆինանսական հաշվետվություններ կազմելու վերաբերյալ**

#### 1. Կազմակերպության ստեղծումը

Երկու գործընկեր համատեղ որոշում են բացել ընկերություն՝ Նոր կազմակերպությունը բացելու համար ընկերները.

- 2008թ. հոկտեմբերի 7-ին կազմում և ստորագրում են հիմնադիր պայմանագիր՝ սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն ստեղծելու մասին, որի հիմնական գործունեությունն է լինելու հաշվապահական և հարկային խորհրդատվության տրամադրումը.

- որոշում են ստեղծվող կազմակերպության անվանումը՝ «Ծնարիտ» ՍՊԸ, հաստատում են կանոնադրությունը, կանոնադրական կապիտալի չափը՝ 100000 դրամ և յուրաքանչյուր բաժնետիրոջ մասնակցության չափը կանոնադրական կապիտալում՝ 50 000 դրամ,

• «ԵՃարիտ» ՍՊԸ անունով բացում են հաշվարկային հաշիվ և վճարում կանոնադրական կապիտալը (ընկերներից յուրաքանչյուրը վճարում է կանոնադրական կապիտալում որոշված իր մասնակցության՝ 50 000 դրամի չափով)։

Այնուհետև, հոկտեմբերի 15-ին գումարվում է «ԵՃարիտ» ՍՊԸ-ի ընդհանուր ժողով, որով որոշվում է ընկերության տնօրեն նշանակել հիմնադիրներից մեկին՝ ամսական 70 000 դրամ աշխատավարձով, գրասենյակային գույք ձեռք բերելու նպատակով անտոկոս փոխառություն վերցնել՝ 2 500 000 դրամի չափով, գործունեության իրականացման համար վարձակալել տարածք և մարդատար ավտոմեքենա։

Տնօրենը հոկտեմբերի 16-ին հիմնադիր փաստաթղթի (կանոնադրության), պետական ռեգիստրի վկայականի կրկնօրինակները դիմումով ներկայացնում է հարկային մարմին՝ հաշվառման կանգնելու և հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ԳՎԳԳ) ստանալու համար, իսկ հոկտեմբերի 17-ին՝ տարածքային սոցիալական մարմին՝ հաշվառման կանգնելու և ապահովագրի հաշվառման համար ստանալու։

ԳՎԳԳ ստանալուց հետո «ԵՃարիտ» ՍՊԸ-ի տնօրենը դիմում և ստանում է կնիք ու դրոշմակնիք, որի համար վճարում է 21000 դրամ։

Տնօրենը դիմում է հարկային մարմին և վերջինս հաստատում է «ԵՃարիտ» ՍՊԸ-ի դրամարկղային գիրքը։

«ԵՃարիտ» ՍՊԸ-ի տնօրենը գործունեության իրականացման համար փնտրում և հոկտեմբերի 18-ին գրասենյակի համար անհրաժեշտ տարածք է գտնում Երևան քաղաքի Կոմիտասի պողոտայի բնակելի շենքերից մեկի առաջին հարկում։

Տարածքի սեփականատիրոջ հետ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվում նրա բնակարանը վարձակալելու համար՝ Տարածքի սեփականատերը ԳԳ Կառավարության առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի տարածքային ստորաբաժանում է դիմում վարձակալության տալու մտադրությամբ և այնտեղից ստանում «միասնական» տեղեկանք առ այն, որ իր գույքը վաճառված, գրավ դրված, վարձակալության, այլ անձի անհատույց օգտագործման տրված կամ այլ կերպ ծանրաբեռնված չէ, վեճի առարկա չէ և արգելքի տակ չի գտնվում։

«ԵՃարիտ» ՍՊԸ-ի՝ դեմս տնօրենի, և տարածքի սեփականատիրոջ միջև ստորագրվում է անշարժ գույքի (բնակելի շինության) վարձակալության պայմանագիր, որը վավերացվում է նոտարական կարգով. Այնուհետև պայմանագիրը ներկայացվում է ԳԳ Կառավարության առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի տարածքային ստորաբաժանում և նոյեմբերի 1-ին «ԵՃարիտ» ՍՊԸ-ն ստանում է անշարժ գույքի վարձակալության իրավունքի գրանցման վկայական։ Պայմանագրով նոտարական վավերացման և պետական գրանցման գծով ծախսերը կատարում է վարձատուն։

Գանձայն պայմանագրի՝ վարձավճարը կազմում է ամսական 50000 դրամ և վարձատուին վճարումը կատարվում է յուրաքանչյուր ամսվա սկզբին

## 2. Աշխատողների հավաքագրումը

«ԵՃարիտ» ՍՊԸ-ի տնօրենը, ելնելով գործունեության իրականացման հնարավոր ծավալներից, հրամանով սահմանում է հաստիքացուցակը և պաշտոնային դրույքները՝

h/h	Պաշտոնը	Պաշտոնային դրույքը
1	տնօրեն	70000 դրամ
2	գլխ հաշվապահ	60000 դրամ
3	գործավար	30000 դրամ
4	խորհրդական	80000 դրամ
5	աուդիտոր	90000 դրամ
6	հավաքարար	30000 դրամ

Նոյեմբերի 1-ին հրավիրվում են աշխատակիցները, նրանց հետ կնքվում են աշխատանքային պայմանագրեր, և «Ծշմարիտ» ՍՊԸ-ի տնօրենի կողմից տրվում է հրաման՝ աշխատակիցներին աշխատանքի ընդունելու վերաբերյալ Հաստիքացուցակը համալրվում է ամբողջությամբ:

Կնքված աշխատանքային պայմանագրի համաձայն՝ Գործավարին հանձնարարվում է նաև զանձապահի պարտականությունների կատարումը:

Տնօրենը գլխավոր հաշվապահի հետ մշակում է «Ծշմարիտ» ՍՊԸ-ի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, որը ներկայացնում է ամբողջական տեղեկատվություն այն կոնկրետ սկզբունքների, հիմունքների, եղանակների, կանոնների, ձևերի և ընթացակարգերի մասին, որոնց անհրաժեշտ են ընկերության կողմից հաշվապահական հաշվառումը վարելու և ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու ու ներկայացնելու համար:

Տնօրենը 2008թ. նոյեմբերի 3-ին հաստատում է այն և ներկայացնում հարկային մարմին: Հարկային մարմնում նրա կողմից լրացվում է նաև տեղեկանք «Ծշմարիտ» ՍՊԸ-ի գործունեության հասցեի, տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի մասին տեղեկություններով:

Գլխավոր հաշվապահը «Ծշմարիտ» ՍՊԸ-ի արդեն առկա փաստաթղթերի հիման վրա տալիս է համապատասխան հաշվապահական ձևակերպումները

ա) կանոնադրական կապիտալի ձևավորման,

բ) կնիքի և դրոշմակնիքի ստացման գծով ծայտերի:

Հաշվարկային հաշվից դրամարկղ գումար է մուտքագրվում և վճարվում տնօրենի կողմից կնիքի և դրոշմակնիքի պատրաստման համար մուծված գումարը:

Լրացվում են դրամարկղի մուտքի և ելքի օրդերներ, կանխիկ դրամի շարժը գրանցվում է դրամարկղային գրքում:

### 3. Փոխառու միջոցների ներգրավումը

«Ծշմարիտ» ՍՊԸ-ի տնօրենը 2008թ. հոկտեմբերի 30-ին ֆիզիկական անձի հետ փոխառության պայմանագիր է կնքում և ընկերության համար 2 500 000 դրամի անտոկոս փոխառություն է վերցնում 2 տարով, տարեկան փոխառության գումարի 1/2 մասը վերադարձնելու պայմանով:

Նոյեմբերի 1-ին փոխառության գումարը մուտքագրվում է դրամարկղ, լրացվում է մուտքի օրդեր և անդորրագիրը տրամադրում է փոխառու ֆիզիկական անձին:

Կազմել համապատասխան հաշվապահական ձևակերպումները:

ա) փոխառության գումարի ստացման,

բ) երկարաժամկետ փոխառությունների գծով վճարվելիք համախառն գումարների կարճաժամկետ մասի (որը ենթակա է մարման 12 ամսվա ընթացքում) տեղափոխման:

Մեծագույն	Քիչագույն	Միավոր	Քանակ	Միավորի արժեքը						
360 000	120 000	խտ	3	Ինտերնացիոնալ խմորի փայտեղեն						
40 800	40 800	խտ	1	Տարբերակ						
64 000	16 000	խտ	4	Գրքեր						
66 000	11 000	խտ	6	Սրբեր						
60 000	30 000	խտ	2	Գրքեր						
<b>Ներդրում</b>										
<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;"> <b>Քաղաքացիական ծախսեր</b>                      02.11.2008 N 7                 </td> <td style="width: 50%; text-align: center;"> <b>Մատակարարում</b>                      «Արտակարգ» ՍՊԸ                      Ժողովուրդի համալսարանի                      24700-00044360060                      «Արդյունաբերական լուծույթ» ՍՊԸ                      01245679                 </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">N</td> <td style="text-align: center;">N</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Ս</td> <td style="text-align: center;">Ս</td> </tr> </table>					<b>Քաղաքացիական ծախսեր</b> 02.11.2008 N 7	<b>Մատակարարում</b> «Արտակարգ» ՍՊԸ Ժողովուրդի համալսարանի 24700-00044360060 «Արդյունաբերական լուծույթ» ՍՊԸ 01245679	N	N	Ս	Ս
<b>Քաղաքացիական ծախսեր</b> 02.11.2008 N 7	<b>Մատակարարում</b> «Արտակարգ» ՍՊԸ Ժողովուրդի համալսարանի 24700-00044360060 «Արդյունաբերական լուծույթ» ՍՊԸ 01245679									
N	N									
Ս	Ս									
<b>Ներդրում</b>										

5. Հիշյալ ծախսերի կատարման համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները:

Ստանդարտիզացիայի կոմիտեի կողմից կատարվող աշխատանքները կվերցվեն համապատասխան հրահանգների և պայմանագրերի կնքման արդյունքում:

Ստանդարտիզացիայի կոմիտեի կողմից կատարվող աշխատանքները կվերցվեն համապատասխան հրահանգների և պայմանագրերի կնքման արդյունքում:

Ստանդարտիզացիայի կոմիտեի կողմից կատարվող աշխատանքները կվերցվեն համապատասխան հրահանգների և պայմանագրերի կնքման արդյունքում:

4. Տրամադրված միջոցների կիրառման համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները:

Ստանդարտիզացիայի կոմիտեի կողմից կատարվող աշխատանքները կվերցվեն համապատասխան հրահանգների և պայմանագրերի կնքման արդյունքում:

Ստանդարտիզացիայի կոմիտեի կողմից կատարվող աշխատանքները կվերցվեն համապատասխան հրահանգների և պայմանագրերի կնքման արդյունքում:

Ստանդարտիզացիայի կոմիտեի կողմից կատարվող աշխատանքները կվերցվեն համապատասխան հրահանգների և պայմանագրերի կնքման արդյունքում:



	<b>Ընդամենը 20.00% ԱԱՀ՝ Վճարման գումարը՝</b>	590 800 118 160 <b>708 960</b>
<b>Գումարը բառերով՝</b> <i>Յոթ հարյուր ութ հազար ինը հարյուր վաթսուև ՅՅ դրամ</i>		
Կ Ս	Կ Ս	
կազմակերպության անվանումը	կազմակերպության անվանումը	
Կազմակերպության ղեկավար	Կազմակերպության ղեկավար	
Գլխավոր հաշվապահ	Գլխավոր հաշվապահ	

Հաշվապահը կազմում և լրացնում է նաև «Հիմնական միջոցների շահագործման հանձնման- ընդունման ակտ», Ձև ՀՄ -3: Որոշվում է վճարումը կատարել բանկային փոխանցմամբ: Այդ նպատակով դրամարկղից 700000 դրամ գումար մուտքագրվում է հաշվարկային հաշիվ և վճարման հանձնարարագրի հիման վրա փոխանցվում է «Մատակարար» ՍՊԸ-ին:

<b>ՎճԱՐՄԱՆ ՀԱՆՇՆԱՐԱՐԱԳԻՐ N 1</b>		0401002
"03" նոյեմբերի 2008թ.		
Վճարող՝ «Ճշմարիտ» ՍՊԸ ՀՎՀՀ - 01244689		<b>ԳԵՔԵՏ</b> հշ N հշ N 02849510256
Վճարողի բանկը ԱրարատԲանկ ԲԲԸ	Բանկի կոդ՝ 15100	<b>ԳՈՒՄԱՐ (AMD)</b> 708 960
Ստացող՝ «Մատակարար» ՍՊԸ ՀՎՀՀ - 01245679		<b>ԿՐԵԴԻՏ</b> հշ N 00044360060
Ստացողի բանկը «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ	Բանկի կոդ՝ 24700	օրվա տույժ %-ից
Փոստով-հեռագրով (ընդգծել)		հշ N
Գումարը բառերով՝ <i>Յոթ հարյուր ութ հազար ինը հարյուր վաթսուև ՅՅ դրամ</i>		գումարը տույժով
Ապրանքի ստացման, կատարված ծառայության Ա/Թ		Գործ տեսակ Վճար նշան Վճար ժամկ Յեթք վճար Քղ բանկի N
Վճարման նպատակը, կատարված ծառայությունների, աշխատանքների, ապրանքի անվանումը, ապրանքային փաստաթղթերի գումարները և NN Պարտավորության մարում		

4 §. Հաճախորդի ստորագրություններ

Անցկացված է բանկով  
« \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 թ

Բանկի ստորագր \_\_\_\_\_

Լրացնել դրամարկղի ելքի օրոգերը՝

Կազմել համապատասխան հաշվապահական ձևակերպումները.

- ա) դրամարկղից կանխիկ դրամի մուտքագրում հաշվարկային հաշվին,
- բ) գնումների գծով կրեդիտորական պարտքի մարում հաշվարկային հաշվից՝

### 6. Գովազդի ծախսերը

Հաճախորդներ գտնելու նպատակով ընկերությունը 2008թ. նոյեմբերի 3-ին համարապետության թերթերից մեկին 72 000 դրամ կանխավճար է մուծում՝ գովազդային հայտարարություն տպագրելու համար: Գովազդային հայտարարությունը տպագրելուց հետո թերթի խմբագրության կողմից 2008թ. նոյեմբերի 6-ին հարկային հաշիվ է ներկայացվում ընկերությանը, որում նշվում է գովազդի արժեքը՝ 60 000 դրամ և առանձին տողով ԱԱՀ-ն՝ 12 000 դրամ

Կազմել հետևյալ հաշվապահական ձևակերպումները

- ա) գովազդի համար կանխավճարի վճարում,
- բ) գովազդի ծախսի ձևակերպում.

### 7. Կանխավճարի ստացումը

Հաշվապահական և հարկային ծառայությունների կարիք ունեցող երկու հաճախորդներ «Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ի հետ 2008թ. նոյեմբերի 9-ին կնքում են ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր. Ծառայության մատուցումը սկսվում և շարունակվում է մինչև դեկտեմբեր ամսվա վերջը՝

Համաձայն կնքված պայմանագրի՝ առաջին հաճախորդը «Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ի հաշվարկային հաշվին փոխանցում է 1 600 000 դրամ կանխավճար  
Ձևակերպել պատվիրատուից կանխավճարի ստացումը

### 8. Աշխատավարձի, եկամտահարկի և պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարի հաշվարկը

Հաշվարկել և ձևակերպել տնօրենի հոկտեմբեր ամսվա աշխատավարձը, սոցիալական ապահովագրության վճարը, եկամտահարկը և գործատուի սոցիալական ապահովագրության հատկացումները:

Նոյեմբերի 30-ին և դեկտեմբերի 31-ին համապատասխանաբար, նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսների համար հաշվապահը հաշվարկում է աշխատավարձը, եկամտահարկը և պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարը, ինչպես նաև կազմում է աշխատավարձերի հաշվարկի համապատասխան տեղեկագրերը՝

«Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ի 2008թ. նոյեմբեր ամսվա աշխատավարձի հաշվարկ<sup>1</sup>

դրամ

Պաշտոնը	Ամուսն. Ազգանունը	Աշխատավարձ	Վարձու աշխատողի սոցապ վճար	Գործատուի սոցապ վճար	եկամտահարկ	ենթակա է վճարման

<sup>1</sup> Նույն ձևով կազմվում է նաև դեկտեմբեր ամսվա աշխատավարձի հաշվարկը



2008թ. դեկտեմբերի 4-ին հաշվարկային հաշվից փոխանցվում է նոյեմբեր ամսին աշխատավարձից պահված եկամտահարկը և աշխատավարձի նկատմամբ հաշվարկված պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարները՝

Կազմել հետևյալ հաշվապահական ձևակերպումները.

ա) եկամտահարկի գծով պարտավորության մարում,  
բ) պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարի գծով պարտավորության մարում:

2008 թ. դեկտեմբերի 31-ին աշխատավարձի վճարման տեղեկագրով վճարվում է դեկտեմբեր ամսվա աշխատավարձը. Նույն օրը հաշվարկային հաշվից փոխանցվում է դեկտեմբեր ամսին երկին վճարված աշխատավարձից պահված եկամտահարկը և դեկտեմբեր ամսվա աշխատավարձի նկատմամբ հաշվարկված պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարները

Կազմել հետևյալ հաշվապահական ձևակերպումները.

ա) եկամտահարկի գծով պարտավորության մարում,  
բ) պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարի գծով պարտավորության մարում:

### 10. Գործուղման ծախսերը

Հաճախորդների սպասարկման նպատակով տնօրենի 2008թ. նոյեմբերի 17-ի հրամանով 2008թ. նոյեմբերի 22-ից դեկտեմբերի 20-ը ներառյալ ՀՀ տարբեր մարզեր են գործուղվել «Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ի աուդիտորը և խորհրդականը, յուրաքանչյուրը 28 օրով: Գործուղման սկզբուն հաշվարկվում է, որ գործուղվող աշխատակիցներից յուրաքանչյուրին պետք է վճարվի օրապահիկի՝ 84 000 դրամ (օրական 3000 դրամ օրապահիկի գումարի չափով) և գիշերավարձի՝ 150 000 դրամ գումարներ՝ Ընդամենը գործուղման համար պետք է վճարվի ~~234000~~ <sup>223000</sup> ((84000 + 150000) x 2 աշխատակից) դրամ:

2008թ. նոյեմբերի 20-ին հաշվարկային հաշվից դրամարկը է մուտքագրվում 500 000 դրամ Դրամարկից գործուղման մեկնելու համար գործուղվող անձանց վճարվում է 468 000 դրամ (յուրաքանչյուրին՝ 234 000 դրամ).

Գործուղումից վերադառնալուց հետո գործուղված աշխատակիցները ներկայացնում են առհաշիվ գումարների ծախսման մասին հաշվետվություններ, որոնց հիման վրա կատարվում են գործուղման գծով ծախսի ձևակերպումները:

Կազմել հետևյալ հաշվապահական ձևակերպումները.

- ա) կանխիկ դրամի ստացում բանկային հաշվից,
- բ) գործուղվող անձանց առհաշիվ գումարների տրամադրում,
- գ) առհաշիվ գումարների օգտագործումը:

Սովորաբար գործուղման ծախսերի ձևակերպման համար կիրառվում է 713 «Վարչական ծախսեր» հաշիվը, սակայն քանի որ օրինակում գործուղման նպատակը ծառայության մատուցման մեջ ընդգրկված աշխատակիցների կողմից բացառապես հաճախորդների սպասարկումն է, գործուղման ծախսը ձևակերպվում է 813 հաշվով

### 11. Պաշարների ձեռքբերումը և օգտագործումը

#### Վառելիք

«Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ի տնօրենը 2008թ. նոյեմբերի 6-ին, դրամարկից նախօրոք ստացված 150 000 դրամ կանխիկ գումարի հաշվին, լքավորման կայանից ձեռք է բերում 60 լիտր բենզին, որի համար լքակայանը տրամադրում է 20 400 դրամի ՀՊՄ կտրոն: Տնօրենը լքակայանի աշխատակիցներից ճշտում է «Լքակայան» ՍՊԸ-ի գտնվելու վայրը: Բենզինի ձեռքբերման փաստաթղթավորման համար գլխավոր հաշվապահը կազմում է մուտքի օրդեր և դրան կցում ՀՊՄ կտրոնը:

«Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ի կողմից 2008թ. նոյեմբերի 10-ին ձեռք է բերվում և 1000 լիտր բենզին, որը վառելիքի վաճառքով գաղվող կազմակերպության հետ կնքված պայմանագրի համաձայն ի պահ է թողնում վերջինիս մոտ՝ անհրաժեշտության դեպքում տրամադրված կտրոնների միջոցով «Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ի վարձակալված մարդատար ավտոմեքենայի լցավորման պայմանով:

Մատակարար կազմակերպության կողմից ներկայացված հաշվարկային փաստաթղթի (հարկային հաշվի) համաձայն՝ ձեռքբերված վառելիքի արժեքը

283 334 դրամ է, ԱԱԳ-ն 56 666 դրամ, ընդամենը ենթակա է վճարման՝ 340 000 դրամ, որը վճարվում է հաշվարկային հաշվից՝ հաշվարկային փաստաթղթի (հարկային հաշվի) ներկայացման օրը:

Կազմել համապատասխան հաշվապահական ձևակերպումները.

ա) վառելիքի ձեռքբերում.

բ) կրեդիտորական պարտքերի մարում հաշվարկային հաշվից:

Նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին վարձակալված ավտոմեքենան շահագործվել է (լրացվել են ավտոմեքենայի ուղեգրեր), որի արդյունքում կատարվել է 6100 կմ վազք, ընդ որում նոյեմբերի վազքը կազմել է 2500 կիլոմետր, իսկ դեկտեմբերինը՝ 3600 կիլոմետր:

Ավտոմեքենայի վառելիքի ծախսը յուրաքանչյուր 100 կիլոմետր վազքի համար կազմել է 13 լիտր: Այսինքն՝ չորրորդ եռամսյակում ծախսվել է ընդամենը 793 (6100/100x13) լիտր բենզին:

«Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությամբ անրագրել է փոխադարձ փոխարկելի հանդիսացող պաշարների ինքնարժեքի որոշման միջին կշռված արժեքի բանաձևը: Գետնաբար, բենզինի մեկ լիտրի արժեքը կազմում է ? (գումարը որոշել): Դաշվարկվում է ծախսված բենզինի հաշվեկշռային արժեքը, որը դուրս է գրվում հաշվապահական հաշվեկշռից և ճանաչվում ծախս.

Կազմել ծախսված վառելիքի հաշվեկշռային արժեքի դուրս գրման համապատասխան հաշվապահական ձևակերպումները:

### **Գրեճական պիտույքներ**

«Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ի կողմից 2008թ. նոյեմբերի 8-ին ձեռք է բերվել գրեճական պիտույքներ, որոնց համար տնօրենը կանխիկ վճարել է 120000 դրամ: Գրախանութի կողմից տրված գնման չեկում (որին կցված է նաև ԳՊՄ կտրոն) առանձին տողով արտացոլված է նաև «այդ թվում՝ ԱԱԳ 20000 դրամ» գրառումը:

«Ճշմարիտ» ՍՊԸ 2008թ. 4-րդ եռամսյակում անբողջությամբ օգտագործել է ձեռք բերված գրեճական պիտույքները:

Կազմել գրեճական պիտույքների ձեռքբերման և դուրս գրման համապատասխան հաշվապահական ձևակերպումները:

## **12. Գեռահաղորդակցության գծով ծախսերը**

«Ճշմարիտ» ՍՊԸ-ն վարձակալված գրասենյակում տարածքի սեփականատիրոջ համաձայնությամբ հեռախոսագծի օգտագործման իրավունքի համար «ԱրմենՏել» ԴԶ ՓԲԸ-ի հետ 2008թ. նոյեմբերի 2-ին կնքում է պայմանագիր:

Նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին «ԱրմենՏել» ԴԶ ՓԲԸ-ի կողմից ներկայացված հաշիվ-ապրանքագրերի համաձայն հեռախոսակապի գծով ծախսը կազմում է 42 500 դրամ, ԱԱԳ-ն՝ 8500 դրամ, ընդամենը ենթակա է վճարման 51 000 դրամ, որից հաշվարկային հաշվից դեկտեմբերի 23-ին վճարվում է միայն նոյեմբեր ամսվանը՝ 24 000 դրամ:



Ամիս	Ամսական վարձավճարի չափը	Պահված եկամտահարկի գումարը	Վճարման ենթակա գումարը (2-3)
1	2	3	4
Նոյեմբեր 2008	50 000	5 000	45 000
Դեկտեմբեր 2008	50 000	5 000	45 000
Ընդամենը IV եռամսյակի համար ենթակա է վճարման Ինքնուրույն հազար 33 դրամ			

Վարձատու՝

Վարձակալ՝

անձնագիր՝ XX XXXXXX, տրված 000-ի կողմից XX XXX XXXX ք Երեվան, Կոմիտասի պողոտա, շենք 2, բն 4

«Ճշմարիտ»ՍՊԸ հ/հ15100-02849510100 ԱրարատԲանկ ԲԲԸ  
ԳՎՀԳ 01244689

Տնօրեն՝

Սուրեն Գևորգյան

Աշոտ Գրիգորյան

30 12 2008

30 12 2008

Նոյեմբերի 30-ին և դեկտեմբերի 30-ին համապատասխանաբար հաշվեգրվում և փոխանցվում են նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսների վարձավճարի գծով եկամտահարկի գումարները.

Կազմել նոյեմբերի 30-ի համապատասխան հաշվապահական ձևակերպումները, որոնք կրկնվում են նաև դեկտեմբերի 30-ին.

- ա) նոյեմբեր ամսվա վարձավճարի գծով ծախսումների ձևակերպում,  
բ) վարձավճարի գծով նոյեմբեր ամսին ֆիզիկական անձին վճարված եկամտուներից պահված (զանձված) եկամտահարկի ձևակերպում,  
գ) եկամտահարկի գծով պարտավորության մարում

#### Տրանսպորտային միջոցների վարձակալություն

Մարդատար ավտոմեքենայի համար վարձավճար է սահմանվել ամսական 25000 դրամ: Յուրաքանչյուր ամսվա համար պահվող եկամտահարկը կազմում է 2500 (25 000x10%) դրամ և վարձատուի վճարման ենթակա գումարը՝ 22 500 դրամ:

2008թ. դեկտեմբերի 30-ին կազմվում է չորրորդ եռամսյակի (նոյեմբեր, դեկտեմբեր ամիսների) տրանսպորտային միջոցի վարձակալության ակտ, կատարվում է վարձավճարների գծով պարտավորության մարում (կազմվում են դրամարկղի ելքի օրդերներ) և վճարվում է հաշվեգրված եկամտահարկի գումարը:

Նոյեմբերի 30-ին հաշվեգրվում է նոյեմբեր ամսվա վարձավճարի գծով ծախսումը և տրվում են հետևյալ հաշվապահական ձևակերպումները, որոնք դեկտեմբեր ամսվա համար կրկնվում են դեկտեմբերի 30-ին.

- ա) վարձավճարի գծով ծախսումների ձևակերպում,









### Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Ճ 1

#### ՆԵՐՎԱ ԱՐԺԵՔԻ ԱՂՅՈՒՄԱԿ

1\$ դիսկոնտավորված արժեքը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով  $\frac{1}{(1+r)^n}$  կամ

$(1+r)^{-n}$

որտեղ  $r$ - դիսկոնտի դրույքն է,  $n$  – մինչև վճարումն ընկած ժամանակաշրջանների քանակը

**Ժամանակաշրջանը**

**Դիսկոնտի դրույքը**

n	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%
1	0.990	0.980	0.970	0.960	0.950	0.943	0.935	0.926	0.917	0.909
2	0.980	0.961	0.943	0.925	0.907	0.890	0.873	0.857	0.842	0.826
3	0.971	0.942	0.915	0.888	0.861	0.840	0.816	0.794	0.772	0.751
4	0.961	0.924	0.888	0.853	0.818	0.792	0.763	0.735	0.708	0.683
5	0.951	0.906	0.863	0.821	0.780	0.747	0.713	0.681	0.650	0.621
6	0.942	0.888	0.837	0.787	0.738	0.705	0.666	0.630	0.596	0.564
7	0.933	0.871	0.811	0.753	0.696	0.665	0.623	0.583	0.547	0.513
8	0.923	0.853	0.784	0.727	0.671	0.627	0.582	0.540	0.502	0.467
9	0.914	0.835	0.767	0.711	0.655	0.592	0.544	0.500	0.460	0.424
10	0.905	0.817	0.750	0.694	0.638	0.558	0.508	0.463	0.422	0.386
11	0.896	0.800	0.734	0.678	0.622	0.527	0.475	0.429	0.388	0.350
12	0.887	0.783	0.718	0.662	0.606	0.497	0.444	0.397	0.356	0.319
13	0.879	0.777	0.712	0.656	0.600	0.469	0.415	0.368	0.326	0.290
14	0.870	0.769	0.704	0.648	0.592	0.442	0.388	0.340	0.299	0.263
15	0.861	0.761	0.696	0.640	0.584	0.417	0.362	0.315	0.275	0.239
	11%	12%	13%	14%	15%	16%	17%	18%	19%	20%
1	0.901	0.893	0.885	0.877	0.870	0.862	0.855	0.847	0.840	0.833
2	0.812	0.797	0.783	0.769	0.756	0.743	0.731	0.718	0.706	0.694
3	0.731	0.712	0.693	0.675	0.658	0.641	0.624	0.609	0.593	0.579
4	0.659	0.636	0.613	0.592	0.572	0.552	0.534	0.516	0.499	0.482
5	0.593	0.567	0.543	0.519	0.497	0.476	0.456	0.437	0.419	0.402

6	0.535	0.507	0.480	0.456	0.432	0.410	0.390	0.370	0.352	0.335
7	0.482	0.452	0.425	0.400	0.376	0.354	0.333	0.314	0.296	0.279
8	0.434	0.404	0.376	0.351	0.327	0.305	0.285	0.266	0.249	0.233
9	0.391	0.361	0.333	0.308	0.284	0.263	0.243	0.225	0.209	0.194
10	0.352	0.322	0.295	0.270	0.247	0.227	0.208	0.191	0.176	0.162
11	0.317	0.287	0.261	0.237	0.215	0.195	0.178	0.162	0.148	0.135
12	0.286	0.257	0.231	0.208	0.187	0.168	0.152	0.137	0.124	0.112
13	0.258	0.229	0.204	0.182	0.163	0.145	0.130	0.116	0.104	0.093
14	0.232	0.205	0.181	0.160	0.141	0.125	0.111	0.099	0.088	0.078
15	0.209	0.183	0.160	0.140	0.123	0.108	0.095	0.084	0.074	0.065

## Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Ց 2

### ԱՆՈՒՒՏԵՏՆԵՐԻ ԱՂՅՈՒՄԱԿ

1\$ դիսկոնտավորված արժեքը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով  $\frac{1}{(1+r)^n}$  կամ

$(1+r)^{-n}$

որտեղ  $r$ - դիսկոնտի դրույքն է,  $n$  – մինչև վճարումն ընկած ժամանաշրջանների քանակը

n	Ժամանակաշրջանը			Դիսկոնտի դրույքը						
	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%
1	0.990	0.98	0.971	0.962	0.95	0.943	0.934	0.926	0.91	0.90
2	1.970	1.94	1.913	1.886	1.85	1.833	1.808	1.783	1.75	1.73
3	2.941	2.88	2.829	2.775	2.72	2.673	2.624	2.577	2.53	2.48
4	3.902	3.80	3.717	3.630	3.54	3.465	3.387	3.312	3.24	3.17
5	4.853	4.71	4.580	4.452	4.32	4.212	4.100	3.993	3.89	3.79
6	5.795	5.60	5.417	5.076	4.91	4.767	4.623	4.483	4.48	4.35
7	6.728	6.47	6.230	6.002	5.78	5.582	5.398	5.206	5.03	4.86
8	7.652	7.32	7.020	6.733	6.46	6.210	5.971	5.747	5.53	5.33
9	8.566	8.16	7.786	7.435	7.10	6.802	6.515	6.247	5.99	5.75
10	9.471	8.98	8.530	8.111	7.72	7.360	7.024	6.710	6.41	6.14
11	10.37	9.87	9.253	8.760	8.30	7.887	7.499	7.139	6.80	6.49
12	11.26	10.5	9.954	9.385	8.86	8.384	7.943	7.536	7.16	6.81
13	12.13	11.3	10.63	9.986	9.39	8.853	8.358	7.904	7.48	7.10

14	13.00	12.1	11.30	10.56	9.89	9.295	8.745	8.244	7.78	7.36
15	13.87	12.8	11.94	11.12	10.3	9.712	9.108	8.559	8.06	7.60
		1			9				6	7
		5			8				1	6
	11%	12%	13%	14%	15%	16%	17%	18%	19%	20%
1	0.901	0.893	0.885	0.877	0.870	0.862	0.855	0.847	0.840	0.833
2	1.713	1.690	1.668	1.647	1.626	1.605	1.585	1.566	1.547	1.528
3	2.444	2.402	2.361	2.322	2.283	2.246	2.210	2.174	2.140	2.106
4	3.102	3.037	2.974	2.914	2.855	2.798	2.743	2.690	2.639	2.589
5	3.696	3.605	3.517	3.433	3.352	3.274	3.199	3.127	3.058	2.991
6	4.231	4.111	3.998	3.889	3.784	3.685	3.589	3.498	3.410	3.326
7	4.712	4.564	4.423	4.288	4.160	4.039	3.922	3.812	3.706	3.605
8	5.146	4.968	4.799	4.639	4.487	4.344	4.207	4.078	3.954	3.837
9	5.537	5.328	5.132	4.946	4.772	4.607	4.451	4.303	4.163	4.031
10	5.889	5.650	5.426	5.216	5.019	4.833	4.659	4.494	4.339	4.192
11	6.207	5.938	5.687	5.453	5.234	5.029	4.836	4.656	4.486	4.327
12	6.492	6.194	5.918	5.660	5.421	5.197	4.988	4.793	4.611	4.439
13	6.750	6.424	6.122	5.842	5.583	5.342	5.118	4.910	4.715	4.533
14	6.982	6.628	6.302	6.002	5.724	5.468	5.229	5.008	4.802	4.611
15	7.191	6.811	6.462	6.142	5.847	5.575	5.324	5.092	4.876	4.675

#### Գ Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

1. «ՀՀ օրենքը հաշվապահական հաշվառման մասին», եր. 2002թ
2. «ՀՀ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներ», եր. 2001թ.
3. «Հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների համառոտ ուղեցույց», եր. 2001թ
4. «Կազմակերպությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության հաշվապահական հաշվառման հաշվային պլան», եր. 2001թ
5. «ՀՀ օրենքը աշխատանքի վարձատրության մասին», եր. 2001 թ.
6. «ՀՀ օրենքը բաժնետիրական ընկերությունների մասին», եր. 2001թ
7. Հրահանգ կազմակերպությունների տարեկան (ամբողջ փաթեթով միջանկյալ) ֆինանսական հաշվետվությունների ձևերի լրացման, եր. 2002 թ.
8. «ՀՀ գերատեսչական նորմատիվ ակտերի տեղեկագիր», 2000-2009 թ թ
9. Ժորժետ Թ. Բելի, Կեն Ուայլդ, «Ֆինանսական հաշվետվությունների կազմումը համաձայն միջազգային ստանդարտների». եր. – 2000թ
10. Կարազյան Կ Պ «Հաշվապահական հաշվառման տեսություն», եր. -1982 թ
11. Համբարձումյան Ռ., Սարգսյան Ա և ուրիշ «Ֆինանսական հաշվառում»
12. Հաշվապահական հաշվառում ուսումնական ձեռնարկ Ա Սարգսյանի խմբագրությամբ եր. 2008թ.
13. ճուղուրյան Ա Գ., Եղիկյան Ա Թ «Կառավարչական հաշվառման հիմունքներ» եր. 2003թ
14. ճուղուրյան Ա Գ «Կառավարչական հաշվառում» եր. 2005թ
15. ճուղուրյան Ա Գ. «Հաշվապահական հաշվառում» եր. 2007թ

16. Ճուղուրյան Ա Գ., Հակոբյան Ա. «Հարկային հաշվապահություն և պլանավորում», Եր.- 2001թ
- 17 Ճուղուրյան Ա.Գ , Հակոբյան Ա Ա , «Հաշվապահություն և վերլուծություն»,Եր 2003թ.
- 18.Մարջանյան Ա. Հաշվապահական հաշվառման խնդիրների ժողովածու. Եր 2003թ.
- 19.Մելիքյան Հ. «Հարկային օրենսդրություն», Եր.2003թ
- 20.Մովսիսյան Թ. «հաշվապահական հաշվառման ծեռնարկ», գիրք 1,2,3 Եր – 2001 թ.
- 21 Զիլինգարյան Ա. «Հայաստանի հարկային համակարգը», Եր -2000 թ
- 22 Սարգսյան Ա , Սարգսյան Ալ , Մարջանյան Ա. «Ֆինանսական հաշվառման հիմունքներ», Եր - 1999թ
- 23.Սարգսյան Ա., Մարջանյան Ա. «Ոչ ընթացիկ ակտիվների հաշվառումը», Եր 2003թ
- 24 Вахрушина М А. „Бухгалтерский управленческий учет“ М , 2002 г
- 25 Волкова О.Н. „Управленческий учет“ М , 2005 г
- 26 Дж.К Ван Хорн „Основы управления финансами“, М -1999 г
- 27 Ивашкевич В Б „ Учет и анализ дебиторских и кредиторских задолженостей“,М 2002г.
- 28 Ивашкевич В Б „Бухгалтерский управленческий учет“ М , 2003 г
29. Б Нидлз, Х Андерсон, Д Колдуелл, „Принципы бухгалтерского учета“ М- 1999г
- 30 Качалин В В , „Финансовый учет и отчетность в соответствии со стандартами GAAP“, М - 1998г
31. Палий В Ф. „Международные стандарты финансовой отчетности“, М 2007 г
- 32 Палий В Ф „Современный бухгалтерский учет“ М 2003г
- 33 Стуков С.А , Стуков Л С , „Международная стандартизация и гармонизация учета и отчетности“, М.- 1999г.
34. „Управленческий учет“ Уч пособие под ред. А Д Шеремета Москва1999г.



Հրատարակիչ «Բավիղ» ՍՊԸ  
Տպագրված է «Բավիղ» ՍՊԸ տպարանում  
Թուրքը՝ 70 գր. օֆսեր 70/100, 1/16 15 տպագրական մամուլ  
Տպարանակը՝ 100 օրինակ

Հասցե՝ ք. Երևան, Ուլնեցու 68,  
հեռ.՝ (010) 20-80-85, (091) 41-25-06  
[www.bavigh.am](http://www.bavigh.am) E-mail: [bavigh@mail.ru](mailto:bavigh@mail.ru)